

Banca Națională a Moldovei

RAPORT ANUAL

2005

CUPRINS

1. Situația economică a Republicii Moldova în anul 2005	3
Economia mondială în anul 2005	3
Sectorul real	5
Evoluția prețurilor și a nivelului de trai al populației.....	11
Situația financiară	14
Balanța de plăți	16
2. Activitatea Băncii Naționale a Moldovei	28
Realizarea politicii monetare și valutare în anul 2005	28
Obiectivele și rezultatele politicii monetare	28
Dinamica indicatorilor monetari.....	30
Instrumentele politicii monetare.....	37
Politica ratelor dobânzilor.....	37
Operațiunile Băncii Naționale a Moldovei de dirijare a lichidității	39
Rezervele obligatorii.....	41
Activitatea de creditare.....	41
Creditele directe acordate băncilor	41
Datoria Guvernului față de Banca Națională a Moldovei	42
Piața monetară.....	43
Piața primară a hârtiilor de valoare de stat	43
Piața monetară interbancară.....	46
Piața secundară a hârtiilor de valoare de stat.....	47
Evidența hârtiilor de valoare de stat în sistemul electronic de înscrisoare în conturi la BNM (SIC)	48
Activitatea dealerilor primari pe piața hârtiilor de valoare de stat..	50
Evoluția pieței valutare	52
Colaborarea internațională.....	76
Supravegherea și reglementarea activității băncilor.....	84
Sistemul de plăți	98
Emiterea monedelor jubiliare și comemorative.....	99
Personalul BNM și perfecționarea profesională.....	100
Auditul intern.....	100
3. Raportul financiar al Băncii Naționale a Moldovei.....	102
Aviz la situațiile financiare ale Băncii Naționale a Moldovei la data de 31 decembrie 2005.....	102
Raportul auditorilor	103
4. Anexe.....	136

1. Situația economică a Republicii Moldova în anul 2005

Economia mondială în anul 2005

În anul 2005 economia mondială a continuat să se extindă, fiind susținută în principal de activitatea economică din Statele Unite ale Americii și din Asia. Cu toate că prețurile la produsele energetice s-au majorat pe parcursul anului gestionar, presiunile inflaționiste, în general, au fost limitate. Creșterea economică mondială pentru anul 2005 a fost estimată la nivel de 4.3 la sută.

Tabela 1. Rata inflației și ritmul de creștere a produsului intern brut în anul 2005

	Rata inflației (anuală), %	Produsul intern brut, %
SUA	3.4	3.5
Japonia	-0.3	2.7
UE 25	2.2	1.6
Zona euro	2.2	1.3
Germania	1.9	0.9
Franța	1.9	1.5
China	1.8	9.9
România	9.0	4.1
Rusia	10.9*	6.4
Ucraina	10.3*	2.4

* la sfârșitul perioadei (dec.2005/dec.2004)

Creșterea economică a Statelor Unite ale Americii în 2005 a atins (conform estimărilor) un nivel de 3.5 la sută, cu 0.7 puncte procentuale mai puțin decât în anul 2004. Inflația medie anuală a crescut la 3.4 la sută, fiind cel mai înalt nivel înregistrat în ultimii cinci ani. Al doilea an consecutiv rata anuală a șomajului a continuat să se diminueze, consemnând un nivel de 5.1 la sută.

În zona euro creșterea produsului intern brut în anul 2005 a fost mai modestă față de anul anterior cu 0.8 puncte procentuale și a constituit, conform estimărilor, 1.3 la sută. Prețurile de consum au crescut în medie cu 2.2 la sută față de nivelul anului precedent, iar rata șomajului s-a diminuat ușor și a constituit 8.6 la sută. Cele 25 de țări ale

Uniunii Europene au înregistrat în perioada similară o creștere reală a produsului intern brut de 1.6 la sută față de anul 2004, inflația fiind la același nivel cu cel înregistrat în zona euro – de 2.2 la sută. Rata șomajului s-a redus cu 0.4 puncte procentuale față de nivelul anului anterior, înregistrând 8.7 la sută.

Economia Japoniei și-a intensificat creșterea în prima jumătate a anului 2005 și, conform estimărilor, a depășit în perioada analizată cu 2.7 la sută rezultatele anului 2004. În același timp, nici în acest an fenomenul deflației nu a fost combătut, prețurile de consum fiind cu cca 0.3 la sută mai mici față de anul anterior.

Ca și în anii precedenți, în acest an activitatea economică a Chinei a continuat să realizeze rezultate înalte: produsul intern al țării majorându-se cu 9.9 la sută, iar inflația situându-se la un nivel de 1.8 la sută.

România, conform prognozei, a atins în 2005 un nivel de creștere a economiei naționale de 4.1 la sută, în condițiile unei inflații medii anuale de 9.0 la sută.

Federația Rusă a realizat în perioada dată o creștere a produsului intern brut cu 6.4 la sută. Inflația la sfârșit de an a constituit 10.9 la sută, fiind cu 0.8 puncte procentuale inferioară celei înregistrate la sfârșitul anului 2004.

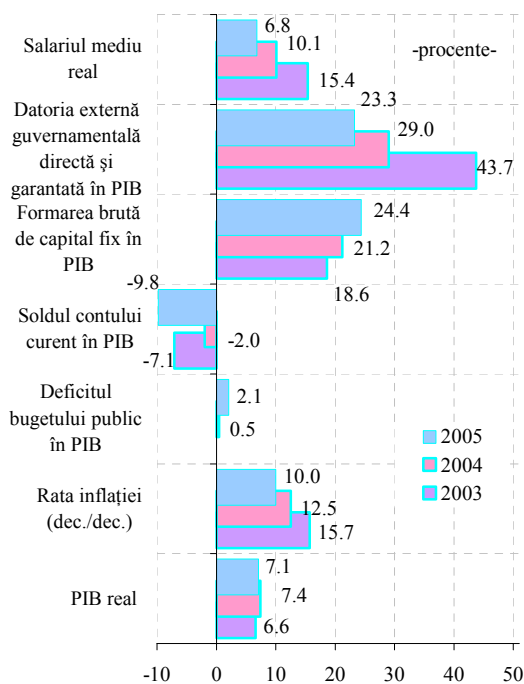
În anul 2005 economia Ucrainei și-a redus ritmul creșterii până la nivelul de 2.4 la sută, față de 12.1 la sută înregistrat în anul anterior. Inflația în anul 2005 a fost de 10.3 la sută, cu 2.0 puncte procentuale mai puțin decât în perioada similară a anului 2004.

Piața valutară internațională. În condițiile majorării frecvente a ratei de bază la dolarul SUA și, drept consecință, creșterea diferențelor între ratele de bază ale altor valute în favoarea dolarului SUA, anul 2005 a fost caracterizat de o tendință generală de apreciere a dolarului SUA în raport cu alte valute. În perioada mai - iunie 2005 a fost înregistrată cea mai semnificativă apreciere a dolarului SUA în raport cu euro.

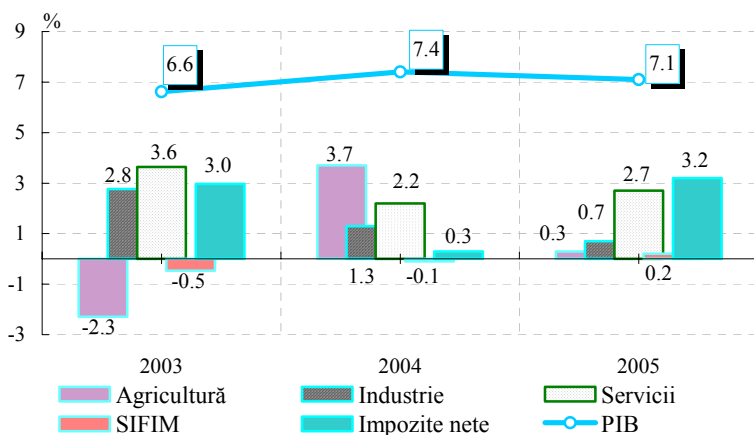
Sectorul real*

În anul 2005 economia națională s-a caracterizat prin menținerea stabilității macroeconomice, exprimată prin creșterea industriei cu 6.3 la sută, majorarea volumului producției agricole cu 1.0 la sută, intensificarea procesului investițional și, în consecință, prin creșterea economică cu 7.1 la sută (graficul nr. 1).

Graficul nr. 1. Evoluția indicatorilor

Graficul nr.2. Contribuția componentelor la creșterea reală a PIB (% față de anul precedent)

La creșterea reală a PIB cea mai mare contribuție din componentele ofertei au avut-o impozitele nete – cu 3.2 puncte procentuale, serviciile – cu 2.7 puncte procentuale, iar industria și agricultura – cu 0.7 și 0.3 puncte procentuale, respectiv (graficul nr. 2).

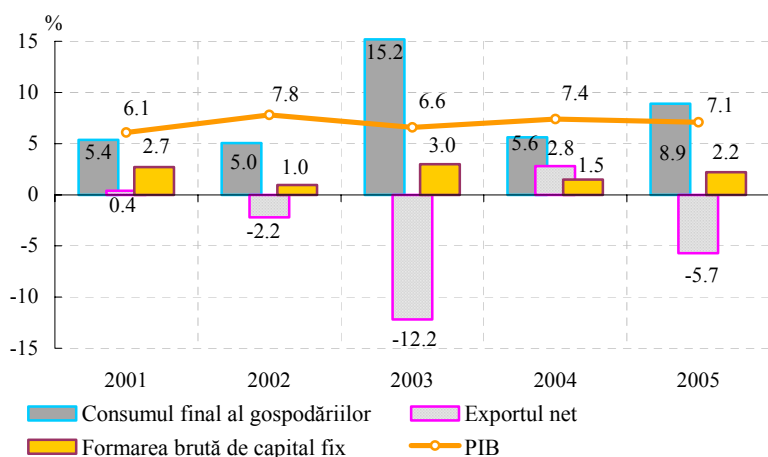
Produsul intern brut (PIB), estimat în prețuri curente pentru anul 2005, a constituit 36755.4 mil. lei. Corespunzător, volumul PIB pe cap de locuitor a constituit 10225.3 lei (echivalentul a cca 811.5 dolari SUA), fiind în creștere nominală cu 15.0 la sută față de anul 2004. Deflatorul PIB, ce caracterizează dinamica nivelului general al prețurilor în economie, a constituit 7.2 la sută (comparativ cu 8.0 la sută în anul precedent).

Pe **categoriile de resurse** evoluția componentelor PIB a fost mai modestă comparativ cu anul 2004: valoarea adăugată brută s-a majorat cu 4.5 la sută față de 8.3 la sută în anul precedent, inclusiv a celei formate în producția de bunuri – cu 2.9 la sută (în industrie – cu 4.1 la sută și în sectorul agricol – cu 1.8 la sută) și la servicii – cu 5.1 la sută. La colectarea impozitelor nete pe produs și import s-a

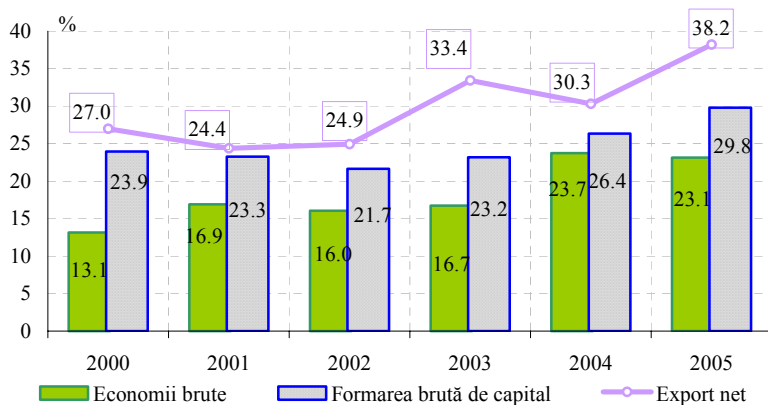
consemnat o creștere semnificativă de 22.5 la sută, comparativ cu 2.1 la sută în anul trecut. **Structura PIB** a urmat tendința anilor precedenți: cota dominantă de 54.4 la sută a revenit sectorului serviciilor, agricultura deținând 14.2 la sută din PIB (față de 17.6 la sută în anul 2004), industria – 17.0 la sută, impozitele nete pe produs și import – 16.4 la sută (față de 14.1 la sută) și serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate (SIFIM) – minus 2.0 la sută.

* în baza informației Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova

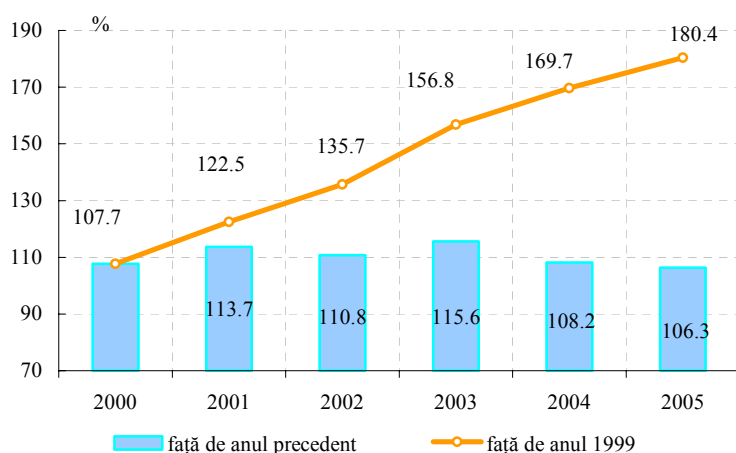
Graficul nr. 3. Contribuția componentelor PIB după utilizări (%)

Graficul nr. 4. Dinamica indicatorilor (pondere din PIB, %)

Graficul nr.5. Indicele creșterii reale a volumului producției industriale

Din punctul de vedere al **utilizării PIB**, creșterea cererii agregate interne cu 9.8 la sută s-a manifestat prin sporul consumului final cu 9.5 la sută (inclusiv cel al gospodăriilor – cu 10.1 la sută) și majorarea formării brute de capital cu 11.0 la sută (inclusiv formarea brută de capital fix – cu 10.2 la sută). Evoluția exportului net de bunuri și servicii s-a caracterizat prin depășirea cu 0.5 puncte procentuale a creșterii reale a importului față de export, ceea ce a contribuit cu minus 5.7 puncte procentuale la creșterea reală a PIB (graficul nr. 3).

În *structura PIB pe categorii de utilizări* consumul final în anul 2005 s-a majorat cu 4.5 puncte procentuale față de anul 2004, consemnând un nivel de 108.4 la sută. Totodată, formarea brută de capital a sporit până la 29.8 la sută din volumul PIB, fiind susținută de majorarea ponderii economisirilor brute până la 23.1 la sută (graficul nr. 4).

Rata de investire, determinată prin raportarea formării brute de capital fix la valoarea adăugată brută pe economie, a constituit 29.1 la sută, nivel superior celor din anii precedenți (24.7 la sută în anul 2004 și 21.8 la sută în anul 2003).

De menționat că, raportul dintre oferta internă și cererea agregată internă a constituit 60.5 la sută, diminuându-se cu 5.4 puncte procentuale față de nivelul anului 2004.

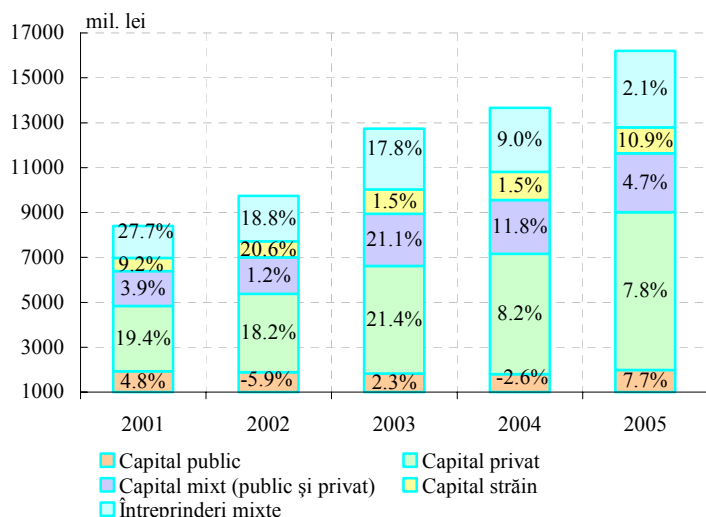
În 2005 **producția industrială** a întreprinderilor de toate formele de proprietate a consemnat o creștere reală cu 6.3 la sută față de anul precedent, constituind 21123.5 mil. lei în prețuri curente. În pofida moderării ritmului de creștere în ultimii doi ani (de la 15.6 la sută în 2003 până la 6.3 la sută în 2005), volumul producției industriale pe

parcursul perioadei 2000 – 2005 a sporit în termeni reali cu 80.4 la sută comparativ cu anul 1999.

Volumul producției industriale a întreprinderilor mari și mijlocii, cuprinse în evidența statistică lunară, a însumat 16194.6 mil. lei, înregistrând un spor real de 6.3 la sută (graficul nr. 5). Această creștere, în principal, s-a datorat industriei prelucrătoare, care a contribuit cu 4.9 puncte procentuale la creșterea reală totală. Atât în activitatea exploatarea carierelor, cât și în sectorul energie electrică și termică, gaze și apă ritmurile anuale de creștere (13.6 și 13.0 la sută, respectiv) au fost superioare aproximativ de două ori nivelului mediu de creștere a producției industriale.

Productivitatea muncii în industrie în ianuarie – decembrie 2005 a crescut cu 10.6 la sută față de perioada similară a anului trecut. De menționat că, din numărul întreprinderilor supuse evidenței lunare (679 întreprinderi), în 44.3 la sută s-a redus volumul producției industriale față de anul precedent.

Graficul nr.6. Volumul și ritmul de creștere a producției industriale pe forme de proprietate

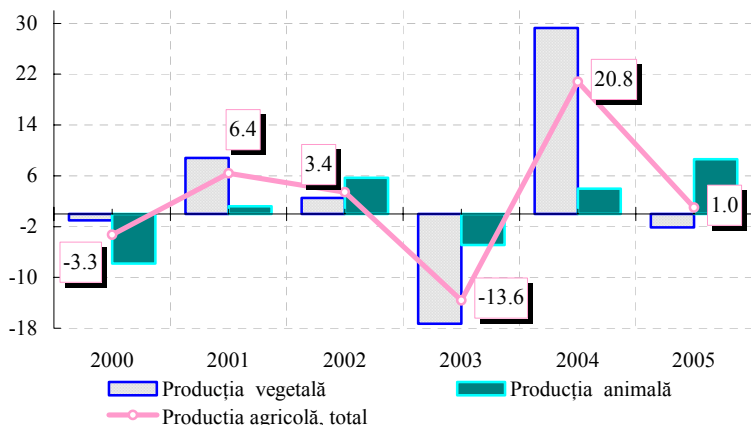

Productivitatea muncii în industrie în ianuarie – decembrie 2005 a crescut cu 10.6 la sută față de perioada similară a anului trecut. De menționat că, din numărul întreprinderilor supuse evidenței lunare (679 întreprinderi), în 44.3 la sută s-a redus volumul producției industriale față de anul precedent.

Creșteri ale volumului de producție în termeni reali s-au înregistrat pe toate formele de proprietate, cea mai semnificativă – cu 10.9 la sută, fiind înregistrată în proprietatea străină (graficul nr.6).

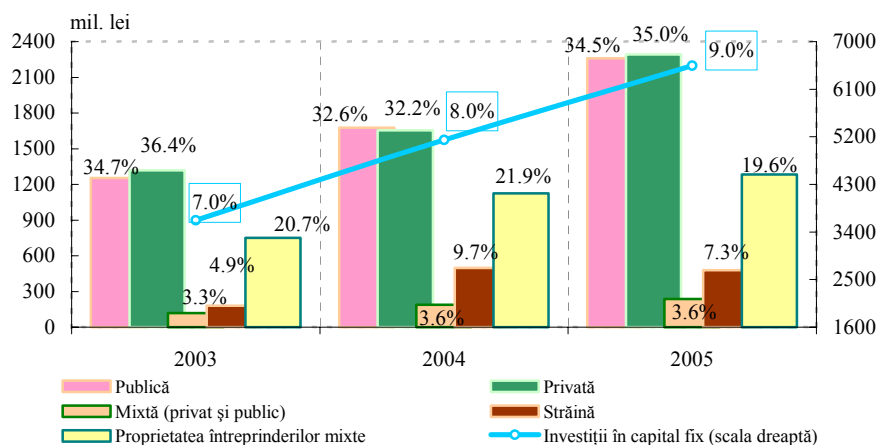
Producția agricolă, conform estimărilor, a însumat în anul 2005 11937.0 mil. lei, majorându-se în termeni reali cu 1.0 la sută față de anul precedent, fiind determinată de creșterea volumului producției animaliere cu 8.6 la sută și de reducerea cu 2.1 la sută a producției în sectorul vegetal (graficul nr. 7). Cea mai mare parte a producției animale (cca 90.0 la sută) s-a produs în sectorul individual (gospodăriile populației și gospodăriile țărănești).

Graficul nr. 7. Evoluția producției agricole (față de anul precedent, %)

Investițiile în capital fix alocate în economie în valoare de 6548.3 mil. lei au depășit realizările din anul 2004, în termeni reali, cu 9.0 la sută (graficul nr. 8). Valoarea lucrărilor de construcții-montaj (48.5 la sută din total) s-a majorat cu

Graficul nr.8. Volumul și structura investițiilor în capitalul fix pe forme de proprietate

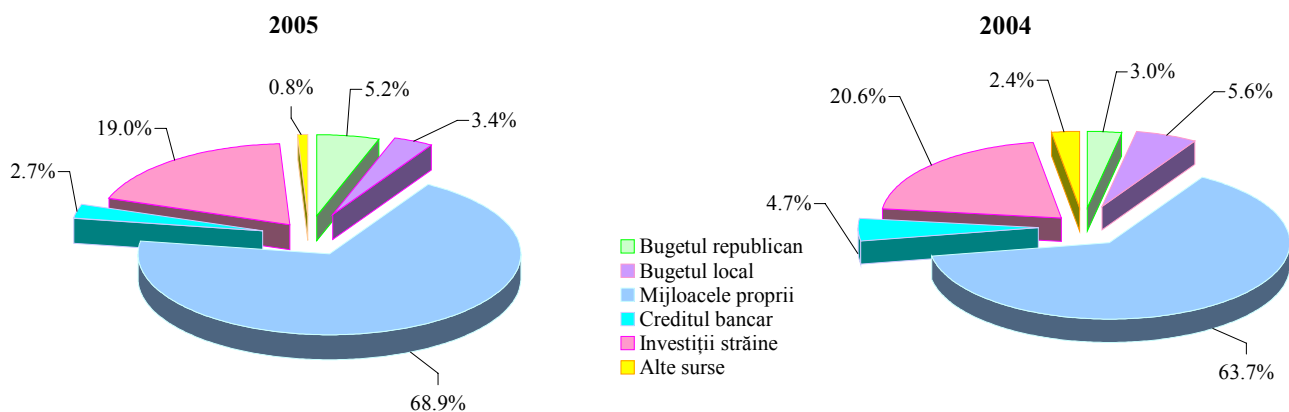

1.0 la sută comparativ cu anul precedent. Investițiile în utilaje, unelte și inventar, în sumă de 3064.6 mil. lei (46.8 la sută din total), s-au majorat în termeni reali cu 15.0 la sută.

Din totalul investițiilor, cele mai însemnate alocări (de 34.5 și 35.0 la sută, respectiv) au fost realizate în sectoarele public și privat, unde sporul a fost de 14.0 și 21.0 la sută, respectiv.

În sectorul productiv au fost efectuate 68.4 la sută din valoarea investițiilor în capitalul fix, nivelul de investire situându-se la cel al anului 2004, iar cele realizate în sfera nereproductivă, în volum de 2069.3 mil. lei, au sporit cu 32.0 la sută față de anul trecut.

Graficul nr. 9. Structura surselor de investiții în capitalul fix (%)

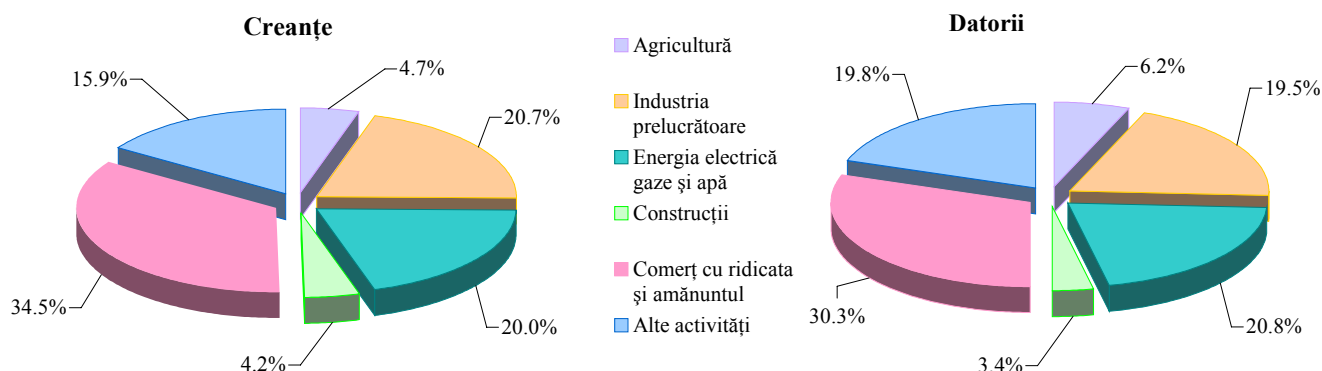

Cea mai mare parte a investițiilor s-a realizat din fondul mijloacelor proprii (inclusiv mijloacele populației) – 68.9 la sută, din care 35.0 la sută au fost alocate în proprietatea publică și 45.9 la sută – în proprietatea privată (graficul nr. 9). Bugetul republican și cel local au contribuit cu o pondere de 8.6 la sută în investițiile în capitalul fix, din care 80.2 la sută au fost realizate în sfera nereproductivă.

În anul 2005 au fost puse în funcțiune fonduri fixe în sumă de 4279.4 mil. lei, din care 73.1 la sută în sfera productivă.

Creanțele pe termen scurt la situația din 30 septembrie 2005 au alcătuit 22717.2 mil. lei, inclusiv cele aferente facturilor comerciale – 20139.4 mil. lei (88.7 la sută). Stocul creanțelor pe termen scurt a crescut cu 21.5 la sută față de sfârșitul anului 2004.

Graficul nr. 10. Creanțe și datoriile pe termen scurt în profilul activităților economice la 30.09.2005 (%)

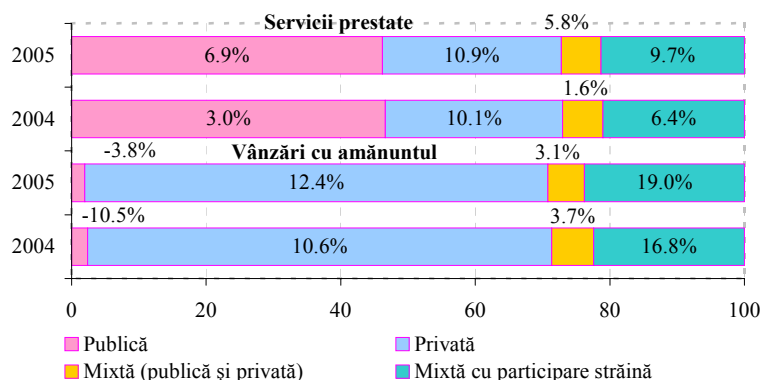

Datoriile pe termen scurt ale întreprinderilor la aceeași dată au totalizat 48368.9 mil. lei, al căror stoc a crescut cu 7.6 la sută față de 31 decembrie 2004. Creanțele și datoriile pe termen scurt ale agenților economici în profilul activităților economice sunt reflectate în graficul nr. 10.

Volumul total al **comerțului cu amănuntul** a însumat 19368.2 mil. lei, fiind superior cu 4.7 la sută în termeni reali nivelului consemnat în anul precedent, și a fost susținut de creșterea cu 11.6 la sută a volumului de comercializare a mărfurilor nealimentare (63.8 la sută din total vânzări). În același timp, comercializarea produselor alimentare s-a soldat cu reducerea volumului cu 5.2 la sută.

Volumul comerțului cu amănuntul, înregistrat în anul 2005 prin unitățile comerciale, în sumă de 10939.8 mil. lei a fost mai mare în termeni reali cu 13.0 la sută față de anul precedent. Reducerea volumului comerțului cu amănuntul a fost consemnată doar în

Graficul nr. 11. Structura și dinamica comerțului cu amănuntul și a serviciilor prestate pe forme de proprietate (%)

unitățile comerciale cu proprietate publică, cu 3.8 la sută (graficul nr. 11). Cea mai mare parte a comerțului s-a desfășurat prin unitățile comerciale private (cea ce reprezintă 68.8 la sută din total), unde a fost consemnată o creștere cu 12.4 la sută.

În anul 2005 în piețele republicii (conform estimărilor) au fost comercializate mărfuri în valoare de 8428.4 mil. lei, volum inferior cu 4.4 la sută celui înregistrat în anul trecut.

Activitatea de **servicii prestate populației** prin intermediul sectorului organizat (81.0 la sută din total servicii), însumând 6635.0 mil. lei, a crescut cu 8.5 la sută în termeni reali față de anul 2004. În toate formele de proprietate s-a înregistrat o majorare a volumului de

prestare a serviciilor, iar unitățile publice au contribuit cu 46.2 la sută din total (graficul nr. 11).

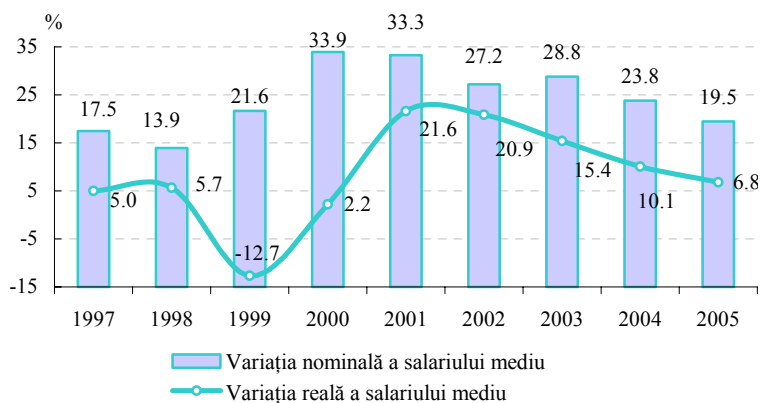
Persoanele fizice au prestat servicii populației în perioada analizată în valoare de 1559.2 mil. lei, sau cu 12.8 la sută mai mult față de anul precedent.

În anul 2005 **populația economic activă** (conform datelor anchetelor trimestriale desfășurate în 8208 gospodării) a constituit 1422.3 mii persoane, fiind în scădere cu 0.7 la sută în comparație cu anul 2004. **Rata de activitate*** a populației în vârstă de 15 ani și mai mare a alcătuit 49.0 la sută. Numărul șomerilor, conform standardelor Biroului Internațional al Muncii (BIM) a fost de cca 103.7 mii persoane (diminuându-se cu 12.8 mii persoane față de anul precedent) corespunzător unei **rate a șomajului** de 7.3 la sută (8.1 la sută în anul 2004).

Numărul salariaților în economie** (662.8 mii salariați) s-a redus comparativ cu anul 2004 cu 4.3 mii persoane (cu 0.7 la sută). Cea mai mare restrângere a personalului salariat din ultimii ani a avut loc în sectorul agricol (cu 8.4 la sută în perioada gestionară), fapt determinat de schimbarea condițiilor pe piața muncii și manifestarea unei tendințe de limitare a numărului de angajați. În consecință, a avut loc creșterea numărului celor care sunt în căutarea unui loc de muncă, atât în mediul extern, cât și intern. În același timp, numărul salariaților din majoritatea activităților economice și-a menținut tendința ascendentă.

Salariul mediu lunar al unui angajat în economia națională în anul 2005 a constituit 1318.7 lei, majorându-se în termeni reali cu 6.8 la sută comparativ cu anul precedent (graficul nr. 12). Fondul de remunerare a muncii a constituit 9336.4 mil. lei. Pe parcursul anului au avut loc majorări de salarii în toate activitățile economice,

Graficul nr. 12. Evoluția salariului mediu anual

aplicându-se nivelul de salarizare în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 1475 din 30.12.2004 privind stabilirea cuantumului salariului minim pe țară în mărime de 200.0 lei și ale Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 103 din 02.02.2005 cu privire la majorarea salariilor tarifare și de funcție cu 15.0–20.0 la sută angajaților din sfera bugetară.

* Raportul dintre populația activă de 15 ani și mai mare și numărul total al populației în vârstă de 15 ani și mai mare

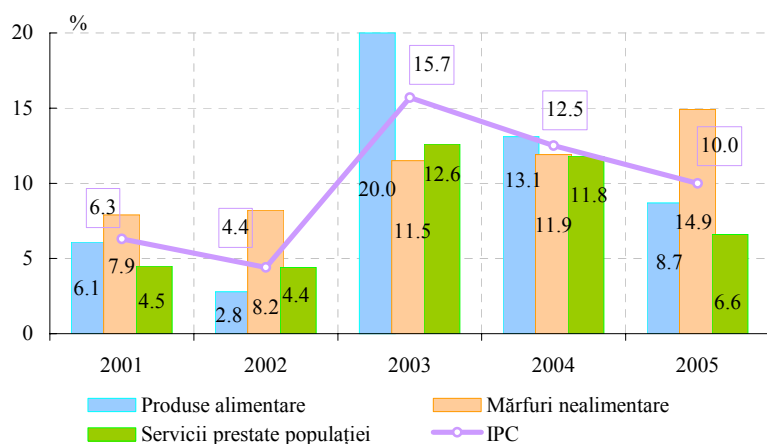
** La întreprinderile cu numărul de salariați 20 și mai mare (5780 agenți economici și sociali)

La 31 decembrie 2005 suma restanțelor pentru retribuirea muncii a constituit 96.0 mil. lei, care s-a redus cu 38.9 mil. lei față de 31 decembrie 2004, ca urmare a măsurilor întreprinse conform Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.678 din 11.07.2005 cu privire la lichidarea restanțelor la salarii în sectorul real al economiei.

Evoluția prețurilor și a nivelului de trai al populației

În anul 2005 a continuat trendul de diminuare a ritmului de creștere a prețurilor de consum, înregistrând un nivel de 10.0 la sută comparativ cu 12.5 la sută în anul precedent și 15.7 la sută în anul 2003 (graficul nr. 13).

Graficul nr. 13. Dinamica nivelului inflației în structură

Creșterea prețurilor la produsele alimentare a constituit 8.7 la sută, contribuind cu 4.0 puncte procentuale sau cu 40.0 la sută la rata inflației din acest an (tabelul nr. 2). Cele mai mari majorări s-au înregistrat la fructe proaspete, unde prețurile au crescut cu 44.7 la sută, la zahăr – cu 31.4 la sută, la pește și produse din pește – cu 19.4 la sută, la ulei vegetal – cu 18.8 la sută, la băuturi alcoolice – cu 16.2 la sută, la carne, preparate și conserve din carne – cu 14.3 la sută, la lapte și produse lactate – cu 10.2 la sută.

Tabelul nr. 2. Contribuția componentelor (%)

	2004			2005		
	creșterea prețurilor	contribuția	contribuția / IPC	creșterea prețurilor	contribuția	contribuția / IPC
IPC	12.5	12.5	100%	10.0	10.0	100%
Produse alimentare	13.1	6.1	48.8	8.7	4.0	40.0
Mărfuri nealimentare	11.9	3.6	28.8	14.9	4.4	44.0
Servicii cu plată	11.8	2.8	22.4	6.6	1.6	16.0

Sursa: BNS și BNM

Pe parcursul anului gestionar indicele prețurilor la mărfurile nealimentare a înregistrat cea mai mare creștere – cu 14.9 la sută, contribuind la rata inflației cu 4.4 puncte procentuale. În acest context s-au evidențiat creșteri majore de prețuri la combustibil – cu 35.7 la sută, medicamente – cu 17.3 la sută, materiale pentru construcție – cu 14.6 la sută, confecții – cu 10.8 la sută, încălțăminte – cu 10.8 la sută.

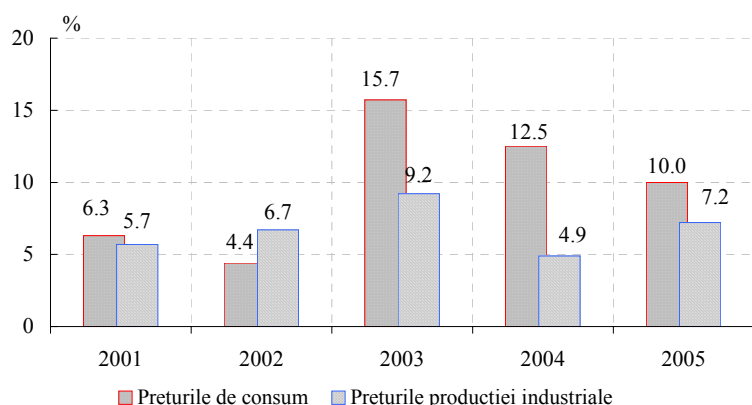
Prețul petrolului pe piața europeană în luna decembrie 2005 s-a majorat cu 61.7 la sută față de luna decembrie 2004.

În cadrul grupei serviciilor prestate populației majorarea prețurilor și tarifelor a fost cea mai moderată din ultimii trei ani – cu 6.6 la sută, contribuind cu 16.0 la sută la formarea indicelui general al prețurilor

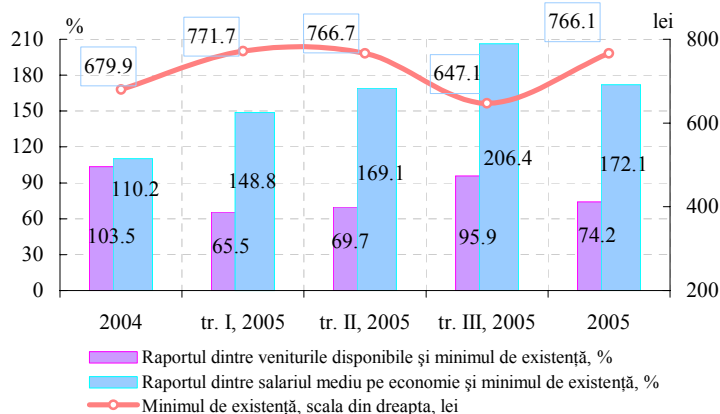
de consum. În componența acestei grupe cele mai mari creșteri de prețuri au fost consemnate la reparația și întreținerea locuințelor – cu 30.7 la sută, în alimentația publică – cu 27.0 la sută, în transportul de pasageri – cu 14.2 la sută și în învățământ – cu 7.7 la sută.

Prețurile producătorilor de producție industrială pe parcursul anului s-au majorat cu 7.2 la sută, fiind cu 2.8 puncte procentuale sub nivelul prețurilor de consum al populației, dar cu 2.3 puncte procentuale mai ridicate comparativ cu anul 2004 (graficul nr. 14). În

Graficul nr. 14. Dinamica anuală a prețurilor (%)

Graficul nr. 15. Indicatorii nivelului de trai al populației

industria extractivă prețurile au sporit cu 25.9 la sută, în industria prelucrătoare – cu 7.5 la sută, iar în energia electrică și termică, gaze și apă – cu 5.2 la sută. Majorări importante s-au înregistrat în activitățile: fabricarea cărămizilor și țiglelor din lut ars – cu 50.7 la sută, fabricarea zahărului – 26.0 la sută, producția de articole din cauciuc și din material plastic – cu 23.0 la sută, prelucrarea lemnului și fabricarea articolelor din lemn – cu 20.4 la sută, fabricarea de pompe, compresoare și sisteme hidraulice – cu 19.5 la sută, prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor – cu 17.0 la sută.

Valoarea medie lunară a **minimului de existență** pe economie în anul 2005 a constituit 766.1 lei pentru o persoană (graficul nr. 15). Comparativ cu anul precedent valoarea minimului de existență s-a majorat în termeni nominali cu 12.7 la sută. Valoarea minimului de existență a variat în funcție de fluctuațiile sezoniere ale prețurilor, caracteristice pentru perioadele corespunzătoare ale anului.

Pe categorii de populație, valoarea maximă a minimului de existență a fost înregistrată pentru populația aptă de muncă (809.2 lei) și în special pentru bărbați – 856.7 lei. Întreținerea unui copil în medie presupune alocarea a 715.6 lei lunar, cu o diferențiere a acestui indicator în funcție de vârsta copilului. Pentru pensionari, în condițiile majorării pe parcursul anului a pensiei medii lunare cu 18.0 la sută în termeni nominali (în funcție de creșterea prețurilor de consum și a majorării salariului minim în economie), stabilite la 383.4 lei, a cărei valoare a acoperit minimul de existență pentru această categorie (649.1 lei) în proporție de 59.1 la sută.

Raportul dintre salariul mediu al unui angajat în economia națională (1318.7 lei) și minimul de existență a constituit 172.1 la sută, în timp ce raportul dintre venitul disponibil mediu pentru o persoană și minimul de existență a fost de 74.2 la sută.

Conform cercetărilor bugetelor gospodăriilor casnice, **venitul disponibil mediu** în anul 2005, calculat pentru o persoană în sumă de 568.6 lei, s-a majorat în termeni reali cu 3.4 la sută față de anul precedent.

Cheltuielile medii lunare ale unei persoane au însumat pe aceeași perioadă 519.5 lei în, fiind în reducere cu 3.1 la sută în termeni reali față de anul 2004.

Situația financiară*

În anul 2005 veniturile **bugetului public național** au fost prevăzute în sumă de 14602.2 mil. lei și cheltuielile în sumă de 15029.0 mil. lei.

Veniturile bugetului public național, conform datelor preliminare, au însumat 14694.9 mil. lei, gradul de realizare față de prevederile anuale fiind de 100.6 la sută, ceea ce este cu 28.8 la sută (3287.3 mil. lei) mai mult față de anul 2004. Potrivit datelor operative de execuție, cheltuielile bugetului public național au totalizat 13937.2 mil. lei, reprezentând 92.7 la sută în raport cu prevederile anuale. Bugetul public național a fost executat cu un excedent de 757.7 mil. lei.

Veniturile fiscale (82.0 la sută din total venituri) au constituit 12052.9 mil. lei și au fost executate în proporție de 100.5 la sută față de prevederi. În structura veniturilor bugetului public național impozitele indirecte reprezintă 44.1 la sută din total, impozitele directe – 35.9 la sută și 20.0 la sută – alte venituri.

Acumulările veniturilor nefiscale au însumat 2006.2 mil. lei, sau 97.1 la sută din prevederi. Ponderea lor în suma totală de venituri colectate la bugetul public național este de 13.7 la sută. Veniturile din operațiuni cu capital și granturile au însumat 176.3 și 459.5 mil. lei, respectiv.

În anul 2005 acumulările la venituri în **bugetul de stat** au constituit 9053.0 mil. lei (la nivel de 100.3 la sută față de prevederile Legii bugetului de stat nr. 373-XV din 11.11.2004 și completării ulterioare din 08.12.2005 nr.312-XVI), depășind cu 2485.9 mil. lei (37.9 la sută) volumul celor colectate în anul 2004. Cheltuielile bugetului de stat au constituit 8470.2 mil. lei (93.9 la sută în raport cu prevederile anuale), fiind cu 27.3 la sută mai mari comparativ cu anul precedent.

Bugetul de stat în 2005 s-a soldat cu un excedent în sumă de 582.8 mil. lei față de 10.3 mil. lei prevăzute în buget.

Veniturile de bază ale bugetului de stat au fost realizate în sumă de 7794.0 mil. lei, depășind prevederile anuale cu 2.5 la sută. *Cheltuielile de bază ale bugetului de stat* au fost executate în sumă de 6954.0 mil. lei, cu o depășire de 0.2 la sută față de prevederile anuale. Bugetul de stat de bază s-a soldat cu un excedent de 840.0 mil. lei.

În anul 2005 în **bugetele unităților administrativ-teritoriale** au fost acumulate venituri în sumă de 3785.0 mil. lei, fiind în proporție de 103.3 la sută față de prevederile anuale. Cheltuielile au fost executate

* În baza informației preliminare a Ministerului Finanțelor al RM

la nivel de 95.4 la sută, însumând 3782.0 mil. lei. În ansamblu, bugetele unităților administrativ-teritoriale au avut un excedent în sumă de 3.0 mil. lei.

La situația din 31 decembrie 2005, *datoria de stat internă* s-a cifrat la 3787.1 mil. lei și s-a încadrat în limita stipulată în Legea bugetului de stat pe anul 2005.

Din suma totală a datoriei de stat interne, împrumuturile acordate de Banca Națională a Moldovei au constituit 2211.04 mil. lei și hârtiile de valoare de stat în circulație – 1576.02 mil. lei (inclusiv în portofoliul BNM – 400.0 mil. lei).

Balanța de plăți*

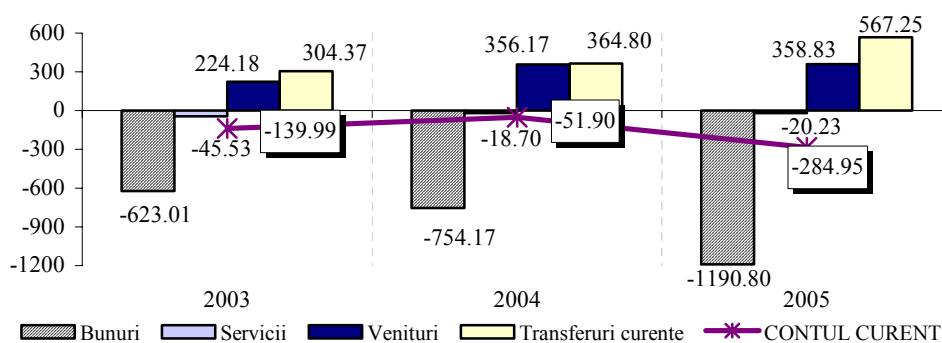
Tabelul nr.3. Sinteza balanței de plăți a Moldovei (agregate principale) (mil. USD)

	2003	2004	2005
CONTUL CURENT	-139.99	-51.90	-284.95
Bunuri și servicii	-668.54	-772.87	-1211.03
Bunuri	-623.01	-754.17	-1190.80
export (FOB)	805.09	994.07	1104.36
import (FOB), din care:	-1428.10	-1748.24	-2295.16
import de resurse energetice (fără energie electrică)	-232.83	-308.57	-426.35
Servicii	-45.53	-18.70	-20.23
export	254.22	355.08	423.92
import	-299.75	-373.78	-444.15
Venituri	224.18	356.17	358.83
intrări, din care:	340.79	490.04	539.27
veniturile rezidenților din muncă peste hotare	332.00	480.00	520.00
ieșiri, din care:	-116.61	-133.87	-180.44
venituri către plată la titluri de participare #	-24.84	-42.80	-76.05
dobânzi către plată la împrumuturi și la titluri de angajamente de stat	-45.89	-46.81	-57.69
Transferuri curente	304.37	364.80	567.25
intrări, din care:	331.84	399.99	609.30
transferuri de peste hotare ale angajaților	152.02	221.37	395.08
ieșiri	-27.47	-35.19	-42.05
CONTUL DE CAPITAL ȘI FINANCIAR	64.23	-72.58	92.87
Transferuri de capital	-19.01	-12.81	-3.83
Investiții directe	78.18	150.68	225.45
din care: în economia națională	78.29	153.90	225.29
capital subscris și venit reinvestit	60.84	154.32	156.55
credite de la firme-mamă	17.45	-0.42	68.74
Investiții de portofoliu	-23.75	-9.77	-6.95
Active*	0.40	-1.46	-1.19
titluri de participare	-0.10	-0.16	
titluri de creanțe	0.50	-1.30	-1.19
Pasive	-24.15	-8.31	-5.76
titluri de participare	0.72	-0.81	0.60
titluri de angajamente	-24.87	-7.50	-6.36
Derivate financiare - bancare	0.05	0.57	-1.59
Alte investiții	42.83	-53.26	8.41
Active*	-11.30	-46.43	-103.14
valută străină și depozite în străinătate	23.98	-5.63	-52.50
alte fluxuri financiare pe termen scurt	-35.28	-40.80	-50.64
Pasive	54.13	-6.83	111.55
împrumuturi pe termen lung ***	-39.74	-8.74	-8.63
utilizare	86.33	143.07	158.30
rambursare	-126.07	-151.81	-166.93
depozite ale nerezidenților în sistemul bancar național	4.60	14.73	12.64
arierate la serviciul datoriei externe**	50.72	-36.31	29.88
arierate pentru resurse energetice **	-1.37	-12.66	-1.61
alte fluxuri financiare pe termen scurt	39.92	36.15	79.27
Active de rezervă ale statului *	-14.07	-147.99	-128.62
Erori și omisiuni	75.76	124.48	192.08

* (-) - majorare (+) - micșorare; ** (+) - majorare (-) - micșorare; *** - inclusiv creditele reeșalonate.

dividende, venit reinvestit, profit nedistribuit

Graficul nr. 16. Contul curent în dinamică anuală (mil. USD)

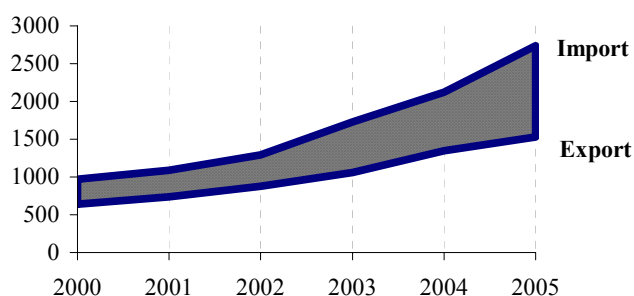
Evoluția sectorului extern al economiei naționale, reflectată în agregatele balanței de plăți (tabelul nr.3), a fost determinată de ritmurile înalte de creștere a importurilor ca răspuns la majorarea cererii interne și de sporirea consumului final.

Contul curent al balanței de plăți a înregistrat în anul 2005 un deficit în valoare de 285.0 mil. USD, ponderea acestuia în PIB constituind 9.8 la sută. Excedentul sumar din venituri și transferuri curente a acoperit deficitul din comerțul exterior cu bunuri și servicii în proporție de 76.5 la sută (graficul nr.16).

Volumul comerțului exterior cu bunuri și servicii a sporit comparativ cu anul precedent cu 22.9 la sută: exporturile cu 13.3 la sută, importurile cu 29.1 la sută. Deficitul din comerțul exterior cu bunuri și servicii este în continuare creștere (graficul nr. 17) și a atins 41.5 la sută din PIB. Gradul de acoperire a importurilor de bunuri și servicii prin exporturi a

* Date provizorii

Graficul nr. 17. Deficitul din comerțul exterior cu bunuri și servicii (mil. USD)

Tabelul nr. 4. Evoluția balanței comerciale cu bunuri

	U.M.	2003	2004	2005
Export bunuri (EX)	mil. USD	805.09	994.07	1104.36
Import bunuri (IM)	mil. USD	-1428.10	-1748.24	-2295.16
Soldul balanței comerciale (EX-IM)	mil. USD	-623.01	-754.17	-1190.80
Comerț exterior cu bunuri (EX+IM)	mil. USD	2233.19	2742.31	3399.52
Creșterea exporturilor	% față de anul precedent	122.0	123.5	111.1
Creșterea importurilor	% față de anul precedent	137.6	122.4	131.3
Export / PIB	%	40.6	38.3	37.9
Import / PIB	%	-72.1	-67.3	-78.7
Soldul balanței comerciale / PIB	%	-31.5	-29.0	-40.8
Gradul de acoperire a importului prin exporturi	%	56.4	56.9	48.1
Gradul de deschidere a economiei (EX+IM) / PIB	%	112.7	105.5	116.5

Tabelul nr. 5. Soldul comerțului exterior cu bunuri, pe țări

Țări	2003	2004	2005	2005 față de anul 2004
	mil. USD			%
Ucraina	-268.99	-396.72	-434.65	109.6
România	-70.79	-129.48	-250.37	193.4
Germania	-80.02	-89.10	-126.40	141.9
Turcia	-32.00	-47.52	-56.72	119.4
Polonia	-38.75	-43.81	-52.52	119.9
China	-6.07	-12.93	-37.25	de 2.9 ori
Bulgaria	-34.53	-32.94	-34.26	104.0
Franța	-15.00	-25.92	-30.72	118.5
Ungaria	-17.22	-18.28	-26.52	145.1
Austria	-6.75	-13.18	-23.84	180.9
Cehia	-11.13	-14.79	-21.75	147.1
Olanda	-15.80	-18.39	-21.28	115.7
Belgia	-12.39	-11.15	-21.22	190.3
Italia	-12.65	26.87	9.01	33.5
S.U.A.	11.48	24.96	9.72	38.9
Kazahstan	-2.73	4.93	10.43	de 2.1 ori
Rusia	90.96	109.44	43.91	40.1

Sursa: BNS, selecții la import (prețuri CIF), după principiul țării exportatoare, fără exportul și importul efectuat de persoane fizice

constituit 55.8 la sută și s-a micșorat comparativ cu anul precedent cu 7.8 puncte procentuale.

Decalajul în evoluția exporturilor și importurilor a determinat acumularea unui deficit al *balanței comerțului exterior cu bunuri* în valoare de 1190.8 mil. USD (prețuri FOB), ceea ce este cu 57.9 la sută mai mult față de anul precedent. De menționat că, deficitul comercial în valoare absolută a depășit exporturile de bunuri cu 86.4 mil. USD. Ponderea soldului comercial în PIB s-a majorat cu 11.8 puncte procentuale, constituind 40.8 la sută (tabelul nr. 4). Gradul de deschidere a economiei naționale a crescut semnificativ (cu 11.0 puncte procentuale), ceea ce denotă dependența tot mai mare de sectorul extern.

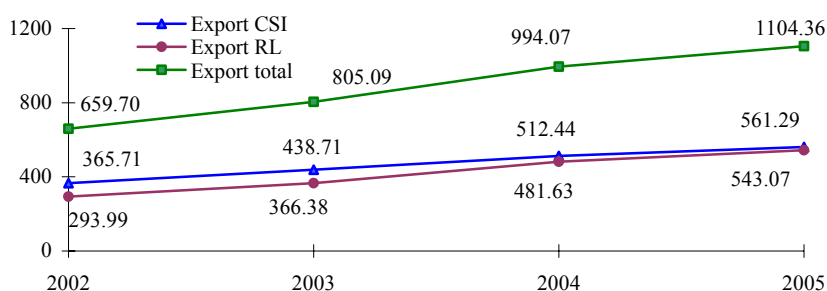
Deficitul din tranzacțiile cu restul lumii a însumat 850.6 mil. USD, sporind față de anul precedent cu 67.2 la sută. Soldul negativ cu CSI a însumat 340.2 mil. USD și a crescut comparativ cu anul precedent cu 38.6 la sută.

Cele mai mari deficite au fost înregistrate în comerțul cu Ucraina, România, Germania (tabelul nr. 5).

Exporturile de bunuri au sporit comparativ cu anul precedent cu 11.1 la sută și au însumat 1104.4 mil. USD (graficul nr. 18), din care exporturile spre CSI – 561.3 mil. USD (în creștere cu 9.5 la sută), iar spre restul lumii – 543.1 mil. USD (în creștere cu 12.8 la sută).

În anul 2005 exporturile s-au concentrat în proporție de 82.2 la sută

Graficul nr.18. Export de bunuri, evoluție trimestrială (mil. USD)

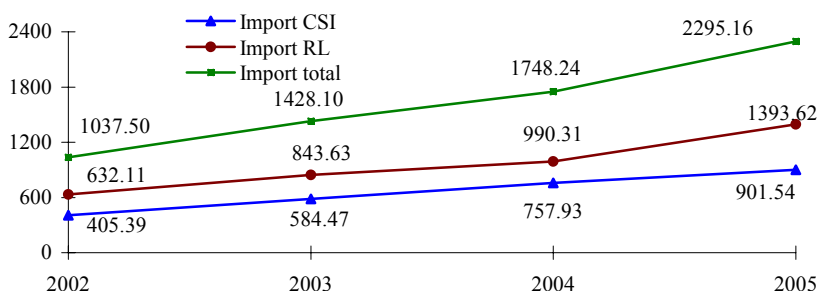

Tabelul nr. 6. Principalele țări în derularea exporturilor

	2003	2004	2005	Pondere în totalul anului 2005	2005 față de anul 2004
	mil. USD			%	
TOTAL, din care:	789.93	985.18	1091.04	100.0	110.7
Rusia	308.41	353.33	347.52	31.9	98.4
Italia	82.40	136.43	133.62	12.2	97.9
România	90.23	98.92	111.68	10.2	112.9
Ucraina	56.13	64.76	99.74	9.1	154.0
Belarus	41.07	58.65	71.17	6.5	121.3
Germania	56.18	71.28	47.45	4.3	66.6
S.U.A.	33.65	42.70	37.48	3.4	87.8
Polonia	4.47	6.55	25.30	2.3	de 3.8 ori
Turcia	7.24	12.27	24.69	2.3	de 2.0 ori
Kazahstan	9.21	15.43	17.30	1.6	112.1
Franța	9.34	11.31	16.49	1.5	145.8
Ungaria	8.00	14.47	14.74	1.4	101.9
Slovacia	1.17	1.70	15.06	1.4	de 8.9 ori
Belgia	7.26	11.78	14.56	1.3	123.6
Austria	11.33	10.03	11.70	1.1	116.7
Marea Britanie	5.61	10.02	11.14	1.0	111.2

Sursa: BNS, fără exportul efectuat de persoane fizice

Graficul nr. 19. Import de bunuri, evoluție trimestrială (prețuri FOB) (mil. USD)

de 426.4 mil. USD, cu 38.2 la sută mai mult comparativ cu anul precedent, creștere determinată de majorarea prețurilor (indicele valorii unitare față de anul 2004 la combustibili minerali fiind de 129.0 la sută, iar la gaze – 117.0 la sută).

către 9 țări: Rusia (31.9 la sută), Italia (12.2 la sută), România (10.2 la sută), Ucraina (9.1 la sută), Belarus (6.5 la sută), Germania (4.3 la sută), SUA (3.4 la sută), Polonia (2.3 la sută), Turcia (2.3 la sută) (tabelul nr. 6).

Tradițional, mai mult de jumătate din exporturi sunt produse agroalimentare. În anul 2005 ponderea acestora a constituit 53.5 la sută, însumând 582.92 mil. USD, în creștere cu 10.6 la sută.

În perioada de raportare importurile de bunuri au crescut față de anul precedent cu 31.3 la sută și au atins valoarea de 2295.2 mil. USD (prețuri FOB), importurile din CSI au însumat 901.6 mil. USD (majorare cu 18.9), din restul lumii – 1393.6 mil. USD, creștere cu 40.7 la sută (graficul nr. 19).

Conform Biroului Național de Statistică (BNS), 78.1 la sută din total au fost bunuri importate de la 9 parteneri comerciali: Ucraina (23.3 la sută), România (15.8 la sută), Rusia (13.2 la sută), Germania (7.6 la sută), Italia (5.4 la sută), Belarus (3.7 la sută), Turcia (3.6 la sută), Polonia (3.4 la sută), Franța (2.1 la sută) (tabelul nr. 7).

Statistica vamală a înregistrat în anul 2005 importuri de produse energetice (prețuri FOB) în valoare

Volumul comerțului exterior cu servicii a crescut în 2005 față de

2004 cu 19.1 la sută. Majorarea exporturilor cu 68.8 mil. USD sau cu 19.4 la sută a fost cauzată, în special, de creșterile înregistrate la comunicații – cu 13.4 mil. USD, călătorii – cu 14.4 mil. USD, transport – cu 27.1 mil. USD. Sporirea importurilor – cu 70.4 mil. USD (18.8 la sută), s-a bazat în principal pe majorările la călătorii – cu 32.3 mil. USD și transport – cu 32.6 mil. USD (tabelul nr. 8).

Balanța serviciilor s-a soldat cu un deficit în valoare de 20.2 mil. USD, mai mare cu 8.2 la sută comparativ cu cel din anul 2004. Prestările de servicii în CSI au crescut cu 17.1 la sută, în restul lumii – cu 20.3 la sută, iar importurile de servicii din CSI au sporit cu 23.2 la sută, din restul lumii – cu 17.4 la sută.

Veniturile nete realizate în perioada de raportare s-au cifrat la 358.8 mil. USD (tabelul nr. 9).

În 2005 veniturile rezidenților din munca în străinătate, o importantă sursă de valută străină în țară, au fost estimate la 520.0 mil. USD.

Veniturile din investiții au consemnat un sold negativ în valoare de 118.0 mil. USD. Principalele plăți au fost preconizate conform orarului pentru serviciul procentual al obligațiunilor de stat – 2.3 mil.

USD și al împrumuturilor: BNM de la FMI – 2.7 mil. USD, celor guvernamentale – 20.0 mil. USD, băncilor – 2.3 mil. USD și întreprinderilor din alte sectoare – 30.5 mil. USD (inclusiv serviciul împrumuturilor primite de la companii afiliate – 16.2 mil. USD).

Tabelul nr. 7. Principalele țări în derularea importurilor (prețuri CIF)

	2003	2004	2005	Pondere în totalul anului 2005	2005 față de anul 2004
	mil. USD			%	
TOTAL, din care:	1402.35	1768.52	2291.57	100.0	129.6
Ucraina	325.12	461.48	534.39	23.3	115.8
România	161.02	228.40	362.05	15.8	158.5
Rusia	217.45	243.89	303.61	13.2	124.5
Germania	136.20	160.38	173.85	7.6	108.4
Italia	95.05	109.56	124.61	5.4	113.7
Belarus	49.77	65.37	84.72	3.7	129.6
Turcia	39.24	59.79	81.41	3.6	136.2
Polonia	43.22	50.36	77.82	3.4	154.5
Franța	24.34	37.23	47.21	2.1	126.8
Ungaria	25.22	32.75	41.26	1.8	126.0
Bulgaria	40.72	38.43	41.89	1.8	109.0
China	6.14	13.02	37.87	1.7	de 2.9 ori
Belgia	19.65	22.93	35.78	1.6	156.0
Austria	18.08	23.21	35.54	1.6	153.1
S.U.A.	22.17	17.74	27.76	1.2	156.5
Olanda	18.70	23.91	27.81	1.2	116.3
Cehia	12.65	16.66	26.18	1.1	157.1

Sursa: BNS (fără importul efectuat de persoane fizice), selecții la import după principiul țării exportatoare

Tabelul nr. 8. Serviciile internaționale în dinamică

	2003	2004	2005	2005 față de anul 2004
	mil. USD			%
Balanța serviciilor	-45.53	-18.70	-20.23	108.2
Credit	254.22	355.08	423.92	119.4
Debit	-299.75	-373.78	-444.15	118.8
Transport	27.15	26.60	21.10	79.3
Credit	127.07	142.64	169.70	119.0
Debit	-99.92	-116.04	-148.60	128.1
Călătorii	-47.03	-21.39	-39.34	183.9
Credit	58.04	113.33	127.70	112.7
Debit	-105.07	-134.72	-167.04	124.0
Comunicații	5.38	26.53	34.09	128.5
Credit	24.40	45.34	58.78	129.6
Debit	-19.02	-18.81	-24.69	131.3
Construcții	-1.56	0.90	3.56	de 4.0 ori
Credit	0.56	4.30	6.05	140.7
Debit	-2.12	-3.40	-2.49	73.2
Servicii de informatizare și informaționale	-1.53	-3.49	-0.77	22.1
Credit	1.19	2.63	3.63	138.0
Debit	-2.72	-6.12	-4.40	71.9
Alte servicii	-27.94	-47.85	-38.87	81.2
Credit	42.96	46.84	58.06	124.0
Debit	-70.90	-94.69	-96.93	102.4

Venitul reinvestit și profiturile nedistribuite au fost estimate la 72.0 mil. USD.

Tabelul nr. 9. Veniturile în dinamică

	2003	2004	2005	2005 față de anul 2004
	mil. USD			%
Balanța veniturilor	224.18	356.17	358.83	100.7
Credit	340.79	490.04	539.27	110.0
Debit	-116.61	-133.87	-180.44	134.8
Compensare pentru muncă	289.02	438.94	476.83	108.6
Credit	332.00	480.00	520.00	108.3
Debit	-42.98	-41.06	-43.17	105.1
Venituri din investiții	-64.84	-82.77	-118.00	142.6
Credit	8.79	10.04	19.27	191.9
Debit	-73.63	-92.81	-137.27	147.9
<i>Venituri din investiții directe - Debit</i>	<i>-31.26</i>	<i>-49.92</i>	<i>-94.39</i>	189.1
Venituri din titluri de participare - Debit	-24.84	-42.80	-76.05	177.7
Dividende și profituri distribuite - Debit	-3.66	-2.60	-4.01	154.2
Venit reinvestit și profituri nedistribuite - Debit	-21.18	-40.20	-72.04	179.2
Dobânzi - Debit	-6.42	-7.12	-18.34	de 2.6 ori
<i>Venituri din investiții de portofoliu</i>	<i>0.00</i>	<i>0.12</i>	<i>2.73</i>	de 22.8 ori
Credit	2.83	2.37	5.12	216.0
Debit	-2.83	-2.25	-2.39	106.2
Dividende	-0.59	-0.24		
Credit	0.05			
Debit	-0.64	-0.24		
Dobânzi	0.59	0.36	2.73	de 7.6 ori
Credit	2.78	2.37	5.12	de 2.2 ori
Debit	-2.19	-2.01	-2.39	118.9
<i>Venituri din alte investiții</i>	<i>-33.58</i>	<i>-32.97</i>	<i>-26.34</i>	79.9
Credit	5.96	7.67	14.15	184.5
Debit	-39.54	-40.64	-40.49	99.6

Tabelul nr. 10. Transferurile curente unilaterale în dinamică

	2003	2004	2005	2005 față de anul 2004
	mil. USD			%
Balanța transferurilor curente	304.37	364.80	567.25	155.5
Credit	331.84	399.99	609.30	152.3
Debit	-27.47	-35.19	-42.05	119.5
Granturi și asistență tehnică	117.33	115.39	132.25	114.6
Credit	119.80	117.67	133.32	113.3
Debit	-2.47	-2.28	-1.07	46.9
Învățământ și perfecționarea cadrelor	10.32	8.16	8.50	104.2
Credit	10.95	8.62	9.10	105.6
Debit	-0.63	-0.46	-0.60	130.4
Ajutor umanitar	22.88	17.64	9.86	55.9
Credit	22.91	17.67	9.99	56.5
Debit	-0.03	-0.03	-0.13	de 4.3 ori
Cotizații în organizații internaționale	-4.71	-4.71	-4.68	99.4
Credit	0.02			
Debit	-4.73	-4.71	-4.68	99.4
Transferuri ale angajaților	151.19	220.60	391.98	177.7
Credit	152.02	221.37	395.08	178.5
Debit	-0.83	-0.77	-3.10	de 4.0 ori
Alte transferuri curente	7.36	7.72	29.34	de 3.8 ori
Credit	26.14	34.66	61.81	178.3
Debit	-18.78	-26.94	-32.47	120.5

conform estimărilor, au însumat 395.1 mil. USD.

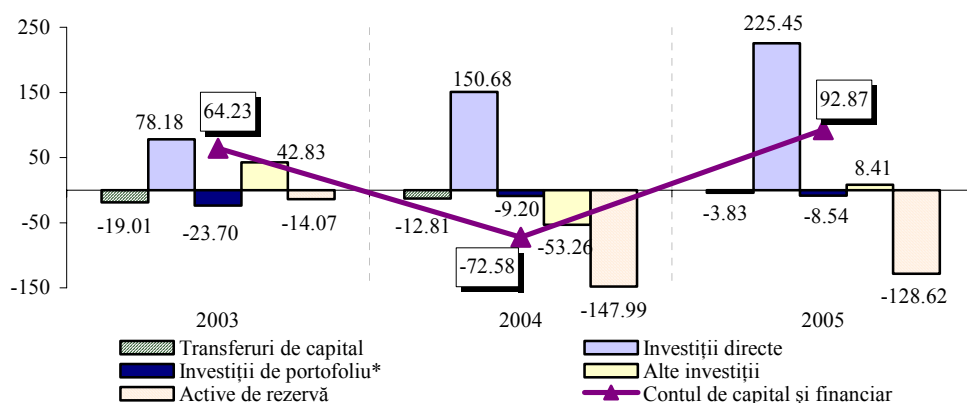
În anul 2005 excedentul de transferuri curente a înregistrat 567.3 mil. USD: intrările au sporit cu 52.3 la sută față de anul precedent, iar ieșirile – cu 19.5 la sută (tabelul nr. 10). Valoarea granturilor și asistenței tehnice, acordate Republicii Moldova de către organismele internaționale și guvernele străine, a fost estimată la 133.3 mil. USD.

Intrările de ajutor umanitar înregistrate de statistica vamală au fost evaluate la cca 10.0 mil. USD. Suma cotizațiilor internaționale plătite de către Republica Moldova în anul 2005 s-a cifrat la 4.7 mil. USD.

Cea mai însemnată pondere (64.8 la sută) în total intrări de transferuri curente din exterior a fost cea a transferurilor de peste hotare ale angajaților (nerezidenți) care,

Contul de capital și financiar al balanței de plăți s-a soldat cu intrări nete în valoare de 92.9 mil. USD (graficul nr. 20), rezultat influențat și de tranzacțiile aferente Acordului de investiții cu privire la Portul Internațional Liber „Giurgiulești”.

Graficul nr. 20. Contul de capital și financiar – agregate principale (mil. USD)

*inclusiv derivate financiare pentru anii 2003 -2005

nete ale migraților ce pleacă / sosesc pentru trai permanent din / în țară – înregistrând ieșiri de 16.9 mil. USD, iar anularea parțială a unor angajamente externe guvernamentale a generat intrări în sumă de 13.04 mil. USD.

Investițiile directe nete au consemnat intrări nete de capital în valoare de 225.5 mil. USD (tabelul nr. 11). Investiții directe în economia națională au fost efectuate din SUA, Olanda, Marea Britanie, Rusia, Azerbaijan etc. preponderent în energetică, transport, comunicații, industria alimentară: capitalul social împreună cu venitul reinvestit fiind evaluat la 156.6 mil. USD, din care investițiile sub formă de bunuri – 8.8 mil. USD.

Tabelul nr. 11. Investiții străine directe (mil. USD)

	2003			2004			2005		
	intrări	ieșiri	net	intrări	ieșiri	net	intrări	ieșiri	net
Investiții directe	102.88	24.70	78.18	246.74	96.06	150.68	296.43	70.98	225.45
peste hotare		0.11	-0.11	1.81	5.03	-3.22	1.60	1.44	0.16
în economia națională,	102.88	24.59	78.29	244.93	91.03	153.90	294.83	69.54	225.29
inclusiv :									
<i>capital social</i>	47.42	7.76	39.66	128.82	12.33	116.49	100.24	15.73	84.51
sector bancar	3.67	2.05	1.62	8.68	1.22	7.46	2.22	4.42	-2.20
alte sectoare	43.75	5.71	38.04	120.14	11.11	109.03	98.02	11.31	86.71
<i>venit reinvestit</i>	21.18		21.18	40.20	2.37	37.83	72.04		72.04
sector bancar	6.08		6.08	6.56	2.37	4.19	8.24		8.24
alte sectoare	15.10		15.10	33.64		33.64	63.80		63.80
<i>alt capital (alte sectoare)</i>	34.28	16.83	17.45	75.91	76.33	-0.42	122.55	53.81	68.74
Structura sectorială a fluxurilor de investiții directe în economia națională	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>sector bancar (%)</i>	9.5	8.3	9.8	6.2	3.9	7.6	3.5	6.4	2.7
<i>alte sectoare (%)</i>	90.5	91.7	90.2	93.8	96.1	92.4	96.5	93.6	97.3

Intrările de alt capital (împrumuturi de la firme-mamă) au fost evaluate la 122.6 mil. USD, depășindu-le pe cele din anul precedent cu 61.4 la sută. Rambursări la credite au fost preconizate conform orarului în sumă de 53.8 mil. USD, din care real au fost plătite 43.4 mil. USD, restul fiind înregistrate la arierate.

Stocul investițiilor directe acumulat în economia națională până la sfârșitul anului 2005 a fost evaluat la 1128.7 mil. USD, din care: capital subscris și venit reinvestit - 894.4 mil. USD, alt capital - 234.3 mil. USD, astfel investițiile străine directe pe cap de locuitor au constituit 333.0 USD.

Tabelul nr. 12. Investiții de portofoliu (mil. USD)

	2003	2004	2005
Investiții de portofoliu	-23.75	-9.77	-6.95
Active	0.40	-1.46	-1.19
Titluri de participare – <i>alte sectoare</i>	-0.10	-0.16	
Titluri de creanță - obligațiuni și alte titluri de creanță <i>bănci</i>	0.50	-1.30	-1.19
Pasive	-24.15	-8.31	-5.76
Titluri de participare <i>bănci</i>	0.72	-0.81	0.60
vânzarea acțiunilor nerezidenților	-0.25	-0.60	0.56
răscumpărarea acțiunilor de la nerezidenți <i>alte sectoare</i>	0.35	1.75	2.47
vânzarea acțiunilor nerezidenților	-0.60	-2.35	-1.91
răscumpărarea acțiunilor de la nerezidenți <i>Titluri de angajamente - obligațiuni – sector guvernamental</i>	0.97	-0.21	0.04
	1.96	0.99	0.20
	-0.99	-1.20	-0.16
	-24.87	-7.50	-6.36

În anul 2005 *investițiile de portofoliu* au fost nesemnificative, înregistrând ieșiri nete de cca 7.0 mil. USD, determinate de serviciul euroobligațiunilor (tabelul nr.12).

Pe parcursul anului 2005 băncile au efectuat swop-uri valutare, ce s-au soldat cu ieșiri în valoare de 1.6 mil. USD. Astfel, stocul la *derivate*

financiare - active a constituit la sfârșitul anului de raporate 2.1 mil. USD, iar cel la pasive – 1.2 mil. USD.

Balanța *altor investiții* s-a încheiat cu intrări nete de capital în valoare de 8.4 mil. USD, activele externe majorându-se cu 103.1 mil. USD, iar angajamentele față de nerezidenți cu 111.6 mil. USD.

Volumul *împrumuturilor* valorificate de agenții economici din alte

Tabelul nr. 13. Împrumuturi externe (mil. USD)

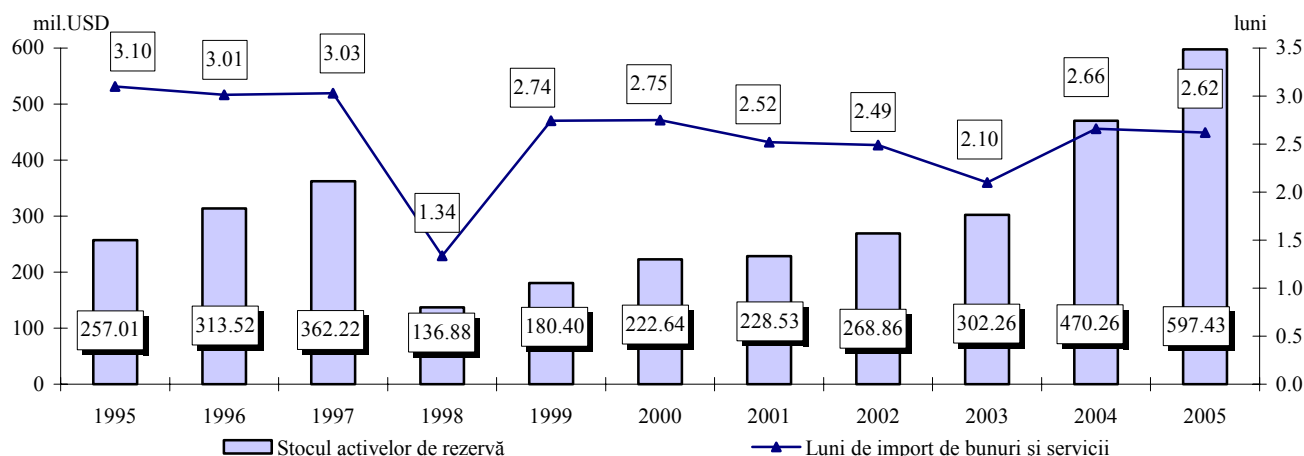
	2003		2004		2005	
	valorifi- cări	rambur- sări	valorifi- cări	rambur- sări	valorifi- cări	rambur- sări
Împrumuturi ale autorităților monetare (BNM de la FMI)		22.26		21.61		21.41
Împrumuturi guvernamentale	25.36	47.98	40.41	59.46	25.91	40.70
<i>inclusiv: reeșalonate</i>	2.48		17.73	15.42		
Împrumuturi bancare	16.05	6.61	22.89	21.13	13.97	14.29
pe termen lung	7.45	6.61	19.89	12.03	13.87	12.19
pe termen scurt	8.60		3.00	9.10	0.10	2.10
Împrumuturi ale altor sectoare	58.30	50.00	90.51	60.81	128.22	101.47
pe termen lung	53.52	49.22	82.77	58.71	118.52	92.63
<i>inclusiv: reeșalonate</i>					2.51	10.50
pe termen scurt	4.78	0.78	7.74	2.10	9.70	8.84
TOTAL	99.71	126.85	153.81	163.01	168.10	177.87
TOTAL fără cele reeșalonate	97.23	126.85	136.08	147.59	165.59	167.37

sectoare s-a majorat comparativ cu cel din anul precedent cu 38.9 la sută, cifrându-se la 125.7 mil. USD (fără cele reeșalonate). În ansamblu (tabelul nr. 13), sumele preconizate spre rambursare conform orarului (167.4 mil. USD) le-au depășit pe cele valorificate (165.6 mil. USD).

La *alte pasive*, constituite din arierate, cele guvernamentale s-au majorat în valoare netă cu 16.9 mil. USD, iar cele ale altor sectoare – cu 11.4 mil. USD. Astfel, la sfârșitul anului 2005 stocul de arierate guvernamentale a constituit 36.8 mil. USD, iar stocul de arierate ale agenților economici din alte sectoare – 397.7 mil. USD.

Actiunile de rezervă ale statului (graficul nr. 21) au crescut pe parcursul anului 2005 cu 128.6 mil. USD, în valoare netă. Pentru serviciul datoriei externe au fost îndreptate 76.4 mil. USD, pentru întreținerea ambasadelor – 10.0 mil. USD, pentru cotizații în organizațiile internaționale – 4.0 mil. USD. Sursa principală de completare a rezervelor a rămas piața internă valutară, unde au fost cumpărate de către BNM devize străine în sumă de 174.8 mil. USD. Stocul activelor de rezervă la sfârșitul lunii decembrie 2005 s-a cifrat la 597.4 mil. USD, nivel suficient pentru asigurarea importului curent de bunuri și servicii pe parcursul a 2.6 luni.

Graficul nr. 21. Actiunile de rezervă ale Republicii Moldova la sfârșitul anilor 1995 - 2005

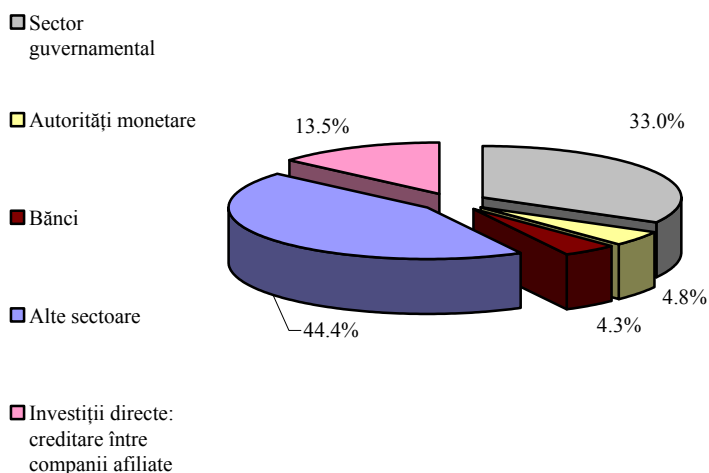
Datoria externă a Republicii Moldova

Datoria externă brută a țării la sfârșitul anului 2005 a constituit 1991.0 mil. USD, din care 37.7 la sută au alcătuit angajamentele pe termen scurt (tabelul nr. 14).

Tabelul nr. 14. Datoria externă – prezentare sectorială (mil. USD)

	31.12. 2003	31.12. 2004	31.12. 2005
Sector guvernamental	808.46	699.18	657.57
<i>Pe termen scurt</i>	<i>70.43</i>	<i>21.10</i>	<i>36.75</i>
Alte angajamente aferente datoriei	70.43	21.10	36.75
Arierate	70.43	21.10	36.75
<i>Pe termen lung</i>	<i>738.03</i>	<i>678.08</i>	<i>620.82</i>
Obligațiuni și alte titluri de angajamente	94.31	31.76	25.40
Împrumuturi	643.72	646.32	595.42
Autorități monetare	142.05	125.94	95.44
<i>Pe termen lung</i>	<i>142.05</i>	<i>125.94</i>	<i>95.44</i>
Împrumuturi	142.05	125.94	95.44
Bănci	57.59	74.31	85.10
<i>Pe termen scurt</i>	<i>33.17</i>	<i>42.05</i>	<i>51.45</i>
Împrumuturi	8.60	2.50	0.50
Valută străină și depozite	24.57	39.55	50.95
<i>Pe termen lung</i>	<i>24.42</i>	<i>32.26</i>	<i>33.65</i>
Împrumuturi	24.42	32.26	33.65
Alte sectoare	720.50	779.20	883.51
<i>Pe termen scurt</i>	<i>508.68</i>	<i>546.15</i>	<i>626.96</i>
Împrumuturi	4.77	8.92	9.43
Credite comerciale	137.50	174.85	254.83
Alte angajamente aferente datoriei	366.41	362.38	362.70
Arierate	42.39	49.11	51.27
Altele	324.02	313.27	311.43
din care datoria pentru resurse energetice	300.02	287.06	288.58
<i>Pe termen lung</i>	<i>211.82</i>	<i>233.05</i>	<i>256.55</i>
Împrumuturi	211.82	233.05	256.55
Investiții directe: creditare între companii afiliate	196.43	195.38	269.34
Angajamente față de investitorii străini, aferente datoriei	196.43	195.38	269.34
din care arierate	27.33	25.05	35.01
TOTAL	1925.03	1874.01	1990.96

Graficul nr. 22. Structura datoriei externe – prezentare sectorială

Ponderea majoră a angajamentelor externe a fost în continuare deținută de alte sectoare – 44.4 la sută și de sectorul guvernamental – 33.0 la sută (graficul nr. 22).

Stocul datoriei externe publice și public garantată s-a diminuat pe parcursul anului cu 12.0 la sută până la 773.7 mil. USD (tabelul nr. 15). Datoria externă privată negarantată a însumat 1217.3 mil. USD, înregistrând pe parcursul anului 2005 o creștere cu 22.4 la sută, în special, în urma valorificării de noi

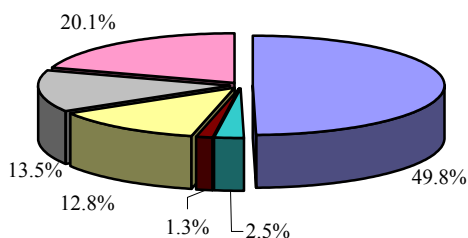
împrumuturi de la companiile afiliate și acumulării de credite comerciale.

Tabelul nr. 15. Datoria externă publică, public garantată și datoria privată negarantată (mil. USD)

	31.12. 2003	31.12. 2004	31.12. 2005
Datoria publică și public garantată	1008.43	879.51	773.70
<i>Pe termen scurt</i>	<i>77.35</i>	<i>30.72</i>	<i>36.75</i>
Alte angajamente aferente datoriei	77.35	30.72	36.75
Arierate (principal și dobânda)	77.35	30.72	36.75
<i>Pe termen lung</i>	<i>923.26</i>	<i>840.69</i>	<i>736.95</i>
Obligațiuni și alte titluri de angajamente	94.31	31.76	25.40
Împrumuturi	828.95	808.93	711.55
<i>Investiții directe: creditare între companii afiliate</i>	<i>7.82</i>	<i>8.10</i>	<i>0.00</i>
Angajamente față de investitorii străini, aferente datoriei	7.82	8.10	0.00
Arierate		8.10	
Altele	7.82		
Datoria privată negarantată	916.60	994.50	1217.26
<i>Pe termen scurt</i>	<i>534.94</i>	<i>578.58</i>	<i>678.41</i>
Împrumuturi	13.37	11.42	9.93
Valută și depozite	24.57	39.55	50.95
Credite comerciale	137.50	174.85	254.83
Alte angajamente aferente datoriei	359.50	352.76	362.70
Arierate (principal și dobânda)	35.48	39.49	51.27
Altele	324.02	313.27	311.43
<i>Pe termen lung</i>	<i>193.06</i>	<i>228.64</i>	<i>269.51</i>
Împrumuturi	193.06	228.64	269.51
<i>Investiții directe: creditare între companii afiliate</i>	<i>188.60</i>	<i>187.28</i>	<i>269.34</i>
Angajamente față de investitorii străini, aferente datoriei	188.60	187.28	269.34
din care arierate	27.33	16.95	35.01
Total	1925.03	1874.01	1990.96

Graficul nr. 23. Structura datoriei externe pe tipuri de angajamente

- Împrumuturi
- Valută și depozite
- Obligațiuni și alte titluri de angajamente
- Credite comerciale
- Angajamente față de investitorii străini
- Alte angajamente aferente datoriei externe

Structura datoriei externe pe tipuri de angajamente relevă în continuare preponderența împrumuturilor (49.8 la sută în total datorie), precum și a altor angajamente, care cuprind arieratele la serviciul datoriei externe și datoria pentru resurse energetice (20.1 la sută în total datorie) (graficul nr. 23).

Angajamentele sub formă de împrumuturi și titluri de valoare au însumat 1373.8 mil. USD, deținând 69.0 la sută în total angajamente externe (tabelul nr. 16).

Tabelul nr. 16. Stocul la împrumuturi și titluri de angajamente externe* (mil. USD)

	31.12.03	31.12. 2004	31.12. 2005
Autorități monetare	142.05	125.94	95.44
Împrumuturi (de la FMI)	142.05	125.94	95.44
Datoria guvernamentală directă	779.98	670.75	633.42
Împrumuturi	617.15	620.80	574.89
Arierate la împrumuturi	14.63	18.19	33.13
Titluri de angajamente	94.31	31.76	25.40
Arierate la titluri de angajamente	53.89		
Datoria privată garantată de guvern**	86.40	82.82	44.84
Bănci	0.80		
Împrumuturi	0.80		
Alte sectoare	85.60	82.82	44.84
Împrumuturi	76.77	62.19	41.22
Arierate la împrumuturi	8.83	20.63	3.62
Datoria privată negarantată de guvern	430.51	466.83	600.05
Bănci	32.22	34.76	34.15
Împrumuturi	32.22	34.76	34.15
Alte sectoare	398.29	432.07	565.90
Împrumuturi	335.49	375.63	479.62
Arierate la împrumuturi	62.80	56.44	86.28
TOTAL	1438.94	1346.34	1373.75

*inclusiv arieratele la principal și dobândă

** creditele sub garanția guvernului deservite atât de agenții economici din sectorul privat, cât și de guvern

Structura pe creditori a datoriei externe sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente arată că ponderea majoră (42.5 la sută) o dețin organismele internaționale (tabelul nr. 17)

Tabelul nr. 17. Stocul la împrumuturi și titluri de angajamente externe, specificarea creditorilor* (mil. USD)

	31.12. 2003	31.12. 2004	31.12. 2005
Autorități monetare	142.05	125.94	95.44
FMI	142.05	125.94	95.44
Datoria guvernamentală directă	779.98	670.75	633.42
Organisme internaționale	405.00	413.26	387.78
BIRD și AID	364.73	385.76	370.59
BERD	7.32	6.35	5.37
UE	27.50	13.61	3.55
FIDA	5.45	7.54	8.27
Relații bilaterale	216.54	225.73	220.24
SUA	57.27	57.27	57.27
Japonia	25.96	27.31	24.06
Rusia	95.02	98.30	98.30
altele	38.29	42.85	40.61
Alți creditori	10.24		
Titluri de angajamente	148.20	31.76	25.40
Datoria privată garantată de guvern**	86.40	82.82	44.84
Organisme internaționale	60.86	54.69	20.88
BERD	60.86	54.69	20.88
Alți creditori	25.54	28.13	23.96
Datoria privată negarantată de guvern	430.51	466.83	600.05
Organisme internaționale	84.34	91.18	80.03
Alți creditori	346.17	375.65	520.02
TOTAL	1438.94	1346.34	1373.75

*inclusiv arieratele la principal și dobândă

** creditele sub garanția guvernului deservite atât de agenții economici din sectorul privat, cât și de guvern

Stocul angajamentelor Băncii Naționale a Moldovei față de FMI a scăzut cu 24.2 la sută, fiind rambursate 21.4 mil. USD.

Datoria guvernamentală directă s-a diminuat cu 5.6 la sută. Din tragerile noi în sumă de 25.9 mil. USD, 23.6 mil. USD au fost primite de la IDA în cadrul proiectelor inițiate anterior. Plățile reale de principal la împrumuturi și titluri de valoare au depășit tragerile, însumând 29.4 mil. USD, față de 45.2 mil. USD preconizate conform orarului. Arierate la principal în sumă de 15.8 mil. USD au fost înregistrate la creditele bilaterale.

Angajamentele private sub garanția guvernului s-au diminuat cu 45.9 la sută. Plățile reale de principal au constituit 10.4 mil. USD.

Sectorul privat a valorificat pe parcursul anului 2005 noi împrumuturi în sumă de 249.4 mil. USD: 235.5 mil. USD – agenții economici din alte sectoare (din care 109.8 mil. USD au fost primite de la firmele-mamă), restul – băncile comerciale. Plățile reale de principal ale sectorului privat au constituit 134.9 mil. USD.

Evoluția indicatorilor ce relevă gradul de îndatorare a economiei naționale este prezentată în tabelul nr. 18.

Tabelul nr. 18. Indicatorii ce vizează datoria externă a Republicii Moldova

	UM	2003	2004	2005
Datoria externă la sfârșit de an	mil. USD	1925.03	1874.01	1990.96
Datoria externă / PIB	%	97.2	72.1	68.3
Datoria externă sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente	mil. USD	1438.94	1346.34	1373.75
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente* (conform orarului)	mil. USD	129.62	111.48	99.55
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente* (plăți efective)	mil. USD	89.40	136.52	87.15
Serviciul datoriei externe guvernamentale** (plăți efective)	mil. USD	52.44	104.20	52.41
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente* (conform orarului)/export de bunuri și servicii	%	12.2	8.3	6.5
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente* (plăți efective)/export de bunuri și servicii	%	8.4	10.1	5.7
Serviciul datoriei externe guvernamentale** (plăți efective)/ venitul bugetului consolidat	%	11.0	16.9	7.3

*inclusiv serviciul împrumuturilor sub garanția guvernului

**inclusiv serviciul împrumuturilor sub garanția guvernului efectuat de guvern

2. Activitatea Băncii Naționale a Moldovei

Realizarea politicii monetare și valutare în anul 2005

Obiectivele și rezultatele politicii monetare

Una din atribuțiile de bază ale Băncii Naționale a Moldovei este stabilirea și promovarea politicii monetare și valutare în cadrul politicii economice a statului. Politica monetară și valutară este definită ca un ansamblu al acțiunilor întreprinse de Banca Națională a Moldovei în vederea creării unor condiții monetare favorabile pentru menținerea stabilității macroeconomice și încurajarea creșterii economice durabile.

Obiectivul principal al BNM este realizarea și menținerea stabilității monedei naționale. Pentru atingerea acestui obiectiv Banca Națională a Moldovei stabilește și menține condițiile pieței monetare, de credit și valutare care conduc la dezvoltarea economică susținută, stabilă a statului și, în special, a sistemului financiar și valutar bazat pe legile pieței.

Politica monetară și valutară pentru anul 2005 a fost elaborată în temeiul Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei, fiind definitivată în conlucrare cu organele economice și financiare respective ale Guvernului și aprobată de către Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Moldovei la 14 decembrie 2004.

La elaborarea Politicii monetare și valutare a Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2005 au fost utilizate Scenariile dezvoltării economiei Republicii Moldova prezentate în Cadrul de cheltuieli pe termen mediu pe anii 2005-2007 (Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 639 din 08 iunie 2004). Astfel, Politica monetară și valutară a Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2005 a fost fundamentată pe următorii indicatori:

- nivelul ratei inflației în limita de 8-10 la sută;
- creșterea reală a produsului intern brut cu 6.0 la sută;

Programul monetar pentru anul 2005 prevedea:

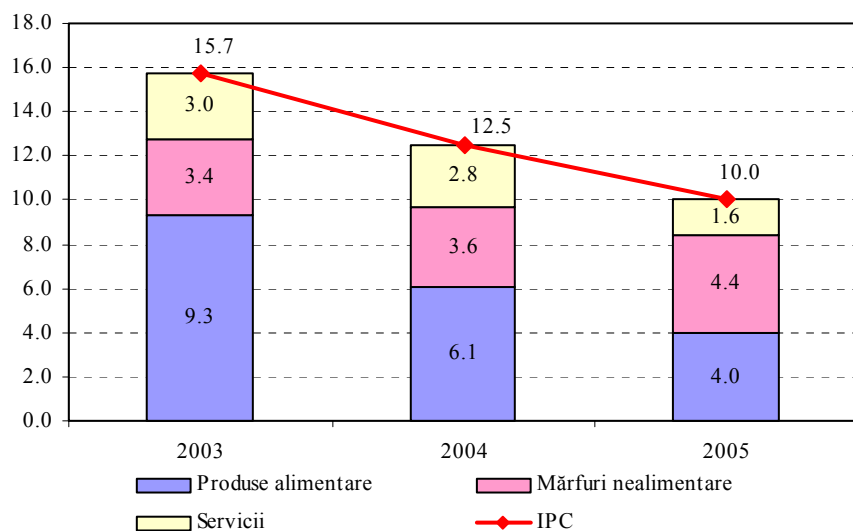
- creșterea masei monetare M2 cu 45.0 la sută;
- majorarea bazei monetare cu 41.0 la sută față de sfârșitul anului 2004.

Creșterea produsului intern brut (PIB) în anul 2005 a constituit 7.1 la sută în termeni reali. Conform datelor preliminare, volumul comerțului exterior cu bunuri și servicii în anul 2005 s-a majorat față

de anul precedent cu 22.9 la sută, inclusiv exporturile sporind cu 13.3 la sută, iar importurile – cu 29.1 la sută.

Dinamica pozitivă a indicatorilor macroeconomici, sporirea operațiunilor de sterilizare a Băncii Naționale a Moldovei, precum și diminuarea influenței factorilor nemonetari pe parcursul anului 2005 a permis încadrarea ratei inflației în limitele prevederilor Politicii monetare și valutare pentru anul 2005.

Graficul nr. 24. Contribuția componentelor la dinamica indicelui cumulativ al prețurilor de consum pentru anii 2003-2005 (%)

Astfel, ritmul creșterii prețurilor de consum a continuat trendul descendent și la finele anului a constituit 10.0 la sută, inclusiv la produse alimentare – 8.7 la sută, la mărfuri nealimentare – 14.9 la sută și la servicii – 6.6 la sută. Pe parcursul anului 2005 nivelul inflației a fost influențat de majorarea cererii interne, ca rezultat al transferurilor din munca peste hotare, de creșterea veniturilor salariale ale populației, precum și de majorarea prețurilor la petrol

pe piața internațională, fapt ce a condus la creșterea prețurilor interne la combustibil cu 35.7 la sută și respectiv la transportul de pasageri cu 14.2 la sută.

În scopul atenuării fluctuațiilor excesive ale cursului oficial al monedei naționale în raport cu dolarul SUA, Banca Națională a Moldovei a intervenit pe piața valutară internă utilizând operațiunile de cumpărare/vânzare de dolari SUA și instrumentele reversibile de tip swap (de vânzare). De menționat că, în urma intervențiilor pe piața valutară internă prin procurarea surplusului de valută străină a avut loc majorarea rezervelor internaționale ale BNM și, respectiv, a fost efectuată emisiunea de monedă națională.

Astfel, pe parcursul anului 2005 Banca Națională a Moldovei a achiziționat valută străină în volum net de 174.8 mil. USD, condiționând majorarea rezervelor internaționale cu 127.1 mil. USD (27.0 la sută) până la nivelul de 597.4 mil. USD.

Concomitent, pentru atenuarea presiunii emisiunii monetare generate de procurările de valută străină asupra nivelului prețurilor, Banca Națională a Moldovei a intensificat operațiunile de sterilizare, care au însumat în anul de raportare 8641.6 mil. lei.

Operațiunile sus-menționate au determinat majorarea bazei monetare cu 31.8 la sută față de 31 decembrie 2004, încadrându-se în limita stipulată în Politica monetară și valutară a BNM pentru anul 2005. Respectiv, soldul banilor în circulație a sporit cu 871.3 mil. lei (23.5 la sută) și rezervele bancare totale – cu 819.2 mil. lei (50.8 la sută).

Masa monetară M2 (*masa monetară în lei moldovenești*) a crescut cu 36.7 la sută în anul 2005, inclusiv depozitele în moneda națională s-au majorat cu 47.7 la sută. Depozitele în valută străină exprimate în dolari SUA s-au majorat cu 27.4 la sută comparativ cu creșterea cu 31.7 la sută în anul 2004.

Dinamica masei monetare M2 a condiționat majorarea gradului de monetizare până la 30.3 la sută în luna decembrie 2005 față de 25.4 la sută în luna decembrie 2004. Creșterea indicatorului monetizării reflectă eficiența procesului intermedierei financiare în economia națională.

Dinamica indicatorilor monetari

Baza monetară

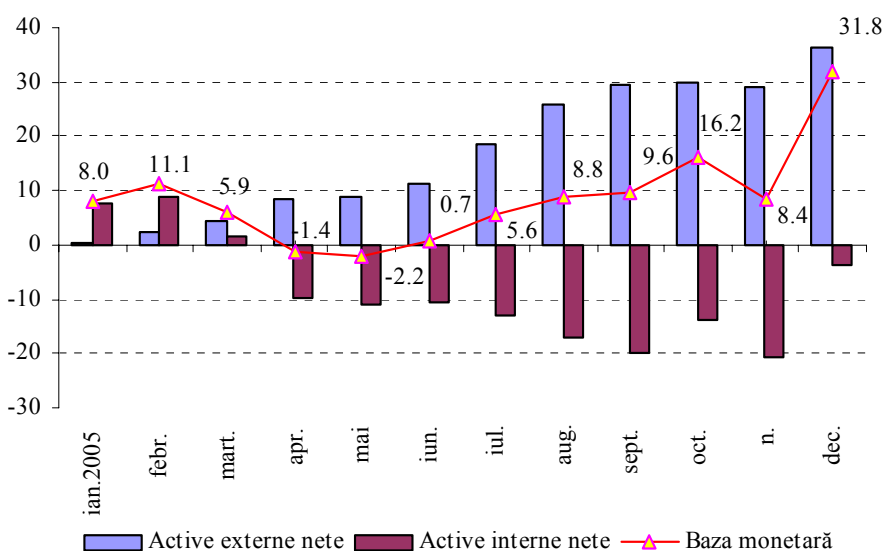
În anul 2005 *baza monetară*,* s-a majorat cu 31.8 la sută (1689.8 mil. lei) și a constituit 7002.9 mil. lei la situația din 31 decembrie 2005.

Factorul principal care a stat la baza acestei creșteri a fost amplificarea volumului operațiunilor Băncii Naționale a Moldovei pe piața

valutară. Astfel, anul 2005 s-a caracterizat prin majorarea considerabilă a activelor externe nete, pe fondul reducerii activelor interne nete, ca urmare a intensificării operațiunilor de sterilizare (graficul nr. 25).

Majorarea rezervelor bancare pe parcursul anului 2005 cu 50.8 la sută a fost condiționată de sporirea mijloacelor în conturile corespondente ale băncilor comerciale la Banca

Graficul nr. 25. Componentele sporului bazei monetare (dec. 2004=100%)

* Baza monetară include banii în circulație (în afara sistemului bancar), rezervele bancare (rezervele băncilor în lei menținute în conturile corespondente la Banca Națională a Moldovei și numerarul în casele băncilor) și depozitele la vedere ale altor organizații la Banca Națională a Moldovei.

Națională a Moldovei. Rezervele bancare excesive s-au majorat de 2.1 ori și au constituit 1057.7 mil. lei la finele anului 2005.

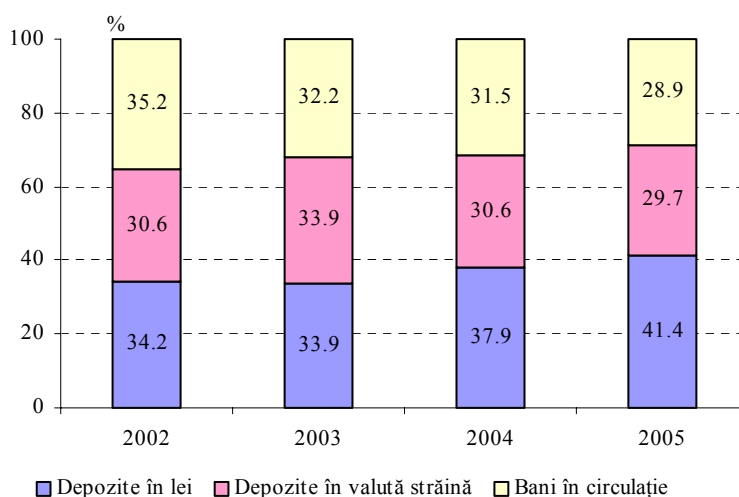
În perioada gestionară creșterea rezervelor excesive ale băncilor a determinat micșorarea coeficientului lichidității de la 0.83 în anul 2004 până la 0.70 în anul 2005, care la rândul său a condiționat creșterea multiplicatorului monetar.

Multiplicatorul monetar, în perioada de referință a crescut cu 3.9 la sută (de la 1.53 până la 1.59), fapt ce denotă sporirea intermedierei financiare și respectiv creșterea masei monetare (M2) cu ritmuri superioare creșterii bazei monetare.

Evoluția masei monetare

Masa monetară M2 (masa monetară în lei) pe parcursul anului 2005 s-a majorat cu 2988.6 mil. lei sau cu 36.7 la sută. În același timp, **masa monetară M3** a crescut cu 4107.1 mil. lei sau cu 35.0 la sută și a constituit 15826.8 mil. lei la 31 decembrie 2005.

Graficul nr. 26. Structura componentelor masei monetare M3 în anii 2002-2005

Majorarea masei monetare M3 a fost determinată de evoluția componentelor sale (graficul nr. 26), în special de agregatul monetar M2 (include banii în circulație, depozitele în lei și instrumentele pieței monetare), a cărei creștere de 36.7 la sută a fost inferioară celei înregistrate în anul precedent (44.7 la sută).

În anul 2005 în structura agregatului monetar M2 ponderea banilor în circulație (în afara băncilor) s-a redus de la 45.5 la sută în anul 2004 până la 41.1 la sută în anul 2005, iar ponderea depozitelor în moneda națională (suma depozitelor persoanelor fizice și depozitelor persoanelor juridice) a sporit de la 54.5 la sută până la 58.9 la sută. În același timp, sporul mai esențial al masei monetare în lei (M2) a fost generat de depunerile populației, care au

Tablel nr. 19. Componentele masei monetare la sfârșitul perioadei (mil. lei)

	2004	2005	Creșterea, %
Masa monetară (M 3)	11719.7	15826.8	35.0
Masa monetară (M 2)	8137.0	11125.6	36.7
Banii în circulație (M0)*	3699.9	4571.2	23.5
Depozitele	8019.3	11255.5	40.4
în lei	4436.6	6554.3	47.7
în valută străină	3582.7	4701.2	31.2
Instrumentele pieței monetare	0.5	0.1	-80.0

constituit 32.3 la sută din M2 în anul 2005 în raport cu 28.2 la sută în anul 2004.

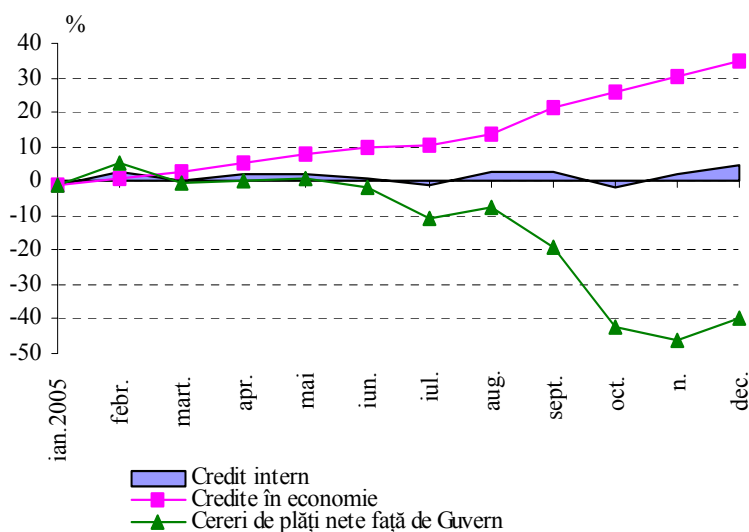
Banii în circulație (M0) s-au majorat cu 23.5 la sută (871.3 mil. lei), totalizând 4571.2 mil. lei. Ritmul mediu lunar de creștere a banilor în circulație (1.8 la sută) a fost inferior ritmului de creștere a masei monetare M2 (2.6 la sută). Acest indicator caracterizează cererea de bani în numerar din partea economiei. Cea mai substanțială creștere a banilor în circulație a avut loc în trimestrul III al anului 2005, fiind condiționată de creșterea sezonieră a cererii de numerar pentru achiziționarea produselor agricole și cumpărarea valutei străine de la persoanele fizice.

În perioadă gestionară viteza de circulație a banilor (M2) s-a diminuat de la 3.94 până la 3.30.

Creșterea masei monetare (M3) a fost generată de dinamica **activelor interne nete** și **activelor externe nete**.

Activele interne nete ale sistemul bancar au crescut cu 1582.0 mil. lei (23.2 la sută), însumând 8405.3 mil. lei. **Creditul intern** pe sistemul bancar s-a majorat cu 1671.0 mil. lei (17.2 la sută) până la nivelul de

Graficul nr. 27. Componentele sporului creditului intern (dec.2004=100%)

11377.6 mil. lei, creșterea acestuia fiind determinată de majorarea soldului **creditelor în economie**. Totodată, **cererile de plăți nete față de Guvern** s-au redus în anul 2005 cu 920.2 mil. lei (39.9 la sută), fiind determinate de majorarea contului Trezoreriei Centrale, drept consecință a încasării impozitelor, a mijloacelor extrabugetare, a mijloacelor financiare ale BASS (bugetul asigurărilor sociale de stat) și a mijloacelor financiare ale asigurării obligatorii de asistență medicală (AOAM), în special, în perioada octombrie-decembrie 2005 (graficul nr.27).

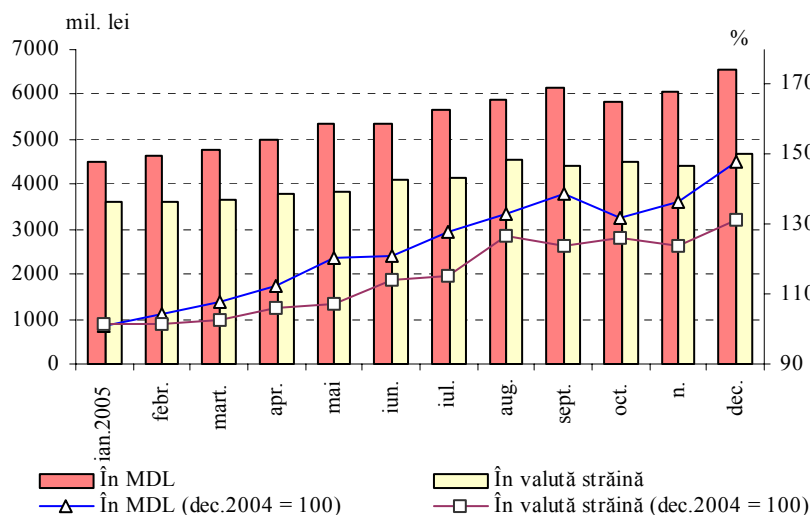
Activele externe nete (convertibile) ale sistemului bancar s-au majorat cu 202.1 mil. USD, totalizând 578.1 mil. USD. În structura acestora, activele externe nete ale BNM au crescut cu 157.7 mil. USD, iar cele ale băncilor - cu 44.4 mil. USD.

Rezervele valutare ale sistemului bancar în anul 2005 au însumat 754.8 mil. USD, majorându-se cu 188.8 mil. USD față de luna decembrie 2004. **Rezervele internaționale ale BNM** au sporit cu 127.1 mil. USD, atingând 597.4 mil. USD.

Piața depozitelor

Soldul depozitelor* în sistemul bancar în volum de 11255.5 mil. lei la finele anului 2005 a crescut cu 40.4 la sută față de anul anterior, reprezentând 71.1 la sută din totalul masei monetare (M3). În structură, cea mai însemnată creștere a revenit **depozitelor în moneda națională**, sporul lor constituind 47.7 la sută (2117.7 mil. lei), ceea ce

Graficul nr.28. Evoluția depozitelor în 2005

a contribuit cu 65.4 la sută la creșterea anuală a depozitelor în sistemul bancar. În aceeași perioadă, **depozitele în valută străină** s-au majorat mai lent - cu 1118.5 mil. lei sau cu 31.2 la sută. Echivalentul lor în USD la 31 decembrie 2005 a constituit 366.4 mil. USD (graficul nr. 28).

Soldul depozitelor la termen în moneda națională, cu o pondere de 24.0 la sută în totalul masei monetare (M3), au sporit cu 47.4 la sută sau cu 1220.1 mil. lei. Totodată, 86.8 la sută din această creștere se datorează depozitelor

persoanelor fizice, care au crescut cu 52.3 la sută (1059.0 mil. lei) față de finele anului precedent. **Soldul depozitelor la termen în valută străină** a sporit cu 30.7 la sută până la 3127.8 mil. lei. Exprimat în dolari SUA, acestea s-au majorat cu 51.7 mil. USD și au constituit 243.8 mil. USD la 31 decembrie 2005.

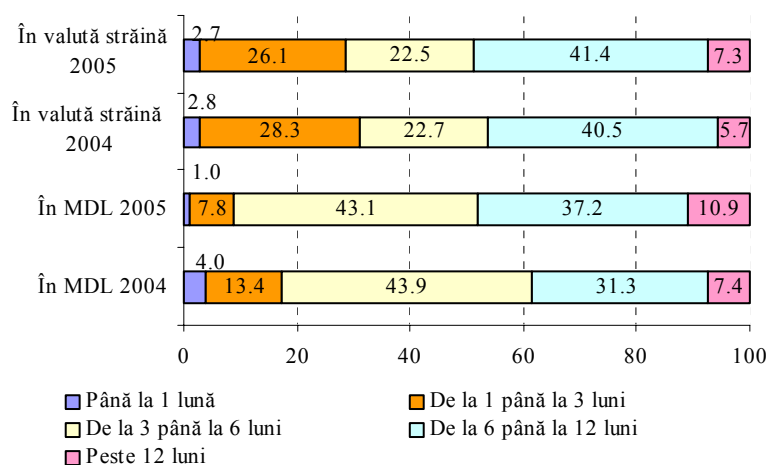
Ponderea depozitelor în valută străină în structura depozitelor totale s-a redus cu 2.9 puncte procentuale, astfel condiționând reducerea nivelului dolarizării depozitelor de la 44.7 la sută în decembrie 2004 până la 41.8 la sută în decembrie 2005. Ponderea depozitelor în valută străină (exprimate în lei) la finele anului 2005 a constituit 29.7 la sută în totalul masei monetare M3 comparativ cu 30.6 la sută la 31 decembrie 2004.

Volumul depozitelor noi atrase la termen în MDL a constituit în anul de raportare 5642.3 mil. lei. Creșterea lor cu 61.5 la sută a fost mai redusă comparativ cu 85.1 la sută din anul precedent, fiind influențată de reducerea ratelor dobânzilor oferite de bănci la depozitele în lei. În

* Conform metodologiei FMI, din total depozite în sistemul bancar sunt excluse mijloacele băncilor și ale altor instituții financiare; conturile bugetului de stat; mijloacele extrabugetare; depozitele persoanelor fizice și juridice nerezidente

structură, ca și în anul precedent, segmentul de bază (43.1 la sută) a aparținut depunerilor pe termene de la 3 până la 6 luni, urmate de cele

Graficul nr.29. Structura depozitelor la termen atrase în MDL și în valută străină (%)

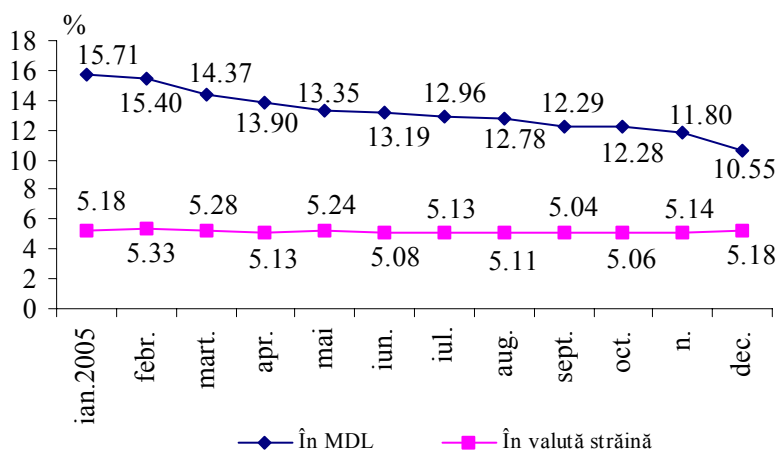

pe termene de la 6 până la 12 luni, a căror pondere a crescut cu 5.9 puncte procentuale (graficul nr. 29).

Volumul depozitelor noi atrase la termen în valută străină în anul 2005 s-a majorat cu 49.2 la sută, până la 4981.4 mil. lei. Din totalul resurselor atrase în valută străină la termen 88.1 la sută aparțin depunerilor persoanelor fizice.

Conform termenelor de atragere, în structura depozitelor în valută străină dominante au fost depozitele pe termene de la 6 până la 12 luni, care au constituit 41.4 la sută (2062.4 mil. lei), urmate de cele pe termene de la 1 până la 3 luni cu o pondere de 26.1 la sută, fiind în descreștere cu 2.2 puncte procentuale față de anul 2004.

Graficul nr.30. Dinamica ratelor medii ponderate a dobânzilor la depozitele la termen atrase în 2005

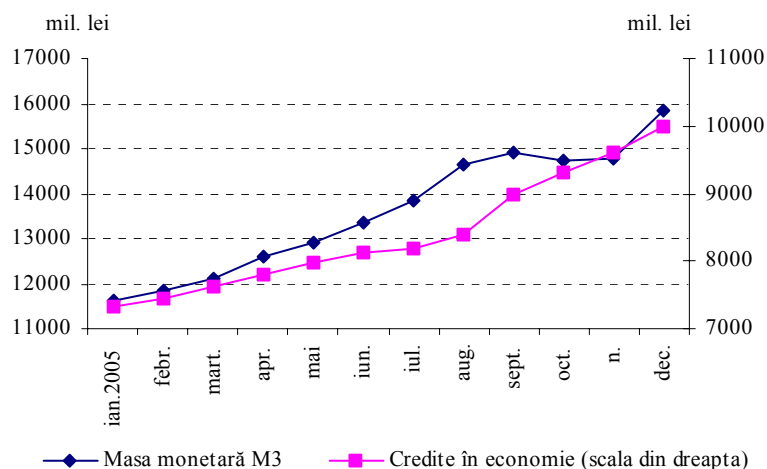
Pe parcursul anului 2005 rata medie ponderată a dobânzii la depozitele atrase în moneda națională a înregistrat o tendință descendentă, diminuându-se cu 5.16 puncte procentuale de la 15.71 la sută până la 10.55 la sută, în timp ce rata medie ponderată a dobânzii la depozitele atrase în valută străină a rămas la același nivel, variind pe parcursul anului în limitele de 5.28 la sută și 5.08 la sută.

Rata medie anuală a dobânzii la depozitele la termen atrase în moneda națională s-a micșorat cu 2.17 puncte procentuale față de anul 2004, constituind 12.99 la sută. **Rata medie anuală a dobânzii la depozitele la termen în valută străină** a crescut cu 0.14 puncte procentuale față de anul precedent, alcătuind 5.15 la sută.

Piața creditelor

Soldul total al creditelor în economie* a însumat 9990.5 mil. lei la finele anului 2005, majorându-se cu 35.0 la sută față de anul 2004 (graficul nr. 31).

Graficul nr.31. Evoluția agregatelor monetare în anul 2005

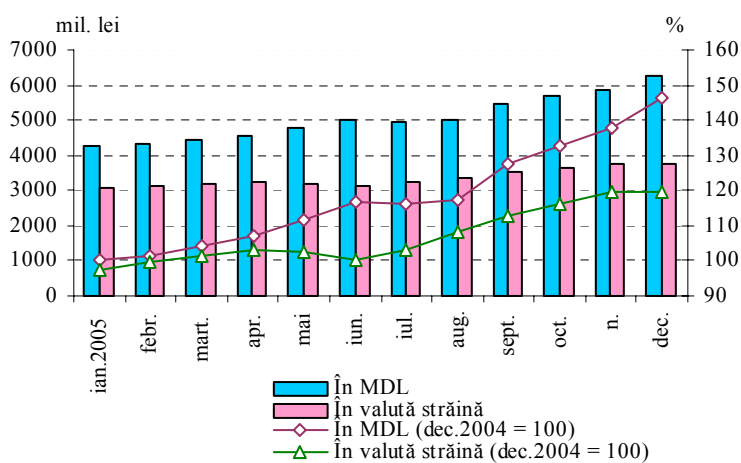

Pe parcursul anului 2005 s-a manifestat o cerere sporită de credite din partea sectorului industriei și comerțului, care a deținut o pondere de 48.9 la sută din totalul creditelor (în creștere cu 29.2 la sută față de anul precedent), urmate apoi de creditele acordate agriculturii și industriei alimentare cu o pondere de 24.4 la sută din totalul creditelor, consemnând o creștere cu 27.7 la sută.

Tabelul nr. 20. Structura creditelor pe ramuri (mil. lei)

	La data de 31.12.2004	Ponderea în 2004 (%)	La data de 31.12.2005	Ponderea în 2005 (%)	Creșterea absolută	Creșterea, %
Credite agriculturii și industriei alimentare	1908.2	25.8	2437.6	24.4	529.4	27.7
Credite pentru imobil, construcție și dezvoltare	471.3	6.4	697.9	7.0	226.6	48.1
Credite de consum	280.8	3.8	793.2	7.9	512.4	182.5
Credite industriei energetice și a combustibilului	348.0	4.7	294.0	3.0	-54.0	-15.5
Credite industriei/comerțului	3784.1	51.1	4890.1	48.9	1106.0	29.2
Credite pentru construcția drumurilor și transportare	205.9	2.8	297.2	3.0	91.3	44.3
Alte credite	401.0	5.4	580.5	5.8	179.5	44.8

Graficul nr.32. Evoluția creditelor în economie

În același timp, diversificarea produselor bancare a condus la creșterea ponderii creditelor de consum și a creditelor pentru imobil, construcție și dezvoltare până la nivelul de 14.9 la sută din totalul creditelor acordate (tabelul nr. 20).

Soldul creditelor în moneda națională a înregistrat o creștere cu 46.4 la sută, până la un volum de 6255.1 mil. lei, reprezentând 62.6 la sută din totalul creditelor bancare. **Soldul creditelor în valută străină** a crescut cu 608.1 mil. lei, totalizând 3735.4 mil. lei. Creșterea

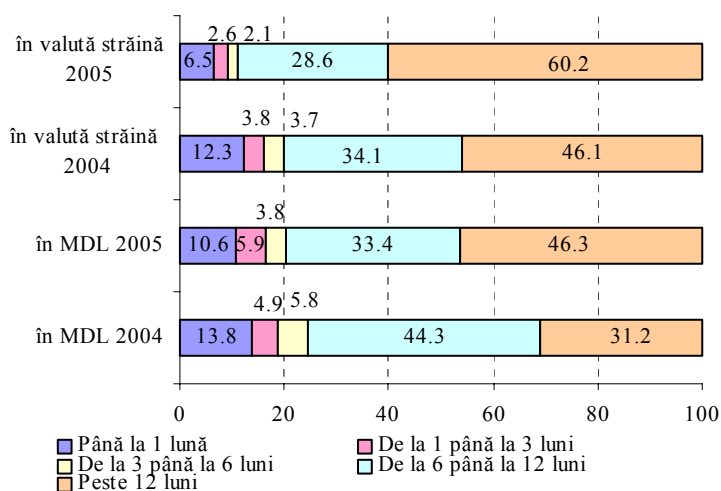
* Conform metodologiei FMI, din total credite în economie (inclusiv dobânda calculată la credite) sunt excluse creditele interbancare și creditele acordate Guvernului

acestora a constituit 19.4 la sută, ritm datorat și deprecierii nominale a leului moldovenesc față de dolarul SUA (graficul nr. 32).

Volumul creditelor acordate în moneda națională a crescut cu 57.9 la sută și a însumat 9026.9 mil. lei, comparativ cu creșterea de 18.6 la sută înregistrată în anul precedent.

În structura pe scadențe s-a evidențiat creșterea ponderii creditelor pe

Graficul nr.33. Structura creditelor pe termene în MDL și în valută străină (%)

termene de peste 12 luni de la 31.2 la sută în anul 2004 până la 46.3 la sută, în timp ce creditelor pe termene de la 6 până la 12 luni și-au diminuat ponderea cu 10.9 puncte procentuale, până la nivelul de 33.4 la sută în anul 2005, ceea ce reflectă continuarea procesului finanțării pe termen mediu și lung (graficul nr. 33).

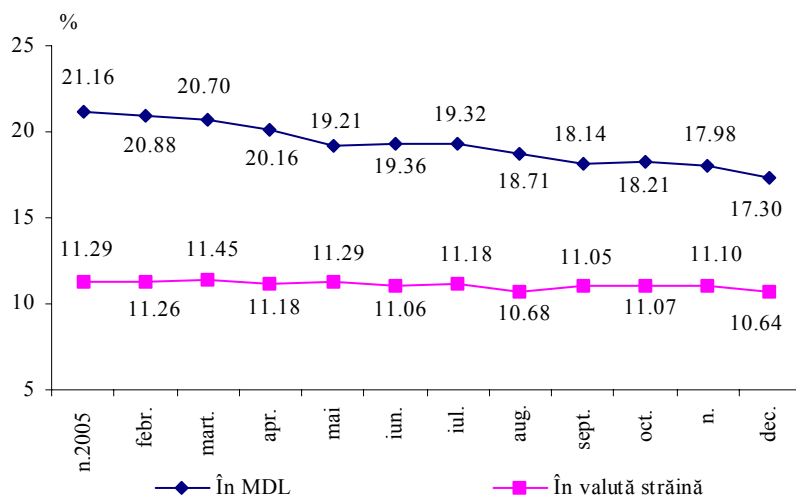
Volumul creditelor acordate în valută străină s-a cifrat la 4417.9 mil. lei, în creștere cu 27.0 la sută față de anul anterior.

În perioada de referință cererea înaltă la creditele în valută străină acordate pe o

perioadă mai îndelungată a determinat majorarea ponderii creditelor acordate pe termene de peste 12 luni de la 46.1 la sută până la 60.2 la sută (graficul nr. 33).

Pe parcursul anului 2005 ratele medii la creditele acordate în moneda națională și în valută străină au înregistrat o tendință descendentă determinată și de politica promovată de Banca Națională a Moldovei în vederea creării condițiilor pentru reducerea ratelor dobânzii la

Graficul nr.34. Dinamica ratelor medii ponderate la creditele acordate în 2005

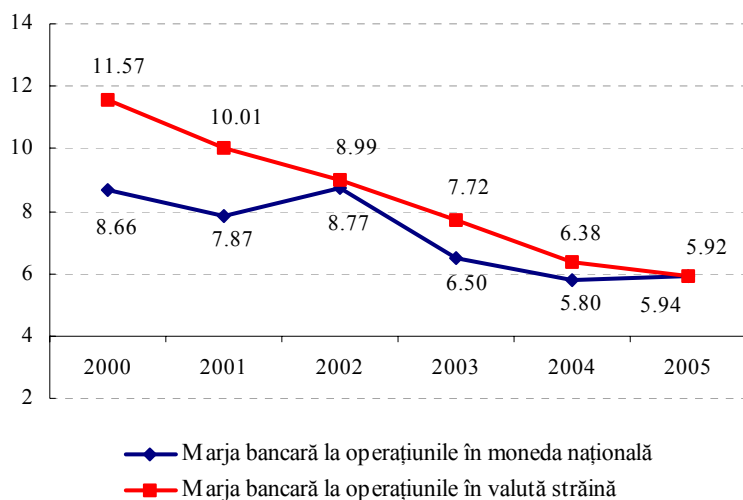
resursele creditoare (graficul nr. 34). Astfel, rata medie ponderată la creditele acordate în moneda națională s-a diminuat cu 3.86 puncte procentuale de la 21.16 la sută în luna ianuarie până la 17.30 la sută la finele anului 2005, iar rata medie ponderată la creditele acordate în valută străină – cu 0.65 puncte procentuale, atingând nivelul de 10.64 la sută la sfârșitul perioadei.

Rata medie anuală la creditele acordate în moneda națională în anul 2005 a constituit 18.93 la sută,

înregistrând o reducere cu 2.03 puncte procentuale.

Rata medie anuală la creditele acordate în valută străină s-a redus cu 0.32 puncte procentuale și a constituit 11.07 la sută pentru anul 2005.

Graficul nr. 35. Evoluția marjei bancare la operațiunile în moneda națională și în valută străină pentru anii 2000-2005 (puncte procentuale)

Marja bancară (diferența dintre rata medie la credite și depozite) aferentă operațiunilor în moneda națională a sporit cu 0.14 puncte procentuale, până la nivelul de 5.94 puncte procentuale, în timp ce marja bancară aferentă operațiunilor în valută străină ale băncilor comerciale a continuat trendul descendent, diminuându-se în perioada gestionară cu 0.46 puncte procentuale, până la nivelul de 5.92 puncte procentuale (graficul nr. 35).

Instrumentele politicii monetare

Politica ratelor dobânzilor

În anul 2005 Banca Națională a Moldovei a continuat orientarea ratelor de dobândă pe piața monetară, utilizând coridorul ratelor, delimitat de rata la depozitele overnight și rata la creditele overnight. Punctul de reper în stabilirea ratelor dobânzilor la instrumentele monetare ale BNM l-a constituit rata REPO de cumpărare pe termen de două luni a hârtiilor de valoare de stat, fiind considerată **rata de bază** a Băncii Naționale a Moldovei.

Banca Națională a Moldovei a păstrat caracterul prudent al politicii ratelor de dobândă, stabilindu-le în funcție de rata inflației, urmărind în același timp dinamica altor indicatori economici și financiari. Deciziile adoptate de către BNM pe parcursul anului 2005 cu privire la ratele dobânzilor sunt reflectate în tabelul nr. 21.

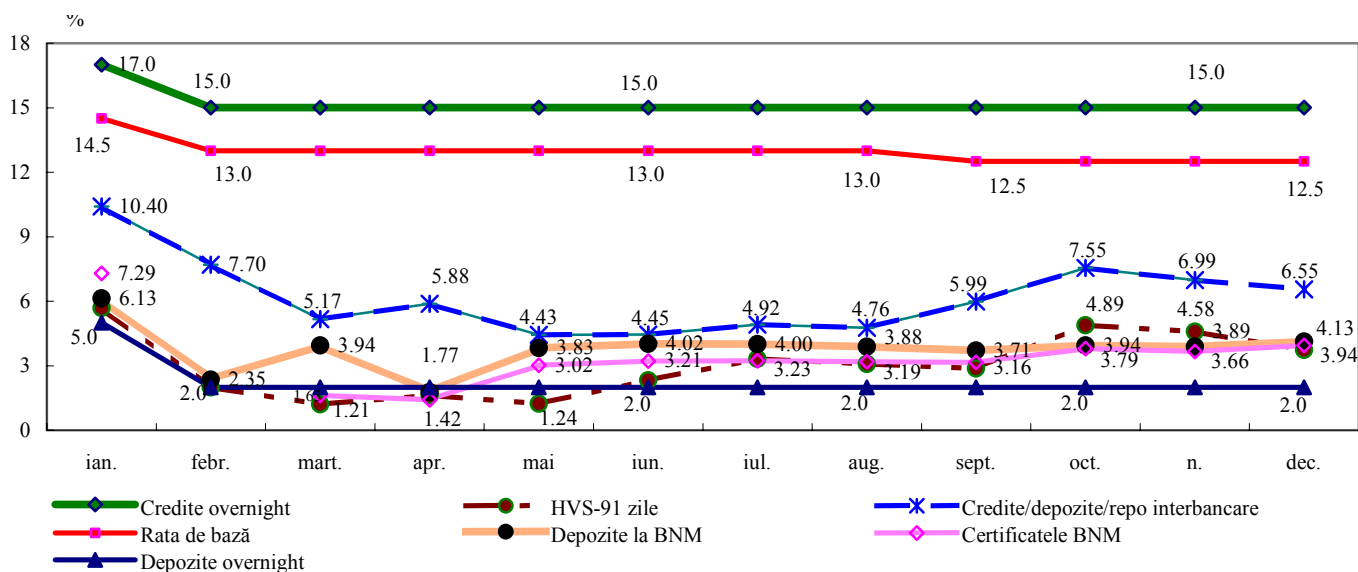
În 2005 Banca Națională a Moldovei a modificat de 2 ori ratele dobânzilor la instrumentele monetare. Rata de bază a fost diminuată cu 2.0 puncte procentuale; rata la depozitele overnight – cu 3.0 puncte procentuale; rata la facilitatea de lombard și rata la creditele overnight – cu 2.0 puncte procentuale (graficul nr. 36).

Tabelul nr. 21. Ratele dobânzilor la instrumentele monetare

Data intrării în vigoare a deciziei	Decizia
18 februarie 2005	<ul style="list-style-type: none"> – Rata de bază a fost diminuată de la 14.5 la sută anual la 13.0 la sută anual. – Rata la creditele overnight a fost diminuată de la 17.0 la sută anual la 15.0 la sută anual. – Rata la depozitele overnight a fost diminuată de la 5.0 la sută anual la 2.0 la sută anual. – Rata la facilitatea de lombard a fost diminuată de la 16.0 la sută anual la 14.0 la sută anual.
1 aprilie 2005	<ul style="list-style-type: none"> – Rata de bază se menține la nivelul de la 13.0 la sută anual. – Rata la creditele overnight se menține la nivelul de 15.0 la sută anual. – Rata la depozitele overnight se menține la nivelul de 2.0 la sută anual. – Rata la facilitatea de lombard se menține la nivelul de 14.0 la sută anual.
8 iulie 25	<ul style="list-style-type: none"> – Rata de bază se menține la nivelul de la 13.0 la sută anual. – Rata la creditele overnight se menține la nivelul de 15.0 la sută anual. – Rata la depozitele overnight se menține la nivelul de 2.0 la sută anual. – Rata la facilitatea de lombard se menține la nivelul de 14.0 la sută anual.
2 septembrie 2005	<ul style="list-style-type: none"> – Rata de bază a fost diminuată de la 13.0 la 12.5 la sută anual. – Rata la creditele overnight se menține la nivelul de 15.0 la sută anual. – Rata la depozitele overnight se menține la nivelul de 2.0 la sută anual. – Rata la facilitatea de lombard se menține la nivelul de 14.0 la sută anual.
7 octombrie 2005	<ul style="list-style-type: none"> – Rata de bază se menține la nivelul de la 12.5 la sută anual. – Rata la creditele overnight se menține la nivelul de 15.0 la sută anual. – Rata la depozitele overnight se menține la nivelul de 2.0 la sută anual. – Rata la facilitatea de lombard se menține la nivelul de 14.0 la sută anual.

Totodată, BNM a continuat să determine rata de bază la creditele pe termen lung (mai mare de 5 ani), care pe parcursul anului 2005 a fost modificată de 2 ori, de la 11.5 la sută anual până la 10.5 la sută anual.

Graficul nr. 36. Evoluția coridorului ratelor dobânzilor în anul 2005

Operațiunile Băncii Naționale a Moldovei de dirijare a lichidității

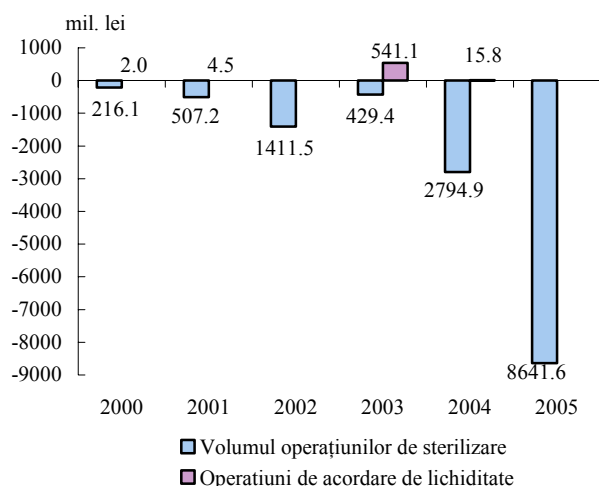
În anul 2005 Banca Națională a Moldovei s-a confruntat cu un exces permanent de lichiditate pe piața monetară, care a fost cauzat și de procurările de valută străină.

Pentru a compensa impactul intervențiilor sale pe piața valutară asupra ritmului de creștere a prețurilor, Banca Națională a Moldovei a intensificat operațiunile de sterilizare a lichidității excesive. În 2005 Banca Națională a Moldovei a implementat un instrument nou – Certificatele BNM, care împreună cu atragerea de depozite de la bănci au constituit principalele instrumente de sterilizare a lichidității excesive din sistemul bancar. Volumul sterilizărilor în anul 2005 s-a cifrat la 8641.6 mil. lei, depășind de 3.1 ori sterilizările din anul precedent (graficul nr. 37).

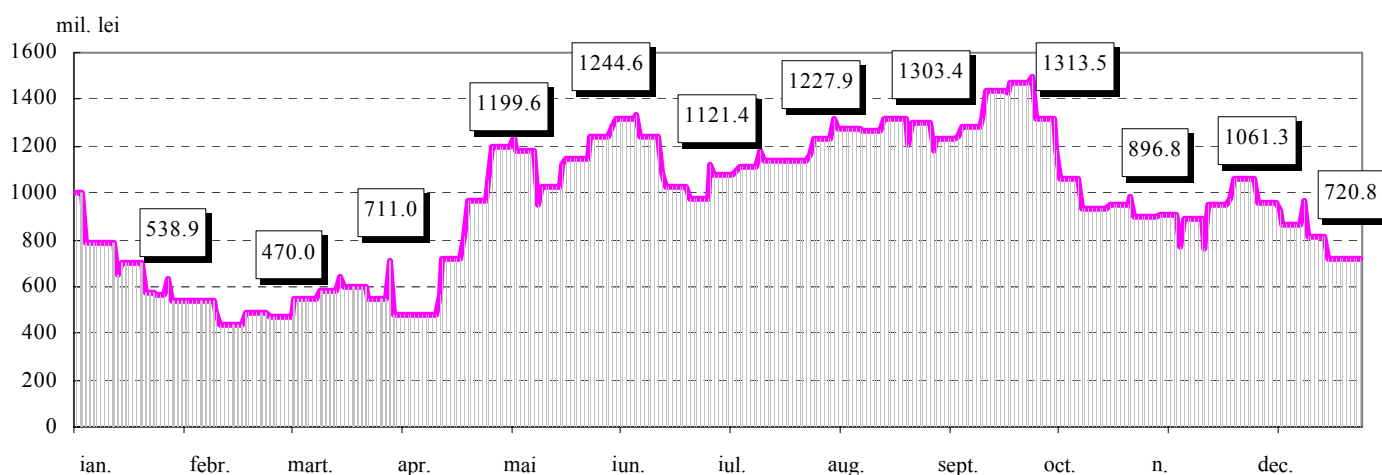
Rata medie ponderată aferentă operațiunilor de sterilizare ale BNM s-a diminuat comparativ cu anul 2004, de la 11.88 la sută anual până la 3.36 la sută anual.

Soldul mediu zilnic al operațiunilor de sterilizare în anul gestionar s-a cifrat la 946.8 mil. lei, fiind triplu celui din anul precedent (graficul nr. 38).

Graficul nr. 37. Operațiunile BNM pe piața monetară în perioada 2000-2005

Graficul nr. 38. Soldul operațiunilor de sterilizare efectuate de BNM în 2005

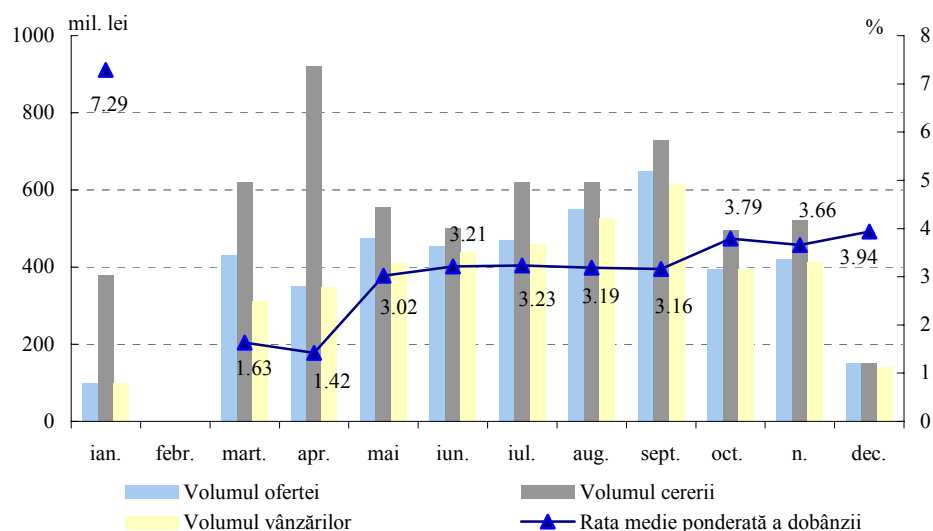

Operațiuni de vânzare a CBN

Pe parcursul anului 2005 Banca Națională a Moldovei a desfășurat 39 licitații de plasare a Certificatelor Băncii Naționale, prin intermediul

căroră au fost oferite spre vânzare CBN cu termenul de circulație de 28 zile în volum total de 4445.0 mil. lei.

Graficul nr. 39. Dinamica indicatorilor licitațiilor de vânzare a CBN în anul 2005

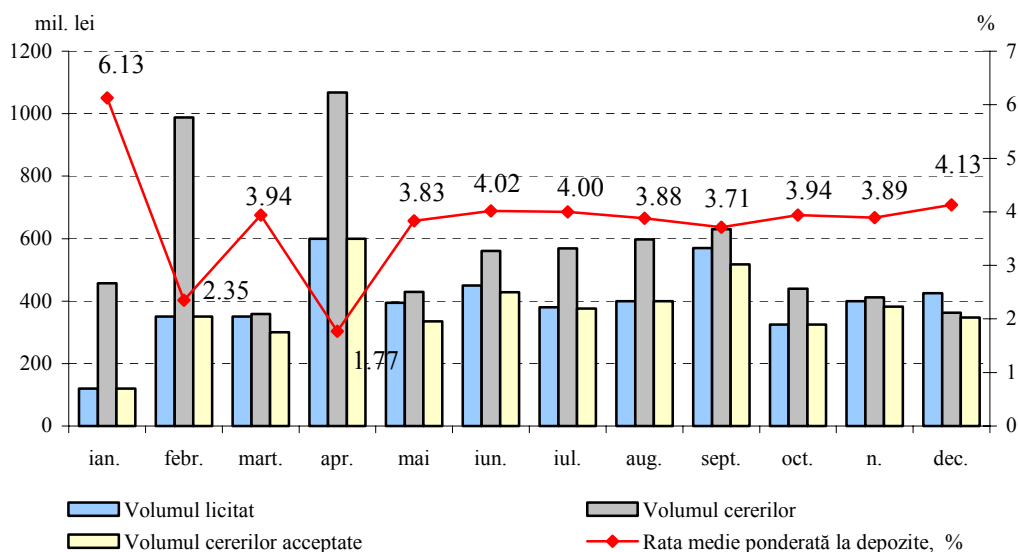
Cererea participanților a însumat 6116.1 mil. lei. Au fost plasate 93.8 la sută din oferta anunțată, valoarea CBN comercializate cifrându-se la 4170.1 mil. lei la valoarea nominală și 4160.1 mil. lei la prețul de vânzare. În 2005 rata medie nominală a dobânzii la CBN emise s-a diminuat de la 7.29 la sută anual în luna ianuarie la 3.94 la sută anual în luna decembrie, rata medie nominală anuală constituind 3.14 la sută anual.

Operațiuni de depozit

În anul 2005 BNM a desfășurat 42 licitații de depozit la care s-a oferit un volum de 4715.0 mil. lei.

Suma integrală a cererilor băncilor a constituit 6873.5 mil. lei, depășind suma licitată cu 2158.5 mil. lei sau cu cca 46.0 la sută, iar

Graficul nr. 40. Dinamica indicatorilor licitațiilor de depozit în anul 2005

valoarea cererilor acceptate s-a cifrat la 4481.5 mil. lei, fiind de 3.5 ori superioară depozitelor acceptate în 2004.

Rata medie ponderată la depozitele plasate în lunile ianuarie-aprilie 2005 a înregistrat un trend descendent, de la 6.13 la sută anual până la 1.77 la sută anual. Începând cu luna mai se observă un caracter

stabil al valorilor, care au oscilat ușor între 4.13 și 3.71 la sută anual. Rata medie ponderată anuală s-a redus cu 8.77 puncte procentuale

comparativ cu nivelul din anul precedent și a constituit 3.57 la sută anual.

În 2005 scadența medie a plasamentelor a fost de circa 56 zile, puțin superioară celei de 54 zile consemnate în anul 2004.

Rezervele obligatorii

La finele trimestrului I, 2005 a fost încheiată perioada de trecere la rezervarea separată în lei moldovenești și în valute liber convertibile (VLC) din mijloacele atrase în valutele respective, stabilită prin hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.114 din 20 mai 2004.

Începând cu perioada de urmărire a mijloacelor atrase 1-15 aprilie 2005, rezervele obligatorii din mijloacele atrase în valută liber convertibilă se constituie integral în valută liber convertibilă (dolari SUA și euro) și rezervele obligatorii din mijloacele atrase în lei moldovenești și valute neconvertibile - în lei moldovenești.

Suma rezervelor obligatorii medii lunare în lei moldovenești, constituite de bănci în luna decembrie 2005 s-a cifrat la 775.5 mil. lei, în creștere cu 78.9 mil. lei sau cu 11.3 la sută comparativ cu luna decembrie 2004.

Rezervele obligatorii în dolari SUA și în euro la sfârșitul anului au însumat respectiv 23.7 mil. USD și 13.8 mil. EUR, în creștere cu 11.5 mil. USD (94.3 la sută) și 8.6 mil. EUR (de 2.7 ori) comparativ cu sfârșitul anului 2004.

Pentru rezervele obligatorii menținute de bănci în lei moldovenești și valute liber convertibile BNM a achitat băncilor o dobândă la rate distincte, aplicând rata medie la depozitele la vedere cu dobândă atrase de sistemul bancar în lei moldovenești și respectiv în VLC, calculată în baza rapoartelor lunare prezentate de bănci.

În anul 2005, rata medie anuală a dobânzii aplicată la remunerarea rezervelor obligatorii în lei moldovenești a constituit 3.58 la sută anual, iar rata aplicată la remunerarea rezervelor obligatorii în VLC – 0.38 la sută anual. Astfel, costurile suportate de BNM la remunerarea rezervelor obligatorii au însumat 12.64 mil. lei.

Activitatea de creditare

Creditele directe acordate băncilor

În anul 2005 Banca Națională a Moldovei a continuat monitorizarea creditelor acordate băncilor în anii 1992-2002 pentru finisarea

construcției caselor de locuit ale cooperativelor de construcție a locuințelor.

Soldul creditelor acordate băncilor s-a diminuat cu 17.0 la sută în anul 2005, de la 62.3 mil. lei la 31 decembrie 2004 până la 51.7 mil. lei la 31 decembrie 2005. Această evoluție s-a produs datorită achitării creditelor, în special a celor rambursate înainte de termenul stabilit. Volumul creditelor achitate înainte de termen au constituit 9.1 mil. lei sau 85.8 la sută din suma creditelor rambursate în 2005, în creștere față de anul precedent cu 12.8 puncte procentuale.

Datoria Guvernului față de Banca Națională a Moldovei

Realizarea prevederilor politicii bugetare în anul 2005 a fost efectuată de către Banca Națională a Moldovei în baza Legii bugetului de stat pentru anul 2005 nr.373-XV din 11.11.2004, Legii nr.195-XV din 17.06.2004 pentru modificarea articolului 27 din Legea bugetului de stat pe anul 2004, Legii privind datoria de stat și garanțiile de stat nr.943-XIII din 18.07.1996 și Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei nr.548-XIII din 21 iulie 1995.

La finele anului 2005 datoria statului contractată de la Banca Națională a Moldovei s-a diminuat cu 4.6 la sută comparativ cu sfârșitul anului 2004, ca rezultat al rambursării de către Ministerul Finanțelor a împrumuturilor în sumă de 127.0 mil. lei prevăzute în Legea bugetului de stat pe anul 2005.

De menționat tendința pozitivă de micșorare a cotei datoriei statului față de Banca Națională a Moldovei în total datorie de stat internă și majorarea cotei datoriei sub formă de HVS plasate pe piață. Astfel, datoria de stat contractată de la Banca Națională a Moldovei s-a redus la finele anului 2005 până la 68.9 la sută din total, comparativ cu 73.7 la sută la finele anului 2004.

Tabelul nr. 22. Dinamica datoriei de stat contractate de la Banca Națională a Moldovei (mil. lei)

Destinația	Sold la 31.12.2004	Împrumuturi acordate în 2005	Împrumuturi achitate în 2005	Sold la 31.12.2005	Pondere, %
Împrumuturi contractate de la BNM					
- pentru onorarea datoriei externe	1719.7	-	90.0	1629.7	62.4
- pentru finanțarea deficitului bugetului de stat	288.5	-	27.0	261.5	10.1
- pentru răscumpărarea în termen a HVS	329.8	-	10.0	319.8	12.2
Total împrumuturi	2338.0	-	127.0	2211.0	
HVS în portofoliul BNM	400.0		-	400.0	15.3
Total datorie de stat contractată de la BNM	2738.0	-	127.0	2611.0	100.0

Datoria statului contractată de la BNM la situația din 31 decembrie 2005 s-a cifrat la 2611.0 mil. lei și era constituită din datoria la împrumuturile contractate de la BNM în sumă de 2211.0 mil. lei și

datoria reprezentată prin HVS în portofoliul BNM în sumă de 400.0 mil. lei (la prețul de cumpărare) (tabelul nr. 22).

Acordarea împrumuturilor

În anul de referință Banca Națională a Moldovei n-a acordat împrumuturi noi Guvernului.

Împrumuturile acordate Guvernului au fost reperfectate pe termen de până la 91 zile, la rata de piață a dobânzii, care a evoluat de la 6.36 la sută anual la începutul lunii ianuarie până la 3.77 la sută anual la sfârșitul lunii decembrie.

Portofoliul HVS al BNM

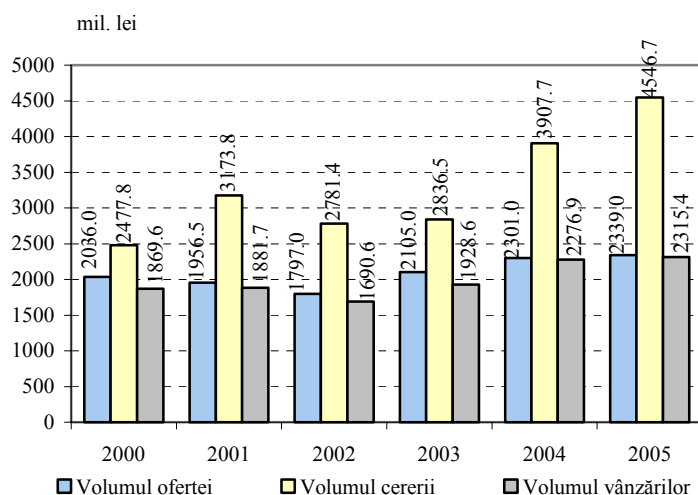
Datoria statului contractată de la Banca Națională a Moldovei reprezentată prin hârtii de valoare de stat în portofoliul BNM la situația din 31 decembrie 2005 a constituit 400.0 mil. lei (la preț de cumpărare) și a rămas neschimbată comparativ cu data de 31 decembrie 2004.

Reemisiunile de HVS din portofoliul propriu al BNM efectuate pe parcursul anului 2005 au avut scadențe de 91 și 98 zile. Ratele dobânzii la titlurile emise au evoluat de la 5.24 la sută în luna ianuarie până la 3.74 la sută anual în luna decembrie.

Ca rezultat al reflectării dobânzilor calculate și al evaluării HVS deținute în portofoliul BNM la prețurile de piață, valoarea de bilanț a datoriei de stat la data de 31 decembrie 2005 a constituit 2625.9 mil. lei, inclusiv:

- datoria la împrumuturile acordate statului – 2223.0 mil. lei,
- datoria reprezentată prin HVS în portofoliul BNM – 402.9 mil. lei.

Graficul nr. 41. Volumul ofertei, cererii și vânzărilor de HVS pe parcursul anilor 2000-2005 (mil. lei)

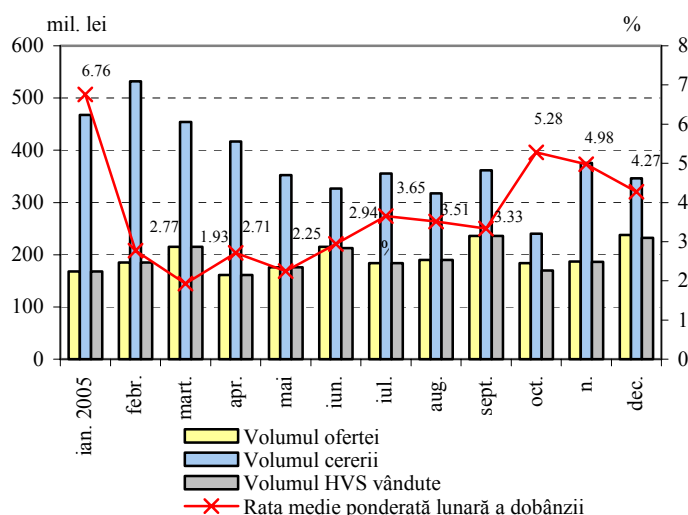
Piața monetară

Piața primară a hârtiilor de valoare de stat

Acționând ca agent fiscal al statului cu scopul vânzării, evidenței și răscumpărării hârtiilor de valoare de stat, BNM în anul 2005 a desfășurat 176 emisiuni de hârtii de valoare de stat, care au avut drept obiectiv finanțarea deficitului bugetar.

Ministerul Finanțelor a oferit spre vânzare la licitațiile pe piața primară hârtii de valoare în volum de 2339.0 mil. lei - cu 38.0 mil. lei mai mult față de anul 2004 (graficul nr. 41). Cererea de titluri de stat pe piața primară în 2005 a devansat de circa două ori oferta Ministerului Finanțelor, totodată depășind volumul cererii din anul precedent cu 639.0 mil. lei, și a însumat 4546.7 mil. lei.

Graficul nr. 42. Dinamica lunară a volumului ofertei, cererii și vânzării de HVS la licitațiile de piață primară în 2005

Pe parcursul anului 2005 au fost plasate titluri de stat în volum de 2315.4 mil. lei sau 99.0 la sută din ofertă. Cererea lunară de titluri de stat, ca și în anul precedent, a fost constant superioară ofertei (graficul nr. 42).

Procurările de către bănci în portofoliile proprii au fost superioare celor din anul 2004, atât în valoare absolută, cât și ca pondere, cifrându-se la 2100.6 mil. lei sau la 90.7 la sută față de 78.7 la sută în anul 2004.

Respectiv, s-a diminuat ponderea procurărilor din contul investitorilor, care a constituit 9.3 la sută din volumul

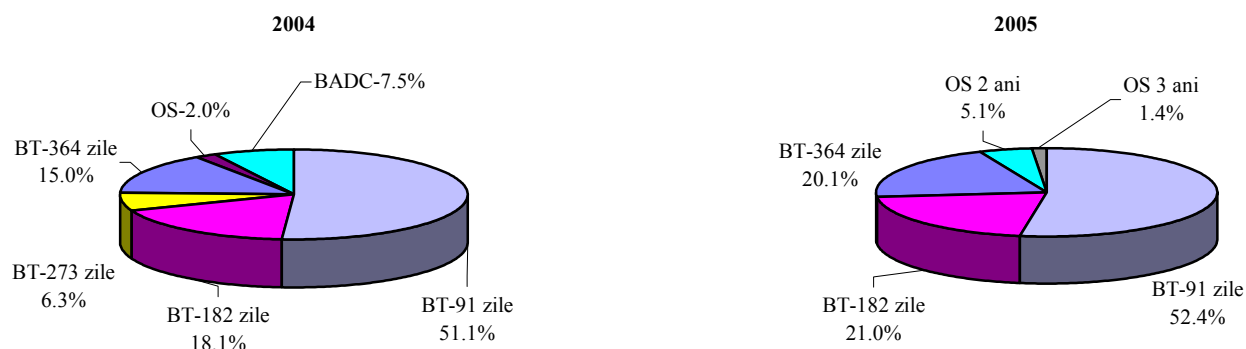
total, față de 21.3 la sută în anul 2004.

Față de anul 2004, în structura emisiunilor de titluri de stat în anul 2005 au intervenit unele modificări (graficul nr. 43).

Titlurile de stat cu scadențe până la un an au fost emise numai pe trei termene: bonuri de trezorerie (BT) de 91 zile, de 182 zile și de 364 zile, a căror pondere totală în volumul emis a constituit 93.5 la sută.

Ca și în anul precedent majoritatea titlurilor de stat au fost emise pe termen de 91 zile, ceea ce reprezintă 52.4 la sută din volumul total a emisiunilor lansate de Ministerul Finanțelor.

Graficul nr. 43. Structura emisiunilor de HVS în profilul tipurilor

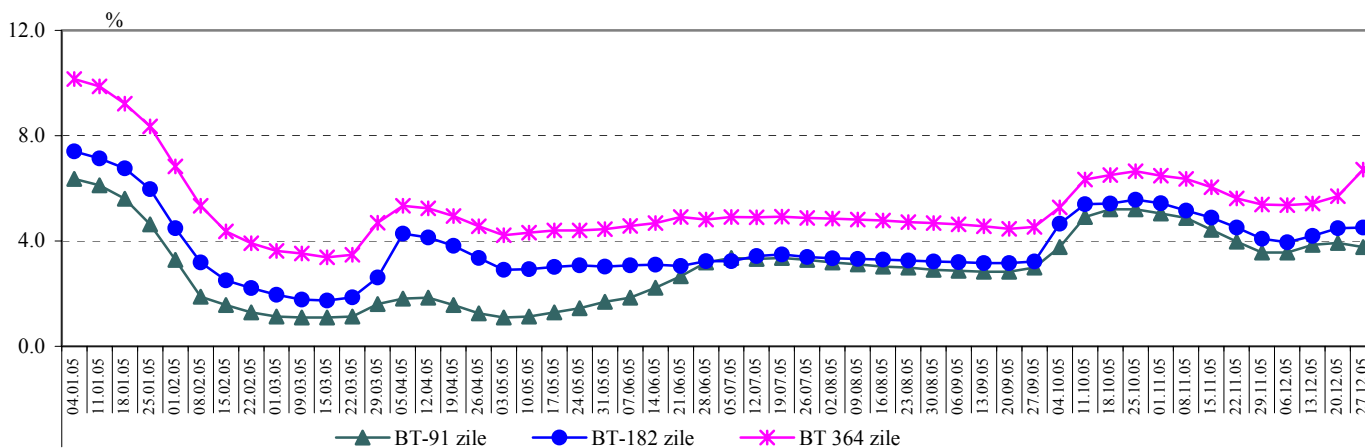

Totodată, Ministerul Finanțelor a majorat volumul și frecvența emisiunilor de obligațiuni de stat (OS), cota acestora crescând de la 2.0 la sută în anul precedent, până la 6.5 la sută în anul 2005. Au fost lansate 20 emisiuni de OS cu termene de 2 și 3 ani, dintre care numai o singură emisiune a fost lansată cu dobândă fixă, celelalte fiind cu dobândă flotantă. Începând cu trimestrul II, 2005 emisiunile de OS au căpătat un caracter constant, fiind lansate lunar. Ca rezultat al acestor modificări scadența medie anuală a titlurilor de stat emise în anul gestionar s-a majorat de la 170 zile în anul 2004, până la 210 zile în anul gestionar.

Rata medie anuală a dobânzii la hârtiile de valoare de stat cu scadența până la un an, adjudecate în anul 2005, a constituit 3.66 la sută anual, față de 11.62 la sută anual consemnată în 2004.

Analiza evoluției ratei medii a dobânzii, în profilul scadențelor, la licitațiile de vânzare a hârtiilor de valoare de stat, desfășurate pe parcursul anului 2005 (graficul nr. 44), relevă un trend descendent mai accentuat începând cu primele licitații ale anului, care atinge cele mai joase niveluri de dobândă la licitațiile din 15 martie, randamentele coborând până la 1.09, 1.74 și 3.38 la sută anual la titlurile cu scadențe de 91, 182 și 364, corespunzător.

Graficul nr. 44. Dinamica ratelor nominale ale dobânzilor la HVS cu scadența până la un an emise în 2005

Începând cu trimestrul II, 2005 și până la finele anului, ratele de dobândă au făcut două salturi lente, în lunile aprilie și octombrie, după care au revenit în lunile următoare la valorile precedente. La ultimele licitații ale anului ratele de dobândă au înregistrat valori de 3.77, 4.51 și 6.71 la sută anual la titlurile cu scadențe de 91, 182 și 364, corespunzător.

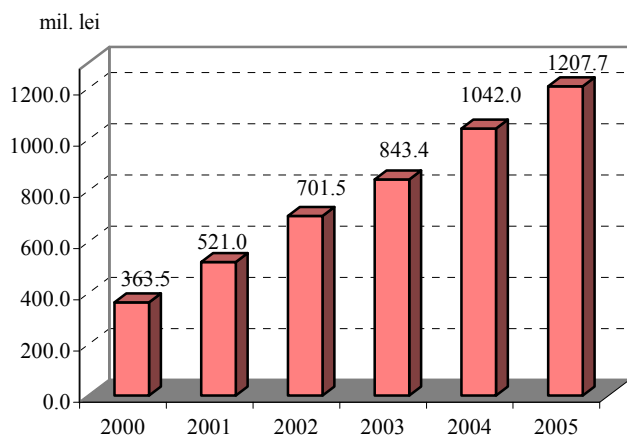
Ratele nominale medii ponderate anuale ale dobânzii la hârtiile de valoare de stat comercializate pe parcursul ultimilor trei ani la

Tabelul nr. 23. Ratele nominale medii ponderate ale profitului la HVS comercializate în anii 2003-2005 (%)

	BT 28 zile	BA 56 zile	BT 91 zile	BT 182 zile	BT 273 zile	BT 364 zile	OS 365 zile	OS 2 ani	OS 3 ani
Anul 2003	9.02	11.39	14.85	15.84	16.29	16.64	16.57	16.65	15.44
Anul 2004		8.39	11.15	11.79	14.98	13.75	14.98	17.45	
Anul 2005			2.98	3.77		5.36		5.90	6.62

Notă: pentru obligațiunile de stat sunt prezentate ratele efective ale dobânzilor.

Graficul nr. 45. Dinamica volumului de HVS în circulație (din cele plasate prin intermediul licitațiilor de piață primară) la finele anilor 2000-2005

licitațiile pe piața primară, în profilul scadențelor, sunt prezentate în tabelul nr. 23.

Volumul hârtiilor de valoare de stat în circulație, plasate prin intermediul licitațiilor pe piața primară, a crescut față de 31 decembrie 2004 cu 165.7 mil. lei sau cu 15.9 la sută, înregistrând la 31 decembrie 2005 nivelul de 1207.7 mil. lei la valoarea nominală (graficul nr. 45).

Piața monetară interbancară

Volumul tranzacțiilor pe piața interbancară în 2005 a constituit 10312.3 mil. lei, fiind în creștere cu 3738.9 mil. lei sau cu cca 57.0 la

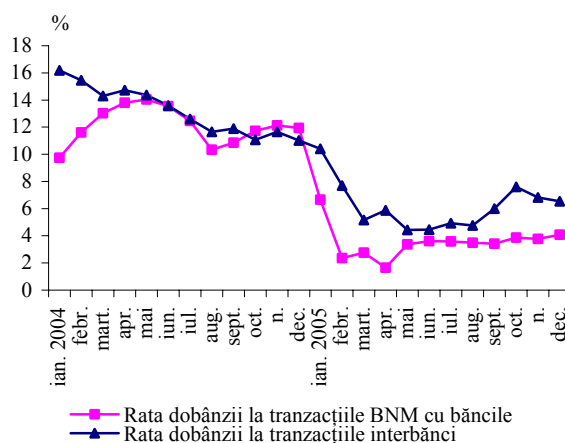
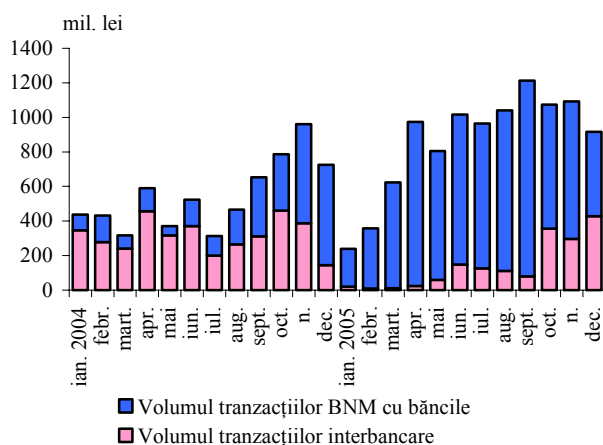
sută comparativ cu 2004.

În anul 2005 tranzacțiile băncilor cu Banca Națională a Moldovei au reprezentat 83.8 la sută din rulajul total al pieței interbancare, însumând 8641.6 mil. lei.

Cota-parte majoră în rulajul tranzacțiilor pe segmentul interbancă a fost reprezentată de creditele / depozitele interbancare cu un volum de 1604.6 mil. lei (96.0 la sută din total), urmate de operațiunile REPO interbancare, constituind 66.1 mil. lei (4.0 la sută).

Pe parcursul anului 2005 ratele medii ponderate ale dobânzii la tranzacțiile interbancare (exclusiv BNM) au evoluat de la 10.4 la sută

Graficul nr. 46. Tranzacțiile interbancare, 2004-2005

anual în luna ianuarie până la 6.54 la sută anual către finele anului.

În 2005 tranzacțiile încheiate între bănci și-au extins scadența, termenul mediu ponderat alcătuind cca 9 zile, în creștere cu 3 zile față de anul 2004, ca rezultat al diminuării ponderii tranzacțiilor overnight în rulajul total anual de la 85.0 la sută în anul precedent, până la 69.0 la sută în anul de referință.

În scopul dezvoltării în continuare a pieței interbancare și alinierii la practicile internaționale, Banca Națională a Moldovei a inițiat determinarea ratelor de referință ale pieței interbancare din Republica Moldova CHIBOR și CHIBID. Ratele de referință CHIBOR și CHIBID se calculează, începând cu 1 decembrie 2005, de către sistemul REUTERS în baza cotațiilor afișate de către băncile selectate de Banca Națională a Moldovei și sunt afișate zilnic pe pagina WEB a Băncii Naționale a Moldovei.

Piața secundară a hârtiilor de valoare de stat

În 2005 piața secundară a hârtiilor de valoare de stat (cu excepția operațiunilor de piață deschisă efectuate de Banca Națională a Moldovei) a consemnat o restrângere a activității, în contextul menținerii excesului de lichiditate pe piața monetară, precum și a continuării evoluției descendente a randamentelor hârtiilor de valoare.

Numărul tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a hârtiilor de valoare de stat încheiate pe piața secundară a scăzut de 4.2 ori comparativ cu anul 2004, iar volumul total al acestora a înregistrat 147.7 mil. lei, micșorându-se aproximativ de 2 ori față de 2004 (graficul nr. 47).

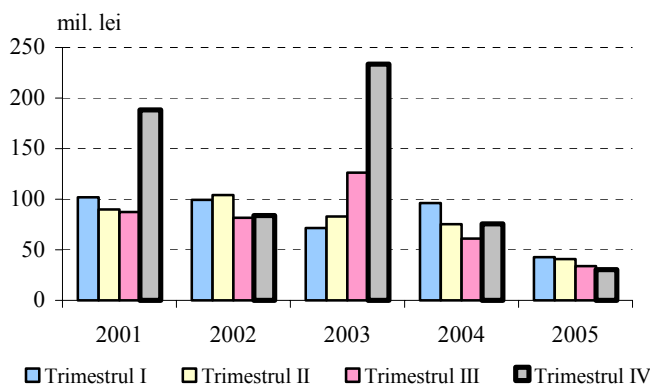
Pe segmentul pieței hârtiilor de valoare de stat cu termenul până la un an volumul tranzacțiilor a constituit 145.7 mil. lei, înregistrând o scădere semnificativă de

162.6 mil. lei sau de cca 2.1 ori față de anul precedent.

Volumul tranzacțiilor cu obligațiunile de stat a constituit 2.0 mil. lei cu rata efectivă medie ponderată 5.46 la sută și cu termenul mediu ponderat până la scadență de 726 zile.

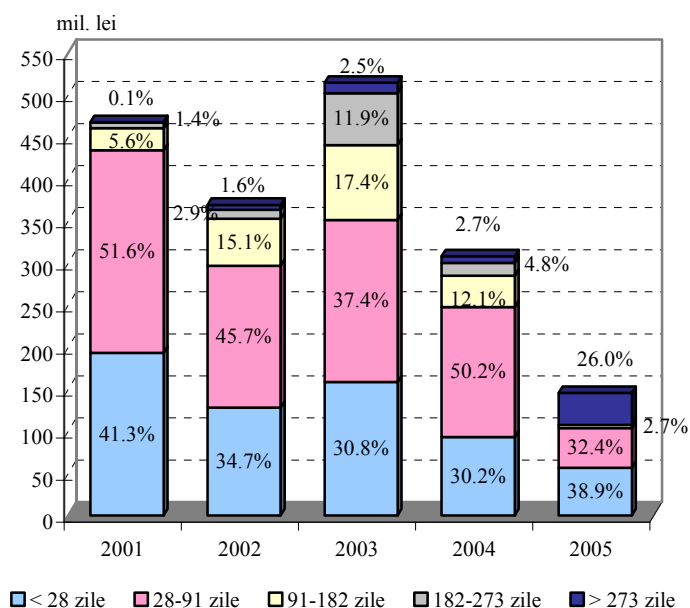
În structura HVS comercializate pe piața secundară preferințele participanților pieței au fost concentrate asupra HVS cu scadențele până la 28 zile, precum și cu termenele de la 28 zile până la 91 zile, a căror pondere a constituit, respectiv, 38.9 la sută și 32.4 la sută din

Graficul nr. 47. Dinamica volumului tranzacțiilor cu hârtii de valoare de stat pe piața secundară

volumul total al tranzacțiilor efectuate cu HVS (graficul nr. 48). Cota-parte a HVS cu scadențele mai mari de 273 zile s-a majorat de la 2.7 la sută în anul precedent până la 26.0 la sută în anul 2005.

Graficul nr. 48. Structura volumului tranzacțiilor de vânzare-cumpărare efectuate pe piața secundară în diviziune pe termene până la scadența a HVS în 2001-2005

Rata nominală medie ponderată a profitului la HVS până la un an tranzacționate a consemnat cel mai jos nivel comparativ cu anii precedenți, constituind 2.76 la sută față de 11.28 la sută și 12.68 la sută, respectiv, în anii 2004 și 2003.

Volumul Certificatelor BNM (CBN) tranzacționate pe piața secundară în anul gestionar a fost neesențial și a constituit doar 8.0 mil. lei cu rata nominală medie ponderată de 3.80 la sută și cu termenul mediu ponderat până la scadența de 10 zile.

Evidența hârtiilor de valoare de stat în Sistemul de înscrieri în conturi la BNM (SIC)

La data de 31 decembrie 2005 în Sistemul de înscrieri în conturi au fost înregistrate hârtii de valoare în sumă totală de 3988.6 mil. lei la valoarea nominală, care în profilul emitenților constituie după cum urmează:

I. Ministerul Finanțelor – HVS în sumă totală de 3846.9 mil. lei, inclusiv:

- 1207.7 mil. lei sau 31.4 la sută constituie HVS emise prin intermediul licitațiilor pe piața primară;
- 2234.7 mil. lei sau 58.1 la sută constituie HVS emise și livrate Băncii Naționale a Moldovei pentru garantarea împrumuturilor acordate statului;
- 404.5 mil. lei sau 10.5 la sută constituie HVS emise prin intermediul conversiunii împrumuturilor acordate anterior statului.

II. Banca Națională a Moldovei – Certificatele BNM în suma totală de 141.7 mil. lei, emise prin intermediul licitațiilor pe piața primară.

Suma totală a HVS înregistrate în SIC la valoarea nominală este repartizată, în profilul deținătorilor, în felul următor:

Bănci

- la 31.12.2005 - 1115.8 mil. lei

- la 31.12.2004 - 1210.3 mil. lei

Alți investitori (inclusiv Fondul de garantare a depozitelor bancare)

- la 31.12.2005 - 91.9 mil. lei
- la 31.12.2004 - 169.3 mil. lei

Ministerul Finanțelor (HVS gajate BNM ca garanție a împrumuturilor acordate)

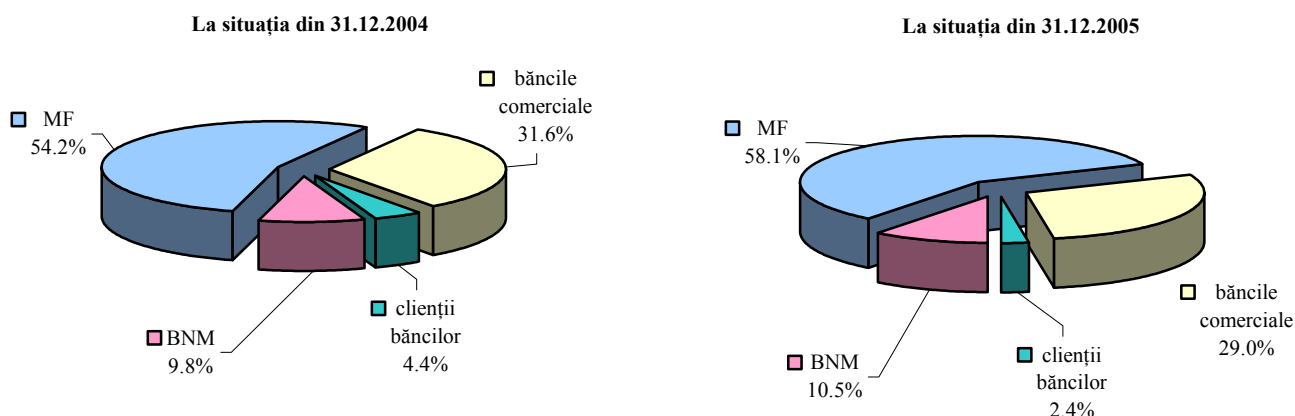
- la 31.12.2005 - 2234.7 mil. lei
- la 31.12.2004 - 2079.7 mil. lei

Banca Națională a Moldovei

- la 31.12.2005 - 404.5 mil. lei
- la 31.12.2004 - 374.3 mil. lei

Analiza structurii HVS înregistrate în SIC după deținători la situația din 31 decembrie 2004 și din 31 decembrie 2005 relevă majorarea cotei HVS deținute de către Ministerul Finanțelor și BNM, în urma utilizării de către Banca Națională a Moldovei la finele anului 2004 a HVS în cadrul operațiunilor de piață deschisă (graficul nr. 49).

Graficul nr. 49. Structura hârtiilor de valoare de stat aflate în circulație în profilul portofoliilor

CertIFICATELE BNM în sumă de 141.7 mil. lei la valoarea nominală au fost înregistrate în SIC integral în portofoliile băncilor.

Pe parcursul anului de referință în SIC la Banca Națională a Moldovei au fost înregistrate 4844 operațiuni în valoare de 35842.3 mil. lei (cu 4149.7 mil. lei mai mult ca în anul precedent), dintre care:

- Operațiuni pe piața primară (emisiuni noi) – 17262.4 mil. lei;
- Răscumpărarea de către Ministerul Finanțelor a hârtiilor de valoare de stat la data scadenței acestora – 13079.0 mil. lei;
- Răscumpărarea de către Banca Națională a Certificatelor BNM la data scadenței acestora – 4028.4 mil. lei;

- Operațiuni de piață deschisă cu HVS efectuate de BNM – 313.5 mil. lei;
- Operațiuni de vânzare-cumpărare – 155.7 mil. lei;
- Operațiuni REPO interbancare (etapa I și II) – 136.6 mil. lei;
- Operațiuni de gajare – 866.7 mil. lei.

Activitatea dealerilor primari pe piața hârtiilor de valoare de stat

Pe parcursul anului 2005 pe piața hârtiilor de valoare de stat au activat 11 dealeri primari care au contribuit la buna desfășurare a licitațiilor de plasare a hârtiilor de valoare de stat pe piața primară și la asigurarea lichidității lor pe piața secundară.

În scopul creării condițiilor optime de activitate a băncilor în calitate de dealeri primari, Consiliul de administrație al BNM a aprobat la 10 martie 2005 criterii mai flexibile în ceea ce privește activitatea lor pe piața hârtiilor de valoare de stat, și anume:

1. Dealerii primari, al căror nivel al activelor este mai mare sau egal cu 800.0 mil. lei sunt obligați:
 - să participe la fiecare licitație de vânzare a hârtiilor de valoare de stat;
 - să procure în decursul unui trimestru HVS la valoarea nominală într-un quantum minim de 2.0 la sută din volumul mediu trimestrial oferit de Ministerul Finanțelor pe parcursul a patru trimestre precedente;
2. Dealerii primari, al căror nivel al activelor este mai mic de 800.0 mil. lei sunt obligați:
 - să participe minimum la 50.0 la sută din numărul total de licitații de vânzare a hârtiilor de valoare de stat desfășurate pe parcursul unei luni;
 - să procure în decursul unui trimestru HVS la valoarea nominală într-un quantum minim de 1.0 la sută din volumul mediu trimestrial oferit de Ministerul Finanțelor pe parcursul a patru trimestre precedente;
3. Dealerii primari sunt obligați să încheie tranzacții cu HVS pe piața secundară, în mărime de 0.3 la sută din volumul tranzacțiilor efectuate de către toți Dealerii primari în trimestrul precedent.

Cu dreptul de a cumpăra titluri de stat atât în numele și din cont propriu, cât și în numele și din contul investitorilor (clienților lor) - persoane fizice și juridice, rezidenți și nerezidenți ai Republicii Moldova, dealerii primari, în ansamblul anului gestionar, au depus la licitațiile de plasare a titlurilor de stat cereri în volum de 4284.4 mil.

lei, depășind cu 1945.4 mil. lei volumul oferit de Ministerul Finanțelor în această perioadă.

În anul 2005 dealerii primari au procurat hârtii de valoare în volum de 2195.4 mil. lei, ceea ce constituie 93.9 la sută din oferta Ministerului Finanțelor (în anul 2004 acest indicator a constituit 93.7 la sută).

BNM prin intermediul dealerilor primari în anul gestionar a sterilizat un volum de 8520.0 mil. lei, inclusiv:

- 4150.8 mil. lei prin plasarea de Certificate ale Băncii Naționale;
- 4369.2 mil. lei prin atragerea de depozite.

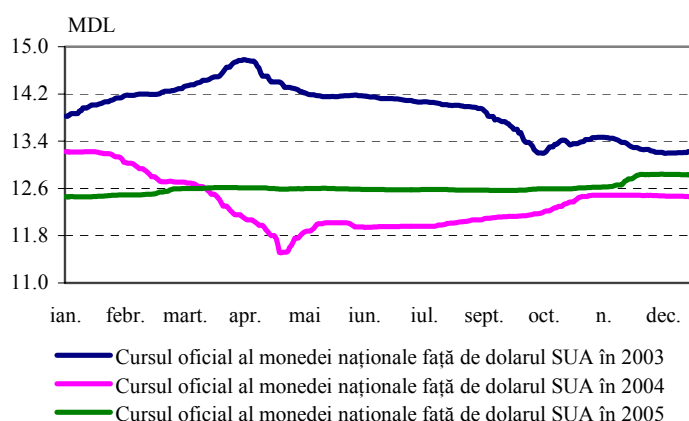
În conformitate cu prevederile Acordurilor cu privire la îndeplinirea funcțiilor de dealer primar pe piața HVS dematerializate, încheiate între Banca Națională a Moldovei și băncile-dealeri primari, dealerii primari în perioada de analiză au asigurat cotații zilnice ale HVS prin intermediul sistemului „Mesaje interbancare”.

Evoluția pieței valutare

Dinamica cursului valutar în anul 2005

Pe parcursul anului 2005 cursul oficial nominal al monedei naționale față de dolarul SUA s-a depreciat cu 3.0 la sută (de la 12.4600 lei pentru un dolar SUA la data de 31 decembrie 2004 până la 12.8320 lei pentru un dolar SUA la data de 31 decembrie 2005), iar față de moneda europeană s-a apreciat cu 10.4 la sută (respectiv, de la 16.9542 lei pentru un euro până la 15.1950 lei pentru un euro).

Graficul nr. 50. Evoluția cursului oficial de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA în anii 2003 – 2005

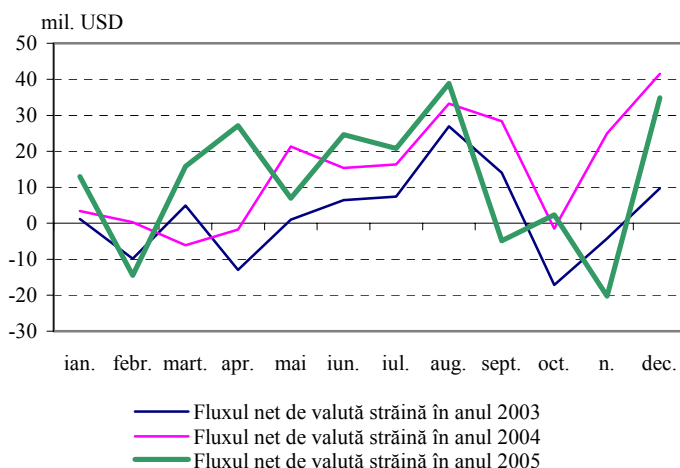
Evoluția cursului mediu de schimb al monedei naționale în raport cu dolarul SUA pe piața valutară internă în numerar în perioada analizată a avut aceeași tendință ca și cursul oficial al monedei naționale față de dolarul SUA, cu excepția devierilor mai pronunțate orientate spre apreciere la începutul lunii mai 2005 și spre depreciere în a doua jumătate a lunii noiembrie 2005.

Cursul oficial mediu de schimb al monedei naționale în raport cu dolarul SUA în anul 2005 a constituit 12.6003 lei pentru un dolar SUA, comparativ cu 12.3283 lei pentru un dolar SUA în anul 2004. Cursul oficial mediu de schimb al monedei naționale față de euro în anul 2005 a constituit 15.6978 lei pentru un euro, comparativ cu 15.3286 lei pentru un euro în anul 2004.

Pe parcursul anului 2005 evoluția cursului de schimb al monedei naționale în raport cu dolarul SUA pe piața valutară internă a fost influențată preponderent de următorii factori:

1) Caracterul sezonier al fluxului net de valută pe piața valutară internă.

Graficul nr. 51. Dinamica fluxului net de valută străină în anii 2003 – 2005

Fluxurile și refluxurile de valută străină în economie, precum și caracterul ciclic al activității economice în țară sunt factorii principali care au influențat evoluția cursului de schimb în anul 2005. În graficul nr. 51 se observă caracterul sezonier al fluxului net de valută ce rezidă din fluxurile și refluxurile valutare. Deprecierea monedei naționale în raport cu dolarul SUA în trimestrele I și IV ale anului 2005 a avut loc în condițiile unui flux net pozitiv nesemnificativ, respectiv

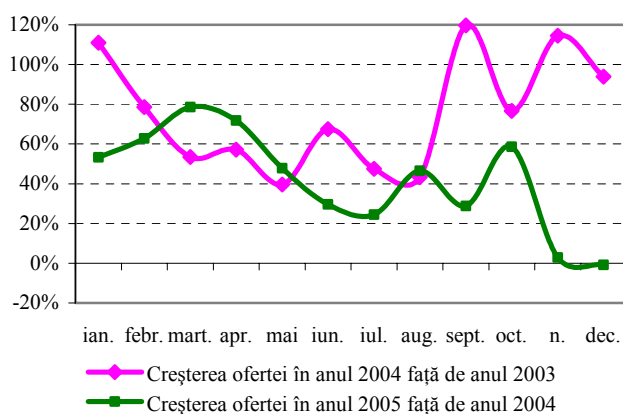
de 14.2 mil. USD și 16.8 mil. USD. În luna noiembrie 2005 a fost înregistrată cea mai semnificativă depreciere pe parcursul anului de gestiune a monedei naționale în raport cu dolarul SUA, cu 1.7 la sută, fiind condiționată de fluxul net negativ maximal în anul 2005 – de 20.3 mil. USD.

În trimestrele II și III ale anului 2005, pe fundalul unui flux net pozitiv semnificativ de 113.4 mil. USD, aprecierea monedei naționale în raport cu dolarul SUA a constituit 0.2 la sută. Aprecierea mai pronunțată a monedei naționale în raport cu dolarul SUA în această perioadă a fost temperată de intervențiile BNM pe piața valutară internă.

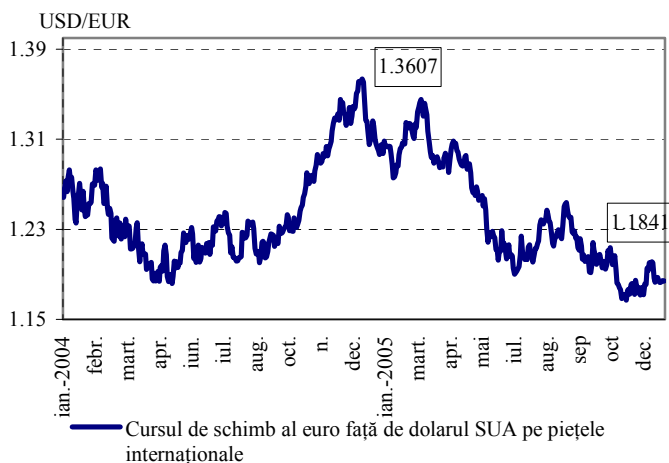
2) Temperarea ritmului de creștere a ofertei nete de valută de la persoanele fizice.

Un alt factor important care a influențat evoluția cursului oficial nominal al monedei naționale față de dolarul SUA îl reprezintă

Graficul nr. 52. Dinamica ritmului de creștere a ofertei nete de valută de la persoanele fizice pe parcursul perioadei 2003-2005

Graficul nr. 53. Evoluția cursului de schimb al euro față de dolarul SUA pe piețele internaționale în anii 2004-2005

scăderea de două ori a ritmului de creștere a ofertei nete de valută de la persoanele fizice de la 72.2 la sută în anul 2004 față de anul 2003 până la 36.1 la sută în anul 2005 față de anul 2004.

În valori absolute, oferta netă de valută de la persoanele fizice rămâne a fi semnificativă, cifrându-se la 1039.3 mil. USD, ceea ce reprezintă 35.6 la sută din PIB în anul 2005, comparativ cu 29.4 la sută din PIB în 2004. Pe parcursul anului 2005 oferta netă de valută de la persoanele fizice a depășit soldul deficitar al balanței de bunuri și servicii cu 26.4 mil. dolari SUA comparativ cu depășirea de 106.0 mil. USD în 2004.

3) Tendința de apreciere a dolarului SUA față de euro pe piața valutară internațională.

Cursul de schimb al dolarului SUA față de euro de pe piețele internaționale pe parcursul anului 2005 s-a apreciat cu 13.0 la sută, de la 1.3607 USD pentru un euro la data de 31 decembrie 2004 până la 1.1841 USD pentru un euro la data de 31 decembrie 2005 (graficul nr. 53).

Depozitele în dolari SUA pe parcursul anului 2005 au sporit față de anul 2004 cu 23.5 la sută sau cu 41.7 mil. USD, comparativ cu

creșterea de 9.7 la sută sau cu 15.7 mil. USD în 2004 față de 2003, fapt ce denotă atractivitatea continuă a dolarului SUA în calitate de monedă de tezaurizare.

4) Extinderea activelor nete de bilanț ale băncilor, precum și a depozitelor în valută străină în perioada fluxului intens de valută.

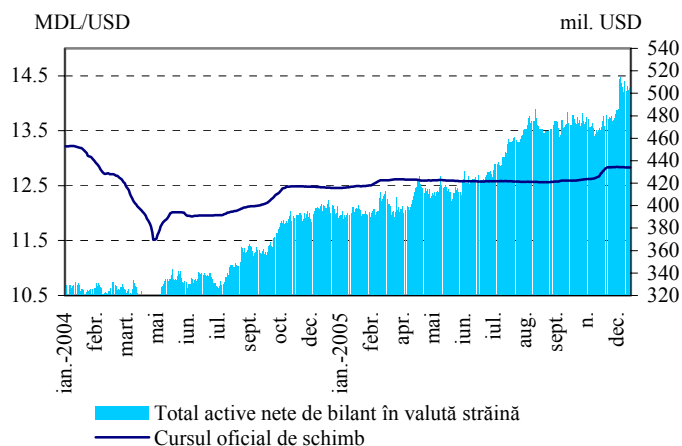
Tendința de depreciere a cursului oficial nominal al monedei naționale față de dolarul SUA în anul 2005 se explică și prin extinderea cu 26.4 la sută a activelor în valută străină ale băncilor și cu 31.5 la sută a depozitelor în valută străină ale persoanelor fizice, fapt ce a contribuit la diminuarea ofertei totale de valută pe piața valutară internă.

Pe parcursul anului 2005 s-a înregistrat o creștere mai mare a activelor nete de bilanț în valută străină ale băncilor, cu 105.5 mil. USD (de la 399.7 mil. USD la finele lunii decembrie 2004 până la 505.2 mil. USD la finele lunii decembrie 2005), comparativ cu creșterea de 73.6 mil. USD în perioada respectivă a anului 2004. În luna august 2005 s-a înregistrat cel mai mare flux net de

valută străină de 38.9 mil. USD, iar băncile au majorat activele nete de bilanț cu 41.7 mil. USD, fapt ce a contribuit la temperarea aprecierii monedei naționale în raport cu dolarul SUA. Depunerile în valută străină ale persoanelor fizice s-au majorat pe parcursul anului 2005 cu 63.5 mil. USD.

În tabelul nr. 24 sunt prezentate date detaliate cu privire la fluxurile și refluxurile de valută prin intermediul sistemului bancar pe parcursul

Graficul nr. 54. Evoluția cursului oficial de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA și a activelor nete în valută străină ale băncilor în perioada 2004-2005

Tabelul nr. 24. Structura fluxului și refluxului de valută străină* (echivalentul în mil. USD)

	Anul 2003		Anul 2004		Anul 2005		Modificarea în 2004 față de 2003		Modificarea în 2005 față de 2004	
	mil. USD	%	mil. USD	%	mil. USD	%	mil. USD	%	mil. USD	%
Flux total de valută	1553.5	100.0	2088.4	100.0	2632.8	100.0	534.9	34.4	544.4	26.1
Exportul mărfurilor și serviciilor	932.0	60.0	1154.2	55.3	1343.3	51.0	222.2	23.8	189.1	16.4
Oferita netă de valută de la persoanele fizice	443.7	28.6	763.9	36.6	1039.3	39.5	320.2	72.2	275.4	36.1
Credite	165.9	10.6	135.3	6.5	152.5	5.8	-30.6	-18.4	17.2	12.7
Investiții directe și de portofoliu (fluxul net)	11.9	0.8	35.0	1.7	97.7	3.7	23.1	2.9 ori	62.7	2.8 ori
Reflux total de valută	1526.2	100.0	1913.2	100.0	2488.4	100.0	387.0	25.4	575.2	30.1
Importul mărfurilor și serviciilor	1400.5	91.8	1812.1	94.7	2356.2	94.7	411.6	29.4	544.1	30.0
Deservirea creditelor	125.7	8.2	101.1	5.3	132.2	5.3	-24.6	-19.6	31.1	30.8
Flux net de valută	27.3		175.2		144.4					

*reflectat în statistica bancară (bănci) conform metodologiei privind tranzacțiile internaționale

Sursa: Statistica bancară: Rapoartele Direcției balanța de plăți (date actualizate) la situația din 28.02.06

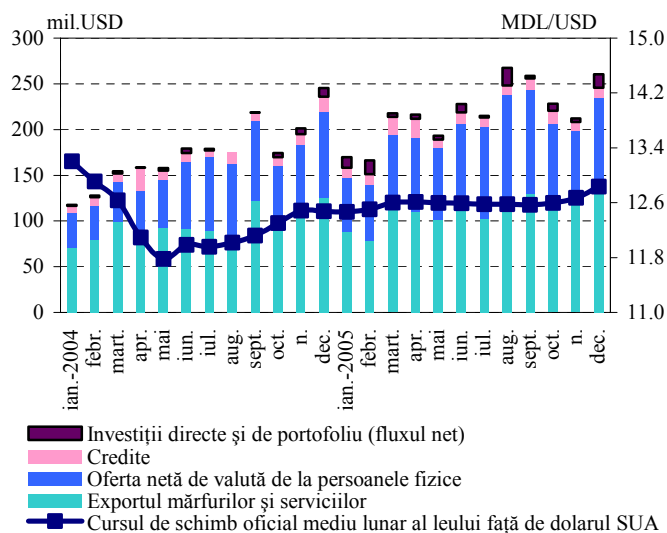
anilor 2003 – 2005, înregistrate de statistica bancară.

În anul 2005 **fluxul de valută** a constituit echivalentul a 2632.8 mil. USD, provenind din următoarele surse: exportul de mărfuri și servicii – 1343.3 mil. USD (51.0 la sută), oferta netă de valută de la persoane fizice – 1039.3 mil. USD (39.5 la sută), credite externe - 152.5 mil. USD (5.8 la sută), investiții directe și de portofoliu nete – 97.7 mil. USD (3.7 la sută).

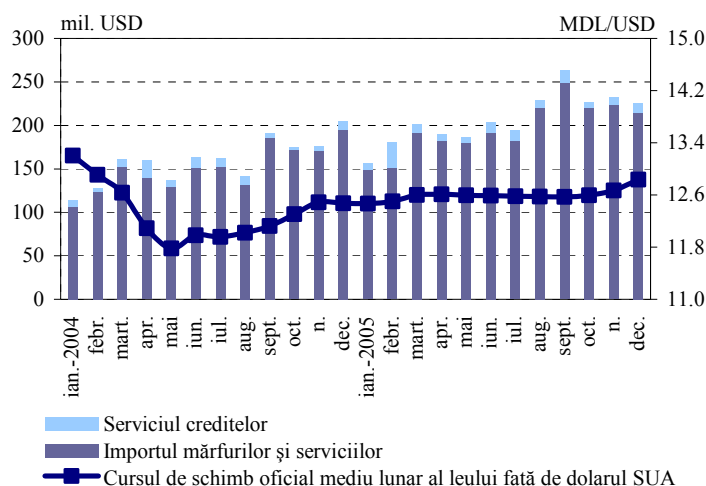
Fluxul de valută în perioada gestionară s-a majorat cu 544.4 mil. USD (26.1 la sută), comparativ cu perioada similară a anului precedent. La această creștere a contribuit preponderent sporirea ofertei nete de valută străină de la persoanele fizice cu 275.4 mil. USD (36.1 la sută), a încasărilor din exportul de mărfuri și servicii cu 189.1 mil. USD (16.4 la sută) și a investițiilor directe și de portofoliu cu 62.7 mil. USD (de 2.8 ori).

În graficele nr.55 și nr.56 este prezentată dinamica cursului mediu lunar al monedei naționale față de dolarul SUA, a fluxurilor și refluxurilor de valută străină pe parcursul anilor 2004 – 2005.

Graficul nr. 55. Dinamica cursului oficial mediu lunar al monedei naționale față de dolarul SUA și a fluxurilor de valută străină, anii 2004 - 2005

Graficul nr. 56. Dinamica cursului oficial mediu lunar al monedei naționale față de dolarul SUA și a refluxurilor de valută străină, anii 2004-2005

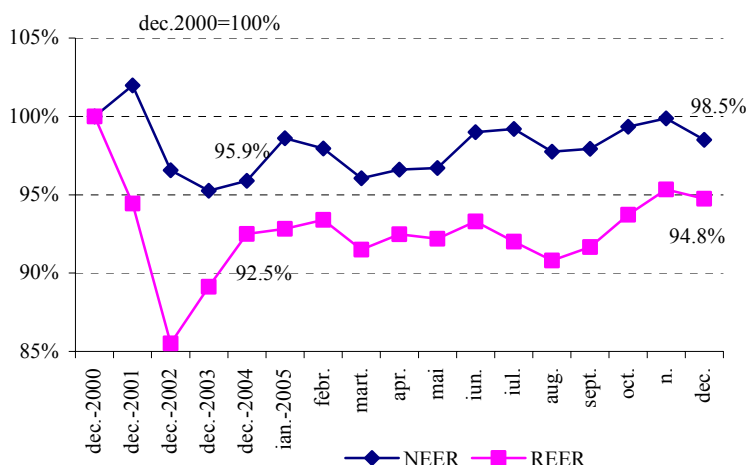
În anul 2005 **refluxul de valută** a constituit echivalentul a 2488.4 mil. USD, inclusiv plățile vizând importul de mărfuri și servicii au constituit 2356.2 mil. USD (94.7 la sută) și plățile aferente serviciului creditelor externe - 132.2 mil. USD (5.3 la sută).

Refluxul de valută în 2005 a sporit cu 575.2 mil. USD (30.1 la sută), comparativ cu anul 2004. Această creștere s-a datorat majorării plăților

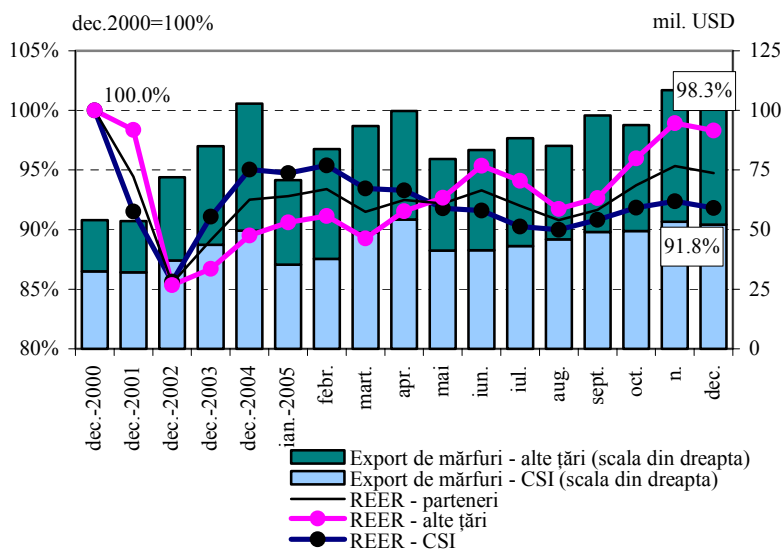
pentru importul de mărfuri și servicii cu 544.1 mil. USD (30.0 la sută) și plăților aferente serviciului creditelor externe cu 31.1 mil. USD (30.8 la sută).

Pe parcursul anului 2005 *cursul de schimb nominal efectiv al monedei naționale (NEER)*, calculat față de luna decembrie 2000

Graficul nr. 57. Dinamica cursului nominal efectiv și real efectiv al monedei naționale calculat în baza ponderii principalilor parteneri comerciali în perioada 2000 – 2005

Graficul nr. 58. Evoluția exportului și cursului real efectiv al monedei naționale calculat în baza ponderii principalilor parteneri comerciali în perioada 2000 – 2005

reieșind din ponderea principalilor parteneri comerciali în cadrul tranzacțiilor de comerț exterior, s-a apreciat cu 2.6 puncte procentuale, de la 95.9 la sută în luna decembrie 2004 până 98.5 la sută în luna decembrie 2005 (graficul nr. 57).

Cursul real efectiv al monedei naționale (REER) care este un indicator ce reflectă modificarea cursului leului moldovenesc în termeni reali față de valutele principalilor parteneri comerciali (calculat comparativ cu luna decembrie 2000, luând în considerație nivelul inflației din țările parteneri comerciali și modificarea cursului de schimb mediu lunar) a constituit 94.8 la sută în luna decembrie 2005, fapt care denotă caracterul competitiv al monedei naționale, ceea ce contribuie la promovarea exportului Republicii Moldova. Pe parcursul anului 2005 cursul real efectiv al monedei naționale s-a apreciat nesemnificativ, cu 2.3 puncte procentuale (graficul nr. 57).

Evoluția cursului real efectiv al monedei naționale luând în considerație orientarea geografică a exportului și importului este prezentată în graficul nr. 58. Cursul real efectiv al monedei naționale, calculat față de valutele partenerilor

comerciali din CSI în comparație cu decembrie 2000, a constituit 91.8 la sută în luna decembrie 2005 și a fost însoțit de creșterea în anul 2005 a exporturilor de mărfuri în această regiune cu 9.7* la sută,

* Conform datelor Biroului Național de Statistică

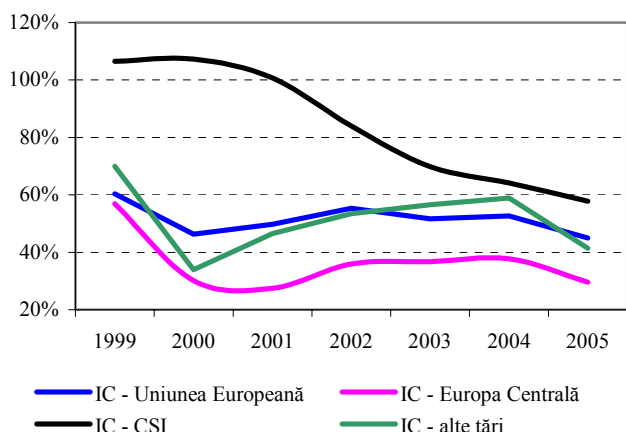
comparativ cu anul 2004. Pe parcursul anului 2005 cursul real efectiv al monedei naționale, calculat față de valutele partenerilor comerciali din CSI s-a depreciat cu 3.2 puncte procentuale.

Cursul real efectiv al monedei naționale calculat față de valutele partenerilor comerciali din restul lumii, comparativ cu decembrie 2000 a constituit 98.3 la sută în luna decembrie 2005 și a fost însoțit de creșterea în anul 2005 a exporturilor de mărfuri în această regiune cu 11.8* la sută, comparativ cu anul 2004. Pe parcursul anului 2005 cursul real efectiv al monedei naționale calculat față de valutele partenerilor comerciali din restul lumii s-a apreciat cu 8.8 puncte procentuale.

Analiza *indicii competitivității* calculat ca raport între exportul de mărfuri și servicii al Republicii Moldova în țările din zona respectivă și importul de mărfuri și servicii din țările din aceeași zonă relevă următoarele tendințe (graficul nr. 59).

Indicele competitivității calculat pentru zona CSI, după ce a atins nivelul maxim de 107.3 la sută în 2000, se află în descreștere cifrându-se în anul 2005 la 57.8 la sută. Indicele competitivității calculat pentru țările Uniunii Europene s-a diminuat de la 52.7 la sută în anul 2004 până la 45.0 la sută în anul 2005, fapt condiționat de creșterea în proporții mai mari a importurilor din Uniunea Europeană cu 32.2 la sută și majorării în proporții mai mici cu 12.9 la sută a exporturilor în această regiune. Cel mai jos nivel al competitivității s-a înregistrat pentru țările Europei Centrale și de Est, constituind în anul 2005 doar 29.6 la sută, datorită faptului că importul din această regiune prevalează cu mult exportul în această regiune.

Graficul nr. 59. Evoluția indicelui competitivității mărfurilor autohtone (IC) în anii 1999 – 2005

Piața valutară a Republicii Moldova

Analiza pieței valutare a Republicii Moldova în anul 2005 denotă trendul ascendent al tranzacțiilor efectuate pe piața valutară internă contra lei moldovenești, ca rezultat al activizării rezidenților, precum și a nerezidenților. Rulajul total al valutei tranzacționate contra MDL în această perioadă a însumat echivalentul a 6251.5** mil. USD, majorându-se cu 23.3 la sută față de 2004 (tabelul nr.25). În structura rulajului total, cumpărările de valută pe piața valutară internă contra MDL au constituit 3142.0 mil. USD, iar vânzările – 3109.5 mil. USD.

* Conform datelor Biroului Național de Statistică

** Această sumă nu include cumpărările/vânzările contra MDL efectuate de BNM către Ministerul Finanțelor și alte ministere.

Tabelul nr. 25. Rulajul total al operațiunilor pe piața valutară internă în anii 2004 și 2005 (cumpărări/vânzări de valută străină contra MDL) (echivalentul în milioane USD)

	Operațiuni prin virament *						Operațiuni în numerar **			Total operațiuni pe piața valutară internă
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	diverse	total	CSV ale băncilor comerciale	case de schimb valutar	total	
<i>Echivalentul în milioane dolari SUA</i>										
2004	367.6	343.7	241.3	2620.8	146.1	3719.5	1083.5	267.4	1350.9	5070.4
2005	213.2	405.7	526.3	3159.6	213.7	4518.5	1397.6	335.4	1733.0	6251.5
<i>Pondere, %</i>										
2004	7.2	6.8	4.8	51.7	2.9	73.4	21.3	5.3	26.6	100.0
2005	3.4	6.5	8.4	50.5	3.5	72.3	22.3	5.4	27.7	100.0
<i>Ritmul creșterii față de anul precedent, %</i>										
2005	-42.0	18.0	118.1	20.6	46.3	21.5	29.0	25.4	28.3	23.3

* Sursa: Rapoartele privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei efectuate de către bănci pe piața valutară și soldurile în conturile în valută străină ale clienților băncilor, precum și datele BNM.

** Sursa: Dățile de seamă privind volumul de cumpărare-vânzare a valutei străine înregistrat de către casele de schimb valutar și punctele de schimb de pe lângă hoteluri,, precum și datele BNM.

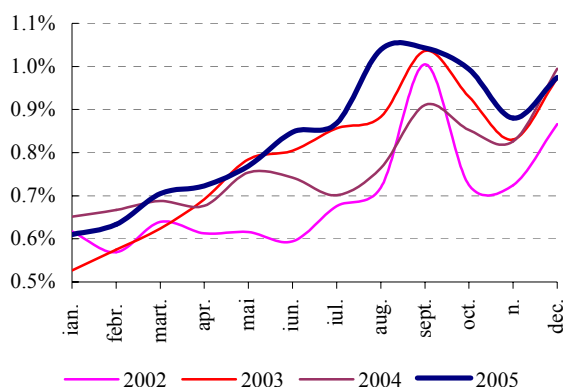
Volumul tranzacțiilor valutare efectuate pe piața valutară internă pe parcursul anului 2005 a înregistrat o tendință de creștere, atingând valoarea maximă în trimestrul III. Rulajul operațiunilor prin virament pe piața valutară a sporit cu 21.5 la sută comparativ cu 2004, în timp ce rulajul operațiunilor în numerar pe piața valutară s-a majorat cu 28.3 la sută. Ponderea operațiunilor prin virament în rulajul total al operațiunilor pe piața valutară internă a scăzut cu 1.1 puncte procentuale (de la 73.4 la sută în 2004 la 72.3 la sută în 2005), iar ponderea operațiunilor în numerar a crescut cu 1.1 puncte procentuale (de la 26.6 la sută în 2004 la 27.7 la sută în 2005). Spre deosebire de anul 2004, în structura rulajului total al tranzacțiilor încheiate de participanții principali ai pieței valutare în 2005, a crescut ponderea operațiunilor efectuate de băncile nerezidente cu 3.6 puncte procentuale, de casele de schimb valutar ce aparțin băncilor cu 1.0 puncte procentuale, de casele de schimb valutar ce nu aparțin băncilor cu 0.1 puncte procentuale și s-a diminuat ponderea operațiunilor efectuate de Banca Națională a Moldovei cu 3.8 puncte procentuale, de persoanele juridice cu 1.2 puncte procentuale și de băncile rezidente cu 0.3 puncte procentuale.

Ponderea rulajului operațiunilor efectuate de casele de schimb valutar ce aparțin băncilor în anul 2005 a constituit 22.3 la sută din rulajul total al operațiunilor pe piața valutară internă și a devansat de 4.1 ori ponderea rulajului operațiunilor efectuate de casele de schimb valutar ce nu aparțin băncilor.

Sporirea rulajului tranzacțiilor valutare pe parcursul anului 2005 a fost determinată de amplificarea operațiunilor în valuta străină aferente importului / exportului de bunuri și servicii efectuate de agenții economici din Republica Moldova prin intermediul băncilor rezidente, de creșterea încasărilor din munca de peste hotare, de

creșterea volumului operațiunilor cu băncile nerezidente, precum și de primirea și serviciul creditelor externe.

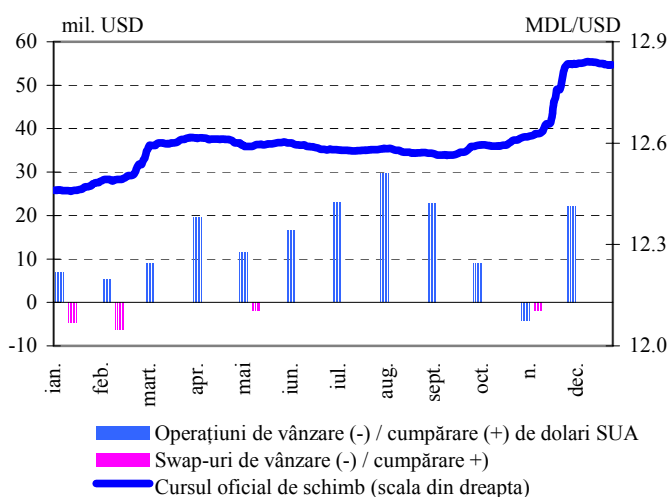
Graficul nr. 60. Lichiditatea pieței valutare interne

Tabelul nr. 26. Lichiditatea piețelor valutare străine în anii 2004 și 2005 (%)

	2004	2005
Federația Rusă	2.87	2.82
Moldova	0.77	0.84
Ucraina	0.60	0.68
Belarus	0.50	0.50

Graficul nr. 61. Evoluția cursului oficial MDL/USD și intervențiile BNM în anul 2005

Pe parcursul anului 2005, **lichiditatea pieței valutare*** s-a majorat de la 0.77 la sută în anul 2004 până la nivelul de 0.84 la sută în 2005. Componentele acestui indicator, în special rulajul mediu zilnic al tranzacțiilor în valută străină contra MDL și produsul intern brut s-au majorat comparativ cu anul trecut, respectiv, cu 4.6 mil. USD (de la 20.0 mil. USD la 24.6 mil. USD) și cu 322.0 mil. USD (de la 2595.0 mil. USD la 2917.0 mil. USD). Pe parcursul anului 2005, valorile maxime ale lichidității în valută au fost înregistrate în trimestrul III, în special, în lunile august și septembrie - 1.04 la sută (graficul nr. 60).

Comparativ cu statele vecine și principalii parteneri comerciali ai Republicii Moldova, indicele lichidității pieței valutare în Republica Moldova este mai redus decât în Federația Rusă (2.82 la sută) și mai înalt decât în Ucraina (0.68 la sută) și Republica Belarus (0.50 la sută) (tabelul nr. 26).

În scopul atenuării fluctuațiilor excesive ale cursului oficial nominal al monedei naționale în raport cu dolarul SUA, pe parcursul anului 2005, **BNM a intervenit pe piața valutară internă utilizând următoarele instrumente:** operațiuni de cumpărare/vânzare de dolari SUA în sumă netă de 171.4 mil. USD (inclusiv tranzacții forward în sumă de 7.9 mil. USD) și instrumente reversibile de tip swap (de vânzare) în sumă de 15.03 mil. USD (graficul nr. 61).

În anul 2005 au fost efectuate plăți vizând serviciul datoriei de stat externe (inclusiv serviciul creditelor acordate de FMI) în sumă totală de 76.3 mil. USD.

Rezervele valutare ale statului s-au majorat pe parcursul anului 2005 cu 27.0 la sută, de la 470.3 mil. USD până la 597.4** mil. USD. La

* Reprezintă raportul dintre rulajul mediu zilnic al tranzacțiilor contra MDL și produsul intern brut, exprimat în procente.

** Conform metodologiei expuse în ediția a cincia a "Manualului privind balanța de plăți" al FMI și în compartimentul I al formularului elaborat de FMI în cadrul Sistemului Special de Distribuție a Datelor (SSDD).

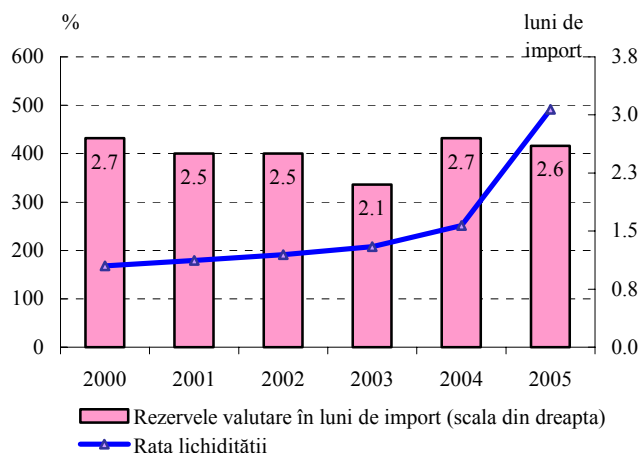
sfârșitul anului 2005 rezervele valutare exprimate în luni de import au atins nivelul de 2.6 luni*. De menționat rata semnificativă a lichidității

rezervelor valutare** care a atins în 2005 nivelul de 491.8 la sută, fiind în creștere cu 240.7 puncte procentuale față de anul precedent (graficul nr. 62).

Ponderile medii anuale ale valutilor în rulajul total au avut următoarea evoluție: dolarul SUA – 71.5 la sută, euro – 24.3 la sută, rubla rusească – 3.7 la sută și alte valute – 0.5 la sută (tabelul nr.27).

Dolarul american continuă să predomine în tranzacțiile pe piața valutară din Republica Moldova. Totuși, pe parcursul anului 2005,

Graficul nr. 62. Dinamica ratei lichidității și a rezervelor valutare exprimate în luni de import

Tabelul nr. 27. Structura rulajului pe valute în anii 2004 și 2005

	Operațiuni prin virament		Operațiuni în numerar		Total operațiuni pe piața valutară		Ponderea în rulajul total
	cumpărări	vânzări	cumpărări	vânzări	cumpărări	vânzări	
2004	<i>Ponderea, %</i>						
USD	81.9	81.4	58.6	65.6	72.3	79.3	75.7
EUR	11.8	15.9	39.8	30.0	23.3	17.7	20.6
Ruble rusești	6.0	2.4	0.9	1.9	3.9	2.4	3.1
Alte valute	0.3	0.3	0.7	2.5	0.5	0.6	0.6
Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2005	<i>Ponderea, %</i>						
USD	80.5	78.7	49.0	60.4	66.6	76.5	71.5
EUR	13.2	17.0	49.5	35.1	29.2	19.2	24.3
Ruble rusești	6.1	3.9	0.9	2.2	3.8	3.7	3.7
Alte valute	0.2	0.4	0.6	2.3	0.4	0.6	0.5
Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

dolarul american a cedat 4.2 puncte procentuale din cota sa pe piața valutară internă a Republicii Moldova, iar ponderea euro s-a majorat cu 3.7 puncte procentuale. În anul 2005 ponderea monedei europene pe piața valutară în numerar la capitolul cumpărări a crescut cu 9.7 puncte procentuale (de la 39.8 la sută în anul 2004 până la 49.5 la sută în anul 2005), iar la capitolul vânzări a crescut respectiv cu 5.1 puncte procentuale (de la 30.0 la sută până la 35.1 la sută). Creșterea ponderii tranzacțiilor în euro pe piața valutară în numerar este o urmare a majorării volumului transferurilor efectuate în euro ale cetățenilor Republicii Moldova ce lucrează în străinătate.

* Conform datelor privind importul de mărfuri și servicii pentru anul 2005.

** Rezervele valutare ale statului la începutul anului calendaristic raportate la plățile totale vizând serviciul datoriei externe directe și garantate de stat (inclusiv datoria față de FMI), conform graficului de achitare pe parcursul anului (excluzând arieratele acumulate la începutul anului).

Comparativ cu anul 2004, **cumpărările de valută** efectuate de către băncile din Republica Moldova pe piața valutară internă în 2005 au sporit cu 582.5 mil. USD (24.4 la sută). Această creștere s-a datorat în principal majorării cumpărărilor de valută de la persoane fizice cu 301.1 mil. USD (31.9 la sută) și de la băncile din străinătate cu 144.2 mil. USD (122.5 la sută).

Tabelul nr. 28. Sursele principale de cumpărare a valutei străine de către băncile din Republica Moldova pe piața valutară internă în anii 2004 și 2005 (echivalentul în milioane USD)

	Cumpărări de valută pe piața valutară internă contra MDL de la:							Total
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	case de schimb valutar	persoane fizice	diverse	
<i>Echivalentul în milioane dolari SUA</i>								
2004	44.9	161.8	117.7	1044.7	1.2	943.6	77.7	2391.6
2005	19.2	202.4	261.9	1127.7	4.3	1244.7	113.9	2974.1
<i>Pondere, %</i>								
2004	1.9	6.8	4.9	43.7	0.0	39.5	3.2	100.0
2005	0.7	6.8	8.8	37.9	0.1	41.9	3.8	100.0
<i>Ritmul creșterii față de anul precedent. %</i>								
2005	-57.2	25.1	122.5	7.9	258.3	31.9	46.6	24.4

Sursa: Rapoartele privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei efectuate de către bănci pe piața valutară și soldurile în conturile în valută străină ale clienților băncilor, precum și datele BNM.

În anul 2005 cumpărările de valută străină de către bănci pe piața valutară internă au fost efectuate preponderent de la persoane fizice (41.9 la sută), persoane juridice (37.9 la sută), bănci nerezidente (8.8 la sută) și bănci rezidente (6.8 la sută).

Comparativ cu anul 2004, în perioada de gestiune a crescut ponderea cumpărărilor de valută străină de la persoane fizice (cu 2.4 puncte procentuale) și de la băncile nerezidente (cu 3.9 puncte procentuale). Totodată, a avut loc o scădere a ponderii cumpărărilor de la persoane juridice (cu 5.8 puncte procentuale) și de la BNM (cu 1.2 puncte procentuale). Aceste modificări au condus la scăderea ponderii comune a persoanelor juridice și fizice ca surse de cumpărare a valutei străine, respectiv de la 83.2 la sută în 2004 până la 79.8 la sută în anul 2005 sau cu 3.4 puncte procentuale.

Comparativ cu anul 2004, **vânzările de valută** efectuate de către băncile din Republica Moldova pe piața valutară internă în anul 2005 au sporit cu 530.6 mil. USD sau cu 22.0 la sută, fiind condiționate, în special, de creșterea vânzărilor către persoane juridice cu 455.7 mil. USD (28.9 la sută) și bănci nerezidente cu 140.8 mil. USD (113.9 la sută). Vânzarea valutei străine de către bănci pe piața valutară internă în anul 2005 s-a efectuat preponderent persoanelor juridice (69.1 la sută), băncilor nerezidente (9.0 la sută), persoanelor fizice (7.1 la sută), băncilor rezidente (6.9 la sută) și BNM (6.6 la sută).

Tabelul nr. 29. Direcțiile principale de vânzare a valutei străine de către băncile din Republica Moldova pe piața valutară internă în anii 2004 și 2005 (echivalentul în milioane USD)

	Vânzări de valută pe piața valutară contra MDL							Total
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	case de schimb valutar	persoane fizice	diverse	
<i>Echivalentul în milioane dolari SUA</i>								
2004	322.7	181.9	123.6	1576.1	0.6	181.9	24.6	2411.4
2005	194.0	203.2	264.4	2031.8	1.0	209.3	38.3	2942.0
<i>Pondere, %</i>								
2004	13.4	7.6	5.1	65.4	0.0	7.5	1.0	100.0
2005	6.6	6.9	9.0	69.1	0.0	7.1	1.3	100.0
<i>Ritmul creșterii față de anul precedent. %</i>								
2005	-39.9	11.7	113.9	28.9	66.7	15.1	55.7	22.0

Sursa: Rapoartele privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei efectuate de către bănci pe piața valutară și soldurile în conturile în valută străină ale clienților băncilor, precum și datele BNM.

În anul 2005, comparativ cu 2004, a crescut ponderea vânzărilor de valută străină către băncile nerezidente (cu 3.9 puncte procentuale) și persoanele juridice (cu 3.7 puncte procentuale). Totodată, este de menționat diminuarea ponderii vânzărilor de valută străină către Banca Națională a Moldovei (cu 6.8 puncte procentuale), băncile rezidente (cu 0.7 puncte procentuale) și persoanele fizice (cu 0.4 puncte procentuale).

Tabelul nr. 30. Soldul net al operațiunilor de vânzare/cumpărare de valută contra MDL în anii 2004 și 2005 (echivalentul în milioane USD)

	Soldul net							Total
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	case de schimb valutar	persoane fizice	diverse	
<i>Echivalentul în milioane dolari SUA</i>								
2004	-277.8	-20.1	-5.9	-531.4	0.6	761.7	53.1	-19.8
2005	-174.8	-0.8	-2.5	-904.1	3.3	1035.4	75.6	32.1

Excedentul de valută străină de pe piața valutară internă în suma totală de 1114.3 mil. USD, care derivă preponderent de la persoanele fizice (1035.4 mil. USD sau 92.9 la sută), procurat de bănci în 2005, a fost vândut în principal persoanelor juridice - 904.1 mil. USD și BNM - 174.8 mil. USD. Soldul net al operațiunilor de vânzare/cumpărare de valută străină contra MDL în anul 2005 a constituit 32.1 mil. USD (tabelul nr. 30).

Dinamica activelor și obligațiunilor în valută străină ale băncilor*

La data de 31 decembrie 2005 **activele nete de bilanț în valută străină ale băncilor** (credite acordate, disponibilități, rezerve obligatorii și alte active în valută străină) s-au majorat în comparație cu data de 31 decembrie 2004 cu 105.5 mil. USD (de la 399.7 mil. USD până la 505.2 mil. USD), ceea ce reprezintă o creștere de 26.4 la sută (tabelul nr.31).

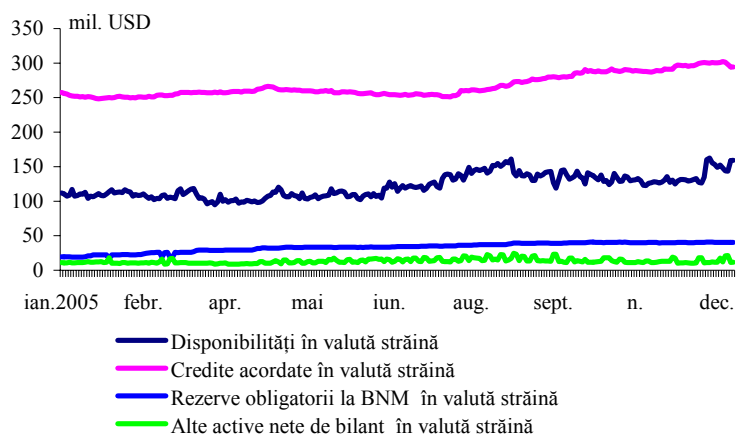
Tabelul nr. 31. Active nete în valută străină ale băncilor, anul 2005 (echivalentul în mil. USD)

	31.12.2004*	Ponderea în total, %	31.12.2005	Ponderea în total, %	Modificarea față de 31.12.2004, %	Media zilnică	Ponderea în media zilnică, %	Ponderea minimă, %	Ponderea maximă, %
Credite acordate	257.7	64.5	294.5	58.3	14.3	266.9	61.3	55.4	66.0
Disponibilități în valută străină	114.4	28.6	159.1	31.5	39.1	121.9	28.0	24.3	33.3
Rezerve obligatorii	19.3	4.8	40.1	7.9	de 2.1 ori	33.3	7.7	4.1	8.6
Alte active în valută străină	8.3	2.1	11.5	2.3	38.6	13.2	3.0	2.1	5.2
Total active nete în valută străină	399.7	100.0	505.2	100.0	26.4	435.3	100.0		

* Conform datelor actualizate

Din totalul activelor nete de bilanț în valută străină ponderea cea mai mare revine soldului *creditelor acordate în valută străină*, constituind 58.3 la sută la data de 31 decembrie 2005. Acest indicator a variat pe

Graficul nr. 63. Evoluția activelor nete în valută străină ale băncilor, anul 2005

parcursul anului 2005 de la nivelul minim de 55.4 la sută până la nivelul maxim de 66.0 la sută. Comparativ cu 31 decembrie 2004 soldul creditelor acordate în valută străină la 31 decembrie 2005 s-a majorat cu 36.8 mil. USD (de la 257.7 mil. USD până la 294.5 mil. USD) sau cu 14.3 la sută.

După structura valutară soldul creditelor acordate în valută străină la data de 31 decembrie 2005 a înregistrat următoarea pondere pe valute: dolarul SUA – 67.4 la sută, euro – 32.6 la sută.

Comparativ cu 31 decembrie 2004 soldul creditelor acordate în dolari SUA la sfârșitul anului 2005 s-a majorat cu 6.2 la sută, iar în valoare absolută cu 11.6 mil. USD (de la 186.9 mil. USD la 198.5 mil. USD). Ponderea creditelor acordate în dolari SUA din total credite acordate în valută străină a scăzut cu 5.1 puncte procentuale în perioada analizată

* Conform datelor din Raportul privind poziția valutară deschisă a băncii (Regulamentul privind poziția valutară deschisă a băncii nr. 126 din 28.11.1997, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 112-114/198 din 14.10.1999)

(de la 72.5 la sută până la 67.4 la sută). De remarcat că, în comparație cu 31 decembrie 2004, la 31 decembrie 2005 ponderea soldului creditelor acordate în euro în soldul total al creditelor acordate în valută străină s-a majorat cu 5.2 puncte procentuale (de la 27.4 la sută până la 32.6 la sută). În valori absolute soldul creditelor în euro s-a majorat cu echivalentul a 25.4 mil. USD sau cu 36.0 la sută (de la 70.6 mil. USD la 31 decembrie 2004 până la 96.0 mil. USD la 31 decembrie 2005).

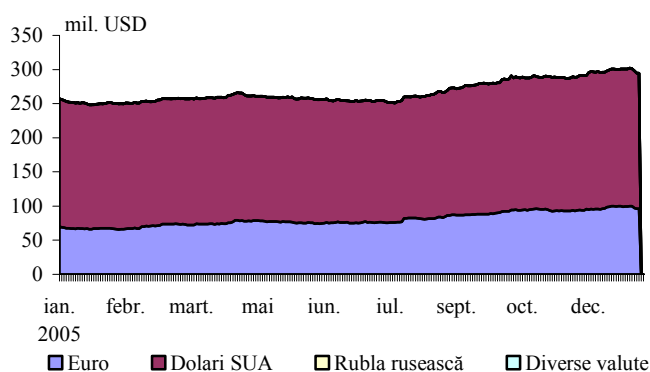
Analizând structura valutară a creditelor acordate și a depozitelor atrase de la clienți în valută străină, se remarcă un decalaj între soldul creditelor acordate în dolari SUA și soldul depozitelor atrase în dolari SUA. Astfel, la finele anului 2005 depozitele atrase în dolari SUA au fost în excedent față de creditele acordate în dolari SUA cu 20.5 mil. USD, situație diferită de cea înregistrată la sfârșitul anului 2004 când creditele acordate în dolari SUA depășeau depozitele atrase în dolari SUA cu 9.6 mil. USD (tabelul nr. 32).

Tabelul nr. 32. Credite acordate în valută străină în sistemul bancar, anul 2005 (echivalentul în mil. USD)

	31.12.2004*	Ponderea în total, %	31.12.2005	Ponderea în total, %	Modificare față de 31.12.2004 %	Media zilnică	Ponderea în media zilnică, %	Ponderea minimă, %	Ponderea maximă, %
Dolari SUA	186.9	72.5	198.5	67.4	6.2	186.1	69.7	66.7	73.5
Euro	70.6	27.4	96.0	32.6	36.0	80.7	30.2	26.4	33.3
Ruble rusești	0.2	0.1	0.0	0.0	-100.0	0.1	0.1	0.0	0.1
Alte valute	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Total la toate valutele	257.7	100.0	294.5	100.0	14.3	266.9	100.0		

*Conform datelor actualizate

Graficul nr. 64. Evoluția soldurilor creditelor acordate în valută străină, anul 2005

La compartimentul credite acordate în euro și depozite atrase în euro la situația din 31 decembrie 2005 de remarcat raportul dintre acestea, care a constituit 61.9 la sută. La 31 decembrie 2004 acest indicator a constituit 62.3 la sută. La 31 decembrie 2005 suma depozitelor în euro neacoperită de creditele acordate în euro a constituit echivalentul a 59.1 mil. USD, iar la finele anului 2004 acest indicator a înregistrat echivalentul a 42.7 mil. USD.

În total active nete de bilanț în valută străină o pondere semnificativă revine **disponibilităților în valută străină**, constituind 31.5 la sută la data de 31 decembrie 2005. Acest indicator a variat pe parcursul anului 2005 de la nivelul minim de 24.3 la sută până la nivelul maxim de 33.3 la sută.

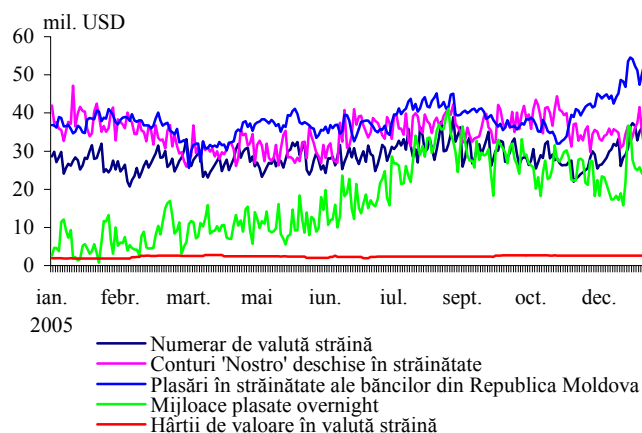
Disponibilitățile în valută străină la sfârșitul perioadei de gestiune,

comparativ cu 31 decembrie 2004, s-au majorat atât în valori absolute – cu 44.7 mil. dolari SUA (de la 114.4 mil. USD până la 159.1 mil. USD) sau cu 39.1 la sută, cât și ca pondere în total active nete de bilanț în valută străină – cu 2.9 puncte procentuale (de la 28.6 la sută la 31.5 la sută).

Disponibilitățile în valută străină ale băncilor la 31 decembrie 2005 aveau următoarea structură: – plasări în străinătate ale băncilor – 30.9 la sută, conturile “Nostro” deschise în străinătate – 26.2 la sută, mijloacele plasate

overnight – 23.4 la sută, numerarul de valută străină – 17.9 la sută și hârtiile de valoare – 1.6 la sută (tabelul nr. 33).

Graficul nr. 65. Evoluția disponibilităților în valută străină ale băncilor

Tabelul nr. 33. Disponibilități în valută străină ale băncilor, anul 2005 (echivalentul în mil. USD)

	31.12.2004	Ponderea în total, %	31.12.2005	Ponderea în total, %	Modificarea față de 31.12.2004, %	Media zilnică	Ponderea în media zilnică, %	Ponderea minimă, %	Ponderea maximă, %
Plasări în străinătate ale băncilor din Republica Moldova	38.9	34.0	49.2	30.9	26.5	38.3	31.4	23.6	38.2
Conturi „Nostro” deschise în străinătate	37.2	32.5	41.7	26.2	12.1	35.0	28.7	19.9	41.7
Mijloace plasate overnight	9.2	8.0	37.2	23.4	de 4 ori	17.7	14.5	0.7	26.6
Numerar de valută străină	27.2	23.8	28.4	17.9	4.4	28.5	23.4	17.8	33.3
Hârtii de valoare în valută străină	1.9	1.7	2.6	1.6	36.8	2.4	2.0	1.5	2.8
Total pe sistemul bancar	114.4	100.0	159.1	100.0	39.1	121.9	100.0		

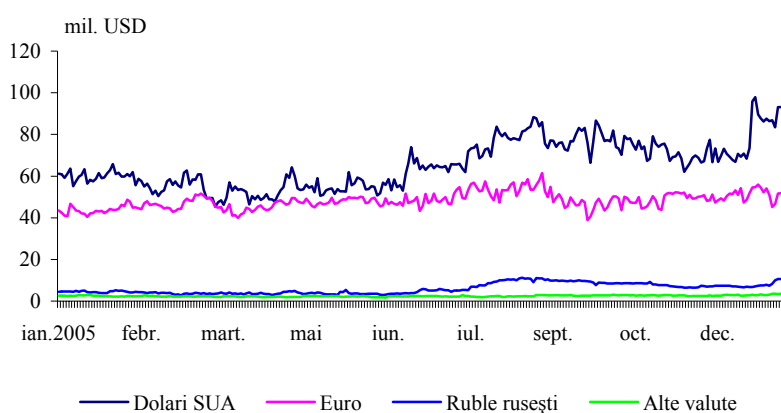
La sfârșitul perioadei de gestiune, comparativ cu 31 decembrie 2004, soldul mijloacelor plasate overnight în valută străină s-a majorat de circa patru ori, urmat de soldul hârtiilor de valoare în valută străină – 36.8 la sută, soldul plasărilor în străinătate ale băncilor din Republica Moldova – 26.5 la sută, soldul conturilor „Nostro” în străinătate – 12.1 la sută și numerarul în valută străină – 4.4 la sută.

După structura valutară, soldul disponibilităților în valută străină la sfârșitul anului 2005 a înregistrat următoarea pondere pe valute: dolarul SUA – 58.6 la sută, euro – 32.5 la sută, rubla rusească – 6.7 la sută (tabelul nr. 34).

Tabelul nr. 34. Disponibilități în valută străină în profilul valutei, anul 2005 (echivalentul în mil. USD)

	31.12.2004	Ponderea în total, %	31.12.2005	Ponderea în total, %	Modificarea față de 31.12.2004, %	Media zilnică	Ponderea în media zilnică, %	Ponderea minimă, %	Ponderea maximă, %
Dolari SUA	62.6	54.7	93.2	58.6	48.9	65.4	53.6	47.2	60.4
Euro	44.7	39.1	51.7	32.5	15.7	48.1	39.5	30.7	47.3
Ruble rusești	4.5	3.9	10.6	6.7	135.6	6.0	4.9	2.6	7.9
Alte valute	2.6	2.3	3.6	2.2	38.5	2.4	2.0	1.4	2.8
Total la toate valutele	114.4	100.0	159.1	100.0	39.1	121.9	100.0		

Graficul nr. 66. Disponibilități în valută străină pe valute

De remarcat creșterea semnificativă în perioada analizată a disponibilităților în dolari SUA. Astfel, soldul disponibilităților în dolari SUA s-a majorat cu 30.6 mil. USD (de la 62.6 mil. USD la 31 decembrie 2004 până la 93.2 mil. USD la 31 decembrie 2005) sau cu 48.9 la sută. La sfârșitul anului 2005 ponderea disponibilităților în dolari SUA în totalul disponibilităților în valută străină s-a majorat în comparație cu data de 31 decembrie 2004 cu 3.9 puncte

procentuale (de la 54.7 la sută până la 58.6 la sută).

Totodată, comparativ cu 31 decembrie 2004, soldul disponibilităților în euro la sfârșitul anului 2005 s-a majorat cu 15.7 la sută, în valori absolute – cu echivalentul a 7.0 mil. USD (de la 44.7 mil. USD la 51.7 mil. USD). În același timp ponderea disponibilităților în euro din total disponibilități în valută străină s-a diminuat cu 6.6 puncte procentuale în perioada analizată (de la 39.1 la sută până la 32.5 la sută).

În totalul activelor nete de bilanț în valută străină suma *rezervelor obligatorii în valută străină* la data de 31 decembrie 2005 a înregistrat o creștere cu 20.8 mil. USD față de 31 decembrie 2004 (de la 19.3 mil. USD până la 40.1 mil. USD) sau de 2.1 ori. Ponderea rezervelor obligatorii în valută străină în total active nete de bilanț în valută străină la data de 31 decembrie 2005 a constituit 7.9 la sută și pe parcursul anului 2005 a variat între nivelul minim de 4.1 la sută și nivelul maxim de 8.6 la sută.

Obligațiunile nete de bilanț în valută străină în perioada de raportare au înregistrat o majorare cu 96.9 mil. USD (de la 382.7 mil. USD la

data de 31 decembrie 2004 până la 479.6 mil. USD la data de 31 decembrie 2005) sau cu 25.3 la sută (tabelul nr. 35).

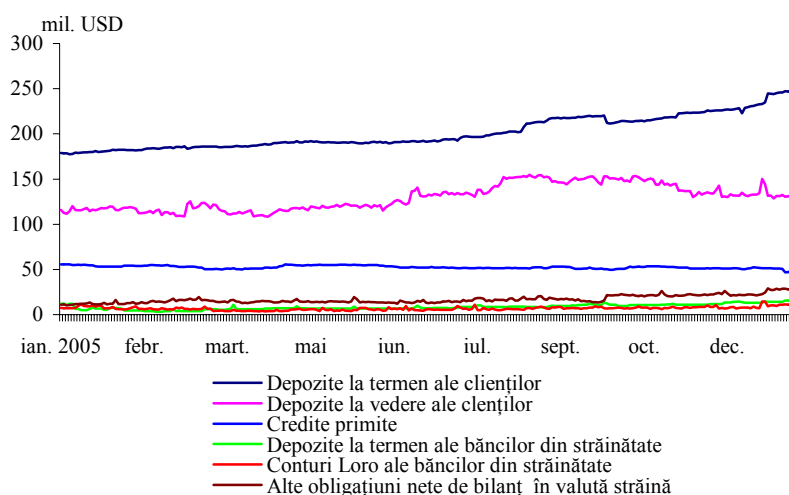
Tabelul nr. 35. **Obligațiuni nete de bilanț în valută străină, anul 2005** (echivalentul în mil. USD)

	31.12.2004	Ponderea în total, %	31.12.2005	Ponderea în total, %	Modificarea față de 31.12.2004, %	Media zilnică	Ponderea în media zilnică, %	Ponderea minimă, %	Ponderea maximă, %
Depozite la termen ale clienților	178.5	46.7	246.8	51.5	38.3	201.1	48.5	46.1	51.5
Depozite la vedere ale clienților	116.5	30.4	131.3	27.4	12.7	129.6	31.2	27.0	35.0
Credite primite	55.8	14.6	47.3	9.9	-15.2	52.5	12.7	9.7	14.9
Depozite la termen ale băncilor din străinătate	12.2	3.2	15.5	3.2	27.0	8.4	2.0	0.9	3.2
Conturi „Loro” ale băncilor din străinătate	7.3	1.9	10.8	2.2	47.9	6.8	1.6	1.0	3.0
Alte obligațiuni în valută străină	12.4	3.2	27.9	5.8	de 2.3 ori	16.7	4.0	2.7	6.0
Total obligațiuni nete de bilanț	382.7	100.0	479.6	100.0	25.3	415.1	100.0		

Depozitelor la termen în valută străină ale clienților le revine ponderea cea mai semnificativă din totalul obligațiunilor nete de bilanț în valută străină (51.5 la sută). Soldul acestora s-a majorat la sfârșitul anului de raportare cu 68.3 mil. USD comparativ cu 31 decembrie 2004 (de la 178.5 mil. USD la 246.8 mil. USD) sau cu 38.3 la sută.

Depozitelor la vedere în valută străină ale clienților le revine 27.4 la sută din total obligațiuni nete de bilanț în valută străină la sfârșitul perioadei de gestiune. În 2005 soldul acestor depozite s-a majorat în valori absolute cu 14.8 mil. USD (de la 116.5 mil. USD la data de 31 decembrie 2004 până la 131.3 mil. USD la data de 31 decembrie 2005) sau cu 12.7 la sută.

Graficul nr. 67. **Obligațiuni nete de bilanț în valută străină, anul 2005**

Ponderea *creditelor primite în valută străină* din total obligațiuni nete de bilanț în valută străină la 31 decembrie 2005 constituia 9.9 la sută, înregistrând față de 31 decembrie 2004 o micșorare de 8.5 mil. USD (de la 55.8 mil. USD la 47.3 mil. USD) sau cu 15.2 la sută.

Depozitele la termen în valută străină ale băncilor din străinătate la 31 decembrie 2005 s-au majorat în comparație cu 31 decembrie 2004 cu 3.3 mil. USD (de la 12.2 mil. USD până la 15.5 mil. USD) sau cu

27.0 la sută, ponderea acestora în total obligațiuni nete de bilanț în valută străină la sfârșitul anului 2005 constituind 3.2 la sută.

Soldul în *conturile „LORO” ale băncilor din străinătate* în perioada analizată s-a majorat cu 3.5 mil. USD (de la 7.3 mil. USD la data de 31 decembrie 2004 până la 10.8 mil. USD 31 decembrie 2005) sau cu 47.9 la sută, ponderea acestora în total obligațiuni nete de bilanț în valută străină la sfârșitul lunii decembrie 2005 constituind 2.2 la sută.

Obligațiunile de bază de bilanț în valută străină (depozitele la termen, depozitele la vedere ale clienților) s-au majorat la data de 31 decembrie 2005 față de sfârșitul anului 2004 cu 83.1 mil. USD (de la 295.0 mil. USD până la 378.1 mil. USD) sau cu 28.2 la sută.

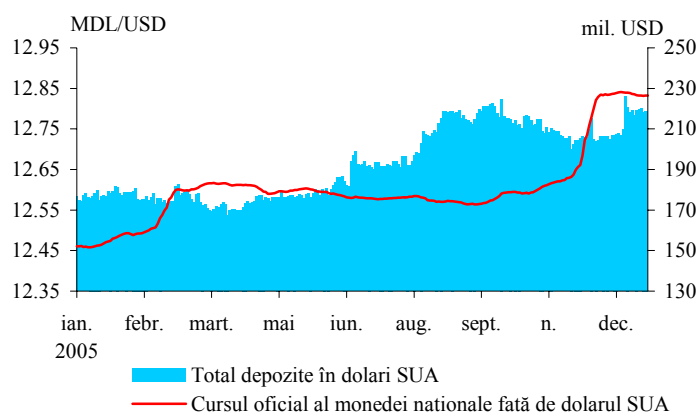
Tabelul nr. 36. Depozite ale clienților în valută străină în sistemul bancar, anul 2005 (echivalentul în mil. USD)

	31.12.2004	Ponderea în total, %	31.12.2005	Ponderea în total, %	Modificarea față de 31.12.2004, %	Media zilnică	Ponderea în media zilnică, %	Ponderea minimă, %	Ponderea maximă, %
Dolari SUA	177.3	60.1	219.0	57.9	23.5	193.0	58.4	56.4	60.7
Euro	113.3	38.4	155.1	41.0	36.9	133.7	40.4	37.8	42.5
Ruble rusești	2.7	0.9	2.3	0.6	-14.8	2.7	0.8	0.5	1.5
Alte valute	1.7	0.6	1.7	0.5	0.0	1.3	0.4	0.3	0.6
Total pe toate valutele	295.0	100.0	378.1	100.0	28.2	330.7	100.0		

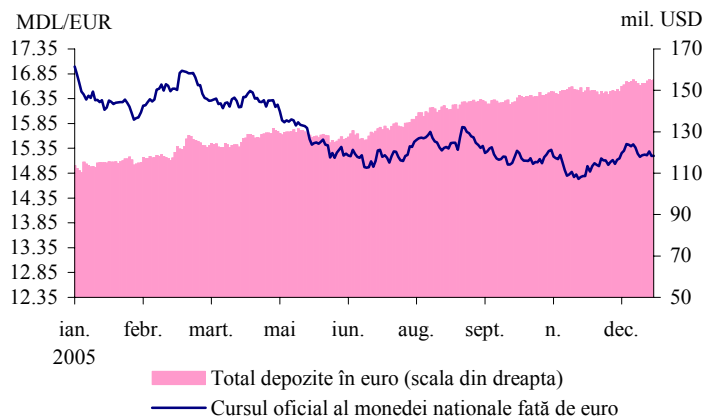
Analizând structura depozitelor clienților după valute se observă că dolarul SUA rămâne valuta preferată de teaurizare a clienților băncii (tabelul nr.36). Ponderea depozitelor în dolari SUA în totalul depozitelor în valută străină ale clienților a constituit la sfârșitul perioadei de gestiune 57.9 la sută, majorându-se față de 31 decembrie 2004 cu 23.5 la sută. Ponderea minimă a depozitelor în această valută în anul 2005 a fost de 56.4 la sută, iar cea maximă – 60.7 la sută. Comparativ cu 31 decembrie 2004 soldul depozitelor în dolari SUA s-a majorat cu 41.7 mil. USD și la sfârșitul anului 2005 a constituit 219.0 mil. USD.

Analizând modificarea ponderii depozitelor în euro la finele anului 2005, în comparație cu 31 decembrie 2004 se observă majorarea acesteia cu 2.6 puncte procentuale (de la 38.4 la sută până la 41.0 la sută). Ponderea minimă a depozitelor în această valută în 2005 a fost de 37.8 la sută, iar cea maximă – 42.5 la sută. Soldul depozitelor în euro la finele perioadei de gestiune au constituit echivalentul a 155.1 mil. USD, înregistrând o creștere de 36.9 la sută comparativ cu data de 31 decembrie 2004, când valoarea acestora era de 113.3 mil. USD. Depozitele în ruble rusești și alte valute constituie o parte nesemnificativă din depozitele în valută străină ale clienților pe sistemul bancar. La sfârșitul perioadei analizate depozitele în ruble rusești constituiau doar echivalentul a 2.3 mil. USD, ponderea în total depozite ale clienților fiind de 0.6 la sută.

Graficul nr. 68. Evoluția depozitelor în dolari SUA și a cursului oficial de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA în anul 2005

Graficul nr. 69. Evoluția depozitelor în euro și a cursului oficial de schimb al monedei naționale față de euro în anul 2005

Activele și obligațiunile condiționale în valută străină ale băncilor la sfârșitul perioadei de gestiune au înregistrat o creștere față de 31 decembrie 2004, respectiv, activele condiționale au crescut – de 15.9 ori, iar obligațiunile condiționale – de 15.6 ori (tabelul nr. 37).

Tabelul nr. 37. Active și obligațiuni condiționale ale băncilor în valută străină, anul 2005 (echivalentul în mil. USD)

Active condiționale în valută străină	31.12.2004*	Ponderea, %	31.12.2005	Ponderea, %	Modificarea față de 31.12.2004, %
Cumpărări curente	9.3	76.2	105.3	54.3	de 11.3 ori
Cumpărări la termen	2.9	23.8	88.5	45.7	de 30.5 ori
Alte active condiționale	0.0	0.0	0.0	0.0	0,0
Total active condiționale	12.2	100.0	193.8	100.0	de 15.9 ori
Obligațiuni condiționale în valută străină					
Vânzări curente	9.3	71.0	105.3	51.5	de 11.3 ori
Vânzări la termen	3.5	26.7	98.4	48.1	de 28.1 ori
Alte obligațiuni condiționale	0.3	2.3	0.9	0.4	de 3 ori
Total obligațiuni condiționale	13.1	100.0	204.6	100.0	de 15.6 ori
Capital normativ total (CNT)	193.0		220.9		
(Active condiționale – Obligațiuni condiționale)/CNT (%)	-0.5		-4.9		

*Conform datelor actualizate

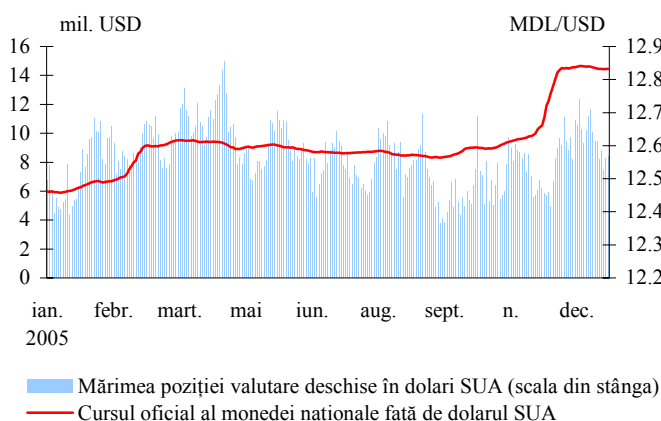
La 31 decembrie 2005 activele condiționale în valută străină aveau următoarea structură: cumpărări curente – 54.3 la sută, cumpărări la termen – 45.7 la sută. Concomitent, obligațiunile condiționale în valută străină aveau următoarea structură: vânzări curente – 51.5 la sută, vânzări la termen – 48.1 la sută, alte obligațiuni – 0.4 la sută.

Diferența dintre activele condiționale și obligațiunile condiționale raportate la capitalul normativ total s-a majorat de la (- 0.5) la sută la 31 decembrie 2004 până la (- 4.9) la sută la 31 decembrie 2005.

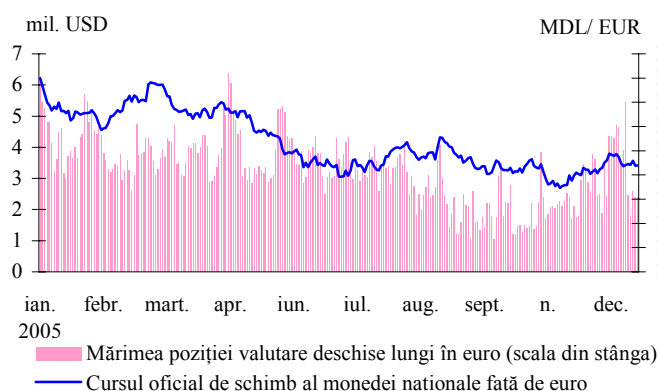
Poziția valutară deschisă (lungă) la toate valutele la 31 decembrie 2005 față de 31 decembrie 2004 s-a diminuat de la 16.8 mil. USD până la 16.1 mil. USD sau cu 4.2 la sută.

La 31 decembrie 2005 poziția valutară deschisă lungă în dolari SUA s-a majorat comparativ cu sfârșitul anului 2004 cu 7.7 la sută (de la 7.8 mil. USD până la 8.4 mil. USD) (graficul nr. 70). În același timp poziția valutară deschisă lungă în euro în aceeași perioadă s-a micșorat cu 59.3 la sută (de la echivalentul a 5.9 mil. USD până la echivalentul a 2.4 mil. USD) (graficul nr. 71).

Graficul nr. 70. Evoluția poziției valutare deschise lungi în dolari SUA și a cursului oficial de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA

Graficul nr. 71. Evoluția poziției valutare deschise lungi în euro și a cursului oficial de schimb al monedei naționale față de euro

Reglementarea valutară în anul 2005

În 2005 BNM a continuat activitatea de perfecționare a cadrului legal în domeniul reglementării valutare în contextul liberalizării treptate a regulilor valutare, luând în considerare modificările operate în legislația în vigoare a Republicii Moldova.

- Ținând cont de modificarea Legii cu privire la reglementarea repatrierii de mijloace bănești, mărfuri și servicii provenite din tranzacțiile economice externe (nr.1466-XIII din 29.01.1998) prin care Banca Națională a Moldovei (în continuare – BNM) și băncile comerciale au fost exonerate de funcția de urmărire asupra repatrierii, unele acte normative ale BNM în domeniul reglementării valutare au fost modificate, iar altele au fost abrogate.
- În conformitate cu Legea privind revizuirea și optimizarea cadrului normativ de reglementare a activității de întreprinzător (nr.424-XV din 16.12.2004) o serie de acte normative ale BNM în domeniul valutar au fost supuse modificării, care a constat în excluderea prevederilor potrivit cărora BNM poate solicita și alte documente nespacificat expres în aceste acte. Totodată, în unele acte normative

au fost stipulate expres acele documente care în practică se solicitau suplimentar pentru examinarea cererilor de eliberare a autorizațiilor.

- Prevederile în domeniul valutar ce reglementează activitatea magazinelor duty-free cu valută străină au fost ajustate, ținând cont de următoarele prevederi din legislația Republicii Moldova:

a) acordarea magazinelor duty-free a dreptului de a comercializa mărfuri, pe lângă valută străină, și contra lei moldovenești;

b) stabilirea că magazinul duty-free nu mai reprezintă un regim vamal, dar reprezintă destinația vamală a plasării mărfurilor;

c) abrogarea Decretului Președintelui Republicii Moldova nr.195 din 10.06.1994 „Privind organizarea magazinelor care comercializează mărfuri în regim „duty-free”, precum și a magazinelor de servire a corpului diplomatic”.

Totodată, a fost optimizată lista documentelor necesare de a fi prezentate pentru obținerea autorizației pentru comercializarea mărfurilor contra valută străină în magazinul duty-free, a fost micșorat termenul de examinare a demersului pentru eliberarea autorizației menționate.

- Referitor la reglementările privind înregistrarea /autorizarea de către BNM a angajamentelor externe private este de menționat următoarele:

În contextul modificărilor operate în Legea cu privire la reglementarea repatrierii de mijloace bănești, mărfuri și servicii provenite din tranzacțiile economice externe (nr.1466-XIII din 29.01.1998) referitoare la schimbarea termenelor de repatriere (extinderea acestora până la un an și mai mult, după caz), precum și la liberalizarea unor operațiuni ce țin de exportul de capital s-a exclus cerința privind autorizarea împrumutului /creditului de comerț internațional acordat de către rezident unui nerezident pe un termen mai mare de 180 zile și mai mic de 365 zile.

De asemenea, au fost excluse prevederile care stabileau condiții suplimentare, în cazul respectării cărora BNM lua decizia de autorizare a acordării de către rezident (altul decât instituția financiară) a împrumutului / creditului sau a leasingului financiar în favoarea unui nerezident.

Totodată, a fost stabilit că înregistrarea la BNM de către rezidenți a angajamentelor externe private urmează să se efectueze până la utilizarea mijloacelor bănești conform prevederilor contractelor privind angajamentele externe private, comparativ cu prevederile anterioare conform cărora înregistrarea la BNM a angajamentelor externe private se efectua până la executarea contractelor menționate.

- Luând în considerare prevederile legislației în vigoare, normele în domeniul valutar ce vizează modul de eliberare a autorizațiilor pentru efectuarea unor operațiuni în valută străină de către agenții economici care activează în domeniul aviației civile au fost modificate în așa mod încât prevederile respective să fie atribuite tuturor aeroporturilor internaționale din Republica Moldova determinate astfel conform legislației.

De asemenea, a fost simplificată procedura de prezentare a unor documente în vederea obținerii autorizației BNM pentru efectuarea unor operațiuni în valută străină de către agenții economici care activează în domeniul aviației civile, precum și redusă lista documentelor necesare de a fi prezentate pentru examinarea de către BNM a demersului în vederea obținerii autorizațiilor respective.

Suplimentar, au fost stabilite prevederi referitoare la termenul de examinare de către BNM a demersului privind eliberarea autorizației noi în cazurile stipulate de actele normative în vigoare.

- Referitor la activitatea de schimb valutar în numerar cu persoane fizice luând în considerare prevederile Legii privind licențierea unor genuri de activitate (nr. 451-XV din 30.07.2001) a fost majorat termenul de prezentare la BNM a explicațiilor de rigoare ale unităților de schimb valutar pe marginea încalcărilor depistate în urma controalelor, precum și termenul de luare de către BNM a deciziei de sancționare a acestor unități de schimb valutar.

De asemenea, pornind de la prevederile Legii instituțiilor financiare (nr. 550-XIII din 21.07.1995) au fost stabilite norme referitoare la aplicarea de către BNM a sancțiunilor față de bănci în cazul nerespectării de către acestea a actelor normative ce vizează efectuarea operațiunilor de schimb valutar în numerar cu persoane fizice.

- În anul de raportare au fost modificate reglementările în domeniul valutar ce vizează efectuarea operațiunilor cu carduri.

Odată cu modificările operate în legislația privind repatrierea a fost exclusă cerința de aplicare a cartelelor de plată la efectuarea plăților și a controlului asupra repatrierii, fapt ce a creat premise pentru a permite persoanelor juridice rezidente de a achita prin intermediul cardurilor, pe lângă plățile aferente achitării în străinătate a cheltuielilor de deplasare și alte plăți în favoarea nerezidenților. Pentru efectuarea acestor plăți nu a fost permisă retragerea numerarului prin intermediul cardurilor respective. Au fost stabilite condițiile de prezentare la bancă a documentelor care confirmă necesitatea executării plăților prin intermediul cardurilor, precum și termenul de prezentare la bancă de către persoana juridică rezidentă a documentelor menționate.

- Luând în considerare perspectivele de efectuare a plăților /transferurilor în baza documentelor cu utilizarea semnăturii electronice, precum și modificarea procedurii de efectuare a controlului asupra repatrierii a fost schimbată modalitatea de prezentare de către persoanele fizice și juridice rezidente a documentelor care confirmă necesitatea efectuării plății /transferului în favoarea nerezidenților, lucrul cu aceste documente și păstrarea lor la bancă.

Dacă actele normative ale BNM în domeniul reglementării valutare stabilesc necesitatea prezentării de către persoanele juridice rezidente a documentelor confirmative pentru efectuarea plăților/transferurilor și nu prevăd modalități de prezentare a documentelor menționate, prezentarea acestor documente este reglementată de Instrucțiunea cu privire la documentele confirmative în cazul efectuării de către persoanele juridice rezidente a unor plăți /transferuri în favoarea nerezidenților, aprobată în 2005.

Prin Instrucțiunea în cauză a fost simplificat modul de prezentare a documentelor confirmative și lucrul cu acestea, printre care este de menționat:

- a) la efectuarea plăților/transferurilor în favoarea nerezidenților, persoanele juridice rezidente prezintă la bancă fotocopiile documentelor confirmative, autentificate de către persoana juridică respectivă;
- b) nu se prevede efectuarea de către bancă a mențiunilor pe fotocopiile documentelor confirmative despre suma plății /transferului efectuat, data plății /transferului etc.;
- c) documentele confirmative se prezintă doar o singură dată în cazul în care în baza acelorași documente confirmative se efectuează mai multe plăți.

Unele reguli similare în raport cu modalitatea de prezentare a documentelor confirmative de către persoanele juridice rezidente și lucrul cu aceste documente au fost stabilite pentru persoanele fizice rezidente.

- Referitor la reglementările ce vizează deschiderea de către rezidenți a conturilor în străinătate, în anul de raportare acestea au fost axate pe următoarele:

Ținând cont de faptul că pentru diferiți rezidenți pot fi aplicate diferite reguli și cerințe, rezidenții au fost divizați în mai multe categorii. Aceste amendamente au implicat concretizări referitoare la documentele care urmează a fi prezentate la BNM pentru obținerea autorizației de către persoana fizică rezidentă care practică un anumit

gen de activitate, precum și la repatrierea soldurilor conturilor închise în străinătate de către această categorie de rezidenți.

Totodată, reglementările respective au fost completate cu prevederi referitoare la:

- a) derularea prin conturi deschise în străinătate a operațiunilor ce țin de transferul de capital care sunt supuse înregistrării /autorizării de către BNM;
- b) operațiunile nespecificate în autorizația BNM care pot fi derulate prin contul deschis în străinătate;
- c) documentele care urmează a fi prezentate împreună cu primul raport la BNM de către rezidenții respectivi.

Totodată, a fost optimizată lista documentelor necesare de a fi depuse la BNM în vederea obținerii autorizației pentru deschiderea contului în străinătate.

De asemenea, în anul 2005 BNM a adoptat și alte reglementări în domeniul valutar, printre care:

- A fost permisă băncilor acordarea din mijloace proprii a creditelor în valută străină pentru rambursarea creditelor în valută străină primite de către rezidenți de la alte bănci din Republica Moldova, dar numai în cazul în care creditul respectiv a fost obținut în scopul achitării cu nerezidenții.
- În contextul măsurilor de simplificare a modului de prezentare a documentelor confirmative și lucrul cu acestea în cazul plăților /transferurilor în favoarea nerezidenților au fost:
 - a) stabilite prevederi similare în raport cu modalitatea de prezentare și păstrare la bancă a documentelor confirmative în cazul procurării valutei străine contra lei moldovenești de către persoanele juridice rezidente, luând în considerare că în unele cazuri aceleași documente confirmative servesc drept bază atât la efectuarea cumpărărilor menționate, cât și la efectuarea plăților /transferurilor în favoarea nerezidenților;
 - b) ajustate prevederile Instrucțiunii privind mandatele poștale internaționale noilor reguli, ținând cont de faptul că Instrucțiunea în cauză a fost elaborată pornind de la normele aferente transferurilor ce se efectuează în străinătate prin sistemul bancar.
- La perfecționarea actelor normative în domeniul valutar au fost luate în considerare prevederile legislației referitoare la atribuirea întreprinderilor și organizațiilor a numărului de identificare de stat, precum și privind introducerea certificatului de tip nou de înregistrare a întreprinderilor și organizațiilor.

- Pe lângă declarația vamală de introducere a valutei străine în Republica Moldova a fost admisă utilizarea permisiunilor de a scoate valută străină peste hotare la depunerea numerarului /cecurilor de călătorie în valută străină în conturile persoanelor juridice rezidente de către nerezidenți (sau persoanele lor împuternicite), în cazurile prevăzute de reglementările valutare respective.
- Au fost simplificate regulile de depunere de către reprezentanțele persoanelor juridice nerezidente a numerarului în lei moldovenești în conturile acestora în moneda națională.
- În scopul asigurării transparenței unor prevederi ce reglementează introducerea /scoaterea numerarului în /din Republica Moldova de către bănci au fost prevăzute termenul de luare de către BNM a deciziei de eliberare în favoarea băncii nerezidente a autorizației de introducere /scoatere a numerarului sau de a refuza eliberarea acestei autorizații, precum și temeiurile suplimentare în baza cărora BNM poate refuza eliberarea autorizațiilor respective.
- Luând în considerare unele modificări și completări operate la Planul de conturi al evidenței contabile în bănci și alte instituții financiare ale Republicii Moldova, precum și în scopul perfecționării sistemului de colectare a datelor statistice, în 2005 au fost modificate unele reglementări referitoare la raportarea la BNM de către bănci.
- În contextul ajustării legislației în domeniul valutar la standardele Uniunii Europene, în 2005 Banca Națională a Moldovei a continuat lucrul în vederea elaborării proiectului Legii privind reglementarea valutară. Pe parcursul anului 2005, BNM a beneficiat de asistență tehnică și a întreprins măsuri în vederea ajustării cadrului legal și operațional al BNM pentru consolidarea independenței BNM și instituirea obiectivului de stabilitate a prețurilor ca obiectiv de bază.

Colaborarea internațională

Fondul Monetar Internațional (FMI)

Republica Moldova este membră a Fondului Monetar Internațional (FMI) din 12 august 1992. La sfârșitul anului 2005 cota de subscriere a Republicii Moldova la FMI constituia 123.2 mil. DST (aproximativ 176.1 mil. USD).

Pe parcursul anului 2005 relațiile Băncii Naționale a Moldovei cu FMI s-au derulat în contextul vizitelor experților FMI de monitorizare a situației macroeconomice și financiare din țară, precum și a consultărilor anuale bilaterale în baza Articolului IV al Statutului FMI.

În perioada 1992-2005 suportul financiar acordat Republicii Moldova de către FMI a constituit 386.0 mil. USD (270.1 mil. DST), fiind efectuate rambursări în valoare totală de 290.5 mil. USD (203.3 mil. DST) și achitate dobânzi și comisioane în mărime totală de 85.2 mil. USD (59.6 mil. DST).

Tabelul nr. 38. Aranjamentele financiare cu FMI

Tipul facilității	Suma aprobată (mil. DST)	Suma disbursată (mil. DST)	Ponderele disbursărilor în suma total aprobată (%)	Stoc la 31.12.2005 (mil. DST)	Stoc la 31.12.2005 (mil. USD)
Facilitatea de finanțare Extinsă (EFF)	135.0	87.5	64.8	39.1	55.8
Facilitatea de susținere a creșterii economice și reducere a sărăciei (PRGF)	110.9	27.7	25.0	27.7	39.6

La finele anului 2005 datoria Republicii Moldova față de FMI a constituit 95.4 mil. USD (sau 66.8 mil. DST). În 2005 nu au fost efectuate trageri în cadrul programelor încheiate anterior. Plățile totale aferente deservirii creditelor acordate de FMI au constituit 24.3 mil. USD (echivalentul a 16.4 mil. DST), din care plățile vizând rambursarea creditelor au constituit – 21.6 mil. USD (echivalentul a 14.6 mil. DST), iar plățile de dobânzi – 2.7 mil. USD (echivalentul a 1.8 mil. DST).

În contextul relațiilor de colaborare cu FMI, Consiliul Executiv al FMI a aprobat la 7 februarie 2005 Raportul întocmit de experții FMI în urma încheierii consultărilor din anul 2004 pe marginea Art. IV al Statutului FMI. Directorii FMI au recomandat ca BNM, în cadrul realizării politicii monetare, să acorde o atenție sporită obiectivului inflației și asigurării independenței BNM, fapt ce ar contribui la realizarea obiectivului de menținere a unui nivel scăzut al inflației. În Raport a fost apreciat nivelul favorabil al indicatorilor sectorului financiar.

Experții FMI au efectuat pe parcursul anului de raportare patru vizite în Republica Moldova în cadrul cărora au fost efectuate evaluări ale performanțelor macroeconomice, s-a discutat cu oficialii Guvernului Republicii Moldova și BNM subiecte legate de politica monetară și fiscală pentru perioada 2005-2006, implementarea reformelor structurale prevăzute în Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS) și Planul de Acțiuni Republica Moldova-UE, precum și s-au purtat discuții bilaterale pentru anul 2005 pe marginea Art. IV al Statutului FMI. În cadrul misiunii din decembrie 2005, de asemenea s-au negociat elementele de bază ale unui nou program macroeconomic finanțat de FMI prin Facilitatea de Reducere a Sărăciei și Susținere a Creșterii Economice (PRGF).

Oficialii FMI au dat o apreciere pozitivă eforturilor BNM de menținere a inflației la un nivel scăzut și sterilizărilor lichidității excesive.

Republica Moldova a aderat la sistemul general de diseminare a datelor (SGDD) în luna februarie 2003. Începând cu acea perioadă pe pagina web a FMI a fost plasată descrierea metodologiei de elaborare a indicatorilor macroeconomici în cadrul acestui sistem, de asemenea s-a început difuzarea indicatorilor statistici prin intermediul rețelei Internet.

În iulie 2005 în Moldova a activat misiunea Fondului Monetar Internațional (FMI) privind respectarea standardelor și codurilor în statistica macroeconomică (așa numita misiune ROSC), care a avut drept obiectiv evaluarea calității statisticilor macroeconomice elaborate în Republica Moldova. Totodată, misiunea a apreciat corespunderea procedurilor de difuzare a indicatorilor macroeconomici recomandărilor SGDD, precum și corespunderea practicii de calculare a acestor statistici standardelor speciale de diseminare a datelor (SSDD).

De asemenea, în cadrul misiunii din 16-23 noiembrie 2005, experții FMI au acordat asistență tehnică Republicii Moldova în contextul aderării la sistemul standardelor speciale de diseminare a datelor (SSDD).

La solicitarea BNM, în perioada 12-21 decembrie 2005 misiunea de asistență tehnică a Departamentului sisteme monetare și financiare al FMI a efectuat un studiu și a oferit consultații privind independența băncii centrale, politica monetară și operațiunile monetare.

Grupul Băncii Mondiale (BM)

În baza Hotărârii Parlamentului nr. 1107-XII din 28 iulie 1992 Republica Moldova a aderat la Banca Internațională pentru

Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), Corporația Financiară Internațională (CFI), Agenția Internațională pentru Dezvoltare (AID).

În anul 2005 relațiile financiare cu instituțiile din Grupul Băncii Mondiale au avut la bază Strategia de Asistență a Țării (SAT) din 14 decembrie 2004 ce vizează activitățile de creditare, de evaluare economică și asistență tehnică pentru anii 2005-2008. SAT a fost elaborată, ținându-se cont de situația economică actuală din Republica Moldova, obiectivele vizate în SCERS și aspirațiile de integrare europeană a țării.

SAT prevede un cadru flexibil de finanțare în perioada 2005-2008, care depinde de situația economică și variază între 90.0 – 137.0 mil. USD în condiții de finanțare concesională ale Asociației Internaționale pentru Dezvoltare (AID).

La 16 iunie 2005 Banca Mondială a aprobat un împrumut în valoare de 8.548 mil. USD în cadrul Proiectului Managementul Finanțelor Publice și un credit adițional în valoare de 3.0 mil. USD aferent Primului Proiect de Cadastru. Ambele împrumuturi au fost acordate în condiții standard ale AID: cu o taxă de deservire de 0.75 procente anual, pe un termen de 40 de ani și o perioadă de grație de 10 ani. Proiectul Managementul Finanțelor Publice a fost demarat în scopul îmbunătățirii transparenței bugetare și asigurării compatibilității clasificării bugetare cu sistemul internațional de statistică financiară guvernamentală. Costul total al proiectului este de 15.331 mil. USD și include de asemenea contribuția locală și granturi din partea Guvernului Olandei și Agenției Suedeze pentru Dezvoltare Internațională (SIDA). Creditul Adițional pentru Primul Proiect de Cadastru va finanța activități legate de majorarea ariei de cuprindere și accesului la sistemul de înregistrare a imobilului, consolidarea datelor tuturor oficiilor cadastrale teritoriale și îmbunătățirea fluxului informațional.

În scopul susținerii investițiilor în sectorul privat, Banca Mondială a aprobat la 27 octombrie 2005 un Proiect de Stimulare a Competitivității. Costul total al proiectului este de 9.8 mil. USD, din care 4.9 mil. USD fiind finanțate printr-un grant și 4.9 mil. USD - printr-un împrumut în condiții de finanțare standard ale AID. Resursele financiare vor fi orientate spre finanțarea a patru categorii de activități, și anume: îmbunătățirea climatului investițional (inclusiv introducerea în procesul legislativ a raportului de evaluare a impactului regulatoriu); modernizarea sistemului de măsurare, standardizare, testare și calitate (componenta MSTC); facilitarea accesului întreprinderilor la sistemul MSTC și facilitarea accesului la finanțare (prin crearea unei baze de date istorice de creditare, a cadrului regulator corespunzător etc.)

Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD)

La 31 decembrie 2005 suma disbursată și nerambursată pentru împrumuturile acordate de BIRD a constituit 161.4 mil. USD. Proiectele finanțate de BIRD până la 31 decembrie 2005 au fost acordate pentru dezvoltarea sistemului învățământului general, a sectorului privat, implementarea ajustărilor structurale, eliminarea consecințelor secetei, susținerea dezvoltării sistemului energetic, reabilitarea economiei.

Asociația Internațională pentru Dezvoltare (AID)

Stocul la creditele contractate de la AID a constituit 209.2 mil. USD la 31 decembrie 2005, tragerile totale în anul 2005 înregistrând 23.6 mil. USD.

Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD)

La ședința Consiliului Directorilor BERD din 26 iulie 2005 a fost aprobată Strategia pentru Republica Moldova pentru următorii doi ani.

În 2005 BERD a aprobat un credit în mărime de 0.9 mil. USD pentru ProCredit Moldova, având ca scop facilitarea accesului la finanțarea întreprinderilor mici și mijlocii.

În prima jumătate a anului 2005 BERD a finalizat negocierile cu „Azertrans” SRL (companie subsidiară a Grupului Azpetrol, Republica Azerbadjan) privind restructurarea proiectului Terminalul Petrolier de la Giurgiulești. În urma realizării tranzacției a fost anulată garanția de plată a statului prevăzută în conformitate cu Acordul de Garantare de Stat a Performanței.

De asemenea, în anul 2005 a fost anulată garanția de plată a statului pentru tranzacția de restructurare a datoriilor restante a corporației „Vininvest” SRL aferente Proiectului de Promovare a Exportului Vinului.

La sfârșitul anului 2005 stocul total al creditelor directe și private (cu și fără garanția statului) acordate de către BERD a constituit 67.2 mil. USD, din care 39.1 la sută revine datoriei directe și creditelor private pentru care a fost emisă garanția de stat în anii precedenți, iar 60.9 la sută fiind reprezentate prin angajamente private negarantate de Republica Moldova.

Distribuirea pe sectoare economice a portofoliului de credite active la situația din 31 decembrie 2005 este următoarea: infrastructură – 27.0 la sută, instituții financiare – 26.7 la sută, sectorul energetic – 24.4 la sută,

transport – 19.8 la sută, finanțarea businessului mic – 1.3 la sută, comunicații – 0.5 la sută și agrobusiness – 0.3 la sută.

Tragerile efectuate în 2005 în cadrul proiectelor BERD în sectorul privat (credite fără garanția statului) s-au cifrat la 10.8 mil. USD, suma în cauză fiind acordată în mărime integrală sectorului bancar. Plățile totale în 2005 au constituit 32.7 mil. USD, din care: pentru angajamentele private negarantate de stat – 20.0 mil. USD, pentru angajamentele externe cu garanția statului – 11.5 mil. USD, pentru datoria directă - 1.2 mil. USD.

Uniunea Europeană (UE)

Cadrul legal de derulare a relațiilor de colaborare dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană este Acordul de Parteneriat și Cooperare (APC), semnat la 28 noiembrie 1994 (în vigoare din 1 iulie 1998).

Prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.356 din 22 aprilie 2005 a fost aprobat Planul de Acțiuni RM-UE, documentul de bază care vizează implementarea prevederilor APC.

În vederea implementării prevederilor APC, Banca Națională a Moldovei a participat la actualizarea Programului Național privind implementarea măsurilor Planului de Acțiuni RM-UE, în particular a măsurilor ce vizează activitatea BNM aferente obiectivului 19 „Consolidarea creșterii economice și asigurarea durabilității acesteia pe termen mediu”, compartimentul „Economie de piață funcțională” etc. Banca Națională a prezentat în anul 2005 rapoarte lunare, trimestriale și un raport semestrial privind implementarea măsurilor Planului de Acțiuni RM-UE, aprobat la 22 februarie 2005 de către Consiliul Comun pentru Cooperare RM-UE.

De asemenea, experții Băncii Naționale a Moldovei au participat la ședințele Comisiei interministeriale pentru problemele social-economice și la ședințele Comisiei Naționale pentru Integrare Europeană unde a fost examinat subiectul implementării Planului de Acțiuni RM-UE.

În septembrie 2005 Banca Națională a Moldovei a prezentat informația pentru ședința din 6-7 octombrie 2005 a Comitetului de Cooperare Parlamentară RM-UE care a avut loc la Chișinău.

Asistența financiară a Uniunii Europene acordată Republicii Moldova până la 31 decembrie 2005 s-a realizat prin trei instrumente de bază: finanțarea deficitului balanței de plăți prin intermediul împrumuturilor și granturilor, programul TACIS și finanțarea procurărilor de medicamente și produse alimentare. În anul 2005 Republica Moldova a

beneficiat de un grant în mărime de 18.3 mil. EUR în cadrul Programului Comisiei Europene de Securitate Alimentară (Food Security Programme).

Pe parcursul anului 2005 au fost efectuate plăți vizând rambursarea creditelor în mărime totală de 8.5 mil. USD (7.0 mil. EUR) și achitate dobânzi în valoare totală de 0.3 mil. USD (0.2 mil. EUR)

Banca pentru Dezvoltare a Consiliului Europei

Prin Legea nr.77-XVI din 12 februarie 2005 Parlamentul Republicii Moldova a ratificat Acordul-cadru de împrumut dintre Banca pentru Dezvoltare a Consiliului Europei și Republica Moldova, semnat la 5 ianuarie 2005, privind contractarea unui împrumut în mărime de 6.0 mil. EUR destinat finanțării proiectului „Securitatea transfuzională în Republica Moldova”.

Grupul Supraveghetorilor Bancari din Europa Centrală și de Est

Banca Națională a Moldovei face parte din cadrul Grupului Supraveghetorilor Bancari din Europa Centrală și de Est (SBECE), la care a aderat în iunie 1996 prin semnarea Acordului privind regulile de organizare și dirijare ale Grupului SBECE (cu modificările și completările ulterioare).

Participarea la Grupul SBECE permite Republicii Moldova să implementeze eficient standardele Comitetului Basel în cadrul supravegherii bancare. Utilizarea de către Banca Națională a principiilor de bază pentru supravegherea bancară ale Comitetului Basel permite efectuarea unei supravegheri adecvate care conduce la menținerea stabilității financiare a sectorului bancar, creșterea competitivității acestora pe plan internațional, protejarea intereselor deponenților autohtoni. E de menționat că, în cadrul Programului de Evaluare a Sectorului Financiar (FSAP), efectuat de către Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional în anul 2004, o atenție deosebită a fost acordată evaluării detaliate a conformării la principiile de bază ale Comitetului Basel pentru supravegherea bancară efectivă.

Calitatea de membru al Grupului SBECE permite Băncii Naționale să participe la schimbul de experiență între membrii grupului, la procesul de perfecționare continuă a calificării personalului, la elaborarea noilor standarde, precum și să beneficieze de asistență metodologică în domeniul reglementării prudențiale a băncilor.

Cele expuse facilitează creșterea competitivității sectorului bancar autohton, capacitatea acestuia de a atrage investiții, inclusiv străine și

ca urmare sporirea capacității băncilor de a satisface cerințele diferitelor ramuri ale economiei în servicii bancare.

Fondul Internațional pentru Dezvoltare în Agricultură (FIDA)

Proiectul de Finanțare Rurală și Dezvoltare a Întreprinderilor Mici (FIDA I) în valoare totală de 8.1 mil. USD a fost finalizat la 31 decembrie 2005. În cadrul proiectului au fost disbursate împrumuturi directe, s-a procurat echipament și a fost acordată asistență tehnică întreprinderilor mici cu profil agricol din zonele rurale.

Proiectul de Revitalizare a Agriculturii (FIDA II) în valoare totală de circa 15.0 mil. USD este cel de-al doilea proiect implementat de FIDA în scopul eradicării sărăciei și ridicării nivelului de trai în zonele rurale. Proiectul dat este concordat cu obiectivele propuse în Strategia Guvernului Republicii Moldova „Satul moldovenesc”.

Împrumuturile în cadrul proiectelor menționate au fost acordate în condiții concesionale cu o taxă de deservire de 0.75 procente anual, pe un termen de rambursare de 40 ani și o perioadă de grație de 10 ani. Datoria față de FIDA la finele anului 2005 a constituit 8.3 mil. USD, disbursările totale pe parcursul anului 2005 însumând 1.4 mil. USD.

Colaborarea cu băncile centrale ale altor state

În 2005 Banca Națională a Moldovei a conlucrat activ cu băncile centrale ale altor state.

În baza relațiilor stabilite pe parcursul anului 2005 s-a efectuat colaborarea cu Banca Centrală a Cehiei în domeniul noilor instrumente investiționale de gestionare a rezervelor valutare, au fost realizate două schimburi de experiență în domeniul auditului tehnologiilor informaționale cu Banca Letoniei și Banca Centrală a Armeniei. De asemenea, a fost realizat un schimb de experiență cu Banca Centrală a Olandei în domeniul auditului intern și al sistemului de control intern. Un alt schimb de experiență realizat cu Banca Centrală a Spaniei a vizat domeniul auditului gestionării rezervelor valutare.

În 2005 BNM a acordat asistență tehnică Băncii Naționale a Kîrgîzstanului în vederea studierii metodologiei de apreciere a remiterilor de la migranții economici.

Pe parcursul anului 2005 s-a colaborat cu Agenția Republicii Kazahstan pentru reglementarea și supravegherea pieței financiare și organizațiilor financiare în vederea elaborării Acordului privind cooperarea în domeniul supravegherii bancare.

BNM a colaborat, de asemenea cu Băncile Centrale ale Republicii Kazahstan, Federației Ruse, României, cu Banca Națională a Poloniei în domeniul supravegherii bancare.

În 2005 colaboratorii BNM au participat la cursuri și seminare la următoarele bănci centrale: Deutsche Bundesbank, Banca Franței, Banca Națională a Elveției, Banca Angliei, Banca Olandei, Banca Națională a Cehiei, Banca Națională a Poloniei, Banca Letoniei și Banca Centrală a Federației Ruse.

Supravegherea și reglementarea activității băncilor

La 31 decembrie 2005 în Republica Moldova funcționau 16 bănci comerciale pe acțiuni autorizate de Banca Națională a Moldovei (o bancă era în proces de lichidare conform hotărârii luate de proprietari), inclusiv două sucursale ale băncilor străine. Numărul total de instituții ale băncilor a constituit 928, dintre care 212 filiale, 271 reprezentanțe și 445 agenții. Pe parcursul anului 2005 au fost deschise 18 filiale, 78 reprezentanțe și au fost închise 16 reprezentanțe și o filială.

La 31 decembrie 2005 în băncile din Moldova activau 8476 angajați, numărul lor majorându-se cu 578 persoane comparativ cu 31 decembrie 2004.

Noile reglementări prudențiale

Pe parcursul anului 2005 de către Banca Națională a Moldovei au fost întreprinse un șir de măsuri menite să consolideze sistemul bancar din republică, să reducă riscul operațiunilor bancare, să perfecționeze mecanismul de supraveghere bancară în scopul protejării intereselor deponenților.

Ca rezultat al examinării recomandărilor expuse în cadrul Programului de Evaluare a Sectorului Financiar (FSAP) a fost elaborat proiectul Legii privind modificarea și completarea unor acte legislative aferente activității sistemului bancar. La 21 octombrie 2005 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 249-XVI pentru modificarea și completarea Legii instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21 iulie 1995 și a art. 24 din Legea nr.199-XIV din 18 noiembrie 1998 cu privire la piața valorilor mobiliare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.154-156 din 18 noiembrie 2005). Modificările în cauză vor contribui la asigurarea unui grad sporit de transparență a proprietarilor băncilor; stimularea atragerii investitorilor strategici din străinătate; limitarea tranzacțiilor cu acțiunile băncilor pentru persoanele din țările unde este interzisă dezvăluirea informației privind activitatea de antreprenariat; evitarea apariției conflictelor de interes și asigurarea supravegherii și efectuării unui control eficient și adecvat asupra organului executiv al băncii; neadmiterea implicării băncilor în riscuri excesive și înăsprirea sancțiunilor pentru încălcarea legislației în vigoare.

De asemenea, concluziile și recomandările misiunii în cadrul FSAP au fost luate în considerație la elaborarea Strategiei Guvernului și Băncii Naționale a Moldovei cu privire la dezvoltarea sectorului financiar al Republicii Moldova în perioada 2005-2010, precum și la Programul Național de Implementare a Planului de Acțiuni RM – UE.

Consolidarea sistemului bancar are o importanță majoră în asigurarea funcționării stabile a acestuia. Ținând cont de acest fapt, au fost stabilite noi cerințe față de mărimea capitalului. Astfel, până la 31 decembrie 2005 băncile, treptat, urmau să-și majoreze capitalul de gradul I până la 50.0 mil. lei, 100.0 mil. lei și 150.0 mil. lei, în funcție de categoria autorizației deținute. În vederea supravegherii respectării de către bănci a cerinței minime față de capital s-a colaborat cu băncile autorizate în vederea întreprinderii acțiunilor concrete (inclusiv planificarea lor) privind conformarea acestora noilor cerințe față de capital. În baza rapoartelor financiare prezentate la Banca Națională a Moldovei de către bănci s-a constatat că pe parcursul anului 2005 toate băncile s-au conformat cerințelor față de capital.

În scopul menținerii stabilității sistemului bancar, Banca Națională a Moldovei a promovat în continuare perfecționarea metodelor de supraveghere bancară, ținând cont de standardele general acceptate în domeniul supravegherii bancare, inclusiv documentele Comitetului Basel pentru o supraveghere bancară efectivă.

Astfel, având în vedere că pe parcursul ultimilor ani băncile sunt activ implicate în procesul microcreditării, a fost detaliată modalitatea de clasificare a riscurilor aferente acordării creditelor de până la 30.0 mii lei. Pe lângă respectarea termenelor de achitare a plăților la creditele respective în cadrul procesului de clasificare se evaluează procedurile asigurătorii interne privind acordarea, supravegherea și rambursarea acestora.

Au fost efectuate modificări și completări la Regulamentul cu privire la exigențele față de administratorii băncii în scopul conformării prevederilor acestuia legislației în vigoare, precum și în vederea soluționării adecvate a situațiilor care au fost evocate în urma generalizării practicii de supraveghere.

De asemenea, a fost determinat modul de notificare a Băncii Naționale a Moldovei referitor la deschiderea de către băncile străine a reprezentanțelor pe teritoriul Republicii Moldova.

În scopul minimizării eventualelor riscuri ale băncii față de o persoană sau un grup de persoane care acționează în comun și față de persoanele afiliate băncii au fost efectuate modificări și completări la Regulamentele cu privire la creditele "mari" și privind încheierea acordurilor cu persoane afiliate băncilor. Astfel, vor fi extinse ariile de aplicare a limitelor prudențiale ce țin de tranzacțiile băncii cu o persoană sau un grup de persoane ce acționează în comun, precum și de tranzacțiile cu persoane afiliate băncii, axându-se pe expunerile băncii față de aceste persoane. Ca urmare, pe lângă creditele acordate expunerea va include și cotele de participare ale băncilor în capitalul

unităților economice, valorile mobiliare emise de agenții economici și mijloacele plasate la bănci cu un termen de scadență de peste 15 zile.

Concomitent, întru aducerea în conformitate cu legislația în vigoare a actelor normative ce țin de reglementarea și supravegherea activității instituțiilor financiare, au fost efectuate modificări și completări într-un șir de regulamente privind autorizarea băncilor, deținerea cotei substanțiale în capitalul băncii, deținerea de către bănci a cotelor în capitalul unităților economice, fuziunea sau asocierea băncilor, deschiderea filialelor de către bănci, eliberarea certificatului de calificare a auditorului bancar.

În vederea creării condițiilor legale pentru asigurarea transparenței structurii proprietarilor acțiunilor băncilor, a cărei evidență se ține de către deținătorul nominal de acțiuni, Banca Națională a Moldovei a colaborat cu Comisia Națională a Valorilor Mobiliare. Ca rezultat, a fost adoptată modificarea corespunzătoare la Legea cu privire la piața valorilor mobiliare.

În perioada de raportare au fost stabilite relații de colaborare între organele de supraveghere a băncilor cu organul de supraveghere a pieței valorilor mobiliare și cu organul de supraveghere a asigurărilor. Ca urmare, de la organul de supraveghere a asigurărilor se obține informația privind dezvoltarea pieței asigurărilor, inclusiv a situației financiare a companiilor de asigurări în capitalul cărora băncile dețin cote de participare, ceea ce permite evaluarea influenței acestora asupra situației financiare a băncilor.

Urmare stabilirii relațiilor de colaborare între organul de supraveghere a băncilor cu organul de supraveghere a pieței valorilor mobiliare, Banca Națională a Moldovei a obținut de la Comisia Națională a Valorilor Mobiliare informația cu privire la activitatea băncilor pe piața valorilor mobiliare, informația care a fost luată ca bază pentru evaluarea activității băncilor comerciale în calitate de participanți pe piața valorilor mobiliare. De asemenea, Banca Națională a Moldovei a conlucrat cu CNVM în vederea autorizării băncilor pentru desfășurarea activităților profesionale pe piața valorilor mobiliare.

Concomitent, a fost extinsă colaborarea cu Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova în vederea schimbului de informații aferente activității organizațiilor de microfinanțare, în baza căreia se efectuează analiza influenței activității acestora asupra sistemului bancar din Republica Moldova.

În vederea monitorizării activității băncilor aferente tranzacțiilor pe piața internațională și determinării riscului de țară la care este supusă banca a fost perfecționat mecanismul de supraveghere în acest domeniu. Astfel, utilizând ratingul de țară stabilit de Standard and

Poor's (S&P) au fost estimate riscurile aferente plasărilor mijloacelor bănești ale băncilor în străinătate.

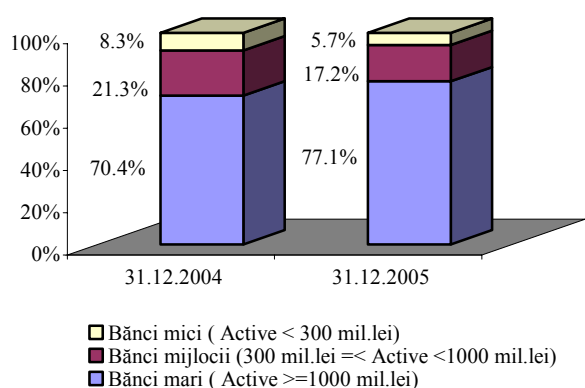
Totodată, de către inspectorii BNM în cadrul controalelor au fost evaluate sistemele de control intern ale băncilor, constatând dacă politicile și procedurile de evaluare a riscurilor (riscul de țară și de transfer, riscul ratei dobânzii, ratei de schimb etc.) sunt adecvate și se realizează. În cazul depistării neajunsurilor au fost recomandate măsurile necesare de îmbunătățire în continuare a acestor sisteme.

Activele băncilor

În decursul anului 2005 dezvoltarea sistemului bancar din Republica Moldova a consemnat o evoluție pozitivă cu profil de tendință. Activele totale ale sistemului bancar s-au majorat cu 4712.2 mil. lei (35.4 la sută) și la situația din 31 decembrie 2005 au constituit 18007.7 mil. lei. De asemenea, s-a majorat raportul volumului lor față de PIB de la 41.6 la sută până la 49.0 la sută (graficul nr. 75). Sporirea activelor totale ale sistemului bancar s-a datorat creșterii obligațiilor

băncilor cu 4269.6 mil. lei (39.8 la sută) și creșterii capitalului acționar cu 442.6 mil. lei (17.2 la sută).

Graficul nr. 72. Dinamica concentrării activelor sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri de bănci în perioada 31.12.2004* - 31.12.2005 (%)

*Datele la 31.12.2004 din raport sunt ajustate conform rezultatelor auditului

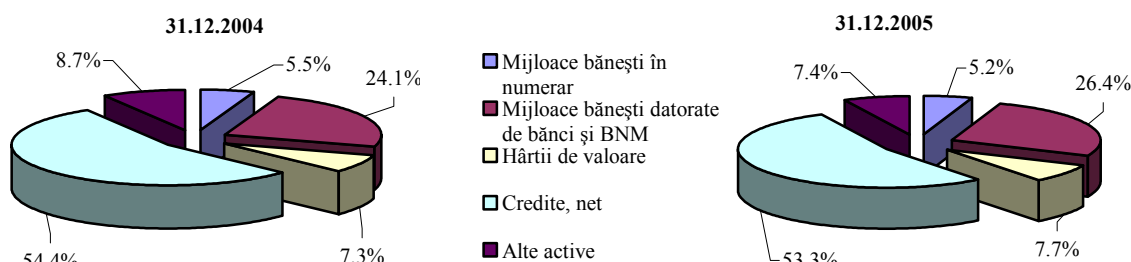
Activele băncilor mari și medii au înregistrat o creștere, respectiv, de 4524.4 mil. lei (48.3 la sută) și 270.7 mil. lei (9.6 la sută), pe când cele ale băncilor mici s-au diminuat cu 82.9 mil. lei (7.5 la sută). Concomitent, a crescut ponderea activelor băncilor mari în total active cu 6.7 puncte procentuale din contul micșorării ponderii activelor băncilor medii și băncilor mici, corespunzător, cu 4.1 și 2.6 puncte procentuale (graficul nr.72).

În structura activelor s-a consemnat creșterea tuturor componentelor. Mijloacele bănești în numerar au înregistrat o sporire cu 208.7 mil. lei (28.4 la sută), mijloacele bănești datorate de bănci și BNM - cu 1545.0 mil. lei (48.2 la sută), hârtiile de valoare – cu 425.3 mil. lei (43.9 la sută), alte active - cu 171.8 mil. lei (14.9 la sută). Creșterea cea mai mare a avut-o portofoliul de credite nete* - cu 2361.4 mil. lei (32.6 la sută).

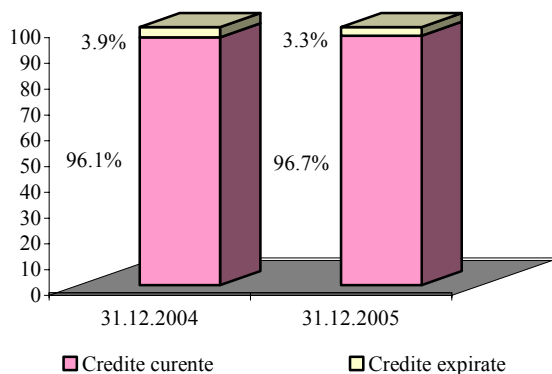
* Conform soldurilor din bilanțul contabil la conturile de credit întocmite în baza Instrucțiunii cu privire la modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor financiare, aprobată prin hotărârea nr.36 a Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei din 08.08.1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.64-65 din 02.10.1997)

Ponderea maximă în totalul activelor a revenit creditelor nete – 53.3 la sută, fiind în descreștere față de finele anului 2004 cu 1.1 puncte procentuale. Mijloacele datorate de bănci și BNM au ocupat o pondere de 26.4 la sută, hârtiile de valoare - 7.7 la sută, mijloacele bănești în numerar - 5.2 la sută și alte active – 7.4 la sută din totalul activelor (graficul nr. 73).

Graficul nr. 73. Dinamica structurii activelor sectorului bancar al Republicii Moldova în perioada 31.12.2004 - 31.12.2005 (%)

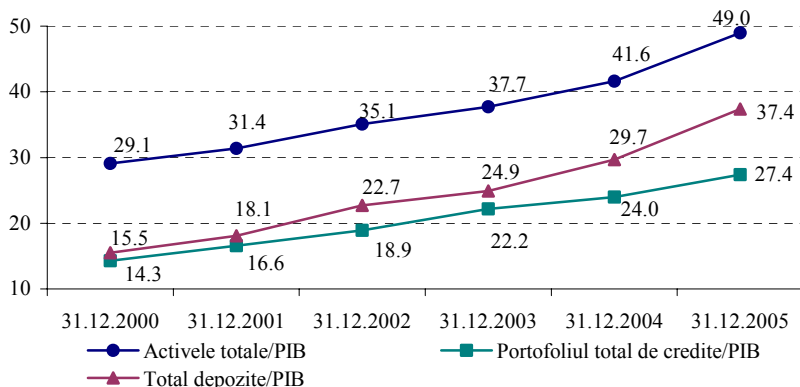
Graficul nr. 74. Dinamica structurii portofoliului de credite pe sectorul bancar al Republicii Moldova potrivit oportunității efectuării plăților privind achitarea creditelor în perioada 31.12.2004 - 31.12.2005 (%)

Portofoliul total de credite la finele anului 2005 a totalizat 10077.6 mil. lei, fiind în creștere cu 2391.2 mil. lei (31.1 la sută) față de 31 decembrie 2004. Condiția în cauză, benefică pentru dezvoltarea economiei, a fost susținută de reducerea pe parcursul anului a ponderii creditelor expirate, inclusiv a celor în stare de neacumulare a dobânzii în total credite - cu 0.6 puncte procentuale. La situația din 31 decembrie 2005 acestea au alcătuit 334.2 mil. lei sau 3.3 la sută din total credite (graficul nr. 74).

Raportul volumului creditelor acordate față de PIB s-a majorat de la 24.0 la sută la 31 decembrie 2004 până la 27.4 la sută la 31 decembrie 2005 (graficul nr.75).

Graficul nr. 75. Dinamica activelor, creditelor și depozitelor față de PIB (%)

Creșterea acestei ponderi la finele anului 2005 demonstrează că sistemul bancar continuă treptat să-și mărească influența asupra dezvoltării sectorului real al economiei țării.

Structura portofoliului de credite al băncilor din Republica Moldova conform destinației acestora este prezentată în tabelul nr. 39.

Tabelul nr. 39. Dinamica structurii portofoliului de credite al sectorului bancar din Republica Moldova conform destinației operațiunilor investiționale

	La 31.12.2004		La 31.12.2005	
	mil. lei	%	mil. lei	%
Credite acordate agriculturii și industriei alimentare	1852.4	24.1	2415.3	24.0
Credite acordate pentru imobil, construcție și dezvoltare	457.5	6.0	691.5	6.9
Credite de consum	272.6	3.5	785.9	7.8
Credite acordate industriei energetice și a combustibilului	337.8	4.4	291.3	2.9
Credite acordate băncilor	114.5	1.5	45.4	0.4
Credite acordate Guvernului	80.2	1.0	133.2	1.3
Credite acordate industriei/comerțului	3673.3	47.8	4845.3	48.1
Credite acordate pentru construcția drumurilor și transportare	199.9	2.6	294.5	2.9
Alte credite	698.2	9.1	575.2	5.7
Total	7686.4	100.0	10077.6	100.0

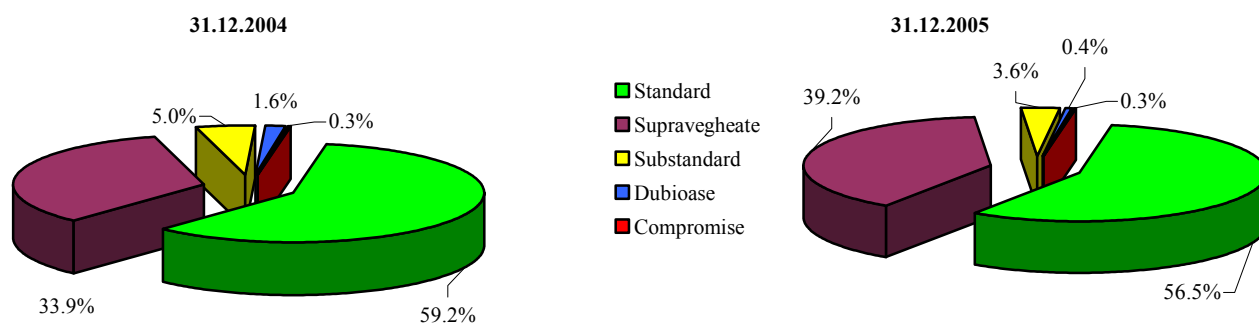
Creditele sunt suficient diversificate, riscurile fiind distribuite în toate sectoarele economiei. Ponderea cea mai mare din totalul portofoliului de credite la finele anului 2005 au deținut-o creditele acordate industriei și comerțului – 48.1 la sută, fiind urmate de creditele acordate agriculturii și industriei alimentare – 24.0 la sută, creditele de consum – 7.8 la sută și creditele acordate pentru imobil, construcție și dezvoltare - 6.9 la sută. Cea mai mică pondere în totalul creditelor au deținut-o creditele acordate băncilor – 0.4 la sută, creditele acordate Guvernului - 1.3 la sută, creditele acordate pentru construcția drumurilor și transportare – 2.9 la sută și creditele acordate industriei energetice și a combustibilului - 2.9 la sută.

De menționat creșterea esențială pe parcursul anului 2005 a creditelor acordate industriei/comerțului cu 1172.0 mil. lei (31.9 la sută), creditelor acordate agriculturii și industriei alimentare - cu 562.9 mil. lei (30.4 la sută) și creditelor de consum – cu 513.3 mil. lei (188.3 la sută). De remarcat, totodată, creșterea volumului creditelor acordate pentru extinderea afacerii în mărime de până la 700.0 mii lei cu 172.8 mil. lei (18.9 la sută) până la 1085.4 mil. lei, al creditelor de consum acordate în mărime de până la 700.0 mii lei cu 401.7 mil. lei (165.0 la sută) până la nivelul de 645.2 mil. lei. La situația din 31 decembrie 2005 ponderea creditelor acordate pentru extinderea afacerii și creditelor de consum în mărime de până la 700.0 mii lei în total credite a constituit 17.2 la sută, majorându-se comparativ cu finele anului 2004 cu 2.2 puncte procentuale.

Îmbunătățirea calității portofoliului de credite în perioada gestionară, ca urmare a dezvoltării sistemului de control intern, perfecționării

procedurilor interne privind acordarea și supravegherea creditelor a condus la diminuarea ponderii creditelor nefavorabile (substandard, dubioase și compromise) (graficul nr.76) în total credite cu 2.6 puncte procentuale față de finele anului 2004, constituind 4.3 la sută la 31 decembrie 2005 și, respectiv, la diminuarea cu 1.1 puncte procentuale a reducerilor pentru pierderi la credite, care la 31 decembrie 2005 au reprezentat 4.8 la sută din portofoliul de credite.

Graficul nr. 76. Dinamica structurii portofoliului de credite și a leasingului financiar al sectorului bancar din Republica Moldova conform gradului de risc al operațiunilor investiționale în perioada 31.12.2004 - 31.12.2005 (%)

Valoarea totală a creditelor compromise care a fost anulată în anul 2005 din contul reducerilor pentru pierderi la credite a constituit 77.6 mil. lei, recuperările la credite – 23.5 mil. lei. Astfel, din totalul creditelor anulate, recuperările au reprezentat 30.3 la sută. De menționat că, în anul 2004 creditele recuperate au consemnat 61.1 la sută din totalul creditelor anulate.

Suma totală pe sistemul bancar a creditelor acordate persoanelor afiliate băncilor la 31 decembrie 2005 a alcătuit 518.7 mil. lei, ocupând o pondere nesemnificativă în totalul creditelor de 5.2 la sută și de 18.1 la sută din capitalul de gradul I (*limita maximă – 100.0 la sută din capitalul de gradul I*).

Creditele acordate funcționarilor băncilor reprezentau 34.4 mil. lei sau 0.3 la sută din totalul portofoliului de credite și 1.2 la sută din capitalul normativ total al băncilor (*limita maximă nu trebuie să depășească 10.0 la sută din capitalul normativ total*).

Valoarea totală a creditelor "mari" a constituit 3194.1 mil. lei, ceea ce reprezintă 31.7 la sută din portofoliul total de credite și 111.3 la sută din capitalul normativ total al băncilor comerciale (*limita maximă nu trebuie să depășească 500.0 la sută din capitalul normativ total*). Suma celor mai mari zece datorii nete la credite a reprezentat 37.0 la sută din creditele nete pe sistem (*limita maximă – 50.0 la sută din volumul total al creditelor nete*).

Investițiile băncilor în mijloace fixe și alte active materiale pe termen lung la finele anului 2005 raportate la capitalul normativ total au

alcătuit 29.6 la sută (*limita maximă – 50.0 la sută*). Investițiile în active materiale pe termen lung și cote de participare în capitalul unităților economice raportate la capitalul normativ total a reprezentat 33.2 la sută (*limita maximă – 100.0 la sută*).

Ponderea activelor nete în valută străină din totalul activelor a constituit 36.0 la sută. Ponderea obligațiilor nete în valută străină din totalul activelor – 34.2 la sută, diferența față de ponderea activelor nete în valută străină în totalul activelor fiind nesemnificativă – 1.8 puncte procentuale. Comparativ cu 31 decembrie 2004 ponderea activelor și obligațiilor în valută străină a descrescut, respectiv, cu 1.5 și 1.7 puncte procentuale. În structura activelor nete în valută străină ponderea cea mai mare a venit creditelor în valută străină – 58.3 la sută și mijloacelor bănești datorate de bănci în valută străină – 18.0 la sută.

Conturile condiționale de credit (angajamente extrabilanțiere) au însumat 4009.5 mil. lei sau 22.3 la sută din totalul activelor, majorându-se față de începutul anului de cca 4 ori. În structura angajamentelor extrabilanțiere ponderea cea mai mare a venit vânzărilor în cadrul operațiunilor curente – 1351.7 mil. lei (33.7 la sută) și vânzărilor în cadrul operațiunilor la termen – 1262.9 mil. lei (31.5 la sută). Obligațiile de acordare a creditelor au însumat 826.5 mil. lei sau 20.6 la sută din totalul angajamentelor extrabilanțiere, iar acreditivele și garanțiile emise – 562.7 mil. lei sau 14.0 la sută.

Capitalul băncilor

Capitalul de gradul I este partea capitalului normativ total față de care este stabilită mărimea minimă necesară pentru a efectua activități financiare, desfășurate în conformitate cu art. 26 din Legea instituțiilor financiare.

Capitalul de gradul I la 31 decembrie 2005 a atins valoarea de 2871.2 mil. lei, înregistrând o creștere de 437.1 mil. lei (18.0 la sută). Dinamica respectivă indică o tendință continuă de consolidare a sistemului bancar. De menționat că, conform rapoartelor financiare prezentate de bănci, la finele anului 2005 la toate băncile mărimea capitalului de gradul I corespundea categoriei autorizației deținute.

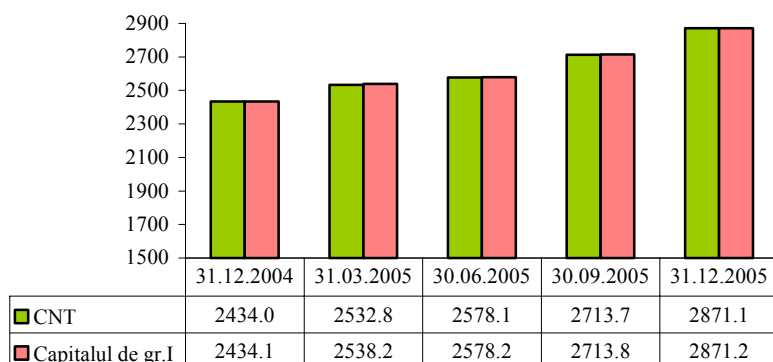
Capitalul normativ total (CNT) include capitalul de gradul I și capitalul de gradul II cu excluderea cotelor de participare în capitalul altor bănci, care dețin autorizația Băncii Naționale a Moldovei.

Capitalul normativ total a sporit în anul 2005 cu 437.1 mil. lei (18.0 la sută).

Dinamica capitalului de gradul I și a capitalului normativ total în perioada analizată este reprezentată în graficul nr.77.

Sursa principală de majorare a capitalului de gradul I și CNT a fost

Graficul nr. 77. Dinamica capitalului sistemului bancar al Republicii Moldova în anul 2005 (mil. lei)

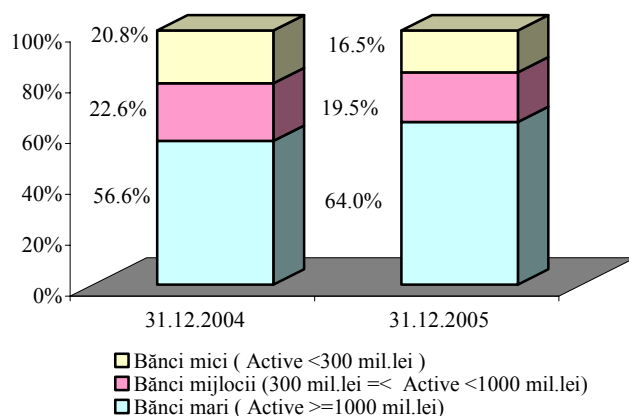
venitul net obținut de bănci în valoare de 480.2 mil. lei și realizarea a șase emisii de acțiuni la patru bănci din contul contribuțiilor suplimentare ale acționarilor în sumă de 54.0 mil. lei. Acest fapt a contribuit la creșterea în continuare a gradului de stabilitate a sistemului bancar.

Media suficienței capitalului ponderat la risc (*raportul dintre valoarea capitalului normativ total și activele ponderate la risc*) pe sistemul bancar

la situația din 31 decembrie 2005 a fost situată la un nivel înalt, consemnând 27.2 la sută. (Nivelul minim în Republica Moldova este de 12.0 la sută, iar cel stabilit de Comitetul Basel pentru supravegherea bancară indică o suficiență și mai mică – de 8.0 la sută). Reducerea acestui indicator cu 4.2 puncte procentuale comparativ cu începutul anului semnaleză o angajare mai reliefată a băncilor în procesul de creditare.

Modificarea structurii capitalului sectorului bancar din punctul de vedere al concentrării acestuia pe grupuri de bănci este prezentată în graficul nr. 78.

Graficul nr. 78. Dinamica concentrării capitalului normativ total al sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri de bănci în perioada 31.12.2004 - 31.12.2005 (%)

Pe parcursul anului 2005 se observă o creștere a capitalului normativ total al băncilor mari cu 461.0 mil. lei (33.5 la sută) și băncilor medii cu 8.7 mil. lei (1.6 la sută). În același timp s-a micșorat capitalul normativ total al băncilor mici cu 32.6 mil. lei (6.4 la sută).

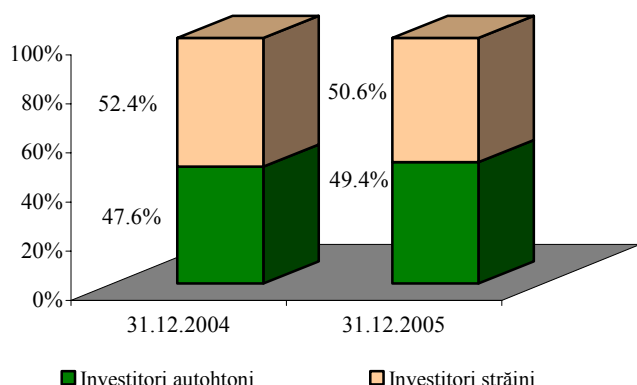
Cota capitalului normativ total al băncilor mari în capitalul normativ total al sistemului bancar a înregistrat 64.0 la sută, majorându-se față de 31 decembrie 2004 cu 7.4 puncte procentuale, din contul reducerii cotei capitalului normativ total al băncilor medii și al băncilor mici,

respectiv, cu 3.1 și 4.3 puncte procentuale.

Cota investițiilor străine în capitalul băncilor a constituit 50.6 la sută, fiind cu 1.8 puncte procentuale mai mică față de finele anului 2004, ca urmare a unor ritmuri mai accentuate de creștere a investițiilor rezidenților față de cele ale nerezidenților (graficul nr. 79). Pe parcursul anului 2005 investițiile acționarilor autohtoni au sporit cu

56.3 mil. lei (10.9 la sută), constituind 573.8 mil. lei, iar investițiile străine au sporit cu 17.2 mil. lei (3.0 la sută) până la 587.5 mil. lei.

Graficul nr. 79. Structura capitalului social al sectorului bancar din Republica Moldova conform caracterului investițiilor în perioada 31.12.2004 - 31.12.2005 (%)

Printre investitorii străini care participă la formarea capitalului băncilor din Republica Moldova sunt: Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare, două bănci din România, o bancă din Rusia, precum și investitori corporativi din Marea Britanie, SUA, Canada, Rusia, Cipru, Grecia, Liechtenstein, și din alte țări.

Din numărul total al băncilor trei bănci dispun de capital format din investiții străine, trei bănci - de capital format din investiții autohtone și zece bănci - de capital format din investiții străine și autohtone.

Obligațiunile băncilor

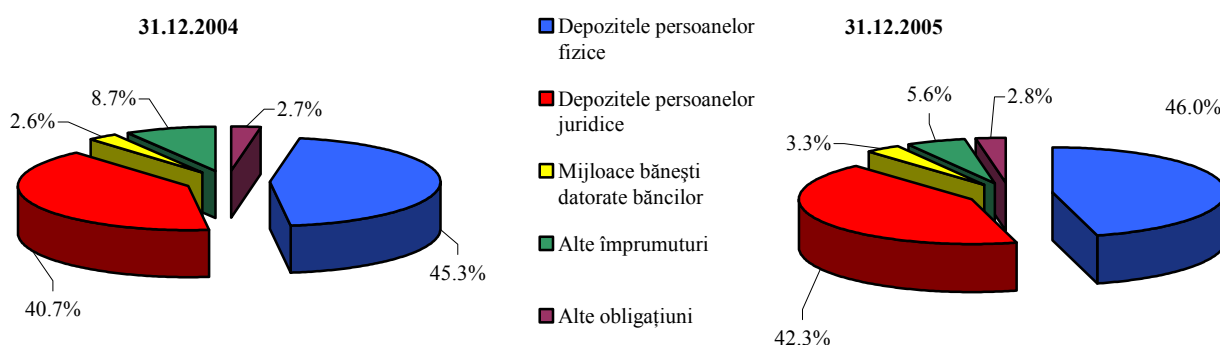
La 31 decembrie 2005 obligațiunile băncilor au constituit 14997.9 mil. lei și au crescut comparativ cu finele anului 2004 cu 4269.6 mil. lei (39.8 la sută). Sporirea obligațiunilor a fost determinată preponderent de majorarea volumului depozitelor* cu 4232.7 mil. lei (44.5 la sută), ceea ce arată credibilitatea sistemului bancar.

În anul 2005 a fost înregistrată o tendință de majorare la toate articolele, cu excepția altor împrumuturi care s-au redus cu 101.6 mil. lei (10.8 la sută). Depozitele persoanelor fizice s-au majorat cu 2036.4 mil. lei (41.9 la sută), depozitele persoanelor juridice - cu 1978.4 mil. lei (45.4 la sută), mijloacele bănești datorate băncilor - cu 217.8 mil. lei (77.0 la sută), alte obligațiuni - cu 138.6 mil. lei (48.3 la sută).

În obligațiunile băncilor ponderea cea mai mare la 31 decembrie 2005 a revenit depozitelor – 91.6 la sută. Comparativ cu 31 decembrie 2004 ponderea depozitelor s-a majorat cu 3.0 puncte procentuale. De asemenea, s-a majorat raportul volumului lor față de PIB de la 29.7 la sută până la 37.4 la sută (graficul nr. 75). Depozitelor persoanelor fizice le-a revenit 46.0 la sută, depozitelor persoanelor juridice – 42.3 la sută din totalul obligațiunilor și depozitelor băncilor – 3.3 la sută. Alte împrumuturi și alte obligațiuni au constituit, respectiv, 5.6 la sută și 2.8 la sută (graficul nr. 80).

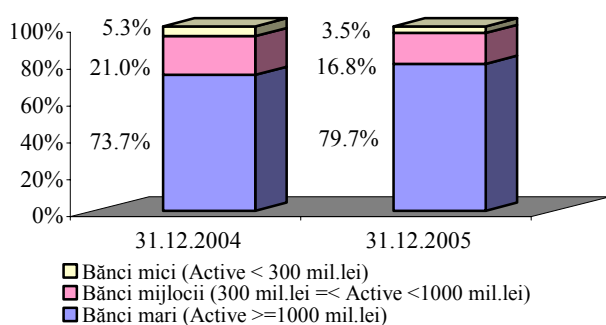
* Conform soldurilor din bilanțul contabil la conturile de depozit întocmite în baza Instrucțiunii cu privire la modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor financiare, aprobată prin Hotărârea nr.36 a Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei din 08.08.1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.64-65 din 02.10.1997)

Graficul nr. 80. Dinamica structurii obligațiunilor sectorului bancar al Republicii Moldova în perioada 31.12.2004 - 31.12.2005 (%)

Obligațiunile băncilor mari au sporit cu 4052.7 mil. lei (51.3 la sută), obligațiunile băncilor medii - cu 264.1 mil. lei (11.7 la sută). În același timp s-au micșorat obligațiunile băncilor mici cu 47.2 mil. lei (8.3 la sută).

Graficul nr. 81. Dinamica concentrării obligațiunilor sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri de bănci în perioada 31.12.2004 - 31.12.2005 (%)

Ponderea obligațiunilor băncilor mari în totalul obligațiunilor sistemului bancar la 31 decembrie 2005 constituia 79.7 la sută, majorându-se comparativ cu 31 decembrie 2004 cu 6.0 puncte procentuale, din contul reducerii ponderii obligațiunilor băncilor medii și băncilor mici, respectiv, cu 4.2 și 1.8 puncte procentuale până la 16.8 la sută și 3.5 la sută în totalul obligațiunilor pe sistem (graficul nr. 81).

Lichiditatea băncilor

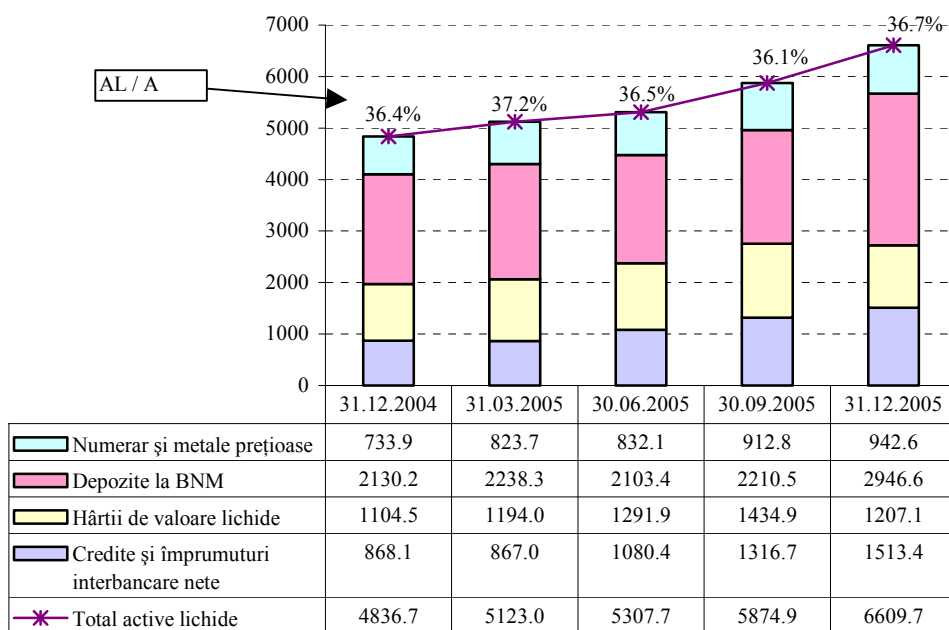
În anul 2005 indicatorii lichidității pe sistemul bancar au reflectat capacitatea băncilor de a-și onora atât obligațiunile curente, cât și cele pe termen lung.

Astfel, principiul I al lichidității (*active cu termenul de rambursare mai mare de 2 ani/resursele financiare cu termenul potențial de retragere care depășește 2 ani* ≤ 1) care reflectă lichiditatea pe termen lung, la 31 decembrie 2005 a constituit 0.5. Nivelul acestui indicator denotă disponibilitatea resurselor care pot fi investite pe termen lung.

Lichiditatea curentă reprezentată prin principiul II (*active lichide/total active* ≥ 20.0 la sută) a alcătuit 36.7 la sută la finele anului de raportare.

Activele lichide au constituit 6609.7 mil. lei și pe parcursul anului 2005 au sporit cu 1773.0 mil. lei (36.7 la sută). Această dinamică s-a produs pe seama majorării numerarului cu 208.7 mil. lei (28.4 la sută), a depozitelor la Banca Națională a Moldovei - cu 816.4 mil. lei (38.3 la sută), a hârtiilor de

Graficul nr. 82. Dinamica activelor lichide (mil. lei) și a ponderii acestora în totalul activelor (%) sistemului bancar al Republicii Moldova pe parcursul anului 2005

hârtiilor de valoare lichide - cu 102.6 mil. lei (9.3 la sută), a creditelor și împrumuturilor interbancare nete cu termenul de rambursare până la 1 lună - cu 645.3 mil. lei (74.4 la sută) (graficul nr. 82). Creșterea continuă a activelor lichide va contribui la menținerea de către bănci a indicatorilor lichidității.

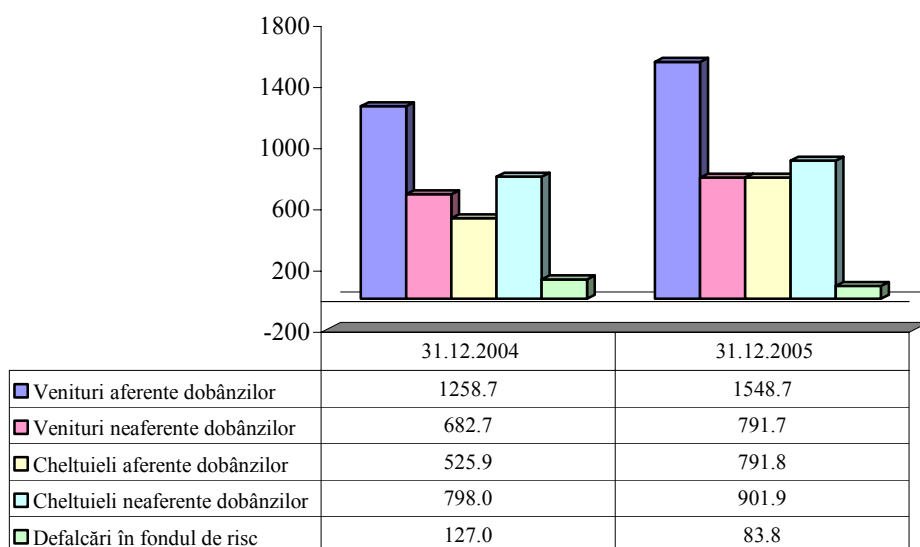
Ponderea maximă în activele lichide la situația din 31 decembrie 2005 a revenit depozitelor la BNM – 44.6 la sută, creditelor și împrumuturilor

interbancare nete cu termenul rămas până la rambursare de 1 lună – 22.9 la sută, hârtiilor de valoare lichide – 18.3 la sută și numerarului – 14.3 la sută.

Veniturile și cheltuielile băncilor

Venitul net obținut de către băncile din Republica Moldova în anul 2005 a constituit 480.2 mil. lei, sporind comparativ cu anul precedent

Graficul nr. 83. Dinamica veniturilor și cheltuielilor sectorului bancar al Republicii Moldova în anii 2004 - 2005

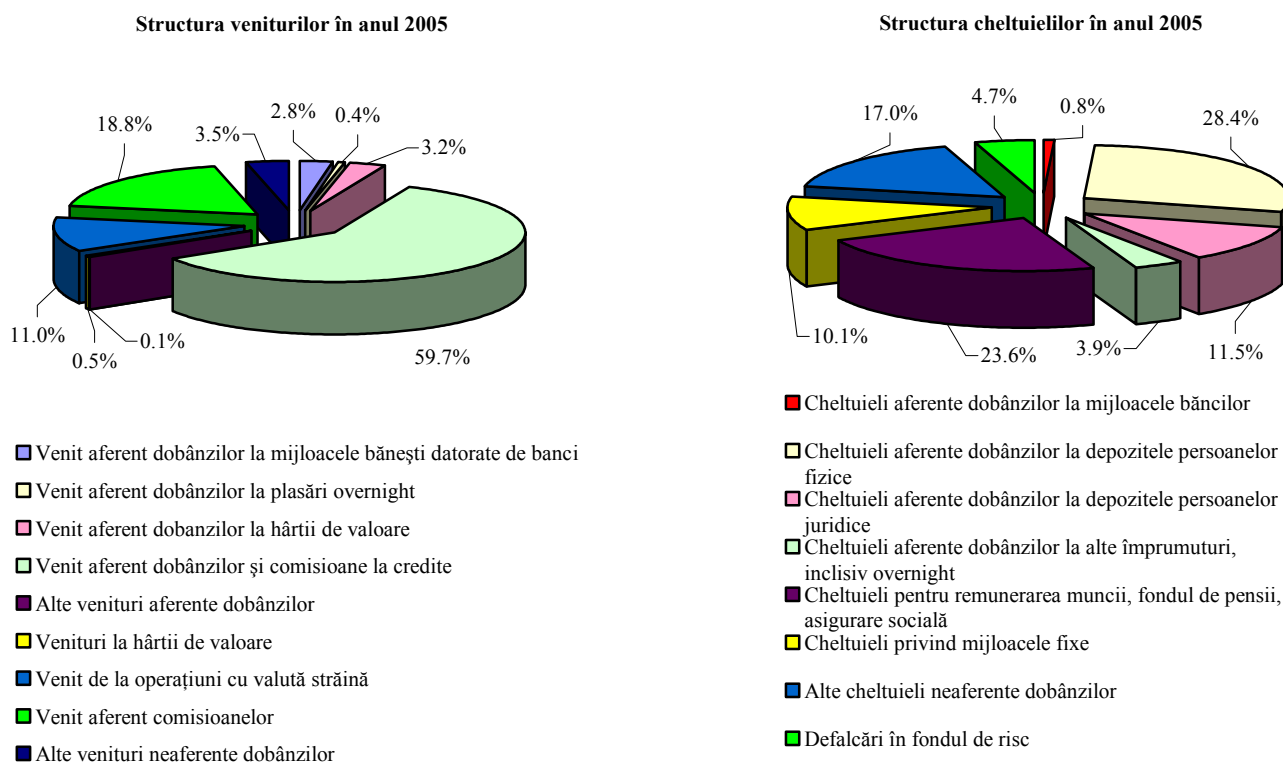
cu 57.2 mil. lei (13.5 la sută).

Astfel, în anul 2005 comparativ cu anul 2004 se observă o creștere a veniturilor aferente dobânzilor cu 290.0 mil. lei (23.0 la sută) și a veniturilor neaferente dobânzilor cu 109.0 mil. lei (16.0 la sută). Cheltuielile aferente dobânzilor și cheltuielile neaferente dobânzilor

s-au majorat, respectiv, cu 265.9 mil. lei (50.6 la sută) și cu 103.9 mil. lei (13.0 la sută). Concomitent, au descrescut defalcările pentru reduceri pentru pierderi la credite (fondul de risc) cu 43.2 mil. lei (34.0 la sută) (graficul nr. 83).

Veniturile băncilor pe parcursul anului 2005 au fost stabile și au provenit în special din activitatea de bază a băncilor (din investițiile în activele generatoare de dobândă). Respectiv, veniturile aferente dobânzilor au constituit 1548.7 mil. lei sau 66.2 la sută din totalul veniturilor obținute de bănci. În structura veniturilor aferente dobânzilor cota cea mai mare o ocupau veniturile aferente dobânzilor și comisioanele la credite – 1396.5 mil. lei sau 59.7 la sută din totalul veniturilor (graficul nr. 84).

Graficul nr. 84. Structura veniturilor și cheltuielilor sectorului bancar al Republicii Moldova în anul 2005 (%)

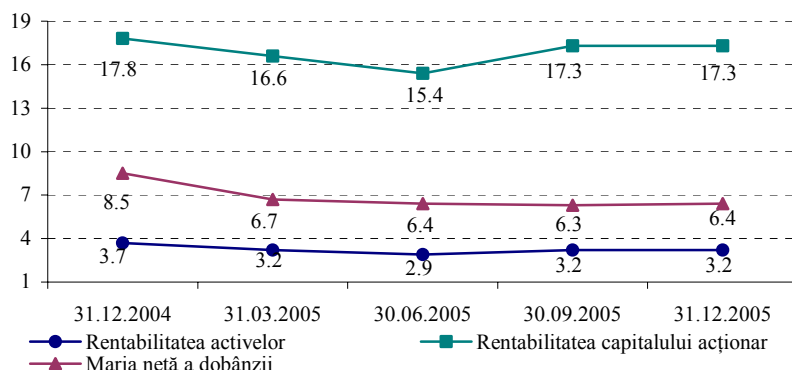
Veniturile neaferente dobânzilor au constituit 791.7 mil. lei sau 33.8 la sută din totalul veniturilor. În totalul veniturilor neaferente dobânzilor cea mai mare parte a revenit veniturilor aferente comisioanelor, care au constituit 439.3 mil. lei sau 18.8 la sută din totalul veniturilor și veniturilor obținute din operațiunile cu valută străină – 256.8 mil. lei sau 11.0 la sută din totalul veniturilor.

Suma totală a cheltuielilor a constituit 1777.5 mil. lei, dintre care 791.8 mil. lei sau 44.6 la sută au ocupat-o cheltuielile aferente dobânzilor, 901.9 mil. lei sau 50.7 la sută - cheltuielile neaferente

dobânzilor și 83.8 mil. lei sau 4.7 la sută - defalcările pentru reduceri pentru pierderi la credite (fondul de risc).

Indicatorii rentabilității au continuat să înregistreze rate înalte

Graficul nr. 85. Dinamica marjei nete a dobânzii, rentabilității activelor și capitalului sistemului bancar al Republicii Moldova în anul 2005 (%)

(graficul nr. 85). *Rentabilitatea activelor sistemului bancar*, care se caracterizează prin raportul dintre venitul net anualizat și activele medii pentru anul 2005 a constituit 3.2 la sută. *Rentabilitatea capitalului acționar* pe sistemul bancar, care reprezintă raportul dintre venitul net anualizat și capitalul acționar mediu, a alcătuit 17.3 la sută.

În raport cu finele anului 2004 acești indicatori s-au micșorat nesemnificativ - cu 0.5 puncte procentuale. Diminuarea în cauză a fost determinată de ritmurile mai înalte de creștere a activelor și a capitalului acționar comparativ cu ritmul de creștere a veniturii. De menționat că, acesta din urmă provenind, în principal, din activitatea de creditare a fost marcat de reducerea în anul 2005 a dobânzilor aferente, fapt ce a condiționat, la rândul său, o finanțare mai amplă a economiei.

Marja netă a dobânzii, care se caracterizează prin raportul dintre venitul net aferent dobânzii anualizat și media activelor generatoare de dobândă, a constituit 6.4 la sută, micșorându-se față de anul 2004 cu 2.1 puncte procentuale.

Creșterea bazei de obținere a veniturilor s-a manifestat prin sporirea activelor generatoare de dobândă în anul 2005 cu 3744.9 mil. lei (36.5 la sută), consemnând valoarea de 14015.8 mil. lei. Majorarea continuă a activelor generatoare de dobândă, precum și ponderea semnificativă a acestora în totalul activelor sistemului bancar, care a alcătuit 77.8 la sută, indică abilitatea băncilor de a genera venituri în viitor.

Sistemul de plăți

În conformitate cu prevederile Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei, Banca Națională supraveghează sistemul de plăți în Republica Moldova și facilitează funcționarea eficientă a sistemului de plăți interbancare.

Sistemul de plăți interbancare

În vederea îndeplinirii atribuțiilor stabilite prin lege și a sarcinilor consemnate în Strategia Guvernului și Băncii Naționale a Moldovei cu privire la dezvoltarea sectorului financiar al Republicii Moldova în perioada 2005 – 2010, Banca Națională a inițiat în anul 2005 implementarea noului sistem automatizat de plăți interbancare, în scopul asigurării conformării sistemului de plăți interbancare al Republicii Moldova standardelor și practicilor internaționale, precum și accelerării plăților fără numerar în țară.

În cadrul procesului de implementare a noului sistem automatizat de plăți interbancare Banca Națională a Moldovei a revizuit de asemenea conceptul utilizării instrumentelor de plată fără numerar și al deservirii electronice la distanță.

În acest sens au fost aprobate noi reglementări cu privire la sistemele de deservire bancară la distanță, transferul de credit, debitarea directă și perceperea în mod incontestabil, fiind definite în special instrumentele și documentele de plată utilizate la efectuarea plăților fără numerar pe teritoriul Republicii Moldova.

În scopul eficientizării utilizării instrumentelor de plată nominalizate a fost redus numărul documentelor de plată. Astfel, transferul de credit va fi efectuat în baza ordinului de plată, debitarea directă în baza cererii de plată, iar perceperea în mod incontestabil în baza ordinului incaso.

De asemenea, a fost extinsă aria de aplicare a sistemelor de deservire bancară la distanță, în scopul asigurării unui spectru mai larg de servicii prestate în cadrul acestor sisteme clienților băncilor.

Pe parcursul anului 2005 în sistemul de plăți interbancare au fost prelucrate 10.6 milioane de documente de plată, însumând 120300.4 mil. lei. Comparativ cu anul precedent, numărul documentelor de plată prelucrate a crescut cu 27.3 la sută, iar valoarea acestora – cu 26.7 la sută.

Sistemul de plăți cu carduri

În anul 2005 Banca Națională a Moldovei a aprobat noi reglementări în domeniul cardurilor bancare, în scopul perfecționării bazei normative referitoare la activitatea băncilor și a clienților acestora în cadrul sistemelor de plăți cu carduri bancare în conformitate cu normele Uniunii Europene.

În special, au fost actualizate cerințele privind întocmirea de către bănci a regulilor de utilizare a cardurilor, documentelor care confirmă efectuarea operațiunilor cu carduri bancare, drepturile și obligațiile băncilor, precum și ale deținătorilor de carduri bancare. De asemenea, au fost optimizate procedurile de supraveghere și raportare a activității băncilor în cadrul sistemelor de plăți cu carduri.

Conform noilor reglementări cardurile emise de băncile emitente au fost clasificate în funcție de scopul utilizării lor în carduri personale și de afaceri. Astfel, a fost creată o premisă importantă pentru impulsivitatea efectuării plăților prin intermediul cardurilor bancare de către persoanele juridice.

La 31 decembrie 2005 în circulație erau 432.5 mii de carduri bancare emise de băncile autorizate de către Banca Națională a Moldovei, în creștere cu 27.1 la sută comparativ cu anul precedent.

Deținătorii de carduri bancare emise de băncile autorizate au efectuat în anul 2005 pe teritoriul Republicii Moldova 6.6 milioane de tranzacții în sumă de 3771.1 mil. lei, ceea ce relevă creșterea cu 28.3 la sută a numărului și cu 31.2 la sută a valorii aceluiași tranzacții efectuate în anul 2004.

Deținătorii de carduri bancare emise în străinătate au efectuat în anul 2005 pe teritoriul Republicii Moldova 351.8 mii de tranzacții în sumă de 653.5 mil. lei, fiind în creștere cu 8.6 la sută și cu 31.3 la sută comparativ cu numărul și valoarea acestor tranzacții înregistrate în 2004.

Emiterea monedelor jubiliare și comemorative

Întru executarea Hotărârii Guvernului Republicii Moldova și Băncii Naționale a Moldovei nr. 262 din 9 martie 2005 “Cu privire la baterea și emiterea unor monede jubiliare și comemorative” și în temeiul art. 60 din Legea „Cu privire la Banca Națională a Moldovei” nr. 548-XIII din 21 iulie 1995 în anul 2005 au fost bătute și puse în circulație patru monede jubiliare și comemorative dedicate unor personalități

distinse și evenimente cultural-istorice din spațiul național, de asemenea a fost completată seria „Cartea Roșie”, după cum urmează:

la 29.08.2005

Burebista – regele dacilor	Ag	100 lei
----------------------------	----	---------

la 29.08.2005

Grigore Ureche - 415 ani de la naștere	Ag	50 lei
--	----	--------

la 06.06.2005

Campionatul European Feminin la Șah, Chișinău-2005	CuZnNi	10 lei
---	--------	--------

Seria „Cartea Roșie a Moldovei”

la 29.08.2005

Acvilă imperială (Aquila heliaca)	Ag	10 lei
-----------------------------------	----	--------

Monedele jubiliare și comemorative emise poartă un caracter numismatic și reprezintă, totodată, un mijloc legal de plată, fiind acceptate în economia națională la valoarea lor nominală.

Personalul BNM și perfecționarea profesională

Aparatul Băncii Naționale a Moldovei la situația din 31 decembrie 2005 era completat la nivelul de 96.7 la sută (445 angajați din 460). În cadrul băncii activează 9 doctori în științe economice și tehnice.

În anul 2005 au fost promovați în funcție 36 de salariați ai băncii, cca 64.0 la sută dintre ei având vârsta până la 30 ani. Baza colectivului băncii o constituie tineretul: 235 salariați au vârsta până la 40 ani, ceea ce constituie 52.8 la sută.

Pe parcursul anului gestionar, 83 salariați ai BNM au participat la cursuri de perfecționare. Participarea a peste 33.0 la sută din salariații băncii la diverse măsuri de perfecționare a contribuit la îmbunătățirea și modernizarea activității Băncii Naționale a Moldovei.

Auditul intern

Activitatea auditului intern este organizată și desfășurată conform *Regulamentului cu privire la activitatea Departamentului audit intern*, luând în considerare standardele internaționale pentru practica profesională a auditului intern, emise de Institutul Auditorilor Interni,

precum și standardele elaborate de Asociația de Audit și Control în Sisteme Informatice (ISACA).

În anul 2005 Departamentul audit intern a întreprins următoarele măsuri organizatorice: i) dezvoltarea bazei metodologice aferente auditului intern în BNM, ii) implementarea instrumentului soft de gestiune a procesului de audit – AutoAudit, iii) implementarea pilot a auditului integrat (auditul financiar, operațional și auditul TI), iv) definirea și aplicarea unei proceduri risc orientate de planificare anuală a activității de audit, v) optimizarea procesului de monitorizare a constatărilor și recomandărilor înaintate în rapoartele de audit precedente, vi) inițierea evidenței incidentelor, neregularităților și erorilor comise în procesele de activitate ale subdiviziunilor BNM.

Pe parcursul anului 2005 Departamentul audit intern a desfășurat activități de audit, a efectuat investigații speciale, a evaluat situațiile financiare ale BNM.

3. Raportul financiar al Băncii Naționale a Moldovei

A V I Z

la situațiile financiare ale Băncii Naționale a Moldovei la data de 31 decembrie 2005

Departamentul audit intern, în temeiul Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei, art.33(4) d) și al Regulamentului cu privire la activitatea Departamentului audit intern, aprobat prin hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr.260 din 13 octombrie 2004, a verificat situațiile financiare ale Băncii Naționale a Moldovei la data de 31 decembrie 2005, care au inclus: bilanțul contabil, contul de profit și pierdere, situația fluxurilor de numerar, evoluția capitalurilor proprii, precum și notele explicative.

Ca rezultat al acestor verificări, Departamentul audit intern a constatat:

- Bilanțul contabil însumează la 31 decembrie 2005 un total de 12 789 807 mii lei.
- Capitalul statutar constituie 200 000 mii lei.
- Fondul de rezervă, în conformitate cu prevederile art.20(1) al Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei, a fost majorat în anul 2005 de la 277 024 mii lei la 319 175 mii lei prin defalcarea din venit a 20 la sută.
- Pierderile valutare nerealizate aferente anului gestionar constituie 198 163 mii lei, care parțial, în valoare de 72 200 mii lei, au fost acoperite cu mijloacele rezervei speciale din veniturile nerealizate din operațiuni valutare.
- Veniturile și cheltuielile din operațiuni bancare și din activitatea de funcționare conform metodei calculării constituie, respectiv, 383 328 mii lei și 173 224 mii lei.
- Profitul net al BNM disponibil pentru repartizare constituie 210 751 mii lei, care a fost ajustat cu surplusul realizat din reevaluarea activelor fixe – 647 mii lei.

În baza celor expuse, Departamentul audit intern confirmă autenticitatea datelor evidenței contabile ale BNM în toate aspectele semnificative, bilanțul contabil, contul de profit și pierdere, situația fluxului de numerar, capitalul statutar și fondul de rezervă la situația din 31 decembrie 2005.

Controlor General adjunct

RAPORTUL AUDITORILOR

Către Banca Națională a Moldovei

Noi am auditat situațiile financiare anexate ale Băncii Naționale a Moldovei (“Banca”) care cuprind bilanțul contabil la data de 31 decembrie 2005, precum și contul de profit și pierdere, raportul privind evoluția capitalului propriu și raportul privind fluxul de numerar pentru anul încheiat la acea data. Întocmirea acestor situații financiare este responsabilitatea Conducerii Băncii. Responsabilitatea noastră este de a ne exprima o opinie asupra acestor situații financiare în baza auditului nostru.

Noi am exercitat auditul nostru în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit. Aceste standarde solicită ca noi să planificăm și să realizăm acest audit astfel încât să obținem o asigurare rezonabilă că situațiile financiare nu conțin erori semnificative. Un audit presupune examinarea, pe bază de test, a documentelor care să susțină cifrele și notele explicative din situațiile financiare. Un audit presupune, de asemenea, evaluarea principiilor de contabilitate folosite și a estimărilor semnificative efectuate de către Conducere, precum și evaluarea prezentării de ansamblu a situațiilor financiare. Considerăm că auditul nostru oferă o bază rezonabilă pentru a ne exprima o opinie.

În opinia noastră, situațiile financiare privind cele menționate mai sus prezintă o imagine veridică sub poziția financiară a Băncii la 31 decembrie 2005 precum și asupra rezultatelor operaționale și a fluxului de numerar pentru anul încheiat la acea data în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară.

Ernst & Young SRL

15 martie 2006
Chisinau, Republica Moldova

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
BILANȚUL CONTABIL
la 31 decembrie 2005

	<u>Nota</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>
		<u>MDL '000</u>	<u>MDL '000</u>
ACTIVE			
Numerar și disponibilități pe termen scurt	5	5.055.450	4.726.954
Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale	6	2.259.667	2.384.910
Creanțe ale Guvernului RM	7	2.625.861	2.740.993
Hârtii de valoare ale Guvernului RM ce urmează a fi emise	8	125.963	-
Credite acordate băncilor și altor persoane	9	56.349	34.775
Valori mobiliare investiționale	10	2.610.643	1.383.044
Alte active	11	4.198	4.103
Active materiale și nemateriale pe termen lung	12	51.676	43.185
TOTAL ACTIVE		<u>12.789.807</u>	<u>11.317.964</u>
OBLIGAȚIUNI, CAPITAL ȘI REZERVE			
Obligațiuni			
Moneda națională în circulație		5.148.887	4.094.327
Disponibilități ale Guvernului RM	13	349.372	60.504
Disponibilități ale băncilor la Banca Națională a Moldovei	14	2.970.846	2.454.788
CertIFICATELE BĂNCII NAȚIONALE A MOLDOVEI	15	141.554	-
Obligațiuni către organizațiile financiare internaționale	6	3.489.795	3.965.432
Alte obligațiuni	16	167.240	190.546
Total obligațiuni		<u>12.267.694</u>	<u>10.765.597</u>
Capital și rezerve			
Capital statutar		200.000	200.000
Fondul de rezervă		319.175	277.024
Rezerva specială		-	72.200
Alte rezerve		2.938	3.143
Total capital și rezerve	17	<u>522.113</u>	<u>552.367</u>
TOTAL OBLIGAȚIUNI, CAPITAL ȘI REZERVE		<u>12.789.807</u>	<u>11.317.964</u>

Notele anexate sunt parte integrantă a acestor situații financiare

Situațiile financiare au fost aprobate la 15 martie 2006.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
CONTUL DE PROFIT ȘI PIERDERE
la 31 decembrie 2005

	Nota	2005	2004
		MDL '000	MDL '000
Venituri din dobânzi la depozite și disponibilități	19	150.310	69.391
Venituri din dobânzi la hârtii de valoare	19	74.075	57.999
Venituri din dobânzi la creditele acordate	19	84.201	226.761
		<u>308.586</u>	<u>354.151</u>
Cheltuieli cu dobânzi la împrumuturile primite	20	(32.734)	(32.189)
Cheltuieli cu dobânzi aferente disponibilităților	20	(39.443)	(34.213)
Cheltuieli cu dobânzi la valori mobiliare și la acorduri REPO	20	(10.881)	(10.616)
		<u>(83.058)</u>	<u>(77.018)</u>
Venit net din dobânzi		<u>225.528</u>	<u>277.133</u>
(Pierderi) / venituri din tranzacții și diferențe de schimb valutar	21	(170.028)	75.143
Pierderi din reevaluarea valorilor mobiliare	22	(8.180)	(1.649)
Alte venituri	23	7.472	6.775
Cheltuieli operaționale	24	(76.125)	(60.430)
Venituri din provizioane pentru pierderi la credite		33.274	4.347
(Pierderi)/Venituri operaționale		<u>(213.587)</u>	<u>24.186</u>
Profit net al anului înainte de deducerea pierderilor nerealizate din diferențe de schimb valutar		<u>11.941</u>	<u>301.319</u>
Deducerea pierderilor nerealizate din diferențe de schimb valutar în conformitate cu Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei	8	198.163	-
PROFITUL NET AL ANULUI		<u>210.104</u>	<u>301.319</u>

Notele anexate sunt parte integrantă a acestor situații financiare

Situațiile financiare au fost aprobate la 15 martie 2006.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
SITUAȚIA FLUXURILOR DE NUMERAR
la 31 decembrie 2005

	Note	2005	2004
		MDL '000	MDL '000
Dobânzi încasate		303.135	356.732
Dobânzi plătite		(90.330)	(67.773)
Câștig din operațiunile în valută străină		(178.219)	674
Pierderi aferente valorilor mobiliare spre vânzare		-	(517)
Alte încasări		7.010	6.297
Plăți către salariați și furnizori		(66.080)	(50.961)
Profit înainte de variația activelor și pasivelor		(24.484)	244.452
Diminuarea creanțelor nete ale/către organizațiile financiare internaționale		125.236	35.817
Creșterea valorilor mobiliare		(1.211.865)	(442.677)
Diminuarea/(creșterea) creanțelor Guvernului RM		1.037	(615.615)
Diminuarea creditelor acordate băncilor și altor persoane		11.700	10.348
Diminuarea/(creșterea) altor active		822	(1.300)
Creșterea activelor		(1.073.070)	(1.013.427)
Creșterea monedei naționale în circulație		1.054.561	1.112.133
Creșterea datoriilor față de Guvernul RM și bănci		811.763	1.564.699
Creșterea certificatelor Băncii Naționale a Moldovei		141.276	-
Diminuarea datoriilor față de organizații financiare internaționale		(474.925)	(323.215)
Diminuarea altor datorii		(6)	(5.909)
Creșterea obligațiunilor		1.532.669	2.347.708
Flux de numerar din activitatea operațională		435.115	1.578.733
Achiziția mijloacelor fixe și activelor nemateriale		(18.550)	(12.304)
Flux net de numerar din activitatea de investiții		(18.550)	(12.304)
Transferarea profitului către Stat		(191.901)	(5.833)
Diferențe din reevaluări		126.405	32.283
Creșterea numerarului și echivalentelor de numerar		351.069	1.592.879
Numerar și echivalente de numerar la 1 ianuarie		5.107.291	3.514.412
Numerar și echivalente de numerar la 31 decembrie		5.458.360	5.107.291
		2005	2004
Analiza numerarului și echivalentelor de numerar			
Numerar în valută	5	1.423	1.533
Conturi Nostro în valută	5	36.423	306.219
Depozite la termen în valută	5	5.017.604	4.288.463
Depozite restricționate în valută	5	-	5.529
Alte plasamente în valută	5	-	125.210
Hârtii de valoare emise de Guvern	7	402.910	380.337 ¹
Numerar și echivalente de numerar, brut		5.458.360	5.107.291

¹ În rapoartele financiare ale anului 2004 hârtiile de valoare emise de Guvern nu au fost incluse în categoria "Numerar și echivalente de numerar". În 2005, datorită faptului că hârtiile de valoare sunt pe termen scurt și lichide, ele au fost incluse în categoria "Numerar și echivalente de numerar".

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
EVOLUȚIA CAPITALURILOR PROPRII
la 31 decembrie 2005

	<u>Capital statutar</u>	<u>Fondul de rezervă</u>	<u>Rezerva specială</u>	<u>Alte rezerve</u>	<u>Profitul anului</u>	<u>Total capital</u>
	<u>MDL '000</u>	<u>MDL '000</u>	<u>MDL '000</u>	<u>MDL '000</u>	<u>MDL '000</u>	<u>MDL '000</u>
Sold la 1 ianuarie 2004	200.000	231.072	-	3.790	-	434.862
Profitul net al anului 2004	-	-	-	-	301.319	301.319
Transfer din rezerva de reevaluare a mijloacelor fixe	-	-	-	(647)	647	-
Transfer în rezerva specială (vezi nota 8)	-	-	72.200	-	(72.200)	-
Majorarea fondului de rezervă	-	45.952	-	-	(45.952)	-
Profitul alocat Bugetului de Stat	-	-	-	-	(183.814)	(183.814)
Sold la 31 decembrie 2004	200.000	277.024	72.200	3.143	-	552.367
Sold la 1 ianuarie 2005	200.000	277.024	72.200	3.143	-	552.367
Profitul net al anului 2005	-	-	-	-	210.104	210.104
Transfer din rezervă de reevaluare a mijloacelor fixe	-	-	-	(647)	647	-
Diminuarea rezervei speciale (vezi nota 8)	-	-	(72.200)	-	-	(72.200)
Diferențe de reevaluare	-	-	-	442	-	442
Majorarea fondului de rezervă	-	42.151	-	-	(42.151)	-
Profitul alocat Bugetului de Stat	-	-	-	-	(168.600)	(168.600)
Sold la 31 decembrie 2005	200.000	319.175	-	2.938	-	522.113

1. Informația generală

Banca Națională a Moldovei (Banca sau BNM) a fost fondată în 1991. Atribuțiile Băncii sunt precum urmează:

- stabilește și promovează politica monetară și valutară în stat;
- acționează ca bancher și agent fiscal al statului;
- întocmește analize economice și monetare și în baza lor adresează Guvernului propuneri, aduce rezultatele analizelor la cunoștința publicului;
- autorizează, supraveghează și reglementează activitatea instituțiilor financiare;
- acordă credite băncilor și statului;
- supraveghează sistemul de plăți în Republică și facilitează funcționarea eficientă a sistemului de plăți interbancare;
- activează ca organ unic de emisiune a monedei naționale;
- păstrează și gestionează rezervele valutare ale statului;
- în numele Republicii Moldova își asumă obligații și execută tranzacțiile rezultate din participarea Republicii Moldova la activitatea instituțiilor publice internaționale în domeniul bancar, de credit și monetar în conformitate cu condițiile acordurilor internaționale; și
- întocmește balanța de plăți a statului.

Activitatea Băncii este reglementată prin Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei, aprobată de către Parlamentul Republicii Moldova în 1995. În conformitatea cu Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei, Banca este o persoană juridică publică autonomă și este responsabilă față de Parlament. Banca, în consultare cu organele economice și financiare ale Guvernului, stabilește și implementează politicile monetară și valutară în stat.

La 31 decembrie 2005 numărul unităților de personal, inclusiv locurile vacante, a constituit 460 unități (468 unități la 31 decembrie 2004), dintre care persoane angajate – 445 persoane (459 persoane la 31 decembrie 2004).

Oficiul înregistrat al Băncii se află pe bulevardul Renașterii 7, Chișinău, Republica Moldova.

2. Baza de întocmire

Rapoartele financiare sunt prezentate în lei moldovenești (“MDL”), unitatea monetară a Republicii Moldova. Banca menține cărțile și registrele sale în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară și Legea cu privire la Banca Națională și întocmește rapoartele sale financiare în conformitate cu acestea. Situațiile financiare sunt întocmite în baza convenției costului istoric, ajustate ca urmare a reevaluării clădirilor și echipamentului și evaluării la valoarea

2. Baza de întocmire (continuare)

de piață, precum și evaluarea justă a activelor financiare la valoarea justă prin contul de profit și pierderi și activelor financiare disponibile pentru vânzare.

3. Politici contabile semnificative

a. Baza contabilizării

Aceste rapoarte financiare sunt întocmite în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară (SIRF), care cuprind standardele și interpretările aprobate de către Bordul Standardelor Internaționale de Contabilitate și interpretările Comitetului Standardelor Internaționale de Contabilitate, aprobate de către Comitetul Standardelor Internaționale de Contabilitate care sunt în vigoare.

Banca nu a aplicat SIRF 7 “Instrumente Financiare-Dezvăluiri” care a fost emis dar n-a intrat în vigoare. Acest Standard înlocuiește SIC 30 și cerințele de dezvăluire a SIC 32 și intră în vigoare pentru perioada de un an începând cu sau după 1 ianuarie 2007.

b. Reevaluarea soldurilor și tranzacțiilor în valute străine

Tranzacțiile în valută străină sunt înregistrate la rata de schimb din ziua tranzacției. La data bilanțului contabil activele monetare și datoriile denumite în valută sunt restatate la rata de schimb din data bilanțului. Ratele medii la finele anului au fost următoarele:

	2005		2004	
	USD/MDL	EUR/MDL	USD/MDL	EUR/MDL
Mediu pe perioadă	12.6003	15.6978	12.3283	15.3286
La finele anului	12.832	15.195	12.4600	16.9542

Diferențele de schimb valutar rezultate din finalizarea tranzacțiilor la rate de schimb diferite de cele ale stocului valutar și diferențele de schimb nerealizate din reevaluarea activelor și obligațiilor monetare existente în valută străină sunt recunoscute în contul de profit și pierderi.

c. Date comparative

Prezentarea anumitor poziții din rapoartele financiare au fost modificate în 2005. Respectiv, datele comparative au fost modificate astfel, încât să reflecte schimbările de prezentare. Au fost modificate următoarele note explicative - notele 7, 10 cu suma de MDL 000'380,337, notele 21, 22 - MDL'000 2.269, notele 23, 24 - MDL'000 477.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

d. Utilizarea estimărilor

Întocmirea situațiilor financiare în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară impune conducerea să recurgă la estimări și ipoteze, care afectează sumele și soldurile înregistrate în rapoartele financiare și notele explicative. Aceste estimări sunt bazate pe informația disponibilă la data întocmirii rapoartelor financiare. Astfel, rezultatele reale pot fi diferite de aceste estimări.

e. Numerar și echivalente de numerar

Pentru întocmirea situației fluxurilor mijloacelor bănești, numerarul și echivalentele de numerar cuprind numerar în casă, conturi curente și plasamente pe termen scurt în alte bănci, hârtii de valoare de stat și alte investiții pe termen scurt cu un grad înalt de lichiditate, cu scadența mai mică de 3 luni de la data achiziționării.

f. Credite acordate băncilor și altor persoane

Acestea sunt raportate la costul amortizat, minus sumele casate și provizioanele pentru depreciere.

g. Creanțe ale Organizațiilor Financiare Internaționale

Sumele înregistrate în bilanțul contabil înregistrate la poziția “Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale” includ, în principal, cota de participare a Republicii Moldova în Fondul Monetar Internațional (“FMI”). Această sumă este stabilită în Drepturi Speciale de Tragere (“DST”), dar gestionarea ei se face în MDL.

h. Active financiare

Activele financiare ale Băncii sunt clasificate în următoarele categorii: active financiare la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierderi, credite acordate de către Bancă, investiții deținute până la scadență și active financiare disponibile pentru vânzare.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

h. Active financiare (continuare)

Active financiare la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierderi

Active financiare la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierderi sunt hârtii de valoare care au fost achiziționate fie cu scopul generării unui profit din fluctuații pe termen scurt ale prețului, fie sunt hârtii de valoare incluse în portofoliu cu o tendință de generare a profiturilor pe termen scurt. După recunoașterea inițială la valoarea justă, hârtiile de valoare sunt reevaluate la valoarea justă în baza prețului cotate oferit. Toate veniturile sau pierderile realizate sau nerealizate aferente sunt incluse în venituri/pierderi din tranzacții și deferențe de schimb valutar. Dobânda din hârtiile de valoare este recunoscută în venituri din dobândă. Achizițiile sau vânzările de hârtii de valoare de stat, care necesită furnizare în termene stabilite prin reglementări sau acorduri de piață sunt recunoscute la data tranzacționării.

În această categorie Banca include hârtiile de valoare emise de către nerezidenți cu cupon sau scont și achiziționate pe piețele străine.

Active financiare disponibile pentru vânzare

Toate activele financiare care nu sunt clasificate la valoare justă prin contul de profit și pierderi, deținute până la scadență, acordate de Bancă sunt incluse în categoria hârtiilor de valoare disponibile pentru vânzare.

Toate achizițiile sau vânzările de hârtii de valoare care necesită furnizare în termene stabilite prin reglementări sau acorduri de piață sunt recunoscute la data tranzacționării. Inițial, activele disponibile pentru vânzare sunt recunoscute la valoarea justă (inclusiv costul tranzacțional). Ulterior recunoașterii inițiale, ele sunt reevaluate la valoarea justă cu excepția cazurilor când valoarea justă nu poate fi determinată, situație în care ele sunt înregistrate la valoarea amortizată.

Valoarea justă se bazează pe prețul cotate oferit sau pe sumele derivate din modelele fluxurilor financiare și coeficienții, ce reflectă circumstanțele specifice ale emitentului.

Veniturile sau pierderile aferente activelor disponibile pentru vânzare sunt recunoscute direct în capital, în raportul privind evoluția capitalului propriu, cu excepția pierderilor de depreciere, până când activul financiar este scos din evidență, moment în care veniturile sau pierderile cumulative recunoscute anterior în capital sunt recunoscute în contul de profit și pierderi.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

h. Active financiare (continuare)

Dobânda calculată utilizând metoda dobânzii efective este recunoscută în contul de profit și pierderi.

În această categorie Banca include hârtiile de valoare emise de Ministerul Finanțelor.

Credite acordate de către Bancă

Creditele acordate de către Bancă reprezintă credite, prin care mijloacele bănești sunt acordate direct beneficiarului și sunt recunoscute când mijloacele sunt înaintate beneficiarului. Acestea sunt inițial înregistrate la valoarea de cost, ceea ce reprezintă valoarea justă a mijloacelor alocate și, ulterior, sunt reevaluate la costul amortizat utilizând metoda dobânzii efective.

Investiții deținute până la scadență

Investiții deținute până la scadență sunt active financiare nederivate cu plăți fixe sau determinabile și scadențe fixe, pe care conducerea BNM are intenția și abilitatea de deținere până la scadență. În cazul în care Banca ar vinde o parte semnificativă din investițiile deținute până la scadență, întreaga categorie ar fi modificată și reclasificată ca disponibilă pentru vânzare.

În prezent Banca nu are articole clasificate la această categorie.

i. Provizioane pentru deprecierea creditelor

Un provizion de risc de credit este constituit dacă există dovezi obiective conform cărora Banca nu va fi în măsură să recupereze toate sumele datorate (suma inițială a creditului și dobânda).

Suma provizionului reprezintă diferența dintre valoarea contabilă și valoarea recuperabilă estimată, calculată ca valoarea actualizată a fluxurilor de numerar estimate a fi recuperate, inclusiv sumele recuperabile din gaj, actualizate pe baza ratei dobânzii inițiale a instrumentului.

Provizionul pentru deprecierea creditului acoperă, de asemenea, situațiile în care există dovezi obiective că pierderile probabile vor surveni pentru elemente din portofoliu de credite la data bilanțului.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

i. Provizioane pentru deprecierea creditelor (continuare)

Valoarea de bilanț a unui activ este redusă la valoarea sa recuperabilă prin reflectarea la contul de profit și pierdere a provizionului pentru deprecierea creditelor. Casarea este efectuată când creditul este considerat nerecuperabil, în întregime sau parțial. Casările sunt reduse din provizioanele stabilite anterior și în același timp reduc suma creditului. Recuperările de credit casate în perioadele anterioare sunt incluse în venituri.

Dacă valoarea deprecierei scade ulterior datorită unui eveniment survenit după casare, diminuarea provizionului se face prin creditarea veniturilor privind provizionul pentru deprecierea creditelor.

j. Acorduri de vânzare și răscumpărare

Hârțile de valoare vândute cu un angajament simultan de răscumpărare la o dată anumită (Repo) sunt în continuare recunoscute în bilanțul contabil ca hârții de valoare și sunt evaluate în conformitate cu politicile contabile respective. Datoriile înregistrate în urma acestui acord sunt incluse în creanțe către Guvern. Diferența dintre prețul de vânzare și prețul de răscumpărare reprezintă cheltuieli cu dobânzi calculate în conformitate cu metoda randamentului efectiv.

k. Active materiale pe termen lung

Activele materiale pe termen lung sunt înregistrate la valoarea costului sau valoarea reevaluată minus uzura acumulată și pierderile din deprecierea valorii.

În 1996 Banca a restatat unitățile de clădiri și echipament care au fost procurate înainte de 1 ianuarie 1996 prin aplicarea unui set de indicatori elaborați de Guvernul Republicii Moldova. Indicatorii elaborați de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova sunt aplicați pentru valoarea netă de bilanț a activelor pentru a reflecta modificările de preț. Indicatorii au variat în conformitate cu tipul activului și data achiziționării. Valoarea reziduală nu a fost luată în considerație.

Cheltuielile privind reparațiile și întreținerea sunt înregistrate ca cheltuieli operaționale la momentul realizării lor. Cheltuielile ulterioare privind mijloacele fixe sunt recunoscute ca active doar dacă aceste cheltuieli îmbunătățesc condiția activului peste limitele standardului de performanță evaluat inițial.

În cazul în care valoarea de bilanț a unui activ este mai mare decât valoarea recuperabilă estimată, activul este depreciat parțial până la valoarea recuperabilă. Veniturile și pierderile din vânzarea mijloacelor fixe sunt determinate prin referire la valoarea de bilanț și sunt înregistrate ca venituri.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

k. Active materiale pe termen lung (continuare)

Amortizarea activelor materiale pe termen lung se calculează prin metoda liniară, folosindu-se următoarele rate de amortizare pentru a reduce costul fiecărui activ la valoarea reziduală pe durata de viață utilă a acestuia:

	<u>Procent anual</u>
Clădiri	5%
Echipamente	30%
Computere	30%
Automobile - autoturisme	20%
Automobile - camioane	10%
Alte active	20%

l. Active nemateriale

Activele nemateriale reprezintă costuri de achiziție a programelor informatice, care sunt amortizate folosind metoda casării liniare pe duratele estimate de viață care variază între 1 și 5 ani.

Acolo unde valoarea de bilanț a unui activ nematerial este mai mare decât valoarea recuperabilă estimată, activul este depreciat până la valoarea recuperabilă.

m. Moneda națională în circulație

Moneda națională în circulație este recunoscută la valoarea nominală. În scopuri de prezentare, moneda națională în circulație se diminuează cu moneda națională în casa de circulație. Costurile producerii monedei naționale se reflectă în contul de profit și pierderi la momentul suportării acestor cheltuieli.

n. Disponibilități ale băncilor la BNM

Disponibilități ale băncilor la BNM includ inter alia rezervele obligatorii necesare pentru a satisface cerințele BNM aferente rezervelor obligatorii în conformitate cu cerințele de prudență, conturile curente și depozitele băncilor moldovenești în Banca Națională a Moldovei.

Rezervele obligatorii sunt determinate prin aplicarea unei rate stabilite asupra mediei soldurilor zilnice din conturile de depozit și alte pasive similare ale băncilor comerciale, specificate în acest scop de către Regulamentul cu privire la regimul rezervelor obligatorii.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

o. Obligațiuni către organizațiile financiare internaționale

Obligațiunile către organizațiile financiare internaționale sunt recunoscute inițial la valoarea justă, egală cu valoarea încasărilor. Obligațiunile către organizațiile financiare internaționale sunt ulterior evaluate la costul amortizat, iar orice diferență între încasările nete și valoarea de răscumpărare este recunoscută în contul de profit și pierdere pe parcursul perioadei până la scadență, folosind metoda randamentului efectiv.

p. Capital și rezerve

În bilanț atât capitalul statutar cât și rezervele sunt prezentate la valoare nominală.

q. Impozit pe venit

Veniturile Băncii Naționale a Moldovei nu sunt impozabile în conformitate cu art. 73 al Legii nr.548 – XIII din 21 iulie 1995 „Cu privire la Banca Națională a Moldovei”.

r. Venituri din dobânzi și cheltuieli din dobânzi

Veniturile din dobânzi și cheltuielile din dobânzi sunt recunoscute în contul de profit și pierdere pentru toate instrumentele evaluate la cost utilizând metoda dobânzii efective.

Metoda dobânzii efective este metoda, prin care se alocă costul amortizat al unui activ financiar sau al unei datorii financiare și veniturile din dobânzi sau cheltuielile cu dobânzi pe parcursul perioadei relevante. Rata dobânzii efective este rata la care se scontează exact plățile viitoare în numerar estimate sau încasările pe durata de viață estimată a instrumentului financiar sau, acolo unde este cazul, pe o perioadă mai scurtă, până la valoarea contabilă netă a activului financiar sau datoriei financiare. La calcularea ratei efective a dobânzii, BNM estimează fluxurile de numerar pe baza termenelor contractuali ale instrumentului financiar (de exemplu, opțiuni de plată în avans). Calculul include toate onorariile și comisioanele plătite sau primite între părțile contractante, constituind parte integrantă a ratei dobânzii efective, precum și costurile de tranzacționare și toate celelalte prime sau sconturi.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

s. Reevaluarea activelor și obligațiilor în valută

Profiturile / pierderile valutare nerealizate reprezintă reevaluarea zilnică a activelor și obligațiilor BNM, denominate în valută. În calitate de bancă centrală și în scopul intervenirii pe piața valutară, BNM menține poziții valutare deschise la datele de raportare.

În conformitate cu cele mai bune practici internaționale, se consideră că distribuția la sfârșitul anului a veniturilor / pierderilor valutare nerealizate nu constituie o abordare prudentă din perspectiva băncilor centrale. În conformitate cu articolul 54 al Legii nr.548 – XIII din 21 iulie 1995 „Cu privire la Banca Națională a Moldovei”, profiturile și pierderile nete valutare nerealizate aferente reevaluării activelor și obligațiilor în valută străină în raport cu leul, se echilibrează cu o sumă corespunzătoare la un cont de rezervă special. Suma înregistrată în contul de rezervă specială corespunzătoare pierderilor nete valutare este garantată prin creanțe negociabile la dobânda pieței, emise de Guvern pentru Banca Națională și deținute de Bancă într-un cont separat. După expirarea a 4 luni de la finele fiecărui an financiar suma totală de bază a acestor creanțe deținute de Banca Națională se majorează sau se reduce în dependență de necesitatea restabilirii echilibrului dintre acea sumă și suma înregistrată în contul de rezervă specială ca pierderi nete valutare existente la finele anului financiar respectiv.

t. Activități fiduciare

Banca Națională a Moldovei acționează ca agent fiscal al Statului. Activele și veniturile aferente acestor activități sunt excluse din aceste situații financiare în cazurile în care Banca Națională a Moldovei acționează în capacitate fiduciară ca împuternicit sau agent.

u. Datorii și active contingente

Datoriile contingente nu sunt recunoscute în situațiile financiare. Ele sunt prezentate în note, cu excepția cazurilor în care posibilitatea ieșirilor de resurse cu beneficii economice este înlăturată.

Activele contingente nu sunt recunoscute în situațiile financiare, dar sunt prezentate când o intrare de beneficii este probabilă.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

v. Provizioane

Banca recunoaște provizioanele atunci când are obligația legală sau implicită de a transfera beneficii economice ca rezultat al unor evenimente trecute și atunci când o estimare rezonabilă a obligației poate fi efectuată.

w. Costurile schemelor de pensionare și beneficiile angajaților

Banca efectuează contribuții în fondurile înființate în Republica Moldova pentru pensii, asistență medicală calculate în bază de salarii a tuturor angajaților Băncii. Banca nu participă la nici o altă schemă de pensionare și nu are nici o obligație de a oferi alte beneficii foștilor sau actualilor angajați.

x. Compensarea activelor și obligațiunilor financiare

Activele și obligațiunile financiare sunt compensate, iar suma netă este raportată în bilanț atunci când există un drept legal impozabil cu privire la compensarea sumelor recunoscute și există intenția de realizare sau de compensare a acestora pe o bază netă.

y. Evenimente ulterioare datei bilanțului

Evenimentele ulterioare datei bilanțului sunt reflectate în situațiile financiare în caz că furnizează informații suplimentare despre situația Băncii la data bilanțului (evenimente ce necesită ajustări), sau indică faptul că ipoteza continuității activității nu este adecvată. Evenimentele ulterioare ce nu necesită ajustări sunt prezentate în note, în cazul în care sunt semnificative.

z. Valoarea justă a instrumentelor financiare

Valoarea justă este suma la care un instrument financiar ar putea fi schimbat într-o tranzacție curentă dintre două părți predispuse, cu excepția unei vânzări forțate sau lichidări, și este cel mai bine exprimată la prețul cotelat pe piață.

Activele pe termen scurt ale Băncii Naționale a Moldovei sunt înregistrate în situațiile financiare la costul care aproximează valoarea justă a acestora, deoarece scadența acestor instrumente este pe termen scurt și ele sunt convertibile în numerar și decontate cu costuri de tranzacționare reduse. Creditele și avansurile acordate de către Banca Națională a Moldovei sunt prezentate la costul amortizat minus o estimare de provizion. Hârțile de valoare ale nerezidenților sunt clasificate ca „active financiare la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierderi”, pierderile sau veniturile din reevaluarea lor la valoarea de piață fiind trecute în contul de profit și pierdere. Hârțile de valoare de stat sunt clasificate ca fiind disponibile pentru vânzare și sunt raportate la valoarea justă.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

z. Valoarea justă a instrumentelor financiare (continuare)

Veniturile și pierderile ce rezultă din modificarea valorii juste a hârtiilor de valoare de stat se constată direct în capital prin raportul evoluției capitalului propriu, cu excepția pierderilor din depreciere, până când hârtiile de valoare de stat sunt scoase din evidență, iar veniturile sau pierderile acumulate anterior în capital sunt constatate la contul de profit și pierdere.

Valoarea justă a instrumentelor financiare a fost stabilită de Banca Națională a Moldovei utilizând informațiile disponibile pe piață și metodologiile corespunzătoare de evaluare, cum ar fi tehnicile fluxurilor bănești decontate. La aplicarea tehnicilor fluxurilor bănești decontate, fluxurile bănești estimate pentru viitor sunt bazate pe cele mai bune decizii ale conducerii și rata discountului este o rată de piață la data bilanțului contabil cu condiții și termene similare. Totodată, este necesar ca raționamentele profesionale să fie aplicate la interpretarea datelor de piață pentru obținerea valorii reale estimate. În mod corespunzător, estimările nu denotă neapărat sumele pe care BNM le-ar putea obține printr-un schimb pe piață. Deși conducerea a încercat să utilizeze informații disponibile pe piață la estimarea valorii juste a instrumentelor financiare emise de Guvernul Republicii Moldova, această informație ar putea să nu reflecte exact valoarea care poate fi real obținută în circumstanțele curente.

Valoarea de bilanț a activelor și obligațiilor financiare trecute la costul amortizat aproximează valoarea lor justă la 31 decembrie 2005 și 2004, deoarece rata dobânzii nu a fost modificată semnificativ pe parcursul ultimilor ani.

4. Managementul riscului financiar

Pe parcursul desfășurării activității sale Banca Națională a Moldovei este expusă la o serie de riscuri, dintre care cele mai importante sunt riscul valutar, operațional, de credit, al ratei dobânzii și de lichiditate. Structura activelor și obligațiilor depinde în principal de natura funcțiilor statutare ale Băncii Naționale a Moldovei și nu neapărat de aspectele comerciale. În același timp, BNM controlează permanent expunerea sa față de riscuri, prin diverse tehnici de gestionare a riscului. Activitatea de gestionare a riscului a Băncii Naționale a Moldovei este reglementată prin instrucțiuni și proceduri interne și este monitorizată atent de Consiliul de administrație al Băncii care analizează problemele legate de politica monetară, investițională și cea valutară a Băncii Naționale a Moldovei și stabilește limite pentru volumele de operațiuni.

Riscul operațional reprezintă riscul de pierdere ca urmare a nefuncționării adecvate a sistemului de control intern. Banca Națională a Moldovei evaluează acest risc

4. Managementul riscului financiar (continuare)

prin intermediul Departamentului audit intern, care testează și își expune opinia asupra eficienței funcționării sistemului de control intern al Băncii.

Distribuția responsabilităților între diverse departamente ale Băncii Naționale a Moldovei („front-office”, „middle-office”, „back-office”) este considerată de asemenea un mecanism de gestionare a riscului operațional.

4.1. Riscul de credit

Banca Națională a Moldovei este expusă la riscul de credit, respectiv riscul când omologul nu poate rambursa toate datoriile la timp. În general, expunerea maximă a BNM la riscul de credit, exclusiv valoarea gajului, este reflectată în valoarea contabilă a activelor financiare.

Riscul de credit aferent operațiunilor de credit în moneda națională este monitorizat și controlat.

Pentru a controla expunerea la riscul de credit, în cazul existenței operațiunilor REPO în cadrul operațiunilor de piață deschisă ale BNM, sunt prevăzute următoarele elemente de control al riscului:

- stabilirea procentului de asigurare a tranzacției (haircut) - când hârtiile de valoare sunt vândute la rate ale dobânzii mai înalte decât cele stabilite pe piață la moment, Banca Națională protejându-se de eventualele nerambursări ale mijloacelor de către banca-omoloagă;
- solicitarea gajului suplimentar pentru menținerea procentului inițial de asigurare a tranzacției, stabilit de Bancă, în cazul în care prețul de piață la care au fost procurate hârtiile de valoare de stat de către Bancă în cadrul tranzacției REPO de cumpărare a scăzut esențial.

Pentru a diminua expunerea la riscul de credit aferentă creditelor acordate băncilor comerciale, Banca permanent monitorizează calitatea portofoliului de credite și situația financiară a debitorilor și periodic evaluează provizioanele aferente deprecierei valorii, ajustându-le astfel încât să reflecte cea mai bună estimare curentă. Adițional, soldul conturilor curente ale băncilor comerciale plasate în Bancă servesc drept gaj pentru aceste credite.

Pentru a reduce expunerea la riscul de credit aferent creditelor acordate personalului Băncii (actuali și foști), Banca acceptă în calitate de gaj obiecte de proprietate procurate din împrumuturi și salarii în caz că împrumutul a fost oferit pentru necesități personale. Valoarea gajului reprezintă 130 la sută din valoarea împrumutului, acoperind suma împrumutului și dobânzile viitoare.

4. Managementul riscului financiar (continuare)

4.2. Riscul de piață

Riscul de piață este riscul că valoarea unui instrument financiar să fluctueze ca rezultat al schimbării prețurilor pieței, chiar dacă aceste schimbări sunt cauzate de factori specifici hârtiilor de valoare individuale sau ca rezultat al apariției factorilor, care afectează toate hârtiile de valoare tranzacționate pe piață.

Hârtiile de stat sunt evaluate trimestrial la valoarea lor justă, determinată preponderent în baza ratelor dobânzilor la licitațiile recente de pe piața primară și toate schimbările relevante în condițiile pieței pot afecta veniturile aferente acestora.

4.3. Riscul ratei dobânzii

Banca Națională a Moldovei se confruntă cu riscul ratei dobânzii, în principal datorită expunerii la fluctuațiile ratei dobânzii pe piață.

Modificarea ratelor dobânzii pe piața externă poate avea impact atât asupra valorii portofoliului de investiții în valută străină, cât și asupra fluxului de numerar în viitor. Cele mai vulnerabile instrumente la modificarea ratelor dobânzii pe piața externă sunt titlurile de valoare în valută străină, deoarece modificarea ratelor dobânzii afectează direct prețul acestor titluri.

Totodată, în rezultatul fluctuațiilor ratelor dobânzii pe piețe externe pot apărea divergențe negative dintre ratele dobânzii la portofoliul investițional în valută străină și ratele dobânzii la obligațiunile în valută ale băncii.

La gestionarea riscului ratelor dobânzii cauzate de evoluțiile pe piața externă, o atenție deosebită se acordă principiului diversificării portofoliului de investiții pe scadențe și pe valute.

4. Managementul riscului financiar (continuare)

4.3. Riscul ratei dobânzii (continuare)

Banca este expusă riscului ratei dobânzii în special în cazul împrumuturilor pe termen lung obținute de la FMI cu rata dobânzii flotantă.

În măsura în care activele și obligațiunile purtătoare de dobânzi devin scadente sau li se modifică rata dobânzii în perioade diferite sau în sume diferite Banca urmărește permanent corelarea ratelor curente de dobândă de pe piață. Concomitent menționăm că, obținerea unei marje pozitive nu este întotdeauna posibilă datorită faptului că nivelurile activelor și obligațiunilor sus-menționate sunt dictate de obiectivele politicii monetare.

Ratele medii aplicabile componentelor majore ale bilanțului contabil au fost dezvăluite în notele referitoare acestor componente. Vedeți tabelul de mai jos pentru analiza sensibilității ratelor dobânzii.

31 decembrie 2005	0-3 luni	3-6 luni	6-12 luni	Mai mult de 1 an	Nepurtătoare de dobânzi	Total
Active						
Numerar și disponibilități pe termen scurt	5.047.067	-	-	-	8.383	5.055.450
Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale	133	-	-	-	2.259.534	2.259.667
Creanțe ale Guvernului	2.613.952	-	-	-	11.909	2.625.861
Hârtii de valoare ale Guvernului RM ce urmează a fi emise	-	-	-	-	125.963	125.963
Credite acordate băncilor și altor persoane	1.706	1.699	3.366	49.578	-	56.349
Valori mobiliare investiționale	195.677	262.636	1.137.192	991.290	23.848	2.610.643
Alte active	-	-	-	-	4.198	4.198
Active materiale și nemateriale pe termen lung	-	-	-	-	51.676	51.676
Total active	7.858.535	264.335	1.140.558	1.040.868	2.485.511	12.789.807
Obligațiuni						
Moneda națională în circulație	-	-	-	-	5.148.887	5.148.887
Disponibilități ale Guvernului	-	-	-	-	349.372	349.372
Disponibilități ale băncilor la BNM	579.500	-	-	-	2.391.346	2.970.846
Certificate emise de BNM	141.276	-	-	-	278	141.554
Obligațiuni către organizațiile financiare internaționale	716.336	16.945	16.944	474.446	2.265.124	3.489.795
Alte obligațiuni	-	-	-	-	167.240	167.240
Total obligațiuni	1.437.112	16.945	16.944	474.446	10.322.247	12.267.694
Decalaj	6.421.423	247.390	1.123.614	566.422	(7.836.736)	522.113
31 decembrie 2004						
Total active	7.616.008	319.639	567.259	344.925	2.470.133	11.317.964
Total obligațiuni	2.289.940	-	-	534.608	7,941,049	10.765.597
Decalaj	5.326.068	319.639	567.259	(189.683)	(5.470.916)	552.367

4. Managementul riscului financiar (continuare)

4.3. Riscul ratei dobânzii (continuare)

Activele și obligațiunile Băncii generatoare de dobânzi, în special cuprind numerar și echivalente de numerar, împrumuturi oferite și plăți în avans, hârtii de valoare investiționale, depozite atrase și certificate emise de Bancă, precum și împrumuturi acordate de organizații financiare internaționale. Ele implică rate fixe ale dobânzilor, cu excepția contului curent la FMI și împrumuturilor acordate de FMI (EFF), la care se aplică rate variabile stabilite săptămânal de FMI.

4.4. Riscul de lichiditate

Riscul de lichiditate este definit ca risc de pierdere atunci când scadențele activelor și cele ale obligațiunilor nu corespund. Scadențele activelor și obligațiunilor, precum și capacitatea de a înlocui la un cost acceptabil datoriile purtătoare de dobândă pe măsură ce acestea ajung la scadență constituie factori importanți pentru evaluarea lichidității Băncii Naționale a Moldovei.

Hârțiile de valoare emise de Guvernul Republicii Moldova și deținute de Banca Națională a Moldovei au scadența contractuală maximă de 98 zile. Cu toate acestea, la scadență aceste hârții de valoare sunt răscumpărate de Guvern la prețurile de piață și sunt emise noi hârții de valoare care sunt achiziționate de Banca Națională a Moldovei.

Împrumuturile acordate de Banca Națională a Moldovei Guvernului Republicii Moldova au scadența contractuală de 91 zile. La scadență, dobânda acumulată este plătită Băncii Naționale a Moldovei. Aceste împrumuturi sunt reînnoite și din această cauză au „de facto” o scadență mai lungă.

4. Managementul riscului financiar (continuare)

4.5. Riscul de lichiditate (continuare)

31 decembrie 2005	0-3 luni	3-6 luni	6-12 luni	Mai mult de 1 an	Scadența nedeterminată	Total
Active						
Numerar și disponibilități pe termen scurt	5.055.450	-	-	-	-	5.055.450
Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale	136	-	-	-	2.259.531	2.259.667
Creanțe ale Guvernului	2.625.861	-	-	-	-	2.625.861
Hârtii de valoare ale Guvernului RM ce urmează a fi emise	-	-	-	-	125.963	125.963
Credite acordate băncilor și altor persoane	1.706	1.699	3.366	49.578	-	56.349
Valori mobiliare investiționale	205.219	270.526	1.143.609	991.289	-	2.610.643
Alte active	4.198	-	-	-	-	4.198
Active materiale și nemateriale pe termen lung	-	-	-	-	51.676	51.676
Total active	7.892.570	272.225	1.146.975	1.040.867	2.437.170	12.789.807
Obligațiuni						
Moneda națională în circulație	5.148.887	-	-	-	-	5.148.887
Disponibilități ale Guvernului	349.372	-	-	-	-	349.372
Disponibilități ale băncilor la BNM	2.970.846	-	-	-	-	2.970.846
CertIFICATELE BĂNCII NAȚIONALE A MOLDOVEI	141.554	-	-	-	-	141.554
Obligațiuni către organizațiile financiare internaționale	121.627	34.139	133.482	940.596	2.259.951	3.489.795
Alte obligațiuni	167.240	-	-	-	-	167.240
Total obligațiuni	8.899.526	34.139	133.482	940.596	2.259.951	12.267.694
Decalaj de lichiditate	(1.006.956)	238.086	1.013.493	100.271	177.219	522.113
31 decembrie 2004						
Total active	7.634.459	320.800	569.581	384.831	2.408.293	11.317.964
Total obligațiuni	6.928.922	18.141	141.098	1.290.486	2.386.950	10.765.597
Decalaj de lichiditate	705.537	302.659	428.483	(905.655)	21.343	552.367

4. Managementul riscului financiar (continuare)

4.6. Riscul valutar

Riscul valutar este riscul ca valoarea instrumentelor financiare să varieze ca urmare a modificării ratelor de schimb.

La 31 decembrie 2005, Banca avea următoarea poziție valutară:

31 decembrie 2005	MDL	USD	EUR	GBP	DST	Alte valute	Total
Active							
Numerar și disponibilități pe termen scurt	-	2.497.506	1.380.466	1.177.248	-	230	5.055.450
Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale	2.259.531	-	-	-	136	-	2.259.667
Creanțe ale Guvernului	2.625.861	-	-	-	-	-	2.625.861
Hârtii de valoare ale Guvernului RM ce urmează a fi emise	125.963	-	-	-	-	-	125.963
Credite acordate băncilor și altor persoane	56.349	-	-	-	-	-	56.349
Valori mobiliare investiționale	-	1.280.863	900.434	429.346	-	-	2.610.643
Alte active	2.428	1.768	2	-	-	-	4.198
Active materiale și nemateriale pe termen lung	42.475	9.201	-	-	-	-	51.676
Total active	5.112.607	3.789.338	2.280.902	1.606.594	136	230	12.789.807
Obligațiuni							
Moneda națională în circulație	5.148.887	-	-	-	-	-	5.148.887
Disponibilități ale Guvernului	253.290	89.063	7.019	-	-	-	349.372
Disponibilități ale băncilor la BNM	2.456.550	304.645	209.651	-	-	-	2.970.846
CertIFICATELE BĂNCII NAȚIONALE A MOLDOVEI	141.554	-	-	-	-	-	141.554
Obligațiuni către organizațiile financiare internaționale	2.260.035	-	-	-	1.229.760	-	3.489.795
Alte obligațiuni	167.203	-	37	-	-	-	167.240
Total obligațiuni	10.427.519	393.708	216.707	-	1.229.760	-	12.267.694
Decalaj	(5.314.912)	3.395.630	2.064.195	1.606.594	(1.229.624)	230	522.113
31 decembrie 2004							
Total active	5.204.296	2.768.924	2.152.344	1.191.197	930	273	11.317.964
Total obligațiuni	8.935.522	161.284	90.309	-	1.578.482	-	10.765.597
Decalaj	(3.731.226)	2.607.640	2.062.035	1.191.197	(1.577.552)	273	552.367

Alte valute sunt reprezentate, în principal, de yenii japonezi, lei românești și ruble rusești.

5. Numerar și disponibilități pe termen scurt

	31 decembrie 2005	31 decembrie 2004
Mijloace bănești în numerar	1.423	1.533
Conturi Nostro	36.423	306.219
Depozite la termen	5.017.604	4.288.463
Depozite restricționate	-	5.529
Alte plasamente în valută	-	125.210
	5.055.450	4.726.954

Pe parcursul anului 2005 a avut loc o creștere cu 6.95 la sută la articolul „Numerar și disponibilități pe termen scurt”, care este cauzată preponderent de majorarea volumului depozitelor la termen în comparație cu finele anului 2004.

Ponderea cea mai semnificativă în acest articol o dețin depozitele la termen în valută (cca. 99.25 la sută). La 31 decembrie 2005 depozitele la termen în valută au fost plasate la contra-părți cu rating înalt (conform clasificării agenției de rating Standard & Poor’s), inclusiv contra-părți cu ratingul „AAA” – 26.61 la sută, „AA” – 37.32 la sută, „A” – 36.07 la sută din total depozite plasate.

Rata medie a dobânzii depozitelor la termen în valută străină plasate pe parcursul anului 2005 constituie 3.19 la sută și este superioară indicatorului compus aferent portofoliului de investiții calculat pentru aceeași perioadă, care constituie 3.08 la sută.

6. Creanțe/obligațiuni ale/către organizațiile financiare internaționale

	31 decembrie 2005	31 decembrie 2004
Active		
Cota Republicii Moldova în Fondul Monetar Internațional (FMI)	2.259.531	2.383.980
Cont curent la FMI	136	930
	2.259.667	2.384.910
Obligațiuni		
Disponibilități ale FMI	2.259.531	2.383.981
Alte organizații internaționale	420	2.970
Credite acordate de FMI	1.229.844	1.578.481
	3.489.795	3.965.432

Republica Moldova a aderat la FMI la 12 august 1992. Banca Națională a Moldovei acționează în calitate de agent fiscal la efectuarea tranzacțiilor financiare cu FMI și în calitate de depozitar pentru menținerea conturilor FMI. Calitatea de membru în cadrul FMI este atribuită în bază de cotă. Cota de membru este determinată în urma acceptării în calitate de membru și este periodic majorată conform Revizuirii Generale a Cotelor. Cota formează baza pentru relațiile

6. Creanțe/obligațiuni ale/către organizațiile financiare internaționale (continuare)

financiare și organizaționale cu FMI și determină, printre altele, dreptul relativ de vot al membrului, accesul maxim la finanțarea FMI și cota de membru în orice alocație a DST.

Contul Cota FMI reflectă plata inițială și ulterioară și este un activ al membrului. Până la 25 la sută din cota este achitat FMI de către fiecare membru în active de rezervă, specificate de FMI și restul sumei este achitată în valuta țării membre.

Partea cotei spre achitare în moneda națională este depozitată în Contul nr.1 al FMI, Contul nr. 2 și devine proprietate a FMI. Contul nr.1 al FMI este utilizat pentru tranzacțiile operaționale ale FMI (procurări, răscumpărări), în timp ce Contul nr.2 al FMI este utilizat pentru plata cheltuielilor suportate de FMI în moneda națională a țării membre.

Cota Republicii Moldova poate fi utilizată de către Banca Națională a Moldovei doar cu permisiunea oficială a Guvernului Republicii Moldova.

Sumele incluse în bilanțul contabil al BNM în cadrul obligațiunilor față de „Organizațiile financiare internaționale” includ, de asemenea, și creditele primite de către BNM de la FMI. Creditele date sunt exprimate în Drepturi Speciale de Tragere („DST”), iar în bilanțul contabil sunt prezentate în echivalentul MDL la finele perioadei gestionare.

La 31 decembrie 2005 soldul creditelor primite de la FMI este după cum urmează:

- Angajamente PRGF – DST’ 000 27.720
- Angajamente EFF – DST’ 000 39.062

Poverty Reduction and Growth Facility (PRGF) reprezintă împrumuturi acordate țărilor sărace cu PIB mai mic de USD 895 pe persoană. FMI a acordat credite în sumă de DST’ 000 27.720 pentru o perioadă de 10 ani cu o perioadă de grație de 5.5 ani. Rata dobânzii pentru aceste credite este de 0.5 la sută anual.

Extended Fund Facility (EFF) reprezintă împrumuturi pentru susținerea creșterii economice și sunt acordate economiilor cu deficit al balanței de plăți. FMI a acordat credite în sumă de DST’ 000 87.500 pentru o perioadă de 10 ani cu o perioadă de grație de 4.5 ani și rata dobânzii flotantă stabilită săptămânal de FMI.

Creditele primite de către BNM de la FMI din Contul Resurselor Generale sunt garantate cu o cambie emisă de BNM.

6. Creanțe/obligațiuni ale/către organizațiile financiare internaționale (continuare)

La 31 decembrie 2005, conform soldurilor cu instituțiile financiare internaționale, activele s-au diminuat cu 5.25 la sută, iar obligațiunile – cu 11.99 la sută în comparație cu 31 decembrie 2004. Acest fapt a fost condiționat de aprecierea monedei naționale în raport cu DST, precum și de achitarea parțială a creditelor obținute de la FMI.

7. Creanțe ale Guvernului

	<u>31 decembrie 2005</u>	<u>31 decembrie 2004</u>
Împrumuturi acordate Guvernului	2.222.951	2.360.656
Hârtii de valoare emise de Guvern	402.910	380.337
	<u><u>2.625.861</u></u>	<u><u>2.740.993</u></u>

Valoarea de bilanț a datoriei statului față de BNM (suma împrumutului și dobânzile calculate) la 31 decembrie 2005 comparativ cu 31 decembrie 2004 a înregistrat o diminuare cu MDL'000 137.705 sau cu circa 6 la sută. Diminuarea sumei la acest articol se datorează micșorării soldului împrumuturilor acordate Guvernului în rezultatul achitării sumei de MDL'000 127.000 (prevăzută în Legea bugetului de stat pe anul 2005) și diminuării ratei dobânzilor aplicate în 2005, în comparație cu 2004.

Rata dobânzii la împrumuturi la 31 decembrie 2005 a variat între 3.56 -5.20 la sută anual, în comparație cu 6.56 – 9.04 la sută anual la 31 decembrie 2004.

Împrumuturile acordate statului sunt garantate cu hârtii de valoare de stat la preț de piață, emise de Guvernul Republicii Moldova cu același termen, care pot fi tranzacționate pe piață.

Împrumuturile ajunse la scadență se prelungesc pe un termen de maximum 91 zile, cu rata dobânzii recent formată pe piața primară la hârtiile de valoare de stat cu același termen.

La 31 decembrie 2005, soldul hârtiilor de valoare de stat deținute în portofoliul BNM este compus din hârtii de valoare de stat emise și transmise BNM ca rezultat al conversiunii anterioare a datoriei de stat interne contractate de la Banca Națională a Moldovei în anii precedenți.

7. Creanțe ale Guvernului (continuare)

Aceste hârtii de valoare sunt clasificate ca active disponibile pentru vânzare și sunt reflectate la valoarea justă. În situațiile financiare pentru anul 2004 hârtiile de valoare emise de Guvern au fost clasificate în valori mobiliare investiționale. În situațiile financiare pentru anul 2005 ele au fost prezentate împreună cu alte sume datorate de către Guvern.

Pe parcursul anului 2005 soldul hârtiilor de valoare de stat a înregistrat o creștere cu 5.9 %, care a fost condiționată de faptul că în această perioadă nu s-au efectuat vânzări de hârtii de valoare de stat din portofoliul BNM.

Rata nominală medie ponderată a dobânzii la hârtii de valoare de stat din portofoliul BNM, reemise pe parcursul anului 2005 constituie 3.03 la sută anual (în 2004: 10.43 la sută anual), rata maximă – 6.11 la sută anual (în 2004: 15.71 la sută anual), rata minimă – 1.09 la sută anual (în 2004: 6.56 la sută anual).

La 31 decembrie 2005 rata medie a dobânzii în portofoliul hârtiilor de valoare de stat a constituit 4.53 la sută anual, iar rata dobânzii de piață pentru hârtii de valoare de stat similare a fost 3.22 la sută anual.

8. Hârtii de valoare ale Guvernului RM ce urmează a fi emise

Hârtiile de valoare ale Guvernului RM, ce urmează a fi emise, reprezintă valoarea hârtiilor de valoare ce vor fi oferite de către Guvernul Republicii Moldova conform articolului 54 al Legii nr.548-XIII din 21 iulie 1995 „Cu privire la Banca Națională a Moldovei” pentru a acoperi pierderile nete nerealizate aferente reevaluării activelor și obligațiilor în valută străină în raport cu leul moldovenesc, înregistrate de către Bancă pe parcursul anului. La determinarea valorii hârtiilor de valoare ce urmează a fi emise pierderile nete nerealizate din diferențe de schimb valutar înregistrate în anul curent au fost reduse cu venitul net nerealizat din diferențe de schimb valutar, care în anul precedent a fost distribuit la rezerva specială în conformitate cu articolul 54 al Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei.

9. Credite acordate băncilor și altor persoane

	<u>31 decembrie 2005</u>	<u>31 decembrie 2004</u>
Credite acordate băncilor	51.688	62.279
Credite acordate altor persoane	4.671	5.780
<i>Subtotal</i>	<i>56.359</i>	<i>68.059</i>
Minus: Provizioane pentru deprecierea creditelor	(10)	(33.284)
	<u>56.349</u>	<u>34.775</u>

9. Credite acordate băncilor și altor persoane (continuare)

Împrumuturile acordate băncilor și persoanelor includ credite acordate băncilor comerciale în anii 1993-2000 pentru finisarea caselor de locuit de către cooperativele de construcție a locuințelor și creditele acordate salariaților BNM.

Majorarea soldului de bilanț la articolul „Credite acordate băncilor” cu MDL’000 21.574 sau cu 62 la sută este cauzată, în principal, de diminuarea sumei provizionului pentru depreciere cu MDL’000 33.274. În perioada analizată, în rezultatul rambursării parțiale a creditelor, soldul brut al creditelor s-a micșorat cu MDL’000 11.700.

Mișcarea provizionului pentru deprecierea creditelor pe parcursul anului a fost precum urmează:

	<u>2005</u>	<u>2004</u>
La 1 ianuarie	33.284	37.631
Venituri din provizioane pe parcursul anului	(37.505)	(4.422)
Cheltuieli cu provizioane pe parcursul anului	4.231	75
La 31 decembrie	<u>10</u>	<u>33.284</u>

10. Valori mobiliare investiționale

	<u>31 decembrie 2005</u>	<u>31 decembrie 2004</u>
Hârtii de valoare emise de nerezidenți	2.610.643	1.383.044
	<u>2.610.643</u>	<u>1.383.044</u>

Hârțiile de valoare emise de nerezidenți deținute de Banca Națională a Moldovei sunt reprezentate, în principal, de hârții de valoare emise de entități din Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană. La 31 decembrie 2005, toate hârțiile de valoare emise de nerezidenți, deținute în portofoliul Băncii Naționale a Moldovei, au cel mai înalt rating - „AAA”.

Aceste hârții de valoare sunt active cu risc scăzut și sunt clasificate ca active financiare la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierdere. În situațiile financiare pentru 2004 aceste investiții au fost clasificate ca disponibile pentru vânzare. În situațiile financiare pentru 2005 ele au fost reclasificate în active financiare la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierdere.

Pe parcursul anului 2005 soldul hârțiilor de valoare emise de nerezidenți s-a majorat cu 88.76 la sută, fapt condiționat de creșterea rezervelor valutare și respectiv a portofoliului hârțiilor de valoare în valută străină.

10. Valori mobiliare investiționale (continuare)

În perioada de gestiune au ajuns la scadență sau au fost vândute hârtii de valoare în valută străină cu valoarea nominală totală de 50 mil. USD, 44.5 mil. EUR și 4 mil. GBP, respectiv. Totodată, au fost procurate hârtii de valoare în valută străină cu valoarea nominală totală de USD 105 mil., EUR 66 mil. și GBP 15 mil. respectiv.

11. Alte active

	<u>31 decembrie 2005</u>	<u>31 decembrie 2004</u>
Cheltuieli în avans	108	124
Alte creanțe	1.858	3.117
Stocuri	2.023	1.078
Mărfuri și materiale în gestiune	428	480
<i>Subtotal</i>	<u>4.417</u>	<u>4.799</u>
Minus: Provizioane pentru stocurile cu rulaj lent și creanțe dubioase	(219)	(696)
	<u>4.198</u>	<u>4.103</u>

Mișcarea provizionului pentru stocurile cu rulaj lent și creanțele dubioase pe parcursul anului este precum urmează:

	<u>2005</u>	<u>2004</u>
La 1 ianuarie	696	1,501
Cheltuieli cu provizioane pe parcursul anului	53	83
Venituri din provizioane pe parcursul anului	(530)	(884)
Reevaluarea diferențelor	-	(4)
La 31 decembrie	<u><u>219</u></u>	<u><u>696</u></u>

12. Active materiale și nemateriale pe termen lung

	<u>Clădiri</u>	<u>Echipamente</u>	<u>Investiții capitale</u>	<u>Active necorporale</u>	<u>Total active pe termen lung</u>
Cost					
La 1 ianuarie	36.644	67.977	2.331	8.181	115.133
Achiziții	12	5.907	10.962	1.669	18.550
Reclasificări	(3)	3.976	(4.051)	78	-
Ieșiri	-	(1.685)	(25)	(56)	(1.766)
La 31 decembrie 2005	<u>36.653</u>	<u>76.175</u>	<u>9.217</u>	<u>9.872</u>	<u>131.917</u>
Depreciere acumulată					
La 1 ianuarie 2005	16.434	50.100	-	5.414	71.948
Uzura anuală	1.091	7.955	-	988	10.034
Ieșiri	-	(1.685)	-	(56)	(1.741)
La 31 decembrie 2005	<u>17.525</u>	<u>56.370</u>	<u>-</u>	<u>6.346</u>	<u>80.241</u>
Valoare netă de bilanț					
La 1 ianuarie 2005	<u>20.210</u>	<u>17.877</u>	<u>2.331</u>	<u>2.767</u>	<u>43.185</u>
La 31 decembrie 2005	<u>19.128</u>	<u>19.805</u>	<u>9.217</u>	<u>3.526</u>	<u>51.676</u>

13. Disponibilități ale Guvernului

	<u>31 decembrie 2005</u>	<u>31 decembrie 2004</u>
Disponibilități ale Guvernului	348.236	58.726
Diverse	1.136	1.778
	<u><u>349.372</u></u>	<u><u>60.504</u></u>

14. Disponibilități ale băncilor la BNM

	<u>31 decembrie 2005</u>	<u>31 decembrie 2004</u>
Disponibilități ale băncilor comerciale, inclusiv rezervele obligatorii	2.389.485	1.470.150
Depozite în lei ale băncilor comerciale	581.361	672.500
Operațiuni REPO cu băncile	-	312.138
	<u><u>2.970.846</u></u>	<u><u>2.454.788</u></u>

15. Certificatele Băncii Naționale a Moldovei

	<u>31 decembrie 2005</u>	<u>31 decembrie 2004</u>
Certificate emise de BNM	141.554	-
	<u><u>141.554</u></u>	<u><u>-</u></u>

15. Certificatele Băncii Naționale a Moldovei (continuare)

Pe parcursul anului Banca a inițiat emiterea certificatelor BNM, care au fost vândute băncilor comerciale prin intermediul licitațiilor. Scadența certificatelor este de 28 zile. Maximele și minimele dobânzilor (medii lunare) sunt cuprinse între 1.42 la sută și 7.29 la sută anual respectiv.

16. Alte obligațiuni

	<u>31 decembrie 2005</u>	<u>31 decembrie 2004</u>
Datorii față de bugetul de stat	160.512	183.814
Alte obligațiuni	6.728	6.732
	<u>167.240</u>	<u>190.546</u>

Datoriile față de buget de stat reprezintă profitul net al Băncii pentru anul 2005 care va fi transferat bugetului de stat al Republicii Moldova.

17. Capital și rezerve

	<u>31 decembrie 2005</u>	<u>31 decembrie 2004</u>
Capital statutar	200.000	200.000
Fondul de rezervă	319.175	277.024
Rezerva specială	-	72.200
Alte rezerve	2.938	3.143
	<u>522.113</u>	<u>552.367</u>

În conformitate cu art.20 al Legii nr.548 – XIII din 21 iulie 1995 „Cu privire la Banca Națională a Moldovei”, Banca este obligată să repartizeze anual 20 la sută din profitul anului disponibil pentru repartizare în contul fondului de rezervă până când acesta va atinge nivelul dublu al capitalului statutar. La 31 decembrie 2005 suma de MDL’000 42.151 (în 2004: MDL’000 45.952) a fost transferată la fondul de rezervă.

Alte rezerve includ, în principal, rezerve din reevaluarea activelor materiale în sumă de MDL’000 2.496 (31 decembrie 2004: MDL’000 3.143) și surplusul din reevaluarea hârtiilor de valoare în sumă de MDL’000 442 (31 decembrie 2004: MDL’000 0).

Rezerva specială stabilită în 2004 reprezintă veniturile nete nerealizate din diferențe de schimb care în conformitate cu art. 54 c) al Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei trebuie exclusă din rezultatul anului disponibil pentru repartizare către bugetul de stat. Rezerva specială a fost utilizată în 2005 (vezi nota 8).

18. Repartizarea rezultatului

	<u>31 decembrie 2005</u>	<u>31 decembrie 2004</u>
Profit net	210.104	301.319
Transfer în rezerva specială	-	(72.200)
Transfer din rezerva de reevaluare a mijloacelor fixe	647	647
Rezultatul anului disponibil pentru repartizare	<u>210.751</u>	<u>229.766</u>
Repartizări:		
Fondul de rezervă	42.151	45.952
Bugetul de Stat	<u>168.600</u>	<u>183.814</u>

19. Venituri din dobânzi

	<u>31 decembrie 2005</u>	<u>31 decembrie 2004</u>
Venituri din dobânzi la depozite în bănci străine	102.988	52.262
Venituri din dobânzi la hârtii de valoare cu cupon și discount	60.416	22.424
Venituri din dobânzi la depozite plasate overnight	43.353	11.433
Venituri din dobânzi la creditele acordate Guvernului	78.063	219.153
Alte venituri din dobânzi	23.766	48.879
	<u>308.586</u>	<u>354.151</u>

20. Cheltuieli cu dobânzi

	<u>31 decembrie 2005</u>	<u>31 decembrie 2004</u>
Cheltuieli cu dobânzi la împrumuturile primite de la FMI	32.734	32.189
Dobânzi aferente certificatelor Băncii	9.864	-
Dobânzi aferente depozitelor atrase	26.800	14.001
Dobânzi aferente rezervelor obligatorii	12.643	20.212
Alte cheltuieli cu dobânzi	1.017	10.616
	<u>83.058</u>	<u>77.018</u>

21. (Pierderi) / Venituri din tranzacții și diferențe de schimb valutar

	<u>31 decembrie 2005</u>	<u>31 decembrie 2004</u>
Venituri realizate din operațiuni de schimb valutar	28.135	2.943
Venituri /(pierderi) nerealizate din diferențe de schimb valutar	(198.163)	72.200
	<u>(170.028)</u>	<u>75.143</u>

În rapoartele financiare ale anului 2004 pierderile din tranzacții cu hârtii de valoare emise de către nerezidenți în valoare de MDL'000 2.269 au fost incluse în (pierderi)/venituri aferente diferențelor de schimb valutar. În 2005 aceste pierderi au fost reclasificate în pierderi din reevaluarea valorilor mobiliare.

22. Pierderi din reevaluarea valorilor mobiliare

	<u>31 decembrie 2005</u>	<u>31 decembrie 2004</u>
Venituri realizate din valori mobiliare	1.577	646
Pierderi nerealizate din reevaluarea valorilor mobiliare la valoare justă	<u>(9.757)</u>	<u>(2.295)</u>
	<u>(8.180)</u>	<u>(1.649)</u>

În situațiile financiare pentru anul 2004 pierderile nete din tranzacțiile cu hârtii de valoare emise de către nerezidenți în valoare de MDL'000 2.269 au fost incluse în (pierderi)/venituri aferente diferențelor de schimb valutar. În 2005 aceste pierderi au fost reclasificate în pierderi din reevaluarea valorilor mobiliare.

23. Alte venituri

Alte venituri preponderent reprezintă plata pentru serviciile de decontare oferite băncilor în sistemul de plăți interbancare electronice din Republica Moldova.

În situațiile financiare pentru anul 2004 veniturile obținute din provizioane pentru stocuri cu rulaj lent în sumă de MDL'000 477 au fost incluse în cheltuieli operaționale. În situațiile financiare ale anului 2005 aceste venituri au fost reclasificate ca alte venituri operaționale.

24. Cheltuieli operaționale

	<u>31 decembrie 2005</u>	<u>31 decembrie 2004</u>
Cheltuieli cu personalul	32.964	32.259
Cheltuieli aferente producerii monedei naționale	20.916	5.462
Amortizarea activelor materiale și nemateriale pe termen lung	10.034	8.654
Cheltuieli de comunicare	4.271	4.146
Cheltuieli pentru reparații de clădiri și echipament	1.692	1.735
Cheltuieli de mentinere a echipamentului	1.003	925
Alte cheltuieli operaționale	5.245	7.249
	<u>76.125</u>	<u>60.430</u>

Cheltuielile cu personalul includ contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii și prima de asigurare obligatorie de asistență medicală calculate, respectiv, în mărime de 27 la sută și 2 la sută la salariu și alte recompense.

În situațiile financiare pentru anul 2004 veniturile obținute din provizioane la stocurile cu rulaj lent în sumă de MDL'000 477 au fost incluse în cheltuieli operaționale. În situațiile financiare ale anului 2005 aceste venituri au fost reclasificate ca alte venituri operaționale.

25. Parți afiliate

Pe parcursul anului încheiat la 31 decembrie 2005 remunerarea plătită conducerii Băncii, inclusiv conducătorilor de nivel mediu a fost în sumă de MDL'000 2.961 (2004: MDL'000 2.612).

Banca a oferit credite angajaților săi. Soldul creditelor deținute de către conducerea Băncii, inclusiv conducătorilor de nivel mediu a constituit la 31 decembrie 2005 MDL'000 676 (la 31 decembrie 2004: MDL'000 801)

26. Angajamente și contingente

Litigii

La 31 decembrie 2005 Banca a fost implicată într-un litigiu împotriva fostului angajat pentru nerambursarea creditului și litigiu împotriva Băncii. La 31 decembrie 2005 Banca a înregistrat un provizion pentru litigii în MDL'000 46, considerând că valoarea provizionului este adecvată pentru a acoperi cheltuielile viitoare aferente litigiilor împotriva Băncii. În ceea ce privește litigiile împotriva foștilor angajați, la 31 decembrie 2005 Banca a înregistrat un provizion pentru pierderi de credit în valoare de 60 la sută din suma datoriei.

Angajamente legate de creditare

La 31 decembrie 2005 nu exista nici un angajament de creditare.

4. Anexe

Tabelul nr. 1. EVOLUȚIA INDICATORILOR MACROECONOMICI

	2002	2003	2004	2005
Produsul intern brut nominal (mil. lei)	22555.9	27618.9	32031.8	36755.4
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali, %	107.8	106.6	107.4	107.1
Deflatorul PIB, %	109.8	114.8	108.0	107.2
Producția industrială (mil. lei)	12624.1	15963.1	17591.1	21123.5
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali, %	110.8	115.6	108.2	106.3
Indicele prețurilor producătorilor de producție industrială, (mediu)	104.7	107.8	105.6	105.3
Producția agricolă (mil. lei)	9474.2	10354.0	11819.0	11937.0
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali, %	103.4	86.4	120.8	101.0
Investițiile în capital fix (mil. lei)	2804.2	3621.7	5140.0	6548.3
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali, %	111.0	107.0	108.0	109.0
Deficitul (-), excedentul (+) bugetului public (mil. lei)	-109.7*	437.1*	151.6	757.7
- față de PIB, %	-0.5	1.6	0.2	2.1
Prețurile				
Indicele prețurilor de consum (mediu)	105.2	111.6	112.4	111.9
Indicele prețurilor de consum (la sfârșit de perioadă)	104.4	115.7	112.5	110.0
Piața muncii				
Numărul scriptic mediu al personalului la sfârșitul perioadei (mii persoane)	685.3	668.3	666.0	662.5
Numărul șomerilor oficial înregistrați la sfârșitul perioadei (mii persoane)	24.0	19.7	21.0	21.7
Rata șomajului conform BIM	6.8	7.9	8.1	7.3
Salariul mediu, (lei)	691.5	890.8	1103.1	1318.7
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali, %	120.9	115.4	110.1	106.8
Restanțele la salarii (mil. lei)	137.8	148.0	134.9	96.0
Datoria externă publică și public garantată (mil. USD)**	986.9	1008.4	879.5	773.7
Total datorie externă (mil. USD)	1816.4	1925.0	1874.0	1991.0
Datoria internă (mil. lei)	2821.4	2920.4	3714.1	3787.1
– împrumuturi de la BNM cu garanția HVS	1744.0	1744.0	2338.0	2211.0
– hârtii de valoare de stat în circulație,	1077.4	1176.4	1376.1	1576.0
inclusiv HVS în portofoliul BNM	400.0	400.0	400.0	400.0

* Informația privind executarea bugetului consolidat

**Sold la sfârșit de perioadă

Sursa: Biroul Național de Statistică, Ministerul Finanțelor și Banca Națională a Moldovei

Tabelul nr. 2. DINAMICA INFLAȚIEI

	% modificării față de luna precedentă			% modificării față de luna decembrie a anului precedent			% modificării față de luna similară a anului precedent		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Ianuarie	1.9	1.5	1.1	1.9	1.5	1.1	5.0	15.2	12.1
Februarie	1.8	0.9	2.1	3.7	2.4	3.2	7.3	14.2	13.4
Martie	0.9	0.6	0.8	4.6	3.0	4.0	7.7	13.9	13.6
Aprilie	1.5	0.9	1.4	6.2	3.9	5.5	7.3	13.2	14.2
Mai	0.5	0.5	0.1	6.7	4.4	5.6	6.1	13.2	13.8
Iunie	1.0	0.1	-0.8	7.8	4.5	4.7	11.0	12.2	12.7
Iulie	1.3	0.3	-1.1	9.2	4.8	3.5	14.1	11.0	11.1
August	0.4	0.5	0.2	9.6	5.3	3.7	15.2	11.2	10.8
Septembrie	1.6	1.0	1.2	11.4	6.4	4.9	16.2	10.5	10.9
Octombrie	2.1	2.2	1.5	13.7	8.7	6.5	17.2	10.6	10.2
Noiembrie	1.1	1.8	1.9	14.9	10.7	8.5	17.0	11.5	10.3
Decembrie	0.7	1.6	1.4	15.7	12.5	10.0	15.7	12.5	10.0

Sursa: Biroul Național de Statistică

Tabelul nr. 3. PRODUSUL INTERN BRUT

	Mil. lei, prețuri curente		Creștere anuală reală, %		Ponderea, %	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005
<i>pe categorii de resurse</i>						
Produsul intern brut	32031.8	36755.4	7.4	7.1	100%	100%
Valoarea adăugată brută, total	27517.6	30745.4	8.3	4.5	85.9	83.6
Bunuri	11101.8	11485.5	14.0	2.9	34.7	31.2
Agricultură	5633.4	5241.3	20.4	1.8	17.6	14.2
Industrie	5468.4	6244.2	7.4	4.1	17.1	17.0
Servicii	17145.6	19981.9	4.0	5.1	53.5	54.4
Construcții	1101.2	1284.4	27.4	1.0	3.4	3.5
Comerț cu ridicata	3383.9	3894.8	-4.1	2.1	10.6	10.6
Transport și comunicații	3780.2	4440.5	5.2	6.8	11.8	12.1
Serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate	-729.8	-722.0	2.9	-8.9	-2.3	-2.0
Impozite nete pe produse și import	4514.2	6010.0	2.1	22.5	14.1	16.4
<i>pe categorii de utilizări</i>						
Consumul final	33297.7	39846.5	2.0	9.5	103.9	108.4
gospodării	28125.2	33650.0	6.2	10.1	87.8	91.6
administrația publică și privată	5172.5	6196.5	-16.2	6.3	16.1	16.8
Formarea brută de capital	8443.4	10950.9	-10.5	11.0	26.4	29.8
formare brută de capital fix	6786.9	8953.8	8.2	10.2	21.2	24.4
variația stocurilor	1656.5	1997.1	19.7	14.5	5.2	5.4
Export net	-9709.3	-14042.0	-8.2	18.8	-30.3	-38.2
export	16398.4	19526.2	11.0	17.6	51.2	53.1
import	26107.7	33568.2	3.6	18.1	81.5	91.3

Sursa: Biroul Național de Statistică, Banca Națională a Moldovei

Tabelul nr. 4. INDICATORI MONETARI (mil. lei, la sfârșit de perioadă)

	2002	2003	2004	2005
Agregate monetare				
Baza monetară	3262.7	3804.0	5313.1	7002.9
M0, (bani în circulație)	2288.6	2740.5	3699.9	4571.2
Depozitele la vedere	1056.9	1411.0	1864.3	2761.9
M1	3345.5	4151.5	5564.2	7333.1
Depozitele la termen	1172.1	1469.6	2572.3	3792.4
Instrumentele pieței monetare	0.3	0.8	0.5	0.1
M2	4517.9	5621.9	8137.0	11125.6
Depozitele în valută străină	1993.6	2887.2	3582.7	4701.2
M3	6511.5	8509.1	11719.7	15826.8
Viteza de rotație a banilor, (M2)	4.99	4.91	3.94	3.30
Multiplicatorul, (M2)	1.38	1.48	1.53	1.59
Depozite (total)	4222.7	5767.8	8019.3	11255.5
Depozitele persoanelor juridice	1835.7	2438.4	3207.4	4255.6
inclusiv în valută străină	716.6	975.2	1068.4	1296.6
Depozitele persoanelor fizice	2387.0	3329.4	4811.9	6999.9
inclusiv în valută străină	1277.0	1912.0	2514.3	3404.7
Credite				
Creditele acordate băncilor comerciale	81.4	72.3	62.3	51.7
Credit neguvernamental, total	4192.2	6055.2	7399.3	9990.5
în moneda națională:	2448.7	3468.8	4272.0	6255.1
– întreprinderilor de stat	279.2	408.7	422.3	401.0
– sectorului privat	1844.7	2571.6	3110.2	4219.5
– populației	315.3	487.5	688.3	1100.9
– altor instituții financiare	9.5	1.0	51.2	533.7
în valută străină	1743.5	2586.4	3127.3	3735.4

Sursa: Banca Națională a Moldovei

Tabelul nr. 5. RATA MEDIE PONDERATĂ LA DEPOZITE

	Depozite la termen				
	total	în MDL		în valută străină	
		volumul, mil. lei	dobânda, %	volumul, mil. lei	dobânda, %
Total 2004	6832.5	3493.8	15.16	3338.7	5.01
Total 2005	10623.7	5642.3	12.99	4981.4	5.15
Ianuarie 2005	764.0	380.5	15.71	383.5	5.18
Februarie	760.5	449.5	15.40	311.0	5.33
Martie	857.5	480.6	14.37	376.9	5.28
Aprilie	746.5	364.6	13.90	381.9	5.13
Mai	730.6	392.2	13.35	338.4	5.24
Iunie	861.2	461.2	13.19	400.0	5.08
Iulie	830.5	440.7	12.96	389.8	5.13
August	989.2	438.4	12.78	550.8	5.11
Septembrie	953.5	469.3	12.29	484.2	5.04
Octombrie	865.0	440.5	12.28	424.5	5.06
Noiembrie	951.3	517.9	11.80	433.4	5.14
Decembrie 2005	1313.9	806.9	10.55	507.0	5.18

Sursa: Banca Națională a Moldovei

Tabelul nr. 6. RATA MEDIE PONDERATĂ LA CREDITE

Perioada	Credite acordate				
	total	în MDL		în valută străină	
		volumul, mil. lei	dobânda, %	volumul, mil. lei	dobânda, %
Totalul 2004	9194.1	5716.0	20.96	3478.1	11.39
Totalul 2005	13444.2	9026.4	18.93	4417.8	11.07
Ianuarie 2005	524.2	338.9	21.16	185.3	11.29
Februarie	757.1	485.2	20.88	271.9	11.26
Martie	1048.8	656.0	20.70	392.8	11.45
Aprilie	1037.3	646.2	20.16	391.1	11.18
Mai	963.4	646.4	19.21	317.0	11.29
Iunie	1096.5	769.4	19.36	327.1	11.06
Iulie	957.2	660.8	19.32	296.4	11.18
August	1253.8	763.4	18.71	490.4	10.68
Septembrie	1686.6	1188.3	18.14	498.3	11.05
Octombrie	1244.1	873.0	18.21	371.1	11.07
Noiembrie	1239.0	848.4	17.98	390.6	11.10
Decembrie 2005	1636.2	1150.4	17.30	485.8	10.64

Sursa: Banca Națională a Moldovei

Tabelul nr. 7. RATA PROFITULUI LA HVS EMISE PE PIATA PRIMARĂ (%)

	Rata lunară medie ponderată pe tipuri de HVS			Rata lunară nominală medie ponderată
	91 zile	182 zile	364 zile	
Ianuarie 2005	5.68	6.81	9.4	6.76
Februarie	1.99	3.09	5.12	2.77
Martie	1.21	1.98	3.72	1.93
Aprilie	1.62	3.89	5.06	2.71
Mai	1.24	2.98	4.34	2.25
Iunie	2.32	3.10	4.67	2.94
Iulie	3.32	3.40	4.90	3.65
August	3.08	3.30	4.79	3.51
Septembrie	2.88	3.19	4.57	3.33
Octombrie	4.89	5.31	6.23	5.28
Noiembrie	4.58	5.02	6.12	4.98
Decembrie 2005	3.73	4.27	5.73	4.27
Rata anuală nominală medie ponderată	2.98	3.77	5.36	3.66

Sursa: Banca Națională a Moldovei

Tabelul nr. 8. CURSUL OFICIAL DE SCHIMB (lei)

	2003		2004		2005	
	sfârșit de perioadă	mediu anual	sfârșit de perioadă	mediu anual	sfârșit de perioadă	mediu pe perioadă
USD (1\$)	13.2200	13.9426	12.4600	12.3283	12.8320	12.6003
EUR (1€)	16.5256	15.7403	16.9542	15.3286	15.1950	15.6978
RUB (1)	0.4520	0.4543	0.4487	0.4280	0.4459	0.4455
ROL (1000)	0.4030	0.4200	0.4300	0.3790	0.4113	0.4333
RON (1)*					4.1129	4.3327

*La data de 1 iulie 2005, moneda națională a României, leul, a fost denumită astfel încât 1 leu nou (RON) echivalează cu 10 000 lei vechi (ROL). Lei vechi (ROL) vor avea putere circulatorie până la data de 31 decembrie 2006.

Sursa: Banca Națională a Moldovei